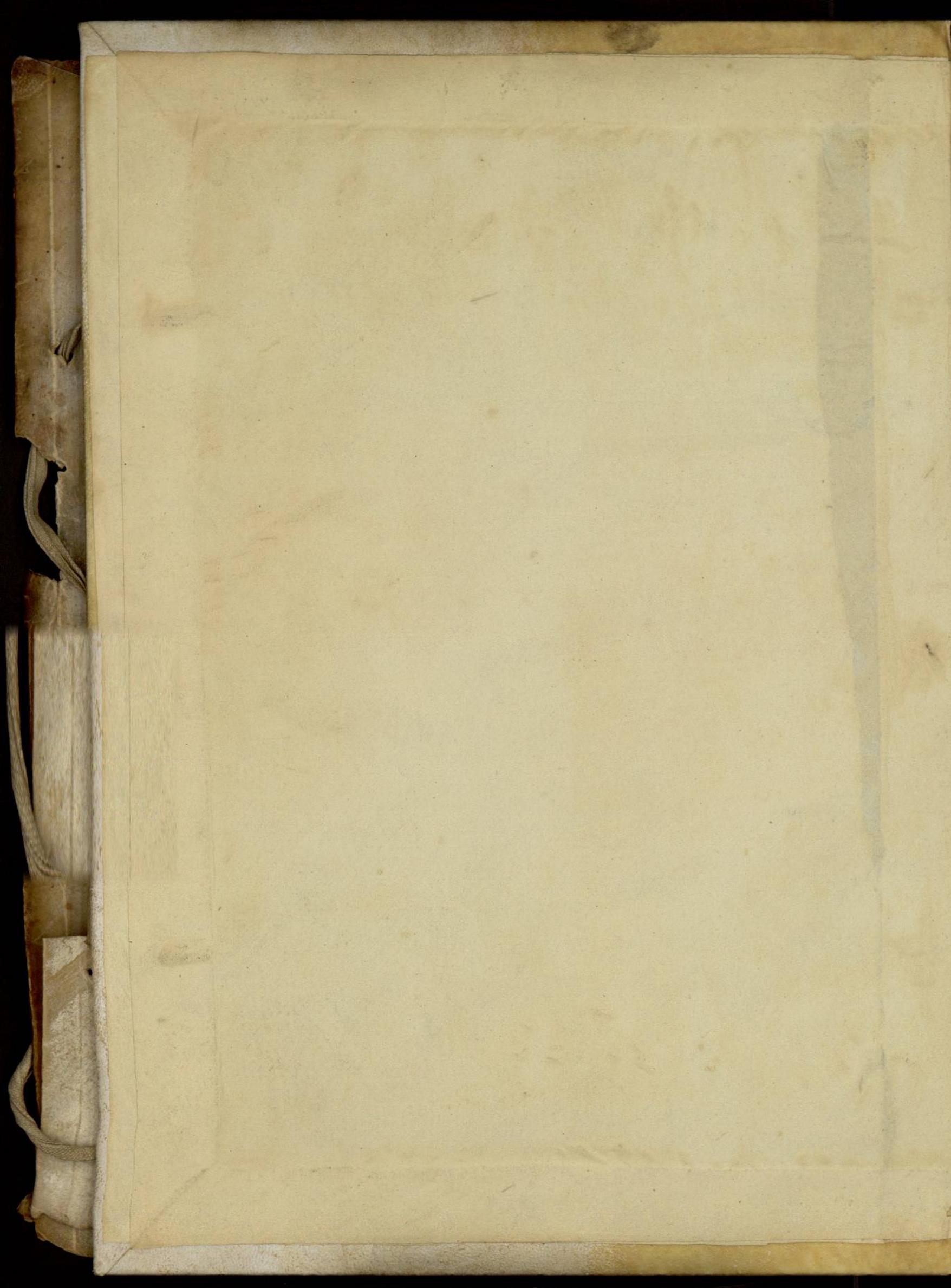
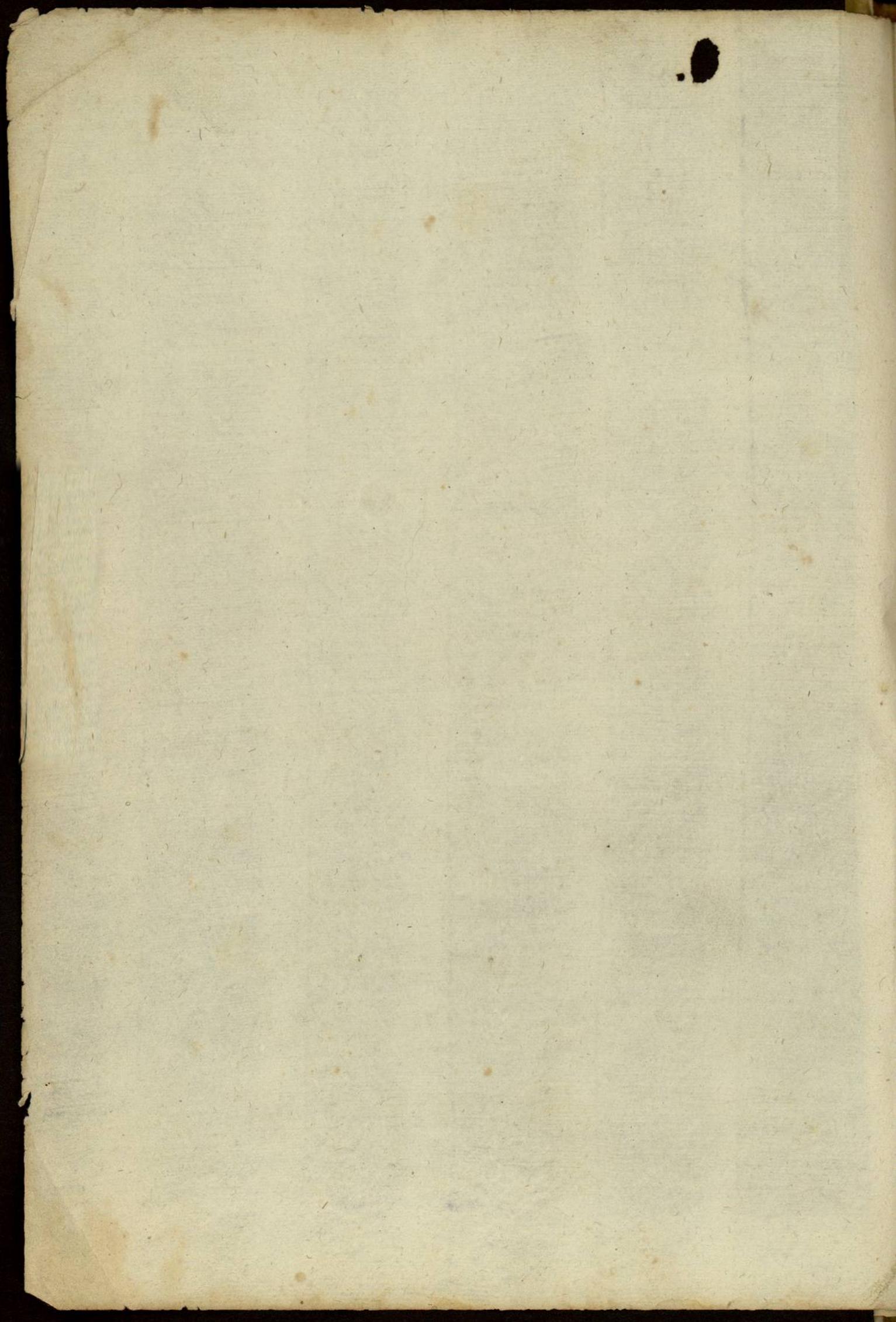

CIMMERIEN

3,891.

Resp 3.891

Recollecta de tots los privilegis prouisions pragmatiques e ordinaci ons d la fidelissima vila de Perpinyà.

F. J. M. G. M. M.

Import

ph Pages.

o.s.d.y

Perpinyà

A. Pages

Translat de vna letra tramesa per la Magestat del Senyor Rey als còsols dela present vila ab la qual dona de especial porrogatiua als poblats en dita vila que per lur mererer e per excellencia dita vila sia intitulada fidelissima entre totes les altres viles e ciutats desos regnes elo poble de aquella fidelissimo.

Lo Rey

Alats e faels nostres p vostres letres som estats certificats dels mouiments aqui seguits a gran gloria he honor de aquera leale fidelissima vila nostra no crehem sia stat fet sens gran misterie que vol deu reseruar aquex poble fidelissim per alguna gran obra En ell speram molt prest vos porem liberar deles congoxes que sosteniu El gouernador de Cathalunya scriuim en cifra largament per ell vos sera comunicada refferim nos a aquella incitar e animar a tals com vosaltres p vostra gran virtut seria demesiat per apreset dexant per auant los altres beneficis queus entenem prosseguir vos donam que basau e degudament aquesta excellencia e dignitat entre les altres ciutats e viles nostres que la vila sia intitulada perpetuament fidelissima e lo poble fidelissimo en memoria eternal dela gran fe e constancia vra Dada en gerona a,xxi, de janer any ccccxlv, Rey iohan Galcerandus bertrandus.

Decus et onus

Taula.

ASi començà la taula o Robrichade tots los priuilegis: pragmatiques: promissions: e ordinacions dela present villa E primerament aquells qui toquen los officis Reals e de jureddicció e altres officis Segonament tots altres priuilegis pragmatiques prouisions e ordinacions tocants generalmèt a tota la cosa publicha Tercament son robricats los Estils dela cort del Geguer e les pragmatiques faberts per aquells per los Reys de glorioса memoria atorgades Quartament son continuats los greuges donats per los reuerents Bisbe de Elna e Abbat Darles ala primera cort del rey en Ferrando volents destrobir los dits estils e usurpar se la jureddicció real Quintament son robricades moltes reintegracions e confessions fetes per nobles e barons e altres al Geguer de Rossello e de Gallepir segons en la present taula es continuat e robricat sots la forma seguent Et primo mos senyer lo

Gouernador.

Jutges dela ma armada.	iii
Geguer de rossello e son jutge.	v
Batle de ppinya e jutges ordinaris.	viii
Consols de perpinya.	xii
Clauaris.	xvii
Elmoyners.	xvi
Hospitaler.	xv
Taulers o tresores dela vila.	xxvi
Botiguer dela vila.	xxvi
Pesador deles farines.	xxvi
Consols de mar e jutge de appells.	xxvi
Sobreposats dela orta.	xxviii
Procurador real.	xxx
Castella del castell.	xxx
Jutges de primeres e Segones appellacions.	xxxi
Alcayts dela secha e monaders.	xxix
Porters.	xxix
Misatges del batle.	xxxii
Mercaders e cambiadors.	xxxii
Perayres e Tintores.	xxxiii
Scriuans e Notaris.	xxxv
Sartres e Pellers.	xxxvii

Pellissers.	xxxviii
Texidors.	xxxviii
Speciers.	xxxviii
Fusters.	xxxviii
Sabaters.	xxxviii
Assabonadors.	xxxviii
Blanquers.	xxxviii
Jferres.	xxxviii
Cardayres.	xxxviii
Spasers.	xxxviii
Coltellers.	xxxviii
Mercers.	xxxviii
Cellers.	xxxviii
Pintors.	xxxviii
Pentiners.	xxxviii
Eluders.	xxxviii
Tenders.	xxxviii
Ollers.	xxxviii
Quentires.	xxxviii
Hostalers.	xxxviii
Basters.	xxxviii
Carnissers.	xxxviii
Ortolans.	xxxx
Merges e Barbes.	xxxx
Argenters.	xxxx
Stranyers.	xxxx
Forners.	xxxx
Mlaquers.	xxxx
Moliners.	xxxx
Porganers.	xxxx

Taula.

Peyres.	xxxiiii	Tenlers.	xxxviii
Canobres.	xxxiiii	Eayrons.	xxxviii
Peroners.	xxxiiii	Ragaters.	xxxviii
Peyroles.	xxxiiii		

Seguer sel la segona part dels privilegis comuns e generals tocants a tota la cosa publicha de la dita vila primerament.

De clams fets ala cort.	xxxxiiii	De loguer de cases.	lvi
De fermases e principals abligats.	xxxxiiii	De taules de mercadal.	lvi
De questio de dretes senyories ni que pot fer dret senyor,	xxxxiiii	De franqueses leudes e barres.	lvi
De escarceller presoners e botxi.	xxxxv	Delmes premicies e vintens.	lvi
De abatuts e q fan cessio de bcs.	xxxxv	De contribuir en los carrechs dela vila tota manera de gent.	lvi
De adulteri.	xxxxv	De confirmacions de privilegis fets per los reys passats.	lvi
De desafaments menasses bregues e batidols e batiments: tracta de defendre lurs pprietats si es feta rala.	xxxxvi	Tall ni subsidi nos pot fer per donar a reys ni a regines ne prestar lurs diners ne fer los fermanas.	lv
De crebadores deutores i lorde de executar ne quins bens.	xxxxvi	De sepultures: nouenes: e capdathys: de pulles de homens morts strangers: de sonar les campanes: de benediccions de novies e q res no los sia donat en los nouis atges: ni a fillols: eles dones maridades de quin drap de dol se deuen vestir.	lv
De cosa furtada e cosa a molts obligada qui la te millor es en dret.	xxxxvii	De hornameints de homens e dones arti de perles pedres broderies e brossegues de dones.	lv
De mudar son domicili e vendre ço del seu.	xxxxvii	De juristes e aduocats.	lv
De foriscapis.	xxxxvii	Drapers e alnes.	lv
De blat ço es forment: ordi: mill: e auena delegums e de les mesures.	xxxxvii	De matrimonis amagats.	lv
De vi ab les mesures.	xxxxviii	De amortitzacions.	lvii
De oli ab les mesures.	xxxxviii	Lo rey deu tenir los homens d'opinya en pau etreua: Apres tracte de deusenes e conills blancs e negres del Rey.	lvii
De lenyes e carbo.	xxxxviii	De ço q los algutzirs del rey poden fer ni deuen fer.	lvii
Del sal i dela sal,	xxxxviii		
De gniatges.	I	Del adzempler del rey.	lvii
Dels habitants de perpinya,	I	De la taula dels officials reals.	lvii
De suheus.	I	Del studi de perpinya.	lvii
De enuants finestres e tanlats.	lvi	Menguno deu esser torturat sens defenses.	lvii
De heretars ab testament e sens testament e de heretats ab. v. sous.	lvi		
De fer portaleres taules e banchs en les portes e carregar sobre paret d' so vebi.	lvi		

Taula.

De carregar e descarregar mercaderies a cobliure a canet e en altres pts.	Iviii	en son loch en perjudici de aquelles de pinya.	
Declergues e de aqüells q alleguen corona e beneficiats strangers.	Iviii	Del portal del arauquador e del rech dela torra den vernet.	Iv
Declauagueres e ayguaduyts albollons e pos.	Iviii	De traure moneda fora lo regne e de monedes corrents e florins.	Iv
Demarques.	Ix	Dela sentencia dels conuersos.	Iv
Detota specia de soch e tafureria.	Ix	De corraters crides e enquantadors.	Iv
De vslurers.	Ix		
Que bens de homens de perpinya q vua de dot lexao o donacio no passen en gentils homens ni cauallers.	Ixi	De porchs e lus pastos e carn salada.	Ivii
De naus que van en terra d'infels e naufrag.	Ixi	Quant es feta mutacio de moneda com se deuen pagar los dentes.	Ivii
De la cort eclesiastica actiuue e passiuue de perpinya e de Elna.	Ixi	En quines festes del any los obradors estan tancats.	Ivii
Una persona no pot tenir dos officis de jureddicio.	Ixi	De les fires q so atorgades a ppinya.	Ivii
De termes de vnet ab los de ppinya.	Ixi	De or argent e alquimia.	Ivii
Reuocacio de exsempcions impetrades per cauallers e barons.	Ixi	Dels lebrosos.	Ivii
De les fonts e ayses de perpinya e de tot rossello.	Ixi		
De pasquerar bestiar e de vs vesinal e de deuoses.	Ixi	De pastells engranadores e molins pastellers e deles ayses del pastell.	Iviii
De procurador fiscal.	Ixi	De coloms e colomers.	Iviii
Decomissaris reals e altres.	Ixi	De pallers; palles; erbes; galda; cardons; rostoll; e fe.	Iviii
Caualler ni gentil home de la ligna no pot tenir offici real si donchs ab sagrament e homenatge no renuncia.	Ixi	De mostredarmes: e de no traure armes dela terra del senyor rey.	Iviii
De frares menors e prehicatoris e dels bagins q van p les ordens.	Ixi	Dels obres e baginers: e orde de seure de les quatre parroquies.	Iviii
De cocobines alcauots bagasses edones desonestes e hostalers del bordell.	Ixi	De ferries de messes de venemes de Haadal e de Pascha.	Iviii
De salaries soldades de misatges fuentes menestralis dides e altres quis loguen: tracta q nengu no puga res demanar p causa de son offici pus sien passats dos anys.	Ixi		
De juradors de deu e sants e sates.	Ixi	De tenir bells portals e carreres e de coses que lansen corrupcio: e de scobilles e famoras.	Iviii
De especials porrogatines q ban los homens de perpinya.	Ixi	Dels inventaris de sant Joban e dels quatre ordens Libre de ordinacions cartes.	Iviii
De criminosos los qls apres venen habitar en perpinya o en rossello.	Ixi	De no portar armes prohibides.	Iviii
Prelat ni caualler no pot posar asudes		De fatillers deuinse deuinnes.	Iviii
		Denodridors de moltons.	Iviii
		De tauernes amagades.	Iviii
		De plassa dela rambla.	Iviii
		De plassa de drap deli.	Iviii
		De matalassos.	Iviii
		De lauar ventres e budells.	Iviii
		De cohas de alls e de cebes.	Iviii
		De clausures de verges,	Iviii
		De cirges e garbells.	Iviii
		De truginers de rabims.	Iviii
		De mestres en taulatgia.	Iviii

Taula.

De lengues.	lxviii	de Hostra dona; ni lauar vètres.
Deles eres del camp del toro.	lxviii	lxxi
De home qui ba molts officis.	lxviii	De banyes.
De no lansar aynques p finestres.	lxviii	lxxi
De plantar arbres prop son vesí.	lxviii	Del saxante.
Quantes canes ha laymina de larch e de ample,	lxviii	lxxi
De deneua sobre rostell e altres deneues e possessions quis guarden.	lxix	De la construccio dela capella de Hostra dona al pont ab moltes retencions e clau sules ab la sglesia de sant Joban consen tida per lo bisbe de Elna.
De no fer cales fora los murs.	lxix	lxxi
Que nengu nos bany al recd dela vila ney bany pells.	lxix	De les dones repenedides.
De bastaros.	lxix	lxxi
Del cami de millars.	lxix	De les coles que han ba fer los monges desant Joban e quins seruiys ni serui/ dors han a tenir.
En quin loch se ven la venimia.	lxix	lxxi
De aquils q prenè xarmets de vinyes.	lxix	De quereles de pau etreua.
De pega e alquitra.	lxix	lxxi
Desingles de canem,	lxix	De perxes o barres.
		lxxii
		De senes per los officials reals.
		lxxii
		Pragmatiqua sobre los censals cōsentida per papa Llartí,
		lxxii

¶ De letres de cambi e seguretat de suy al consolat de mar: En libre de ordinacions ccclxxviii.

¶ En lo libre de prouisions y en cartes, ccxrxviii, es scrit lo establiment del molí
fariner construit en la plassa noua dela present vila de perpinya.

¶ La carta dela plassa devant lo monestir de sant Agosti que no si puga fer edifici
mes que sia a vs comu e que lo prior ni frares de sant Agosti no la pugan aplicar
ni ajustar al monestir: al libre menor vert en cartes, D. xviii.

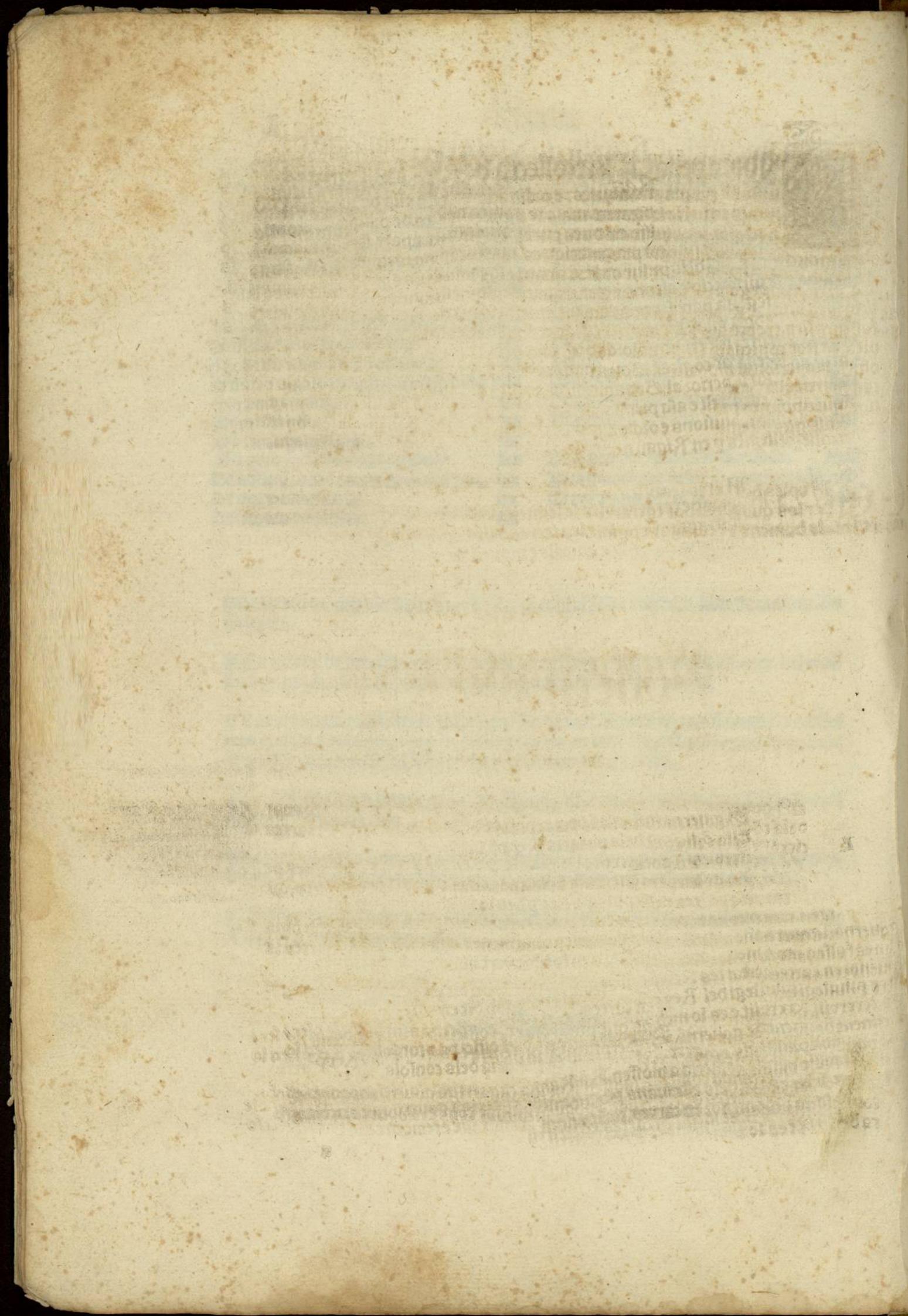
¶ Dos milia sinch sentes canes de Llontpeller valen una lelunga Libre de ordi
nacions cartes, clxviii.

¶ De prescrpciones que no obstant la ley gotica o ley o glosa usatica o vs valen en
tot judici segons que los drets disposen: en libre de ordinacions cartes, xxxi.

¶ Bestiar de mercaders per vendre passant e fabent tala no paga ban mas tala:
Libre vert menor cartes, ccclxxxv.

Fener la taula.

1. *Deinde dicit dominus ad iudeum*
2. *Quoniam tu es filius meus*
3. *Procedi deinceps*
4. *Et dicit iudeus*
5. *Si tu es filius deus*
6. *Per te dico quod tu es filius deus*
7. *Si tu es filius deus*
8. *Per te dico quod tu es filius deus*
9. *Si tu es filius deus*
10. *Per te dico quod tu es filius deus*
11. *Si tu es filius deus*
12. *Per te dico quod tu es filius deus*
13. *Si tu es filius deus*
14. *Per te dico quod tu es filius deus*
15. *Si tu es filius deus*
16. *Per te dico quod tu es filius deus*
17. *Si tu es filius deus*
18. *Per te dico quod tu es filius deus*
19. *Si tu es filius deus*
20. *Per te dico quod tu es filius deus*
21. *Si tu es filius deus*
22. *Per te dico quod tu es filius deus*
23. *Si tu es filius deus*
24. *Per te dico quod tu es filius deus*
25. *Si tu es filius deus*
26. *Per te dico quod tu es filius deus*
27. *Si tu es filius deus*
28. *Per te dico quod tu es filius deus*
29. *Si tu es filius deus*
30. *Per te dico quod tu es filius deus*
31. *Si tu es filius deus*
32. *Per te dico quod tu es filius deus*
33. *Si tu es filius deus*
34. *Per te dico quod tu es filius deus*
35. *Si tu es filius deus*
36. *Per te dico quod tu es filius deus*
37. *Si tu es filius deus*
38. *Per te dico quod tu es filius deus*
39. *Si tu es filius deus*
40. *Per te dico quod tu es filius deus*
41. *Si tu es filius deus*
42. *Per te dico quod tu es filius deus*
43. *Si tu es filius deus*
44. *Per te dico quod tu es filius deus*
45. *Si tu es filius deus*
46. *Per te dico quod tu es filius deus*
47. *Si tu es filius deus*
48. *Per te dico quod tu es filius deus*
49. *Si tu es filius deus*
50. *Per te dico quod tu es filius deus*
51. *Si tu es filius deus*
52. *Per te dico quod tu es filius deus*
53. *Si tu es filius deus*
54. *Per te dico quod tu es filius deus*
55. *Si tu es filius deus*
56. *Per te dico quod tu es filius deus*
57. *Si tu es filius deus*
58. *Per te dico quod tu es filius deus*
59. *Si tu es filius deus*
60. *Per te dico quod tu es filius deus*
61. *Si tu es filius deus*
62. *Per te dico quod tu es filius deus*
63. *Si tu es filius deus*
64. *Per te dico quod tu es filius deus*
65. *Si tu es filius deus*
66. *Per te dico quod tu es filius deus*
67. *Si tu es filius deus*
68. *Per te dico quod tu es filius deus*
69. *Si tu es filius deus*
70. *Per te dico quod tu es filius deus*
71. *Si tu es filius deus*
72. *Per te dico quod tu es filius deus*
73. *Si tu es filius deus*
74. *Per te dico quod tu es filius deus*
75. *Si tu es filius deus*
76. *Per te dico quod tu es filius deus*
77. *Si tu es filius deus*
78. *Per te dico quod tu es filius deus*
79. *Si tu es filius deus*
80. *Per te dico quod tu es filius deus*
81. *Si tu es filius deus*
82. *Per te dico quod tu es filius deus*
83. *Si tu es filius deus*
84. *Per te dico quod tu es filius deus*
85. *Si tu es filius deus*
86. *Per te dico quod tu es filius deus*
87. *Si tu es filius deus*
88. *Per te dico quod tu es filius deus*
89. *Si tu es filius deus*
90. *Per te dico quod tu es filius deus*
91. *Si tu es filius deus*
92. *Per te dico quod tu es filius deus*
93. *Si tu es filius deus*
94. *Per te dico quod tu es filius deus*
95. *Si tu es filius deus*
96. *Per te dico quod tu es filius deus*
97. *Si tu es filius deus*
98. *Per te dico quod tu es filius deus*
99. *Si tu es filius deus*
100. *Per te dico quod tu es filius deus*

Ibre apellat Recollecta de tots los priuilegis prouisions pragmatiques; e ordinacions dela vila de Perpinyà continguats en lo libre vert major e menor e libres de pragmatiques e ordinacions diuisit en dues parts La primera part sera la continuacio dels priuilegis pragmatiques e ordinacions tocants los officis Reals e de iuridiccio e altres per lur orde; e així mateix los officis e mesters dela dita vila. La segona part sera comuns e generals priuilegis tocants a tota la cosa publica dela dita vila. E perço q̄ pus facilment e presta los priuilegis per los dits officis fabents sien trobats per cessar tan grant treball de inuestigar e cercar tots los llibres; es stat cogitat lorde deius scrit E com en la terra de Rossello no hage altre official superior al Gouernador per que es digna cosa que ell e los priuilegis pertanyents a ell e esa preminencia presebescant tots altres officis priuilegis pragmatiques prouisions e ordinacions a cascun offici pertanyents Los quals son stats recollegits p en Rigau notarie Sindich dela dita vila sots lorde e forma seguent.

En apres de totes les dites coses se segueixen los estils dela cort del Taguer per los quals ell pot entrar per les terres dels barons e dels prelats e trauren mals homens e castigar e punir aquells e moltes altres coses fer.

Gouernador.

En gouernador a instància dels consols de Perpinyà se pot informar dela còdicio e fama dels notaris Rex p^o, in libro majori vert en cartes ccxxvi. et in minori en ccxxi.

Lo gouernador ha conexensa dels contrasts qui son de les taules de les perayries de Perpinyà Rex p^o, en lo libre vert major en ccxxv. cartes e en lo menor.

Lo gouernador pot instaurar totes causes quils menen dins Perpinyà con dins tres anys fossen mortes. Rey Johan en lo libre vert major en ccxxxvii. cartes; e en lo menor en cartes. ccxxxiii.

Eltre priuilegi del Rey en Pere semblant al prop dit en lo libre vert major en cartes. ccxxxviii. e en lo menor en cartes. ccxxxiii.

Lo locrinent de gouernador ans que puga usar del offici ha a surar de tenir e servir los priuilegis e costums de Perpinyà en presencia dels consols. Rex p^o. en lo libre vert major en cartes. ccxxx.

Lo rey en Ferrando cometia a mossen Ramon gagarriga gouernador que sobre los salarys deles cartes dels escriuans pogues aiustar tolre e remoure així com li fara ben vist en lo libre menor en cartes. ccclxxii.

Gubernator generali seu eius locis et iudicis sue curie non tenentur nisi mare tabula Jacobo. s. p. iii. curia bar. c. iii.

Gouernador.

Jurament que mossen Ramon de parelllos gouernador ha prestat al vaguer de Rossello de obseruar priuilegis libertats e bons usos dela vila de perpenya e constitucions de L'athalunya en lo libre menor encartes. ccccviij.

Sagament e homenatge prestat per mossen Darnius loctinent de gouernador de tenir e seruar constitucions de L'athalunya capitolss de cort priuilegis e bons usos de perpenya, en lo menor libre en cartes. ccccxvij.

Sagament e homenatge prestat per mossen ramon de parelllos gouernador de rossello e de L'erdanya en poder de mossen ioban de funes vicj del Senyor rey en lo libre menor en cartes. ccccxv. rex Alfonsus.

Dos juraments e homenatges prestats per mossen Bispert de tregura loctinent de gouernador en lo libre menor en cartes. ccccxvi.

Lo gouernador pot conixer dels homens de perpenya a requesta dels honorables Consols en lo libre menor vert en cartes. ccccxvij.

Item altre semblant priuilegi en cartes del libre menor vert. cccclxxiiij.

Lo gouernador se pot euocar totes les causes dels pobres vidues e pubils e per causa de aquells pot conixer dels homens de perpenya. Exceptades causes questi en devant los iutges dela ma armada devant los Consols e Clauaris e causes tocans imposicions que lo rey ni gouernador ni altre official non pot conixer in libro minor en cartes.

Lo rey en pere se ha retengudes les causes de pobres vidues e pubils en cartes del libre vert major. cclvij.

Lo gouernador es tengut d'regar son offici personalment per vuit mesos en lo libre vert menor en cartes. ccccxvij.

Item que misser francesch castello assessor de gouernador hagues aregir personalment son offici que altrinefora prouehis in minor libro en cartes. ccccxvij.

Lo gouernador pot requerir e manar als rectors de les sglesies del contat de rossello que no demanen delme de lana dels homens de perpenya en cartes del libre vert menor. cci. rex p^o.

Lo gouernador preteriu alicuius offici presentis ville puta offici procuratorum vel extorum nos pot euocar en sa audiencia causes algunes. rex alfonsus in libro minor en cartes. cccclxxxvij.

Lo gouernador e sos loci han a prestat sagament e homenatge de seruar constitucions e capitols de Cort priuilegis e bons usos de perpenya en cartes del libre vert menor. ccccxvij.

Que nengun official del Senyor rey no gos tenir bestiar gros ni menut: per pexer en les posseccions dels homens de perpenya: rex p^o. en cartes del libre vert maior. cccxvj. E del menor en cartes. cccxix.

E om los officis de assessor de gouernador e iutge de apells de aquests contats so separats: rex Johanes en cartes. cclxxi.

Lo gouernador pot manar atots los officials reals que deles causes ciuils: e criminals: facen paraula ença audiencia: ab penes: e inhibir de absolare: cōdemnar: o componer: e relaxar: fins lo verbum sic fer: e aço perça preheminencia: e priuilegi en cartes. cccclxxxvij. del menor libre vert.

Altre priuilegi del Rey en Jaume q' official real no gos tenir en los terrenos de perpinya bestiar gros ni menut en l'excarcer del menor libre vert.

Priuilegi q de causes de vniuersitats: vidues: pubilles: pobres miserables: e pries causes lo gouernador per suplicacio ne pot conerer e tira assi tota cōdicio de gent exceptat aquells pobres qui per art o obres comode viuere possunt: E p semblant pot conerer deles causes del patrimoni real en cartes.ccclxiii. del libre vert menor en.ccclxvii. Rex alfoncus.

Lo gouernador nos pot euocar causes dels ordinaris per raho de extranchitat e opressio segons se mostra ab carta publica presa p en Franci pastor notari a.vli. de juliol any. AD.ccclviii.

Cause de quib^o in audiencia fuerit facta relatio debent votari e decidir anteq^o alie postmodi iniciantur Maria in curia bar. c^o.xij.

En matheu samps conuers q venia falsa canela la fonch remes al batle quis debia eiskr estrager.

¶ En lo libre de prouisions.

Prouissio de instauracio de plets en cartes.xxviii.

Ulra prouissio q lo gouernador pot instaurar los plets en cartes.Ixxxvi.

Prouissio que lo gouernador no tinga audiencia sino en los dies que es acostummat co es diuendres e dimarts en cartes.c.

Abusat.

Prouissio q lo gouernador no fassa loctinent home qui sia domiciliat en aquests comtats en cartes.cvi.

Prouissio que del conservador deles amortitzacions puga bom hauer recorts al gouernador en cartes.cxi.

Prouissio que lo gouernador no prosebescha contra algu sino donades defenses en cartes.cxxviii.

Abusat.

Ulra prouissio que lo gouernador no fassa loctinent home qui sia domiciliat en aquests comtats en cartes.cxxxi.

Ulra prouissio ab la qual moss^o gouernador pot instaurar los plets en cartes.clix.

Prouissio que lo gouernador deu fer sagramet e homenatge en poder del veguer en cartes.ccj.

Prouissio com se deu elegir lo loctinent de assessor de gouernador en cartes.ccij.

Renocacio de offici de algutzir de gouernador de rosello e de cerdanya en cartes del libre vert menor.Ds.

Prouissio que quant lo capita es fora dels comtats que lo gouernador sia capita general en cartes.ccvi.

Prouisso e ordinacio de alguns clams de pau e trena donats contra officials reals vol lo rey en l'artí sien punits e castigats per lo gouernadore no ab queres la de pau e trena si officiants delinquiran en cartes. cxxvi.

Prouisso ab laqual es reuocada la licencia de auistar donada per lo gouernadore als burgesos e cap demesters fins a nōbre de trenta ab laqual manu lo Senyor rey que no do semblants licencies de aqui auant com se pertangua tantu; asa magestat en cartes del libre vert menor. cclxxxij.

Prouisso ab laqual lo Senyor rey ordena quel gouernador regoneua quelques ordinacions fetes sobre los notarise e q en aquelles tolgue o auistço que li sembla les quals ordinacions vol lo dit Senyor rey sien seruades ala vngla en cartes. ccxliii.

Prouisso com moss gouernador o son lochtingent pot instaurar los plets en los comtats de rossello e de Lerdanya en cartes. cclxxiiij.

Com lo Senyor rey Alfonso ab caleta closa manu al gouernador mossen ramon de perellos que iuras les constitucion e capitols de cort en cartes.

Prouisso ab la qual manu la Senyora reyna Maria que lo gouernador prest sa grament e homenatge en lo introbit de son offici en cartes. ccv.

Prouisso dels pobres presoners e altres vers pobres son franchs de scriptures e scarcelatge e no paguen sino quatre diners percitacions e manaments en cartes. cccxlviii.

En lo libre de Ordinacions.

Jurament prestat per mossen Ramon alamany de ceruello gouernador,

Jurament del noble mossen Ramon dorcau gouernador. cxi.

Jurament prestat per mossen ramon de perellos gouernador en cartes. ccccxvii.
privilegiorum libri minori.

Jurament demossen Gilabert de cruyllles gouernador en cartes. cxxxviii.

Jurament de mossen ramon çagarriga gouernador fet per son procurador en car-
tes. cxxxviii.

Contra extraneis de perpinyano taz layci q̄ clerici q̄ dampnū maluz detritū mentū t iniuriaz dabunt hominibꝫ perpinyani citati si in cōtinentinō cōperuerint acusata cōtumacia vadat manꝫ armata.

Cōtra ep̄m t eius officiales prelatos tallos clericos potest dari iniuria nomina p̄pria specificando tñ ut eōstat in grauaminibꝫ in scđo grauamisne folio.cxxi.

Priuilegi atorgat per lo Senyor rey lo qual es de la ma armada: e cōdeu hauer en la vila de perpinya s̄in ch consols elegits per lo poble q̄ regesquen gouernen e defenen lo poble menut a fieltat del rey e del poble en cartes del libre vert major.xxii.e del menor.xvi. E si p̄ algun fōraster de perpinya es feta iniuria dan o dampnatge en bens o en persona de home de perpinya q̄ tot hos vage al host sots pena de x.sous e no son tenguts de morts ni dampnatges que fassen.

Reuocatori de una letra de sobresebiment la qual bausen empetrada los cōsols de Thoyr sobre lo priuilegi dela ma armada rex Jacobus en cartes del libre vert major.xxiiii.e del menor.cxx.

Priuilegi del rey en Pere ab lo qual vol quelo reu citat e contumax pagara per cascunior que la host exira de perpinya Ad il morabatins en cartes del libre vert major.xxv.e del menor.cxxxxv.

Priuilegi del rey en Pere que en les questions de les iniurias per lo priuilegi de la ma armada los Consols Batle e Veguer procebesquen simplament e de platoa apellacio a part posada en cartes del libre vert major.xxvi.e del menor. cxxxxv.

Priuilegi que los jutges dela ma armada en continuacio del surament fassen execucio tota apellacio remoguda rex p̄ en lo libre vert major en cartes .xxvij. e del menor.cxxxxvij.

Confirmacio del priuilegi de la ma armada e dels usos e costums de aquell ab remissio de mort sin fabien o matienfoch Rex p̄ en cartes del libre vert major.xxvij e del menor en cartes.cxxij.

Quant algun dona iniuria cōtra lo batle o lo veguer o lur companyia los altres jutges ne deuen conixer rex p̄ en cartes del libre vert major.xxx. e del menor libre en.cxxxxvij.

Confirmacio del priuilegi de la ma armada e dels usos e costums daquell es pot donar contra tots officials reals: e lochs reals abdicant se tot poder e de morts fōch e altres mals fets que fassa la host rex p̄ en cartes del libre vert major .xxxi. e del menor en.cldxxvij. E que fora la vegueria se pot fer execucio.

Declaracio e confirmacio dels usos costums e obseruancies del priuilegi dela ma armada E de alguna clausula del priuilegi antich que de tot crim comes per los de la host anant estant e tornant los dits jutges ne han a conixer e no altre official rex p̄ en cartes del libre vert major.xxv.e del menor en.cclxxxij.

Sentencia ab la qual lo senyor rey en Pere reuoca una interpretacio o declaracio feta per lo dit senyor a instancia dela vniuersitat de vila Francha de consentir sobre lo priuilegi de la ma armada en cartes del libre vert major.xxxvii.

Los jutges de les iniurias poden procehir contra qualsevol acordat en les armades reals Rey iohan en cartes del libre vert major.cclxxxvij.

Confirmacio del priuilegi de la ma armada elo us de aquell no contestant una prouisio obrenguda per mossen Berenguer dolms en cartes del libre vert menor. cccxxxvij. En virtut del usatge auctoritat erogatu.

Renocatio de vna prouissio que mosson berenguer dolms hauia impetrada cōtra los privilegis dela ma armada; e nos pot hauer recors a rey; ni apellar; en cartes del libre vert menor. cccxxi.

Los cōsols e batle poden esser jutges dela ma armada; encartes del libre vert menor. cccxxxii. circa finez. E contralo gouernador se pot donar iniuria a xicos amos sen pello.

Item que los jutges dela ma armada se puxen retenir los lochs contra qui iran per les despeses e penes del privilegi. en cartes del libre vert menor. cccxxxxi.

Quant la host exira fora la vila los Lonsols ab lo gouernador poden fer romandre aquels quils parra. rey Joan en cartes del libre vert major. cclxxxiii.

Per prouissio del gouernador los Lonsols poden fer romandre aquels que aells parra per dar los conselle e custodia dela vila quant la host va fora; en cartes delis bre vert menor. cclxxx.

¶ La concordia es cōtra ria en cartes. ccxvi. Si li bre de ordinacions.

¶ La concordia es cōtra ria en cartes. ccxvi. Si li bre de ordinacions.

¶ La concordia es cōtra ria en cartes. ccxvi. Si li bre de ordinacions.

¶ La concordia es cōtra ria en cartes. ccxvi. Si li bre de ordinacions.

¶ La concordia es cōtra ria en cartes. ccxvi. Si li bre de ordinacions.

¶ La concordia es cōtra ria en cartes. ccxvi. Si li bre de ordinacions.

¶ La concordia es cōtra ria en cartes. ccxvi. Si li bre de ordinacions.

¶ La concordia es cōtra ria en cartes. ccxvi. Si li bre de ordinacions.

¶ La concordia es cōtra ria en cartes. ccxvi. Si li bre de ordinacions.

¶ La concordia es cōtra ria en cartes. ccxvi. Si li bre de ordinacions.

¶ La concordia es cōtra ria en cartes. ccxvi. Si li bre de ordinacions.

¶ La concordia es cōtra ria en cartes. ccxvi. Si li bre de ordinacions.

¶ La concordia es cōtra ria en cartes. ccxvi. Si li bre de ordinacions.

¶ La concordia es cōtra ria en cartes. ccxvi. Si li bre de ordinacions.

¶ La concordia es cōtra ria en cartes. ccxvi. Si li bre de ordinacions.

¶ La concordia es cōtra ria en cartes. ccxvi. Si li bre de ordinacions.

¶ En lo libre deles prouissions.

¶ Prouissio deles hosts que deuenien anar apallas en cartes. xxxiiii.

¶ Prouissio deles hosts que deuenien anar aquerol en cartes. xxxiiii.

¶ Ultra prouissio deles hosts que deuenien anar aquerol en cartes. xxxv.

¶ Ultra prouissio deles hosts que deuenien anar aquerol en cartes. xxxv.

¶ Prouissio deles hosts que deuenien anar al comtat dempuries en cartes. xxviiii.

¶ Remissio deles hosts que deuenien anar al dit comtat en cartes. xxviiii.

¶ Prouissio deles hosts que deuenien anar contra lo comte dempuries en cartes. ccv.

¶ Item altra semblant prouissio en cartes. lxxxv.

¶ Remissio deles hosts que deuenien anar a Serdanya en cartes. cv.

¶ Prouissio deles hosts que deuenien anar cōtra lo comte dempuries en cartes. cviiii.

¶ Prouissio deles hosts que deuenien anar al volo en cartes. xxviiii.

Prouisso de les hosts que deuen anar a Fígues en cartes, cxxiiij.

Item vna altra semblant prouisso en cartes, cxiij.

Item vna altra semblant prouisso en cartes, cx.

Prouisso sobre lo fet deles iniuries del privilegi dela ma armada en cartes, clxiiij.

Prouisso en quis deu cometre quant la hundels jutges dela ma armada es sospitos en cartes, clxxx.

Reuocatoria de vna prouisso que hauia empertrada mossen Berenguer dolms la qual era molt perjudicial als privilegis de la ma armada en cartes, cclxxvi.

Prouisso com lo senyor rey attes que moss abbant dela Real no era miserabla per sona rames la causa dela iniuria dela ma armada contra ell proclamada als jutges de la ma armada en cartes, cclxxxvi.

Prouisso contra la nobla dona Constança de Ribollet vidua en fauor del privilegi de la ma armada que per rabo de viduitat no podia hauer euocada la causa en cartes, cccxvij.

Les hosts no poden anar fora catalunya en cartes del libre vert meor, cxxxviii.

Prouisso ab la qual es renocat un manament que lo gouernador hauia fet an matut de apia e a alguns altres que no baguessen a proseguir vna querela de iniuria en cartes, cccxlii. La qual era davant los jutges de la ma armada.

En lo libre de ordinacions.

Ordinacio quan la host exira de la vila com deuen anar ordenades les banderes e los officis, cxxxviii.

Ordinacio contra aquells qui venen contra los privilegis libertats e bons usos e privilegi dela ma armada ara sien turistes com burgesos o qualseuilla altra persona sien priuats e bandejats de gausir dels privilegis en cartes, ccxxx.

Veguer de Rossello e son iutge.

Exceptats traballadors
e venedoires de virtualles
en lo vert meor en cartes
lr.

Clicari^r tenet reddere
ius de cōpromissis et a pe-
nis apostel in ipsis et teneat
sequi et cōplicere mandata
et iudicata per cōpromissa-
rios et iudices delegatos
Alfon. scds in curia mo-
tissoni ca^r. xiiij.

Qualibet officialis ab
initio d^r iurare tria videli-
cer offrib^r iusticiaz minu-
strare et sine cōsilio iudicis
in causis nō pcedere atqz
piuctudines et libertates
quibuslibet cōcessas non
frangere Alfonius scds
in curia motissoni ca^r. ii.

Scriptor vicarij seu re-

gens scribamia d^r tenere

tabulam t^r ex quo ceteri

officiales ipaz tenent Al-

fonius tertii in curia mo-

tisalbi ca^r. viij.

La p^rstitucion posa l.
sous.

Et vicarius nō d^r ponit
in vicaria ubi hēt domici-
liuz v^r sit inde oriundus
Alfonius in curia mon-
tisalbi. c^r. xii.

Clicari^r d^r iurare scds
form^r sibi traditain cons-
titucion curie.

Nec d^r tenere in sua socie-
tate seruientes latrones

vel homines infamatos

nec eos mittere per vicariā

Clicarius estiudex cōpe-
tentis baronū militū et ho-

mines de paratico. p^r. ii^r

in curia bar. c^r. xlj.

Os homens de perpinya han. x. deu des de clam e no paguen messi-
ons a la cort del veguer sino la iusticia acostumada en cartes del libre
vert major. iii. e del menor. i.

Justicia acostumada es la terça part dela quantitat de que es dona/
da la sentencia la qual es del veguer qui dona la sentencia en cartes
del libre vert major. iii. e del menor en. ii.

Lo veguer e lo escriuia nouells deuen jurar davant lo poble q^r be e lealment serua-
ran les costumes de perpinya en cartes del libre vert major. xi. e del menor en. vi.

Los fets quis fan fora la vila de perpinya se pertanyen al veguer Empero si ho
me estranger delinquia dins los termens de la batlia qui primer lo pendra ne co/
nexera en lo libre vert major en cartes. xii. e del menor en cartes. vi.

Lo veguer no ha poder en la vila de ppinya sobre home de perpinya en libre vert
major en cartes. xii. e del menor en cartes. vi.

Si lo veguer no fa iusticia a hom de pinya quis clam de altre lo clamater lo pot
penyozar sens tota pena lo veguer en cartes. xii. del libre vert major e del menor. vi

Ordinacio en ql manera lo iutge del veguer e altres de perpinya deuen abeuilar
los plers Infans jacobus en lo libre vert major en cartes. lxxvi. e en lo menor en
carter. iii.

Zotes questions queno passen cent sous se deuen proceir sens libell sumariamēt
e sens plet Rex Jacobus en lo libre vert major en cartes. clxxxviii. e del menor.

Los jutges ni escrivans ordinaris de les causes principals no prenen salari ni de
speses dels homens de perpinya in libro vert major en cartes. clxxxviii. en lo menor
en cartes.

Hengu no deu esser veguer qui es domiciliat en aquests comtats o natural Rey
johan en libre vert major en cartes. ccvi. en lo menor en cartes.

Los officials del rey deuen fer empares per clam de poca quantitat que fassa ho-
me de perpinya dels bens dels homens estrangers Rex p^r in libro majori. ccvii. e
del menor.

Los iutheus deuen iurar en poder del veguer que no pendran de usura plus auant
de quatre diners per liura cascun mes en cartes del libre vert menor. xvii.

Lo veguer batle ni altre official de la cort no pot esser pres en testimoni cōtra ho-
me de perpinya en cartes del libre vert menor. viii.

Que los officials reals poden remetre del bans penes de terç empares e iusticies
yltra la terça part rex p^r i libro majori vert en cartes. ccxi. en lo meo en car. ccvii

Lo veguer deu perseguir los malfactors ab despeses dels emoluments dela cort
Rex p^r en libre vert major en cartes. ccxvi. e en lo menor en cartes. ccvii.

Que lo veguer ni jutge ni altres officials reals no penguen salariis de cauallers
ni de ecclesiastichs ni de altres personnes Rex p^r en libre major vert en cartes. ccxvi
et in minori en. ccxxxxvii. e. viii. e. ccxx.

Item altre semblant privilegi del prop dit en cartes del major llibre vert, cxxvii, e del menor.

Que gracia ni priuilegi que fes lo Senyor Rey encostrarí de aquells dessus dits
no bage valor encara que fossen incertats Ker p. in majori libro vert en cartes,
ccxxvij, e del menor en.

Que nengun oficial del Senyor rey no gos tenir bestiar gros ni menut per pexer en les possessions dels homes de perpenya rey p^o, in libro majori en cartes, ccxxxvi. e en lo menor en cartes, cxxxix.

Quel jutge del vaguer no prengua salaris de homes de perpenya ni serueys ni
donatius rex p^o, en lo libre vert major en cartes ccxxxvi,
e del menor en cartes. ccxxxxvi.

Quelo sutge del vaguer faça sagrament e homenatge de no pendres salari , rey
Johan en lo vert maior en cartes, ccxxxvii, e del menor en

Quel dit juge no prenga salari de distribucions sino axi com volen constitucions e ordinacions, rey johan lo libro vert mayor en cartes. cxxxvii. en lo menor en cartes

Lo vaguer de Rossello pot fer composicio de mort e de altres crims confirmant lo privilegi del comte Birart, rex p^o, en cartes, ccls. del libre vert major, e del menor en cartes. ccly.

Lo veguer no pot esser perturbat en lo exercici dela sureddicció e vs de aquella per lo Gouernador; ni procurador real. E les obres dels ponts; e dels camins; e dels falcós agrests; e inhibicio de blat en temps de necessitat; se pertany al dit vaguer e molts altres greuges que li eran fets en ca iureddicció per lo gouernador; e procurador real; q volia vsar de jureddicció. rex p^o, en lo libre vert major en cartes, ccxliiiij. en lo menor en cartes, ccxviiiij.

Renocacio fera per lo vaguer de rossello de huij proces de pau e treua que no val contra home de perpenya: en lo libre vert major en cartes cclxxviii.en lo menor en Renocatozia de vna prouisió la qual hauia empetrada lo Procurador real que los officials li responguessen dels emoluments, rex joan in libro vetr major en cartes. cdxxiiij.en lo menor en cartes.

L'arta feta en la scriuania publicha de perpetua produida alsa cort del vaguer te
loch de demanda, rex jacobus en cartes dellibre vert major, lx, e del menor, xxxvi.

Que lo vagner pot traire criminosos del castel e lices:e per deutes siuils rey joan en cartes del libre vert maior cclxxxvi.e del libre menor en cartes.

Que los officials reals forsen los prelats e barons e altres hauents castels en a
quests comtats; que cancellen les obligacions que han fetes fer als vassals que
nos fassen habitants de perpenya. rey joan en lo libre vert major en cartes. cdxxxxi
e en lo menor en cartes.

Sagueir se apres la pregrimaticha sanccio dla prouissio propdita en cartes.cclxxxiii

Item que lo vaguer embans que entre en son offici hage ajurar de star a cõsel d'ols
Lonsols dela vila de perpenya segons es atorgat als Liutat de Barçalona en
lo libre menor en cartes,ccclij.

Veguer.

Item que oficial real no pot tenir bestiar en los termens de perpinyà ni fer arredaments del comú en cartes del libre vert major. lxxx.

Item q lo veguer no sia forçat de estar a consell de consols tant com toqua eclesiastichs e militars lur família e vassalls si d'òchs los dits vassalls no delinquen en cas que fossen de forz de veguer en libre de ordinacions en cartes. ccx, comésant

Item terçament &c.

En lo libre de prouisions.

Prouisso q los officials dels emoluments de lur officis serquen los malfactors en cartes. lv.

Reuocatoria de vna prouisso q lo procurador real hauia empetrada que los officials li responguessen del terç dels emoluments en cartes. cvi.

Prouisso q dels plets que lo gouernador se hauia reservats puguen conixer los ordinaris, en cartes. cxvi.

Prouisso que nengun official no prenga nengu dins lo castell ni les lices en cartes. cxx.

Prouisso que nengun no pot esser veguer qui sia domiciliat en aquests comtats.

Prouisso que quant la host ix dela vila lo veguer deu portar vna bandera en cartes. clxxiiii.

Prouisso que proces de pau e trena no pot esser tret de la vegueria per causa de regonexer per lo senyor rey en cartes. ccvi.

Prouisso que los officials de aquests comtats puguen regir lur officis axi com han acostumat e fer composicions no contrastant vna prouisso p la senyoria atorgada fins que fos vengut de Mapols en cartes. ccxi.

Prouisso q official real no prenga salari ni pensio de prelats barons ni cauallers en cartes. lxv.

Prouisso que lo jutge fassa sagrament que no pendrà salari de les gents en cartes. cv.

que en el qual no s'ha de fer en la presó e contra home qui estiga per lo veguer lo veguer lo deu punir en cartes .xx.

En lo libre de les ordinacions.

Ordinacio que no sien pagades messions en lo primer plet en cartes. **viii.**

Ordinacio quant lo escarceller delinquex en la presó e contra home qui estiga per lo veguer lo veguer lo deu punir en cartes. **xxx.**

Ordinacio que lo jutge de veguer no hage salari deles sentencies en cartes. **lv.**

Privilegi que lo veguer pot traure criminosos del castell e lices e p deutes ciuils Rer Johannes en cartes del libre vert major. **cclxxvi.**

Privilegi que no sia inquirit contra home estranger qui hage delinquit fora lo bisbat de Elna e de vrgell: si donchs los parents del iniuriat fins al quart grau nou requerien en cartes del libre vert major. **lx.**

Promisso q los pleats comensats dins la vila de perpinya no s'squen fora aquella nis puguen remetre en cort per causa de euocacio en cartes. **xxxvi.**

Ordinacio que ballesta de fust ni de asser ab nou o sens nou no pot esser leuada en camí ni fora camí pus no sia parada en cartes. **cldxxxi.**

Item que execucions pot fer en ballestes ut in dicto folio.

Ordinacio que per deutes son exceptrats de penyozar bestiar arech vedells polins aynes de laurar e cauar: caualls mules de homens de honor armes vestidures draps de lit aynes de cuyha roba de lits de hostalers en cartes. **xxii.**

A page from a medieval manuscript, likely a Breviary or similar liturgical book. The text is arranged in two columns. The script is a clear Gothic hand, with some larger initials and a prominent decorated initial 'P' at the top right. The paper is aged and shows some foxing or staining.

Batle de perpinya e iutes ordinaris.

Dos homens de perpinya no deuen pledejar ni esser jutgats per los usatges de Barcelona ni per ley gotiga mas per los costums dela vila de perpinya. Hi en la dita vila no ha loch iustitiani Exequia en lo libre vert major en cartes. iiij. en lo menor libre en. i.

Si lo batle de perpinya o altre fa clam de home de perpinya deu lo certificar de ques clama; e si hauia a donar fermaca pot hauer espay de hun dia si donchs no era la questio de crim enorme en lo libre vert major en cartes. iiij. in minori en cartes. i.

Item lo clamant no es tengut dedar en scrit lo clam mes lo batle lo pot metre en escrit en cartes. iiij. del libre vert major e del menor en cartes. i.

Home de perpinya no deu fermar ni fer dret per si ni per sos bens sino en poder del batle de perpinya. Si donchs no era questio de senyoria o de caua o cens o terramerits ques tinguesen per algun senyor en lo libre vert major en cartes. iiiij. en lo menor en cartes. i.

Homens de perpinya han. x. dies de clas e no paguen messions ala cort del batle ni del veguer sino la iusticia acostumada en lo libre vert major en cartes. iiiij. en lo menor en cartes. i.

Lo batle de perpinya apres les fermes preses ni abans no pot demandar al reu pereyres ni lo veguer nodeu demandar algunes despeses del actor ni del reu en lo libre major vert en cartes. iiiij. en lo menor. i.

Dela iusticia acostumada la terçapart dela quantitat de que es donada sentencia es del batle qui dona la sentencia en lo libre vert encartes. iiiij. in minori en. i.

Home de perpinya o strany pres en la cort del batle deu esser jutgat dins. x. jorns si es clar lo crim per que es pres, en lo libre vert major en cartes. iiiij. in minori en. i.

Lo senyor no deu menar plet contra home de perpinya del qual altre ne haia fet clam de iniuria o de crim entro quel primer plet de tot finit en cartes dellibre vert major. v. e del menor. iiij.

Home de perpinya no deu esser detengut en grillons ni en ceps per deute pecuniari e civil en cartes del libre vert major. iiiij. e del menor. ii.

Lo senyor no deu demandar a hom de perpinya per qualq plet sino aytant com p lo batle o per lo veguer sera conegit en cartes. viiiij. del libre menor vert.

Lo batle veguer ni altre oficial dela cort no pot esser pres en testimonio contra home de perpinya en cartes dellibre vert menor. viiiij.

Lo batle ni altre oficial no pot còpellir los homens de perpinya en fer testimonio contra altre home de perpinya en cartes del libre vert menor. xiiij. i. Fonch reuocat per lo rey en Jacob en cartes. xx. del menor libre circa finem.

Eiquells qui perden lo plet a la cort del batle no paguen messions a l'altra part en la causa principal ni per interlocutoria de que hom se sia appellat sino per dia fallit o contumacia. in libro majori en cartes. v. et in minori en cartes. ii.

Uero iudicium de iustitia.

Uero iudicium de iustitia.

Saiulus tenet redde res eius de compromissis et a pena apostolis in ipsis et teneatur sequi et completere mandata et indicata per compromissarios et indices delegatos. Alfon. iiij. in curia montisoni. c. viii.

Juridiccio de batle.

Seu dies de clam exceptus trabajadores qz pscium sanguinis et forasters qui venen vituales en cartes del menor vert. ix.

Et non dicitur a carcere liberi donec debitus fuerit p solutum Jacob. iiij. in curia bar. c. viii.

Deno pagar despesas.

Batle de perpinya.

Nota hic dels officials

¶ Ara pertany als clauarig.

¶ Quilibet officialis ab unio ojiuraria videlicet omibz iusticiaz facre t sine auxilio iudicis no pcedere atqz pluctudines a libertates quibuslibet occisas no fragere Alfö sius.ii. in curia motissim.ii.ij.

¶ Notariis regens scribaniam bauli o3 tenere tabula3 tempore quo certi officiales ipam tenet Alfon.iii. in curia montisalbi.c. vii.

Et durante inquisitione potest ipem comittere scribaniaz alicui ydoneo scriptori. P.ii. in curia perpunianni.c. iii.

¶ Maleficia iniurie debit a ante debet partiemē dari q dñs Rex recipiat aliquid de iure suo Alfö sius.ii. in curia montisalbi.m.c. xiij.

Altre priuilegi en. clxxxvi del menor. Rex p.

Juridiccia de batles, bre cauallers; e ecclesia, sachs.

Juridiccia de batle.

Altre semblant priuilegi del rey Alfö primer, en cartes del librevert menor.xiij. Eté 7c.

La cort no deu pendre algu ni demandar fermances o penyores si donchs noy ha clamador o si no era lo crim fort notori en cartes.v. del libre vert major et in minori en cartes.ii.

La cort no deu tenir home pres qui vulla fermar dret: si donchs no es gran crim en lo libre vert major en cartes.v. e en lo menor libre en cartes.iiij.

Lo batle deu ordonar als flaquers e panaters que segons la valor del forment fasen los pans a dret pes en lo libre vert major en cartes.x. et in minori en cartes.

Lo batle e scriua nouell deuenir davan lo poble que be e lealment seruaran les costumes de Perpinya in majori libro en cartes.xi. e en lo menor vert en.vi.

Lo senyor de Perpinya no pot mudar lo masell es i ho fabia lo batle ne pot gitar les taules que fariand de nou en cartes.xii. del libre vert major e del menor en.vi.

Los fets quis faran dins la vila de Perpinya se pertanyen al batle: e aquells de fora la vila al veguer Impero si home strany delinquia dins los termens dela batlia qui primer lo pendra ne conexera en cartes del libre vert major.xii. E del menor libre vert en.vi. cartes.

Si lo batle no fa iusticia a home de Perpinya quis clam de altre lo clamant lo pot penyorar sens tota pena en lo libre vert major en cartes.xii. del menor en.vi.

Si algu te alguna possesio sots dreta senyoria daltri e ha obligats tots sos bens: e p aquella obligacio es demandada aquella possesio se deu menar lo plet davan la cort de perpinya en lo libre vert major en cartes.xiiij. e del menor en.vi.

Lo batle de perpinya deu coneixer e pot destrenyer de questions dels alous los quals homens de perpinya han fora los termens de perpinya en lo libre vert major en cartes.xiiij. e del menor.vi.

Lo batle de perpinya pot mudar los misatges o saigs e saig no deu esser perdurable ni crida qui es mes per la cort ab consell de promens de perpinya en cartes.xiiij. del libre vert major e del menor.vi.

Los jutges ni escriuans ordinaris deles causes principals no prenen salari ni del peses dels homens de perpinya. los jutges de apells e scriuans prenen salariis en cartes del libre vert major.clxxviii. Rex jacobus. e del menor en.clxxvi.

Iusticia no pot esser exigida per los officials de perpinya de alguna quantitat que primer tot no sia satisfet ala part Sancius rex en cartes del libre vert menor. viii. e en lo principi del dit libre en cartes.viii. que es costuma.

Item que si algun stranger deu a home de perpinya efa clam del deute contra lo estranger e sera absent que lo batle pot emparar los bens E si lo deutor negaua lo deute que no sen pag iusticia fins sia citat Rex sancius en lo libre vert menor en cartes.cvii. circa finem.

Si lo batle o algun altre de cort se clama de algun altre daquellaqz possesio o moneda de q es lo clam nos paga iusticia en cartes.xiij. del libre vert major e del menor en.vi.

Lo batle pot forçar los clergues canallers e religiosos perco q han dins los murs dela vila de perpinya de pagar a les obres del murs. Rex p. in libro maior vert en cartes. xxxviii.

Nengun home de perpinya per nenguna causa o plet nodeu esser de la cort ni for de batle exhibit ni deu pagar messions aqui ni en altres corts de rossello. Rex jacobus en lo libre vert major en cartes. xxxxi. e del menor a. xxii. carta.

Item que es dit crim norme crim de lesa magestat qui mata altre a tracio e qui solita poble a fer mal sodemitas e qui fara crim q degue perdre lo cors o membres e tots los officis.

Los Consols e officials per ells creats e tots los homens de perpenya e tots los officis en ciuitat e encriminal son de fons del batle: e del gouernador; en cartes del llibre vert menor. cccclxxxiiiij.e.cccclxxxvij.

¶ Juredictio del batle.

Item que qui sera pres per lo batle per crim que no merescha mort o motilacio d' membres que sia donat amanleuta en cartes dellibre vert major. xxxv, e del menor en. xxiiij, e en. liij.

¶ De ferma comuna per los delats.

Item quelo batle de perpenya nos pot appellar de sentencia dona per sos iutges de causa criminal; rex Jacobus in libro major vert en cartes. lviij, e libre menor. xxxvij.

¶ De abreviar los pleits

Item que lo batle e altres officials iuren los priuilegis: rex Jacobus in libro major vert en cartes. lx.

Ordinacio Real en qual manera los iutges deles corts del batle e altres de perpenya deuen abreviar los pleits Infans Jacobus en lo libre vert major en cartes lxxvij. en lo menor libre en cartes .liij.

¶ De abreviar los pleits

Justicia no es guanyada de clam dins. x. dies ni apres si dous passats los. x. dies no era fet lo reraclam. rex Jacobus en lo libre vert major en cartes. lxxxi, e del menor en. lviiij.

¶ De abreviar los pleits

Declaracio feta en quals coses no ha loch lo priuilegi de. x. dies ni de no pagar iusticia en lo libre vert major en cartes. lxxxii. So es en coses qui son preu de sanch que sia feta prompta exequicio En cartes del libre menor vert. lx.

¶ De pre. sanguinis fiai executio prompta.

Item que si algu maluadament couendra devant lo batle o sos iutges altre q tal sia condempnat en despeses rex Jacobus ut in proximo en lo libre vert major lxxiiij. e del menor en. lx.

¶ De salariis del batle e jutge.

Lo batle e jutge no deuen hauer salari de anades que fassen dins ni defora perpenya ni los termens de sant joan vernet malloles basoles bōpas oria castell ros sello esant steue si donchs no eran requestes per les parts so es sinch sous: rex Sācius in libro major vert en cartes. cxxiiij. e del menor. cx.

¶ De salariis de batle

Que los habitadors de perpenya no sien clauats ni pēyorats sinq p missatges de la cort del batle Sancius rex in libro vert major en cartes. cxxvij, e del menor en cartes. cvij.

¶ Oficial real no pot tenir bestiar.

Item que oficial real no gos tenir bestiar en los termens de perpenya ni fer arré dament del comuni forn ni dret de mesuratge en cartes del libre vert major. lxxxi e del menor. lxxi.

¶ Patria comunis.

Larta feta en la scriniania publicha de perpenya te loch de demanda e de libel en la cort del batle rex Jacobus en cartes del libre vert major. lx. e del menor. xxxvij, E en cartes. vij. del principi.

¶ La constitucio ne posa sous.

Priuilegiu patrie communis en cartes del menor libre vert. ccclxxxv. en la reuocatoria dela letra den joan mosterol de Barçalona.

¶ Cause usq ad quiqua

Lo batle de perpenya deu fer publicar les crides a instancia dels Clauaris: rex p. in libro minori vert en cartes: cxxxxvij.

¶ gitasols inclusine sine scri

Que les notes dels notaris mors sien tengudes en loch segur e tut elegidor per lo batle e Consols: rex Joan in libro majori vert en cartes. chxxi.

¶ priu & figura judicis & sine

Tota qstio que no pas cent sous o la stima noy bastara se deu pcebir sens libelle e sumariament sens plet: rex Jacobus in libro majori vert en cartes. clxxvij, e del menor en cartes. dxx.

¶ scriptis debet cognoci &

Lo batle no deu pendre algun per habitant sens consentiment dels Consols rex Petrus en lo libre vert major en cartes. cc. e del menor. clxxiiij.

¶ appellatio reata & terminia

Los officials del rey deuen fer emparcs p clam de pocha quātitat q faça home de perpenya als bens dels homes strāgers rex Petr^o en cartes del libre vert major. ccvij, e del menor. clxxxvi.

¶ contraria & su studie no ob

Battle.

¶ Altra del rey en San
to en. cviii. cartes del me
nor circa fucem.

¶ Altra del rey en saume
en cartes del menor libre
vert. cxxiiii.
De no pagar salariis als
officials.

Altra del rey en Jaume
en cartes del menor libre
en.lxx.

Sagramente homenat
ge deis jutges

¶ Dñsrex nō debet fac
re comissioēz aliqui offici
ali vel judici ordinario.
capitulu curie Martini
regis. capitulo. x^o.

¶ Inquisicio nō pōt fieri
atra aliquē jam diffinida
vel ei^o bona Alfonsus. iii^o
in curia mōtus albi. capi
tulo. xviii^o.

¶ Rex neceius officiales
nō debēt aliqui habere g
cōpositionē vel als amal
le factore vel debitore do
nec maluz vel debitū pri^o
fuerit emēdatū velsolurū
Alfonsus in curia mōtis
soni. c^o. xiiii^o. Jacob^o in
curia barc. c^o. viii^o.

Per la iuridictio del batle

Quèls officials reals podē remetre dels bās penes de terç emperes e justicies vi
tra la terça part rex p^o. en lo libre vert major en cartes. ccxvi. e del menor en. ccviii.
La iuredictio dels iudeus pertany al batle de perpenya rex Jobannes en cartes
del libre vert major. cxxxv.

Lo batle den psaguir los mals feytors ab despeses dels emolumēts dla cort rex:
p^o. en lo libre vert major en. ccxxvi. e del menor en. ccviii. e. ccxi.

Que los officials reals no prēguē salariis d cauallers ni d ecclesiastichs ni de altres
psones: rex p^o. en cartes dli libre vert major. ccxxvi. e dli menor. ccxxx. e. ccxlviij. e. viii.

Item altre semblant privilegi del propdit en lo dit libre major en cartes. cxxvii.

Que gracia ni privilegi q̄ fes lo Senyor rey en p̄trari d aq̄sts dessus ppdits no ha
gen valor encara quey fossen insertats. rex. p^o. en lo libre vert major en ca. ccxvii.
Que nengun official del Senyor rey no gos tenir bestiar gros nimenut per pexer
en les possesions dels homens de perpenya: rex Petrus en cartes. ccxxxvi. del li
bre vert major e del menor en cartes. ccxxx.

Que los jutges deles corts del Senyor rey no prenguen salariis de homēs de per
penya ni serueys ni donatius. Rex p^o. en cartes. ccxxxvi. del libre vert major . e del
menor en cartes. ccxxx.

Que los intges del batle fassen sagramēt e homenatge de no pendre salariis rey
Joan en lo libre vert major en cartes. cxxxvii.

Que los dits jutges no prenguen salariis deles distribuciōs sino tāt com volē cō
stituciōs e ordinaciōs. rex Joan en cartes. cxxxvii. del libre vert major.

Si algun fet principal es comes al intge d apells o altre ordinari no den hauersa
laris ni despes en lo libre vert major en cartes. clxxx.

Los homēs de perpenya deuen star presos ala cort dli batle en lo de alguzir ni de go
uernador: rex p^o. en cartes del libre vert major. cxxxvi. e dli menor en. ccxiii.

Quedos jutges ordinaris sien en la cort del batle de perpenya Rex p^o. en cartes.
ccxxxvii. del libre vert major e del menor en cartes. ccxxxvii.

Que nengun jutge del batle puxa aduocar en lo cort del batle Rex p^o. en lo libre
vert major en cartes. ccxxxvii.

Lo batle de perpenya pot fer composicio de morte de altres crīms confirmant lo
privilegi dli comte Girart rex p^o. en lo libre vert major en cartes. ccli. e del menor en
cartes. ccly. e que vna composicio de mortfos seruada

Privilegi del comte. Quale cunq; placitūz homo faciet cu^o dominosuo rē. en car
tes del libre menor vert. viii.

Sentēcia absoltoria de mort donada per jutge de batle val e te. Infans Joānes
confirmant lo propdit privilegi en lo libre vert major en cartes. ccli. e del menor en
cartes. ccxxxvii.

Confirmacio que nengu nō sia exhibit dela cort del batle; infans Jobannes en lo
libre vert major en cartes. ccli. e del menor en. cccl.

Reuocatoria de vna prouisiō la qual hauia empertrada lo procurador real quels
officials li responguessen dels emolumēts rex Joan en lo libre vert major en car
tes. ccxxxvii. est in libro prouisionis en cartes. cv.

Que tots fets comensats e comēsadors per lo gouernador e son assessor sien reme
sos ala cort del batle rex Joānes en lo libre vert major. en cartes. ccxxxvii.

Que officials reals forsen los prelats e barons e altres hauents castells afer can
cellar les obligacions que han fetes fer alurs vassals que nos fessent habitants d
perpenya rex Joānes en cartes del libre major vert. ccxxxvii.

Pragmatica sanctio dela prouisiō demunt dita.

Prouisiō del rey en Ferrādo ab laqual reuocha vna letra quel batle de ppny

no pogues fer loctinent sino sots batle en lo libre menor vert en cartes. ccclxxiiij.
Prouisio del rey en Ferrando manat al gouernador present e esdeuenidor e alurs
locti e tots altres officials sots pena de. D. florins que en civil ni criminal no se en
trameten dela iuradictio del batle en cartes del libre menor. ccclxxiiij.

Confirmacio del priuilegi del batle per virtut del qual pot remetre tots crims ma
nant als officials que tal remissio bagé a seruar en cartes del libre menor. ccclxxiij.
Prouisio del rey en Ll arti manant al gouernador quí lauors era e ara es que de
les causes ciuils ni criminals comensades o comensadores dauat lo batle no sen
entramera sots pena de. Ll. florins en cara quen fos soplitat en lo libre menor
en cartes. ccclxxiiij.

Prouisio que lo gouernador bagues aseruar la composicio que lo batle hauia fe
ta den copi mercer e qnol bagues a vexar en lo libre menor vert en cartes. ccccxix.
La part que empetrara comissari trahet lo fet de ma del ordinari li den pagar en
terament lo salarirex Jacobus en cartes del libre vert menor. clxxx.

Mengu no deu esser tortorat sens defenses en cartes dela robrica. lxxij.

Item que lo batle e vaguer embas que entren en los officis hagen a jurar de star
a consell dels Consols dela vila de perpenya segonses atorgat ala Ciutat de
Barcalona en cartes dellibre vert menor. cccclii.

Los stranys conuenguts enla vila de perpenya qui suraran no hauer fermansa
e prometran ab sagrament de star adret: nopenen esser retenguts sino actione
furti: iniuriarij: mandati et depositi seu comade; en lo libre vert major en cartes,
ciiij. e del menor libre vert en cartes. lxxxiiij.

Qui denuncia nouella obre deu prouar son dret dins tres mesos e si no ho proua
pach les messions infans Jacobus en cartes dellibre vert major. lxxviii. e del me
nor en cartes. liiij.

Que cancellers e vicicancellers del Senyor rey ni de son primogenit no trasquen
los fets dels ordinaris ne per regonexera aquells e que lurs letres no sien obehidies
exceptat causes de vidues pubils emiserables Rex p^o, en cartes del libre vert ma
jor. cclviiij. e del menor en cartes. ccclxxvi.

Item altre semblant priuilegi enla propdita carta.

Item que si dira es fera de cosa mobla o immobla que sia baguda per pagua
tant quant bastara en cartes del libre vert major. ix.

Los jutges ni compromissaris nescrivans nos deuen fer paguar dieta nisalaris
de jornals sino axi co ala cort del batlerex p^o, en cartes del libre vert major. clxxv
edelmanor en cartes. clxxxiiij. e. ccj.

Per la iurediccio del
batle.

Per la iurediccio del
batle.

Per la iurediccio del
batle.

Per la iurediccio del
batle per encopi.

Jurament per los cossols
que deu lo batle eveyquer
prestar de estar a consell
dels consols.

Patria communis.
De strangers conuenguts
en la vila de perpinya.

Dita de cosa mobla o im
mobla es baguda per pa
guar.

Batle.

En lo libre de prouisions.

- D**rouisso com lo batle de perpenya dels emoluments deu sercar los malsfactors en cartes. xxvij. altra prouisso en cartes. lvj.
Prouisso dela batlia de perpenya en quina manera se proveheix en cartes. lxxxiiij.
Lo batle de perpenya pot pendre composicio de mort en cartes. lxxxvij.
Reuocatoria de vna prouisso quel procurador real hauia empertrada quels officis als li responguessen del terç dels emoluments en cartes. cvi.
Prouisso quel Castella del castell no empatxe la juredictio del batle en cartes. cxiiij.
Prouisso que dls plets quel gouernador se hauia reseruats puguen conixer los ordinaris en cartes. cxvi.
Prouisso q los jutges deles corts no prenguen salarys deles gents en cartes. cxxi.
Prouisso q lo gouernador remeta les coses pertanyents a batle en cartes. cxxviii.
Prouisso que nengun oficial no prenga nengun dins lo castell ni les lises en cartes. cxxx.
Prouisso que batle sots batle e vaguer puguen traire criminosos del castell e lices e per deutes ciuils rex Joannes en cartes del libre vert major. cclxxvij.
Reuocatoria de vna comissio quel procurador real podia fer e crebar saigs e misatges en cartes. cxxxij.
Prouisso que les scriptures dela cort del batle romanguen en la dita cort en cartes. clxxxvij.
Prouisso que les coses de plets ciuils ni criminals no isquen dela cort del batle en cartes. dxxxxi.
Prouisso quel gouernador nos entrameta dels fets ques pertanyen al batle en cartes. ccx.
CConfirmacio del priui legi patrie communis.
Prouisso ab la qual es reuocada vna prouisso q en Joan mostero l ciuitada d Barcalona que era pres ala cort del batle hauia obtenguda en cartes. cccxij.
Prouisso ab la qual lo batle pot remetre tots crims en cartes. cccxvij.
Prouisso que lo gouernador no sentrameta dela juredictio del batle de perpenya en cartes. ccliij.
Prouisso que proces de pau etreua no pot esser tret dela vagueria per causa de regonerer per lo Senyor rey en cartes.
Prouisso que lo gouernador no sentremata deles coses pertanyents al batle en cartes. cclvij.
Prouisso que los subeus son de for de batle en cartes. cclxxxij.
Prouisso fabet per la juredictio del batle per los alcauots e jugadors que no los faça guiatges contra priuilegis dela vila en cartes. ccc.
Prouisso que les letres requisitories dela cort del batle sien obehidies per tots officials sens annexa de moss vaguer en cartes. cccxij.
Prouisso feta per lo senyor rey Alfonso que los officials de aquest comtat puren regir lurs officis axi com han acostumat e fer compositions guiatges e remissiohs no contrastant vna prouisso perça Senyoria atorgada fins que fos vengut de Napolis en cartes. cccxij.
Prouisso que los jutges no hagen salarys de relacions en cartes. lvij.
Prouisso que los jutges no sien aduocats en cartes. lvij.
Prouisso quels officials reals no prenguen salary ni pensio de prelats ni de nobles ni de cauallers en cartes. lxv.
Prouisso que los jutges fassen sagramet que no pendran salarys deles gents en cartes. cv.

¶ Per la juredictio del batle.

¶ Confirmacio del priui legi patrie communis.

¶ Guiatges que lo batle no fasguiatges a alcaldes ni jugadors.

¶ Lo batle pot guiar e remetre segons volen priui legis.

Proviso que los jutges donen les sentencies ab los originals en cartes. ccxxxi.

Proviso que los jutges ordinaris no puguen aduocar en la ma armada en cartes. clxxxi.

Proviso que los plets comensats dins la vila de perpinyà no i'squen dela dita vila ni la nis pusquin remetre en cort per causa de euocacio en cartes. xxvi.

Proviso ab la qual es reuocada una euocacio feta per lo gouernador o l'offici de perayres sots color de vniuersitat e aquella remessa al batle en cartes. cccxxxii.

Proviso que els jutges no i'squen de la ditta vila ni la nis pusquin remetre en cort per causa de euocacio en cartes. ccclxviii.

Proviso que els jutges no i'squen de la ditta vila ni la nis pusquin remetre en cort per causa de euocacio en cartes. ccclxix.

Proviso que els jutges no i'squen de la ditta vila ni la nis pusquin remetre en cort per causa de euocacio en cartes. ccclxx.

Proviso que els jutges no i'squen de la ditta vila ni la nis pusquin remetre en cort per causa de euocacio en cartes. ccclxxi.

Proviso que els jutges no i'squen de la ditta vila ni la nis pusquin remetre en cort per causa de euocacio en cartes. ccclxxii.

Proviso que els jutges no i'squen de la ditta vila ni la nis pusquin remetre en cort per causa de euocacio en cartes. ccclxxiii.

Proviso que els jutges no i'squen de la ditta vila ni la nis pusquin remetre en cort per causa de euocacio en cartes. ccclxxiv.

Proviso que els jutges no i'squen de la ditta vila ni la nis pusquin remetre en cort per causa de euocacio en cartes. ccclxxv.

Proviso que els jutges no i'squen de la ditta vila ni la nis pusquin remetre en cort per causa de euocacio en cartes. ccclxxvi.

Proviso que els jutges no i'squen de la ditta vila ni la nis pusquin remetre en cort per causa de euocacio en cartes. ccclxxvii.

Proviso que els jutges no i'squen de la ditta vila ni la nis pusquin remetre en cort per causa de euocacio en cartes. ccclxxviii.

Proviso que els jutges no i'squen de la ditta vila ni la nis pusquin remetre en cort per causa de euocacio en cartes. ccclxxix.

Proviso que els jutges no i'squen de la ditta vila ni la nis pusquin remetre en cort per causa de euocacio en cartes. ccclxxxi.

Proviso que els jutges no i'squen de la ditta vila ni la nis pusquin remetre en cort per causa de euocacio en cartes. ccclxxxii.

Proviso que els jutges no i'squen de la ditta vila ni la nis pusquin remetre en cort per causa de euocacio en cartes. ccclxxxiii.

b. iii

En lo libre de ordinacions.

Ordinacio que no sien pagades messions en lo primer plet en cartes. viii.

Ordinacio que nengu no gos sonar denits lauts ni instruments e que les armes sien perdudes e les robes que portarien encapullades en cartes. xxx.

Ordinacio quel batle deu regonexer les mesures cascun any una vegada en cartes. xxxii.

Ordinacio que los jutges no hagen salari deles sentencies en cartes. iv.

Ordinacio com deuen vsar los corraters e donar diner deu e prestar seguretat en poder del batle e los salaris que deuen haver deles coes q venen en cartes. lvii.

Ordinacio q deuen haver de salari los jutges d'les destrubucions en cartes. lxviii.

Ordinacio del jurament que deuen fer los jutges ordinaris en cartes. xxi.

Ordinacio quant deuen pêdre los jutges de decrets ede autoritats ques deguen metre en cartes. soes de 40 il sous fins a. v. milia. v. sous: e de. v. milia ensus pach. x. sous. en cartes. x.

Ordinacio en quins casos hom stranger qui no troba fermanses deu esser deten gut videliset per accio de furt: de iniuries: mandati et depositi: seu comande: e prestada causio juratoria no sia derengut en cartes. xxi.

omido de ed etiam
atiquitudo vila mire
etiam el stans

tertany als davaris

privilegi del Rey en
Pere en cartes del libre
vert menor. ccxxxvi.

Batle.

Prouisso del Rey en Ferrando ab la qual es renocada vna letra que en pere gen
cet girat de pau e trena a instancia del sindich havia empetrada continent que lo
proces anas en cort per regonexer en cartes del libre vert menor. ccclxxiiij.

Privilegi que no sia inquirit contra home stranger qui hagedelinquit foral bis
bat de Elna e de vrgell si donchs los parents del inluriat nou requerien fins al
quart grau en cartes del libre vert major. ix.

Prouisso que nengu no puga exercir dos officis de iuredictio en cartes. clxxxxij.

Privilegi que los homens de Cobliure per causes siuils poden esser conuenguts
ala cort del batle de perpenya; e los homens de perpenya a cobliure si trobats bi
seran exceptat en causes criminals que podencascuns declinar de forrex Jacob
en cartes del libre major vert. clxxii. e del menor en. clxii.

Ordinacio dels salarys dels iutges delegats en cartes. lxxvi.

Ordinacio en quina manera los iutges deuen hauer salari en cartes. lv.

Ordinacio que totes prescripcions sien seruades en les corts segons dispositio de
dret no contestant la ley goticha encartes. xxxi.

Ordinacio que les sentencies sien executades; e si ala terga sentencia sera allegat
esser nulla prestada causio perlo actor sia feta execucio e apres sien boydes les ra
bons del reu per q es nulla en cartes. xxxxvii.

Homens de Cobliure
poden esser conuenguts
dauant lo batle.

De prescripcions

en obambo so ordil ol n° 30

de obambo so ordil ol n° 30

de obambo so ordil ol n° 30

Et quod non solum in aliis sed etiam in aliis locis
est, quod non solum in aliis sed etiam in aliis locis.

Et quod non solum in aliis sed etiam in aliis locis
est, quod non solum in aliis sed etiam in aliis locis.

Et quod non solum in aliis sed etiam in aliis locis
est, quod non solum in aliis sed etiam in aliis locis.

Et quod non solum in aliis sed etiam in aliis locis
est, quod non solum in aliis sed etiam in aliis locis.

Et quod non solum in aliis sed etiam in aliis locis
est, quod non solum in aliis sed etiam in aliis locis.

Et quod non solum in aliis sed etiam in aliis locis
est, quod non solum in aliis sed etiam in aliis locis.

Et quod non solum in aliis sed etiam in aliis locis
est, quod non solum in aliis sed etiam in aliis locis.

Et quod non solum in aliis sed etiam in aliis locis
est, quod non solum in aliis sed etiam in aliis locis.

Et quod non solum in aliis sed etiam in aliis locis
est, quod non solum in aliis sed etiam in aliis locis.

Et quod non solum in aliis sed etiam in aliis locis
est, quod non solum in aliis sed etiam in aliis locis.

Et quod non solum in aliis sed etiam in aliis locis
est, quod non solum in aliis sed etiam in aliis locis.

Et quod non solum in aliis sed etiam in aliis locis
est, quod non solum in aliis sed etiam in aliis locis.

Consols de la vila de perpenya.

Taules de carnisseria;
taules de carnisseria
carnisseria.

De cridese corredors,

Sinchconsols:

Jurament dels cōsols

Talla o collecta,

Consules jurati i paci
ari ciuitati i villari pos-
sit viu et esse in ciuitatib;
et villis prout assuerunt
esse et viu.p^o.in curia bar-
cinone.c^o.xxvii^o

Patrons del hospital.

Misatge dela orta

De remoure sobre po-
sats dela orta.

Patrons del hospital

Bali.

Obres de sant joan

Os consols de perpenya en fadiga del batle poden leuar taules de
carnisseria; si algu ni possaua vtrales que vuy bi son. **E**lo senyor no
pot mudar la carnisseria; en lo libre vert major en cartes.xii.e del menor
en cartes.vi.

Los consols han a consentir en los corredors e crides quis meten per
la cort:e crida no deu esser perdurable en cartes del libre vert.vi, e del menor libre
en cartes.vii.

Sinch cōsols deu hauer en la vila de perpenya elegits perlo poble qui regesquē
gouernen e deffenent lo poble menut a febletat del Senyor rey e del poble en car-
tes.xxii.del libre vert major.e del menor en cartes.xvi.rex Petrus

Jurament que los consols deuen fer al Senyor rey que li deffendran los drets e
regalies e tot lo poble dela vila de perpenya en cartes del libre vert major.xxii.e del
menor libre vert en cartes.xvi,

Aquel qui sera elegit en fer talla o collecta en la vila de perpenya no puga dema-
nar salari si donchs la vila no soy donaua de bon grat Sancius rex en cartes del
libre vert major.xxxiii.

Item que los consols ab consell del batle pusquen hauer.xii,consellers,en cartes
xxxv.del libre vert major.

En qual manera deuen esser elegits certz probomens per fer questa tall seruey
o donatiu real o vebinal al Senyor rey Jacobus rex en lo libre vert major en car-
tes.xxxvii,e del menor,xvii.

Los consols poden imposar dret al blat e ala farina e tenir hi pes en,xxxviii,car-
tes del major libre:rex Jacobus e del menor en cartes.xxvi.

Los consols son patrons del hospital dels pobres dela vila de perpenya per com-
pra quen ferent del infant en Jaume en cartes.lii.dellibre vert major:e del menor
xxxii.lo preu fon.xv. **L**ila sous.

Los consols poden cascun any elegir hun misatge qui seruesque als sobreposats
dela orta e aquell remoure Rex p^o en cartes.lvi.dellibre vert major:e del menor en
cartes.ccxxxii.

Los cōsols poden remoure hu o dos dels sobreposats dela orta si vesen que no y
sien sufficiens o que fassen barateries e metre ni altres:rex p^o en cartes.lvi,dellib-
re vert major.e del menor.en.cclxxvii.

Sentencia com lo jus patronat del hospital es dela vila de perpenya en cartes.
lxx.dellibre vert major:e del menor en cartes.xxxxv.

Hengu qui sie elegit a fer talla o questa publiqua en la vila de perpenya no deu
hauer salari ni res aturarse o pendre per son treball los cullidors si:en cartes.lxxv
del libre vert major:e del menor.libre en.cvi.

Lo rey en Joan enfranqueix lo salinar en cartes del libre vert major.lxxxv.

Los consols son obres dela sglesia de sent Joan e poden metre obres qui juren
en poder del batle en cartes del libre vert menor.cxviii.circa finem.

Los cōsols deuen hoyr cascun any lo comte del hospitaler dela vila de sant Iatzer del pont e del almoynier rex Jacobus en cartes. lxxiiij. del libre vert major; e del menor en cartes. lxi.

Los Consols poden e deuen elegir los clauaris per hoyr los comptes en cartes. lxxiiij. del libre vert major e del menor en cartes. lxiij.

Item los cōsols poden forçar cascun de vendre les cases per fer carreres en. lxxxiiij. cartes del libre vert major e del menor en cartes. lxiiij. e lo que restara deles possesions queu poden vendre o dar acapte.

Los consols compraren la església dela real que abans era dels frares de penitència Rex Jacobus en cartes. lxxv. del libre vert major; e del menor en. lxiij.

Los consols deuen donar al hospital los pans qui per minua de persones lenats als flaquers Rex Jacobus en cartes. lxxx. del libre vert major; e del menor en cartes. lxx.

Lo pesador del pa e dela carn ha esser mes a voluntat dels consols pero que no muden tots anys en cartes. lxxxx. del libre vert major; e del menor en cartes. lxx.

Diffinicio del sali q en loch de boatge fonch imposat Sancius rex en cartes. lxxxxi. del libre vert.

Lo batle e los consols de perpinya deuen cascun any regonexer les ordinacions dela vila Jacobus rex en cartes. lxxxv. del libre vert major; e del menor en. lxxi.

Los consols de perpinya sens lo batle poden fer totes ordinacions ab penes pecuniaries o altres que no imosen mort o motilacio de membres e que lo terç sia dela hobia dels murs: elo batle q les faça publicar quant per ells ne sera request Johannes rex en cartes. lxxxv. del libre vert major.

Los cōsols nouellament creats deuen hoyr cōpte dels cōsols passats del hospitaler almoynier de sant Iatzer del bozter del pont dela vila en cartes. cxvj. del libre vert major; e del menor en cartes. cvij.

Item los consols no han salari ont que vagensino lo salari dela vila en lo dit libbre en lo dit nombre de. cxvj. carta del vert major.

Item q es estat consol bin any noy pot tornar fins tres anys passats: en la prop dita carta del libre vert. cxvj. e del menor en cartes. cvij.

Los consols poden metre algun bon home per esser pesador al pes de la lenda de perpinya e aquell poden mudar si vist los sera Sancius rex en cartes. cxv. del libbre vert; e del menor. cxj.

Elfranquiment del sali e dela gabella dela sal e del boatge que lo senyor Rey presenta Sancius rex en cartes. cxviii. del libre vert major; e del menor en cartes. cxvi.

Los consols poden logar les torres dels murs e los loguers queroren en reparsacio Sancius rex en cartes. cxrx. del libre vert; e del menor en cartes. cx.

Com los censos e graues foren donats per lo rey en Pere ala hobia del pont en cartes del libre vert menor. xv.

Lo rey no pot metre imposicions sino ab voluntat dels consols en cartes del libbre vert menor. clxxv. rex Jacobus.

De vendre cases per fer carreres.

Lo pesador del pa e dela carn.

Sali.

Los consuls possint etias ordinare locu certum ubi védan fincres altilia galine caules racemi rictes rí fructu recentes sive ferti p. iii. in curia mótillo ni. c. xxv.

Los consols no han salari ont que vagen.

Los consol no pot tornar de tres anys.

Del pes de la lenda.

Sali.

Delestores del mur.

Rendes del pont.

Lo reyno pot metre imposicions.

Quot pena de r. sous
tot hom vingua al còsell
qui sera conseller.

Quad e elegir clauaris qui
son officials reals.

Quad diuisir officis

Quad appellacions deda
uaris.

Quad sentencia de còsols
nengu nos pot appellar
ab pena d' mil morabatis

Quad la collectio deles aiu
des pertany a còsols o als
deputats per ells.

Quad privilegis deles impos
icions.

Quad lo rey pachen les
imposicions.
Quad donitzis fets per lo
bisbe ni son official nobà
efficacia ans los han arc
uocar en cartes.cccviii.
en lo libre de prouisions.
Quad jutges dels duptes de
les imposicions.

Los consellers escaps demestres deuen venir al consell quât hi son appellats sots
pena de r. sous si dolchs no han iusta causa Rex p^o, en cartes.cxxx.dellibret vert
major, e del menor en.cxx.delrey en Sanxo: Ultra del rey en Pere en.cxxxvii, del
libre menor vert.

Los consols nouells poden cascun any crebar los clauaris qui sien haguts p offi
cials reals qui juren en poder del batle:e deuen hoyr tots comptes de personnes
qui hagen administrat res dela vila:e que no pendran seruey algu.rex Jacobus
en cartes del libret major.cxxxviii.e del menor libre vert.cxxxix.

Los còsols deuen elegir mostaçaff que regonega les carns e pans e totes fabrica
cions de obres e les altres coses:e si los pans seran minues de pes quellos Losols
los distribuiesquen al hospital rex p^o, en cartes.cxxxix.en lo libre vert major e del
menor en.cciij.

Los consols nouells lendema de sent Joan deuen criare fer los clauaris Rex
p^o en cartes.cxxxviii.en lo libre vert major e del menor en.cxxxvi.

Los còsols o aquella persona que per ells sera deputada han conexa sobre les
farines forns pans cuyts forners e moltes altres coses rex p^o, en cartes.cxxxvii.
del libre vert major.

Los consols distribuiran los pans falsos e minues de pes lo qual sera portat per
lo pesador al consolat rex p^o, en lo libre menor en cartes.ccv.

Los consols poden diuisir los officis de clauaris e de mostaçaffe deputar hi tres o
quatre personnes rex p^o, en cartes del libret major.cxxxvii.e del menor.cxxxix.

Los consols conexen deles appellacions dels clauaris rey Joan en cartes.cli.del
libre vert major e del menor en.ccxviii.

Sentencia donada per consols corregints sentencia de clauaris nengu nos puga
appellar ab pena de Mil morabatis rex Johannes en cartes.clij.del libre vert
major e del menor en.ccxviii.

La collectio e administracio deles aiudes pertany als Consols o als deputats p
ells e no a altres officials de que lo rey no sen pot empatxar rex Jacob^o en cartes.
cliij.del libre vert major e del menor en cartes.cxxxix.

Indivilegi deles imposicions:que les vniuersitats poden creixer les imposicions e
posar de nouelles fins q sien luits los deutes que lo rey ni altre official nols pot
demantar de compte ni inquirir rex p^o.in libro minori vert en cartes.ccclx.

Item que lo rey e tota altra persona pac en les imposicions.

Item que les vendes deles imposicions se fassen per los consols.

Item que lo rey no pot trametre nengu per força en sardanya ni en altres lochs.

Item los compradors deles imposicions son obligats com a deute real e fiscal.

Item los consols son jutges dels duptes deles imposicions rex p^o.prope dictus.

Los officials reals requestes que seran han a fer les execucions com a deute real e
fiscal contra los compradors deles imposicions Rex p^o. en cartes d' libret me
nor.ccxvi.

Tot go q fa lo consell general val aytant co's si tota la vila e poble de aquella ofa
bien rex p^o.en cartes.cliij.dellibret major,e del menor en.ccxviii.

Los consols per rehembie censals poden posar imposicions en pa en vi en cartes en altres coses Rex p^o en cartes. clvi. del libre vert major e del menor en. ccxxxiiij.

Los consols ab lo procurador real poden tarrar los salaris dels escriuans e notaris dins les cors e fora les cors; e si no son de acord poden hi conuocar lo batle ab quis poden concordar Rex p^o en cartes. clxxvij. del libre vert major e del menor. ccxxxiiij.

Los cōsols ab lo batle poden fer posar en loch segur les notes dels notaris morts qui ordenat non hauran. Rex iohannes en cartes. clxxxi. del libre vert major.

Los consols poden fer hospitaler e donar li adiunt en cartes. clxxxiiij. en lo libre vert major.

La vila pot pendre mig bull de mola del rech de Tohir davall la vora del castell rex Jacobus en cartes. clxxxvij. del libre vert major e del menor en. clxxiiij.

Item vol lo dit senyor rey en Dere que quāt celabria cors quey fossen appellats los sindichs de perpinya en cartes. clxxxviii. en lo libre vert major e del menor en cartes. clxxxiiij.

Lo batle no deu pendre algu per habitant sens consentiment dels consols Rex p^o en cartes. cc. del libre vert major e del menor en. clxxxiiij.

En qual forma e en qual temps se deuen fer e elegir los sindich consols e. xiiij. consellers dela vila de perpinya e quals consellers son dits de ma mayor; misana; e meor; Rex p^o en cartes. ccvii. del libre vert major e del menor. clxxxviii.

Que si algu sera elegit en regir algun offici dela vila no sen pinga escusar sino per via de dret comu. Rex p^o en cartes. ccx. del libre vert major e del menor en. cciij.

Los consols poden armar fustes per carestia de blat e pendre lo blat qui passara per les mars de Rossello e de coblliura rex P^o en cartes. ccxi. del libre vert major e del menor en. cciiij.

Qualsevol hauent corona pot esser consol e assessor de consols de perpinya rex P^o en cartes. ccxi. del libre vert major e del menor en. ccvj. cartes.

Los consols poden diuissir e ajustar dos officis en hun rex P^o en cartes. ccxiij. del libre vert major e del menor. ccxxvij. tota appellacio remoguda; e que sien dos sobreposats e que tinguen pano o bandera.

Los consols o aquells qui per ells hi seran ordenats deuen donar les posades e no porters ni posentadors rex P^o en cartes. ccxiij. del libre vert major e del menor en. ccxxxviii. e. ccxiij.

Item altre priuilegi semblant del propdit rex P^o en cartes. ccxiij. en lo libre vert.

Eiquells q̄ seran elegits misatgers deuen anar per lo salari acostumat en temps de miss bñt oliba assessor de consolat rex P^o en cartes. ccxiij. del libre vert major; E del menor en. ccclxx.

Lo gouernador sens consentiment dels consols no pot dar licencia de traure peix ni altres coses fora lo comtat de rossello sino de aquelles coses que es acostumat de fer albarans e dar licencies rex P^o en cartes. ccxy. del libre vert major e del menor en. ccxyj.

De posar imposicions.

Et etiāz cōsules possit ordinare sup salamo scripturam scribantia vicarii et basili sue sit forsades scribantie siue nō quorū cuicunque scripto et Alfonsus sedis in curia montissoni. c. l. P. iii. in curia servarie. c. viii.

Salariū scripturarū in quoī loco possit tarrare cōsules de voluntata vicarii vel basili Alfonsus in curia montissoni. ca^o. viii.

Agua del rech de Tohir

Sindich consols. xiiij. cōsellecs

De regir lo offici en q̄ se ra eliat elegit.

De armar fustes.

De aiustar o diuissir dos officis en hun en la robua dels moneders es pus larch.

De cōsilio cōsulum posanderij debet assignare posades in qualibet ciuitate seu villa Alio in curia bar. c. xv. Alio cōstitucio similis te. Alio in curia bar. ca^o. xv.

De salari de misatgers.

Lonsols.

De no traure gra ni fari na.
E la ordinacio en la ro brica de blat.

Del vniuent del comtat de Rossello ab la corona de Brago.

De jurar primogenie.

Deordinar.

De matrimonis amagars.

Jurament de loctinent o gouernador.

De viestrany.

De metre guardes plos passos.

Estudi.

Per deutes dela vila q nengu no sia penyorat.

Regiment.

Plasa de oli.

Los cōsols poden fer inhibicō que gra ni farita no isquen dela vila de perpinya e poden metre guardes per los passos Rex p^o en cartes, ccxvij, del libre major vert e del menor, ccviii.

Confirmacio dels priuilegis e costumes dela vila de perpinya e del vniuent del comtat de Rossello fet ala corona Darago; e coz l'infant en Joan qui era de edat de quatre anys fonch iurat per primogenit rex Petrus en cartes, ccxi, del libre menor e del major vert en cartes, ccxii.

E la vila no pot esser foçada de jurar primogenit abans que les altres ciutats de Catbalunya.

Los Lonsols elo gouernador poden fer ordinacions sobre los draps de lana no contestant priuilegis de perayres e texidors contra aço atorgats. Rex p^o en cartes, ccxxviii, del libre vert major e del menor en, ccxxxv.

Los consols e lo gouernador poden ordenar sobre les drapades de lana Rex p^o: en cartes, ccxxx, del libre vert major e del menor en, ccxvi.

Si algu se esposara infata q estiga en casa de altri encora en pena de mort si als consols sera vist fabedor. Rex p^o en cartes, ccxxxiiij, del libre vert major e del menor en, ccxxxviii.

Lo loctinent de gouernador ans que vse del officiba aiurar en presencia dels Lōsols rex p^o, en cartes, ccxxx, del libre vert.

En qual manera imposicions e aiudes se poden metre en la vila de perpinya rex p^o, en cartes, ccxxxvij, del libre vert.

Los Lonsols poden vsar del priuilegi que vi strany no sia mes dins la vila e poden aquells sospendre rex p^o en cartes, ccxxxviii, del libre vert major.

Los consols poden metre guardes per los passos e exhibir les penes dels dits priuilegis de traure vi rex p^o, en cartes, ccl, del libre vert major e del menor en, ccviii.

Los consols poden stimar los alberchs prop le studi per fer studis infans Joanes en cartes, cclxi, en lo libre vert.

Los consols poden cloure lo bordell o parets o demur rex p^o, en cartes, ccxliij, del libre vert major; e poden metre aqui gordia.

Quant la host ix fora la vila los consols ab lo gouernador poden fer romandre aquells quils parra rey Joan en cartes, ccxxxiiij, del libre vert major.

Que per deutes deguts per la vila al senyor rey lo dit senyor no puga fer penyos rar algun singular dela vila rey Joan en cartes, ccxxxv, del libre vert.

Diffinicio general feta per lo rey en Joan ala villa de perpinya Rex en cartes, ccxxxviii, del libre vert major.

Priuilegi del rey en Lō arti ab lo qual vol que, lx, persones ultra los consols co es vint de cascuna condicio fassen consell general E que la vesprá de sant Joan se elegissen los consols ab redolins: E que del dia de sant Joan tro ala vesprá de sant Pere indusius fossen elegits clauaris e altres officis en cartes, cccxv, del libre menor vert. Foren missatgers en Galencia miss Guillem vilanona Guillem vola perayre e Pereferrer apothecari.

Los cōsols poden fer ont se volen plassa de oli e comprar alberchs per, cccc, liures pus no sien en drera senyoria del senyor. Rey en marti en cartes, ccxviii, del libre vert menor.

Que lo tresorer de la vila estiga per tres anys en lo offici rey **L'Arti** en cartes.
cccxxii. del libre vert menor.

Tresorer.

Confirmacio feta per lo rey en **L'Arti** de les coses fetes per los cōsols e capdeme
sters sobre lo regiment en cartes. cccxxiiij. del libre menor vert.

Regiment.

Altra confirmacio del privilegi e capitols del regiment donat p lo rey en **L'Arti**
ti ab pena de deu **L'ilia florins** en cartes. cccxxiiii. del libre menor vert.

Donatiu al rey.

Que lo donatiu que fonch fet al rey per lo matrimoni dela reyna Blanque no
fos tret a consequencia rey **L'Arti** en cartes. cccxxvi. en lo libre menor vert.

Eli estrany.

Los consols ab la major part del consell puguen metre o fer metre vi dins la dita
vila ab aquella entrada quels sera vist faedor rey **L'Arti** en cartes. cccxxviii. del
libre menor vert.

Los consols poden fer gitardela vila o fer metre e estar en preso aquells qui no
volran fer pau ab los quals hauran haguda brega remor o dicensio requerints
ne lo batle o lo gouernador o altres officials en cartes. cccxx. del libre menor vert.

Qui no volra fer pau sia
faragitat dela vila o star
en preso.

Los cōsols cascun dia dela setmana quels sera ben vist fabedor poden visitar los
carcers reals e si sera necessari soplitar quellos presos sien absolts o condemnats
en cartes. cccxxxi. del libre menor vert.

De visitar los carcers.

Privilegi ab inserta de capitols en quina forma les pecunies comunes dela vila
se deuen distribuir en cartes. cccxxxj. en lo libre menor vert.

De les pecunies dela vila
com se deuen distribuir.

Epocha de **L'Idcccc**. florins feta a la vila per los quals les joyes dela capella del
rey en **L'Arti** estauen penyora en cartes. cccxxx. del libre menor vert.

Desforagitar clauaris.

Altre per lo rey en Jaume de. xx. **L'ilia liures**. en. clxvi.

De aforar virtualles:

Los consols poden foragitar lo mostasaff e metreni altres en cartes del libre vert
major. cxxxii. e del menor. ccv. cartes.

Regiment.

Eban a fer los aforaments generals de virtualles ab clauaris **et ceteris**.

Privilegi del rey en **L'Arti** ab lo qual es ordenat que quatre burgesos e merca-
ders qui son de ma maior e quatre de ma mijana qui son notaris e perayres e qua-
tre de ma menor qui son sabaters ortolans e altres eleges quen cōsols e consellers
en cartes del libre vert menor. cccxxxiiij.

Compra de cases p belle
sa del cōsolt nos pagua
negun dret.

Los consols per bellesa dela casa del consolat poden comprar cases censos e fo-
riscapis sens pagar dret de amortizacio ni de pagar foriscapi tro a sis centes liu-
res inclusiu Rex martinus en cartes. cccxxxiiii. del libre vert menor.

Regiment.

Executoria o promissio del nouell regiment donat per lo rey en **L'Arti** a la vila
de perpinya en cartes. cccxxxv. del libre menor vert.

Remissio de penes.

Privilegi del rey en **L'Arti** ab lo qual remet als homes de perpinya totes penes
civils e criminals en que fossen encorreguts e per tercos deguts E per lo gitamēt
de pau etreua den **Julia garrius** en cartes. cccxxxvi. del libre menor vert.

Los consols poden posar sises e imposicions sobre totes virtualles e mercaderies
pusque no muntent lany pus de cent milia sous e aquelles sospendre e leuar si los
sera vist faedor Rex martinus en cartes. cccxxxvij. del libre menor vert.

De posar sises e imposi-
cions.

Si als consols e consell general sera ben vist lo hospitaler e almoynier poden ro-
mandre per vuyt anys Rex martinus en cartes. cccliij. en lo libre menor vert.

Hospitaler e almoynier.

Diffinicio feta per mossen **Johan de ribesaltes** comissari apostolical als consols
de perpinya sobre lo residuum dels testamentos en cartes. ccclxii. en lo libre menor
vert.

Nec dixerit aliquid recipere
ratioe residui testamēto-
riu[m] v[er]o prior legatore et si
archieps tarracone co[n]ce-
serit sibi in capitulo curie
regis Perri tertij.

- Regiment.** Letra del gouernador ab la qual proueheç que lo cōsell general pugua fer eleccio de consols terç quart e quint sis volra de ma major miana o de menor feta sens perjudici del priuilegi en cartes. ccclxvii. del libre menor vert.
- De barres dels portals:** Prouisio a beniplacit del rey feta als Consols que puguen elegir dret de barra dels estrangers entrants en perpinya e quelo procehit seruesque en camins e fer ponts en cartes. ccclxxv. del libre menor vert.
- Remissio de penes.** Remissio feta als consols per lo rey J Ferrando de algunes penes en que eren cayguts contra forma del regiment: çò es que hauien elegits consols e clauaris qui hauien part en les imposicions; e de altres penes en la remissio contengudes en cartes. ccclxxv. del libre menor vert.
- Regiment.** Prouisio del senyor rey Alfonso ab la qual cōfirma les ordinacions per ell fetes sobre lo regiment de la vila lo qual declarant la intencio volia que fos partit a miges en cartes. ccclxxvi. del libre menor vert.
- Capitans de galera.** Los consols podien metre capitans en algunes galeres que armauen contra genniesos en cartes del libre menor vert. cxxxvii.
- Per les ajudes.** Renocacio de vna prouisio empetrada per los carnissers contra les ajudes dela carn e del pex en cartes. ccclxxviii. del libre menor vert.
- Regiment.** Prouisio feta per lo senyor rey Alfonso que aquell any fossen elegits consols capdemestres e altres officis segons la forma del regimen del rey en Llartí e no pus auant en cartes. ccclxxviii. del libre menor vert.
- De pecunia de la vila.** Los consols poden vendre censals morts e violaris fins a sis Ll ilialines e obligar les imposicions e aquelles cullir e leuar fins que sien quitats en cartes. ccclxxix. del libre menor vert.
- Patria communis.** Prouisio ab la qual es renocada vna licencia que lo gouernador hauia donada a alguns burgesos e capdemestres ques poguessen aiustar pus no passasen nombre de trenta manant li q de aqui auant no donas tals licencies en cartes. ccclxxxiii. en lo libre menor vert.
- Tot stranger pot esser cōuenut en perpinya.** Prouisio del rey J Ferrando ab la qual volia que la administracio deles monedes comunes de la vila se hage a seruar axi com antigamēt se solia fer en car. ccclxxxiv. del libre menor vert.
- Capitol ples imposicions** Renocatoria de vna letra empetrada per en Joan mosterol de Barcelona qui estaua ala preso e pretenia que no podia esser conuengut dins la vila de perpinya la qual era contra lo priuilegi que tot estranger sia conuengut quis tropia dins perpinya en cartes. ccclxxv. del libre menor vert.
- E questa resistit als officials que sen empaxara.** Capstrol de cort e priuilegi consentit a totes les ciutats e viles quellos regidors de aquelles puguen compellir totes personnes de qualsevol condicio que sien axi en persona com en lurs bens en pagar en les imposicions e cises. Itz que sia resistit a tot official real qui sen empaxara e es caygut en pena de Ll il florins Ll olo senyor rey sen ha abdicat poder que no sen pot empaxrar en cartes. ccclxxxviii. del libre menor vert.
- Regiment.** Priuilegi ablo qual lo senyor rey Alfonso dona forma de regiment ab inserta del regiment donat per lo rey en Llartí quis solia fer ab rodolins e lo dit senyor rey Alfonso vol ques fasa ab vots de consols consellers e capdemestres e altres officis: dela vespra de sant Joan de juny tro a la vespra de sant Pere inclusiu ab cōsell general en la casa del cōsolat. E quella submissio feta per lo poble de perpinya al rey en J Ferrando sia nulla etores prouisions per ell fetes e per lo rey en Llartí en cartes. ccclxxxix. del libre menor vert.

Los consols poden elegir un pesador de les monedes per desisir los cōtrafats E do/na licencia lo senyor rey que tot hom puga tenir pes en ca casal en cartes del libre vert menor. cxxxviii.

Pesador de monedas.

Los cōsols poden fer batre diners menuts malles e puges fins a sis o set milia marchs en cartes del libre vert menor. cccxxviii. Item scilicet.

Batir mallas.

Provissio ab la qual lo senyor rey Alfonso volia quelo regiment fos mig per mig entre dues parts: e la part que contra vindria en la dita maneria encorregues en pena de dos milia florins en cartes. ccclxxxvii. del libre menor vert.

Regiment.

Item la executoria del privilegi o provissio que lo regiment fos partit mig p' mig en cartes. cccciij. del libre menor vert.

Regiment.

Provissio del dit senyor ab la qual es manat als cap demesters que seruen los capitols del regiment partit mig per mig ab pena de dos milia florins en cartes. cccciij. del libre menor vert.

Regiment.

Privilegi o provissio q'si algun consol o clauari o consellers moren que sien sorrogats e elegits altres: lo qual privilegi dur tant com durara lo regimēt que sia partit mig per mig e no pus en cartes. cccciij. del libre menor vert.

De sorrogar.

Remissio feta a la vila e als singulars de aquella de totes penes pecuniaries terços e altres bants en que fossen cayguts en cartes. cccciij. del libre menor vert.

Remissio de penes.

Provissio ab la qual lo dit senyor cometia al gouernador cōsols e procurador real q' poguessen administrar los fluix neuals rechs e sequies qui ara son o p' temps seran E que puguen desizir totes questions exceptat lo rech de Thoyr a consell de bun juriste en cartes. cccvij. del libre menor vert.

Deregar los fluix rechs scilicet.

Privilegi del senyor rey Alfonso sobre la forma del regimēt ques ha a tenir anul lant totes altres formes de regiment exceptades les clausules e gracies en lo dit privilegi insertades en cartes. cccxvj. del libre menor vert.

Regiment.

Que nengun no pugua esser pres dins la vila de perpinya per anar p' força en gaster sens consell dels cōsols e que aquells que ells elegiran sien presos e no altres en cartes. cccxviii. en lo libre de prouissions. ccc.

Gacras.

Capitols fets entre los consols de una part e lo procurador real de la part altra sobre lo rech nou de Thoyr en cartes. ccccx. del libre menor vert.

Rech de Thoyr.

Item ques puga batre moneda en perpinya en cartes. ccccxviii. del libre menor vert.

Debatre moneda.

Item q' los consols ab lo mostasaff poden inhibir carnissers flaquers e peroxers e aquells depositar e merren de nouells en cartes. ccccxviii. del libre menor vert.

De inhibir carnissers e altres.

Item porrogacio de luir los sensals del forment en cartes. ccccxviii. del menor vert.

Jurisdiccion sobre los alcauots.

Item q' los consols han iureddiccion sobre los alcauots en cartes. ccccxviii. del menor vert.

Regiment.

Privilegi del senyor rey Alfonso sobre les eleccions de consols e altres officis e misatgers com se deuen elegir per los electors qui seran. xii. dels quals ni haurà hu qui haura nom prom e no haura veu e tindra bossa en que metran los sensals blancks e negres aquells del consell en cartes. ccccxv. del libre menor vert.

De sentencia de consols no sen pot hauer recos.

De sentencia donada per los consols no sen pot hauer recos en cort de rey ni en altra part ni per pobretat viduitat o popillaritat ni en altra manera en cartes. cccxxx. del libre menor vert.

Consols.

- Príuilegi ab lo qual es confirmat lo príuilegi del periarge ques cull a perpinya e a cobliura E que del dit dret si fassa dressana e galeres en cartes. cccrxxxi. del libre menor vert.
Item q la senyora reyna ni lo rey de Mauarra ni altre official nos pugna entra metra del regiment dela vila sino lo dit senyor o lo gouernador ab soplacacio de cōsols en cartes. cccrxxxi. del libre menor vert.
Item que los consols primer e segon poden substituir en los actes del consell e de les eleccions p los consols q absents seran o noy volran venir en cartes. cccrxxxi
Item que los cōsols poden fer ordinacions ab penes pecuniaries e corporals les quals iuren de executar los officials en cartes. cccrxxxii. del libre menor vert.
Príuilegi del senyor rey Alfonso ab lo qual cōfirma lo príuilegi impetrat per misser Anthoni amat e en. G. amarell en cartes. cccrxxxvii. del libre menor vert.
Executoria dressada a tots los officials co; los consols poden fer ordinacions en ciuil e en criminal en cartes. cccrxxxviii. del libre menor vert.
Item que a requesta de consols lo gouernador es tengut de mudar lo castella del castell si era trobat que hage fraudades negunes coses de les imposicions E prestara sagrament e homenatge cascun any en poder del gouernador o veguer que en lo castell no acullira mals homens en cartes. ccccli. del menor libre vert.
Item que totes monedes e coses que seran depositades en la taula dela vila que si en guiares si d' onchs no eren per lurs propis deutes en que los depositants fossen obligats en cartes vt in proximo del menor libre vert. ccccli.
Item lo batle e veguer abans que entren en los officis iuren que estaran a cōsell dels consols dela vila de perpinya en cartes. ccccli. del libre menor vert.
Item q aquells qui diran paraules desonestes davant los consols quels pugue pēdre e tenir presos si officials reals noy ha e remetrels per fer los castigar en cartes. ccccli. del libre menor vert.
Item que los consols en temps de pau e de guerra son tenidors e guardadors de les claus dels portals en cartes del libre vert menor. ccclxixiiij.
Consols Cianaris Consols de mar assessor de la vila e tots altres officials per lo consell general elegits no poden tornar en offici de dos anys apres; almoynier e hospitaler exceptats Rex alfonsus en cartes del libre vert menor. cccrxxv.
Item los treballants com deuen esser remunerats.
Item los consols elos dotze donen los altres officis.
Item que los consols e consellers no puguen esser empatrats ni presos per algú crim en temps que faran les eleccions de consellers e si o eren que ab caucio sien relaxats per venir a les eleccions apres sia procehit contra ells en cartes. ccccli.
Executoria del dit príuilegi en cartes. ccclv. del libre menor.

Noua forma de regiment donada per la Senyora Reyna dona Maria lochinent general del Senyor Rey don Alfonso marit e senyor seu estant en Napolis en cartes del libre menor. ccclxvij.

PRIMERAMENT lo consell general deu esser poblat de sínch consols en lo qual poden entrar tots los burgesos matriculats: etot mercader que sia estat consol terce quart ab altres tants mercaders enguals en nombre ab los burgesos ab trenta sobreposats dels officis: e tals son dits còsellers: e son detres condicions: ço es majors missans e menors Capitulo primo.

Item que los burgesos e sis doctors o licenciats son dits còsellers de ma major e cascun presebeix segons son grau en lo consell: en lo nombre dels quals es lo assessor: E cascun any lo prior del collegi dels juristes eleges los dits sínch còsellers Capitulo secundo.

Item la forma de elegir sínchjuristes lo jorn de sant Quirc qui sien dits còsellers per aquell any: e per un infant de deu o dotze anys sien tretes de una caxa sínch cedules per sínch noms de juristes Capitulo tertio.

Item es ajustat en lo capitol. xxxvij. que a. xiiij. de juny davant los consols se faça dita eleccio de sínch juristes los quals noy puguen tornar p dos anys apres encara que fossen trets ans sien tornats en la capsula Capitulo tertio.

Item que lo juriste qui te offici real no pot esser matriculat ne de consell E juriste doctor o licèiat estranger qui hage estat per sínch anys en perpinyà e hage haguda muller sia encarat ab cedula a coneguda del prior dels juristes ab la major part de son consell Capitulo quarto.

Item nomina de juristes Capitulo quinto.

Item la forma dels còsellers de ma missana com se deuen elegira. xxiiij. de juny e ab los qui son estats consols terços e quarts son tants en nombre com los burgesos E lo dit dia de. xxiiij. de juny per los verguers dela casa deu esser intimat a tots aquells qui seran estats consols caps segons terços e quarts que sien presents en la eleccio de còsellers de ma missana si esser bi volran Capitulo. vij.

Item se segueix la forma d'la eleccio dels sobreposats o capdemestres E la descripcio dels officis la qual se fabia lo vinte dia d'juny es habilitada lo. xxij. dia deldit mes capitulo. xxvij. pergo com temps noy bastaua E lo jurament dels còsellers E les eleccions de. vij. per trauren dos p' esser sobreposats: e cascun hage. xxx. anys o mes E la eleccio de sobreposats a. xxiiij. de juny per abilitacio E onsellor no pot esser sobreposat E sobreposat no pot tornar de dos anys apres E tot vassall del senyor rey qui ab muller hage estat sínch anys pot esser sobreposat E eleccio de quatre personnes per los officis de aluders e pellicers per ço com son pochs si als consols sera ben vist Capitulo. vij.

Lo orde com deuen siure en lo consell general e lorde que deuen tenir en donar còsell o votar Capitulo. viii.

Quinze còsellers calificats de cascuna condicio ço es de ma major missana e menor ensembs ab los consols fan consell general En apres se segueix la forma de traure. xii. electors per elegir consols E lorde que deuen tenir lo notari E com se fan dos parts dels còsellers de cascuna condicio E pare e fill sogre e gendre ne dos frares no poden esser electors lo primer elet si E en defalliment de còsellers los consols poden sorrogar e pendren lo jurament Capitulo. viii.

Lo jurament solemnia que prestaran los. xii. per elegir consols e lo jurament que fa lo escriua qui entra en los dits actes Capitulo. x.

Sínch consols ah tots burgesos matriculats e altres tants mercaders ab trenta sobreposats fan còsell general.

De burgesos e juristes.

Per un infant son tres. v. cedules per sínch noms de juristes.

Juriste qui te offici real no pot esser matriculat. Juriste qui ha estat p. v. anys ab muller pot esser matriculat.

Forma de elegir còsellers de ma missana.

Eleccio de sobreposats e que calmenys hagen trenta anys.

Còsellor no pot esser sobreposat.

Sobreposat no pot tornar de dos anys.

De estrangers qui son sobreposats que per sínch anys hage stat ab multer

De donar còsell e votar.

De pare e fill sogre e gendre e dos frares.

De sorrogar e còsol p' dre lo jurament

Jurament dels. xii. E del escriua.

Consols.

Del notari.

De elector q no sab legir.

De elegits p regir officis
De misatgers.

Qui es deutor ala vila
no pot hauer offici ni be-
nifici.

De xxx. anys.
De xxx. anys.

Jurament de consols.

De sorrogar per los qui
moren.

De aquells qui no seran
en lo consell.

De officials reals.

Forma de matricular.

Forma de matricular.

Forma de desgradar.

Per fets propri s'age fo-
ra lo consell e los parets

Jurament de misatgers.

De constituir salariis.

Item la forma com se denen elegir los consols per los. xii. electors e que nengu no parle ab ells Lo notari no deu estar ab los dotze sino quant sera demandat Los. xii. o alguns dellos nos poden apartar ni parlar en secret e quina es la pena dels contrafahents Lo consell general pot trametre als dotze e que parlen publicament present lo notari La forma de elegir lo probom E la nominacio de persones per esser consols E deles lengues de paper E com los. xi. hun apres altre meten les lengues de paper ala capsia E si algu dels electors no sab legir o escriure quin orde deu tenir E si alguna error sera trobada en la capsia com si deu prouebir Com se deuen detriar les lengues per veure qual ha mes veus De paritat en la terna com bies proueit E qui mes veus ha roman consol cap De eleccio d' officis dela vila De misatgers e sindichs Almoyners e hospitaler poden romandre per molts anys Qui es deutor ala vila no pot entrar en consell general segons la ordinacio qui es en cartes. cdxxxviii. Qui aura part en alguna imposicio no pot esser consol clauari ni tauler E qui sera elet que sur no hauer bi part aquell any Capitulo. xj.

Los. xii. electors no poden esser consols ni hauer offici ni poden nominar per esser consols pare e fill sogre e gendre ne dos frares E qui no sera estat consol segon ni haura. xl. anys no pot esser consol cap He algu qui no haura. xxx. anys no pot esser elet en consol E lo jurament q presten consols en poder del rey o de son locrissant o del gouernador o de son locrinent o del barle dela vila o de altre official segons sera ben vist als consols E si algun consolo dels altres officis morra dins lany los consols e consell general ne poden elegir altres si los sera vist fabedor seruat lorde damunt dit. Capitulo. xii.

Qui no sera en consell no pot hauer offici si donchs no ha inst impediment Mi official real no pot esser de consell exceptat lo jutge dela taula burges e altres officials elegits per lo consell general Capitulo. xii.

Tots los sindich consols presents ab. viiiij. persones que sien estats caps e segons consols que son. xiiij. en nombre o. x. de ells concordes hagen a matricular si requeste ne seran lo jorn de sent Quirc tots los burgesos per cosellers e no puguen entrar en altra manera Capitulo. xiiij.

E per semblant lo jorn de sent Quirc tots los sindich consols concordes e per tots aquells qui son estats tercios e quartos consols o per la mes part de aquells se matriculen los mercaders Capitulo. xv.

Nengu no pot esser tret de metricula sino ab consell general nengu discrepant Capitulo. xvi.

E arimareix que nengun singular no sia tret de metricula si donchs per los sindich consols e per tots aquells qui seran estats consols caps e per los sobreposats e cosellers de aquell offici concordablement nos delliberaua Capitulo. xvii.

Item si en lo consell se tracta de algun fet propri de algun conseller qui pas per vot tal ha de exir fora lo consell e son pare e frare fill sogre e gendre tots fora Capitulo. xviii.

Item lo jurament e homenatge que presten los misatgers que no faran fahenes de algun particular sino lo q volra lo consell general els sera donat per instruccions Capitulo. xviii.

Los cosols no poden constituir salariis a iuristes legets metges ni altres si donchs no passa p consell general Exceptat que puguen donar los cent sous Capitulo. xx.

Los consols no poden fer algunes obres sumptuoses si donchs primer no sera d'eliberat en lo consell general Capítulo.xxi.

De obres sumptuosas.

Nengu no pot recusar offici elet per cosell general sots pena de d. florins si d'ochs no ha iustes rabons a conevida de consols tots sindich concordes E si algu haura regit offici e apres sera elegit en menor q sia en sa libertat sil volra acceptar Capítulo.xxii.

De no recusar offici.

Si algun mercader matriculat sera elegit en sobreposat de perayres q tal eleccio no perindica ala matricula pusque sia passat lany jatsia q no pogues esser foçat de acceptar Capítulo.xxiii.

Los.xii. electors de lendeina de sant Joan tro ala vigilia de sant Pere per donnar los officis romanguen p tot lany tractadors e coauindadors ensembs ab los consols deles vedes deles imposicions e fer remuneracions als treballants e altres actes concernents interes dela cosa publica ab los quals. xii. o la mayor partida de aquells sien expeditis los negocis dela vila Capítulo.xxvii.

Dots tractadors.

Tots los altres priuilegis e ordinacions estan en lur força e valor pus no sien re pugnats ala present noua forma Capítulo.xxv.

De remuneracions:

Los consols han potestat e aquells q seran estats caps e segona e ales dos parts del consell general nengu no discrepant de corregir la noua forma de regiment substancia no mudada Capítulo.xxvi.

Poder de corregir substancia no mudada.

Ens que nengu entre en consell ha a jurar la present noua forma de regiment ab pena de deu mila florins la qual pena nos pot remetre al còtrafabent la qual pena pot esser demandada per lo sindich o per qualsevol singular d la dita vila Si donchs per los consols e qui seran estats cosols caps e segons e per les dos parts del consell tots concordes no seria altrament d'eliberat Capítulo.xxvii.

Jurament de tenir la noua forma qns que entre en consell.

La quantitat que costa la present noua forma de regiment Capítulo.xxviii.

Retècio feta p la reyna no perindicara la voluntat del senyor rey Capítulo.xxviiii.

Ab lo present capitol son reuocades totes procures e sindicats fets còtra la noua forma Capítulo.xxix.

Com totes les despeses fetes hinc inde romanen a carrech dela vila Capítulo.xxix

Com la reyna per sos treballs se ha ratxats Mil florins dor Capítulo.xxix.

Com se reserua poder la reyna de interpretar e corregir Capítulo.xxix.

De lobar la sentencia e furarde tenir e seruar aquella sots les penes en lo compromes contengudes Capítulo.xxix.

**Addicions en la noua forma fetes
per la Senyora Reyna.**

Primerament que les eleccions dels sínch juristes lo. xxiiij. dia de juny se fassent devant los consols en quesi lo paor dels juristes ab son consell; e quels elets o trets axicom en lo terç capitol es dit per bun infant noy pusquen tornar p dos anys apres. Si altreany apres eren trets dela capsa quey sien tornats e trets altres fins lo dit nombre de sínch Capitulo. xxxv.

Com les eleccions de consellers dels officis e les descripcions de aquells es comunada lo. xxii. dia del mes de juny per ço com nos podia complir lo vinte dia p altres negocis. Si per los absents consellers seran altres sorrogats feta la eleccio de sis o quatre los dits absents romanguen consellers dels officis. Feta eleccio de sis o de quatre per traure dos sobreposats de continent sien publicats davant consols. A. xxiiij. de juny sien trets dos sobreposats. Si es de tres bun e dels altres tres altre. En cars de mort quen sia elegit bun altre segons forma del capitol se en nombre Capitulo. xxxvi.

Los. xiiij. ab los còsols do
nen los officis qui vagué
permot de altres.

Abilitacio del capitol. xxiiij. que dels. xiiij. tractadors sia tret lo probom. E com los consols han vot en totes coses ensembs ab los. xiij. tractadors Capitulo. xxxvij.

Reservacio dela declaracio de misser vilana qui apres fonch tot reuocat Capitulo. lo. xxviii.

Corde del precebir e seure en la casa del consell e de anar en congregacions e ajuts ço es que los ancians presebesquen los consols en cap menors de dies no bagut esguart qui sera estat primer consol cap Capitulo. xxxx.

Emologacio dela addicio ab jurament fabedora Capitulo. xxxxij.

Privilegi ab lo qual son reuocats tots los priuilegis per los carnicers obteguts contra la vila rex Alfonsus en cartes. ccclxixij. en lo libre menor. E confirmat lo priuilegi de ordinat.

Privilegi q entorn perpinya una legua nos pusque tenir tauerna ni carnisseries exceptat lochs poblats rex Alfonsus en cartes. cccclxxx.

Si de priuilegis libertats e inmunitats dela vila es feta alguna contencio que no sen pot pagar salari a jutge ni a comissari ni a altra persona rex Alfonsus en cartes. cccclxxxij.

Com los verguers dels consols poden portar vergues ab senyal del senyor rey rex P' en cartes. ccvijij. del libre vert major: e del menor. cc.

Salari nos pagua per
rabho de priuilegi.

Dels vergues.

Ordinacio en cartes
ccccxvi. Item tc.

Detersos.

Privilegi com los consols han elegir los corraters e imposar los dret a arbitre dels còsols lo qual dret es aplicat ala vila en cartes del libre vert menor. cccclxxxij.

Privilegi que los consols han a jurar en poder del batle de feruar e fer seruar les ordinacions fetes per lo rey en Sanxo sobre les sepultures dels cosos morts en cartes del libre vert menor. cxviii. circa finem.

Reuocacio de una prouisió obtenguda per en Jaume vila que en la escriuania del gouernador no si poden denunciar terços en lo libre vert menor en car. cccclxxviii rex Alfonsus.

Reuocacio del offici de algutsir del gouernador emperat per en miralpeix argenter en cartes del libre vert menor. D*i*.

Priviligi que lo consol en cap sia capita dela vila en temps de guerra en cartes del libre vert menor. D*xxxv*.

De algutsir.

En lo libre deles prouisions.

D*rouissio* com los consols poden fer ordinacions dels esclaus en cartes. D*xxvii*.

Prouisso com les vniuersitats poden posar imposicions en cartes. D*xxxxvi*.

Prouisso com los consols poden fer talls e altres contribucions en cartes. D*lii*.

Prouisso que los misatgers qui seran elegits de anar per la vila que sien forcats de anar hi en cartes. D*vii*.

Prouisso que ço que fara lo cōsell general dela vila de perpinya sia bagut axi per ferm com si tota la vila o fabia en cartes. D*lxv*.

Prouisso quels consols de perpinya puguen forçar aquells qui son pecuniosos de comprar censal dela dīra vila en cartes. D*lxvi*.

Prouisso com los consols poden minuar e creixer e aiustar los officis dela vila en cartes. D*lviii*. E que sien dos sobrepossats e que porten bandera.

Prouisso que los compradors deles aiudes sien compellits axi com perdeute real e fiscal en cartes. D*lx*.

Prouisso com los consols poden forçar aquells qui son pecuniosos de prestar ala vila en cartes. D*lxii*.

Prouisso com los consols poden imposar al pes dela farina aquell dret ques volran en cartes. D*lxv*.

Prouisso que la vila pugua componer ab lo papa per lo entredit en cartes. D*lxxiiii*.

Les eleccions de consols se poden fer segons lo privilegi antich en cartes. D*lxxvii*.

Com la vila pot fer molins de vent al camp del matatoro en cartes. D*lxxviiii*.

Los consols poden imposar e creixer totes aiudes en cartes. D*lxxviiii*.

De talls e contribucions.

De aiustar e minuar officis e deportar bandera.

Executoria de alguns capitols de cort en cartes. lxxx.

Remissio feta ala vila deles penes incorregudes per lo vsatge princeps namq; en cartes. lxxxii.

Los consols nouells deuen elegir clauaris en cartes. lxxxiii.

Lo rey no pot res demandar ala vila per lo matrimoni dela infanta dona Joana muller del comte Dempuries en cartes. lxxxiii.

Prouisso ab la qual es reuocada una euocacio feta per lo gouernador del offici de perayres aix com a yniuersitat e aquella remesa al batle en cartes. cccxxii.

Prouisso ab la qual la reyna **M**aria cōfessa que en lo castell ella no podia hauer feta tallar carn en perjudici del capitol de cort e deles imposicioñs en cartes. cccxxii.

Prouisso del quitament dela vila e redres dela taula en cartes del libre vert mesnor. dxxii.

Prouisso q; quant la host va defora dela vila que lo gouernador e los consols fasen romandre aquells quels parra en cartes. cvi.

Prouisso que los consols poden creixer lestudi e estimar cases en cartes. cxvii.

Destimar cases di studi

Prouisso que lo gouernador ni altres officials no fassen nenguns processos ni execucions los quals no deguen fer segons capitols de cort e constitucions de catalunya cōtra la yniuersitat de perpinya e singulars de aquella en cartes. cxxvii.

Remissio feta ala vila en cartes. clij.

Altra remissio feta ala vila de perpinya per lo rey en Johan en cartes. clij.

Prouisso que cascun pura esser compellit a requesta dels consols de prestar iurament de defendre simetix e la cosa publica en cartes. clv.

Reuocatoria de vila prouisio la qual era molt perjudicial ales yniuersitats en cartes. dxxi.

Prouisso que los consols poden imposar gardes als colomers en cartes. clxxii.

Prouisso que co que ses pagat per la coronacio bila regina **M**aria no puga esser tret a consequencia en cartes. clxxv. La qual fonch muller del Rey en **M**arti Efonch remes ala vila tot dret de coronacio.

Prouisso que los consols poden visitar les presons en cartes. clxxxviii.

Prouisso que los cullidors deles generalitats paguen messions de eipies en cartes. clxxxli. Altra prouisio en . ccij. cartes.

Prouisso que los officis de almoynier e de hospitaler, serutlen cascun any en cartes. clxxxiii.

Prouisso que los consols poden metre gardes als vergers e altres possessions aix com son vinyes e camps en cartes. clxxxvii.

Prouisso com los consols son conexedors dels bacins deles parroquies en cartes. ccv.

Prouisso com los consols poden mudar lo segell en cartes. ccviii.

Prouisso contra aquells qui res deuen ala vila en cartes. ccxiij.

Queles ordinacions dels officis nos fassen sens consentiment de consols en cartes. ccv.

Reuocatoria dela damunt dita prouisio en cartes. ccxv.

Prouisso que lo procurador real es tengut en la reparacio del pont del coll dans e de tots los ponts que son sobre lo rech de Lohyr en cartes. cccxx.

Prouisso que la vila pot manleuar a censal fins a sis **M**aria ilures de pensio en cartes. ccxx. Rex Alfonsus.

Deles presons.

Despics.

Debacines.

Officino pot ordinari
sens consols.

Dereparar ponts.

Prouisso que los consols poden manseuar fins a vint anys illia liures de proprietat en cartes. ccxxxii. rex Alfonsus.

Prouisso que los cambiadors de menuts no contestant lur appellacio hagen a feruar les ordinacions fetes per cosols que totes setmanes deposen les pecunies ala taula dela vila en cartes. ccxxxiii.

Que la vila no sia compellida per la coronacio del senyor rey en Marti en cartes ccvii. E del rey en ferrando en. cclxxviii.

Prouisso que los cosols poden forçar o fer forçar aquells que no volran fermar als sindicats en cartes. ccxviii.

Remissio fera ala vila de perpinya deles penes per que les hostis no eran anades al bescomtat de castelbo en cartes. ccx.

Prouisso que los officials reals donen bones e sufficients fermanses de tenir tan la en cartes. ccxiiii.

Prouisso que aquells qui han escriptures del consolatles hagen a retre en cartes. ccxv.

Remissio de penes en que era cayguda la vila de perpinya per la comissio de mos sen Ramon de blanes en cartes. ccxv.

Prouisso o licencia ab la qual la vila pot vendre fins a sis anys illia liures annuials censals per les quals ha obligar les imposicions les tinguen fins sien quitats los censals en cartes. cclxiiii.

Reuocatoria de una prouisso q hauien empetrada los masellers la qual era molt perjudicial ales imposicions dela carn e del peix dela vila de perpinya en cartes. cclxiiii.

Prouisso abla qual lo senyor rey confirma les ordinacions per ell fetes sobre lo regimèt dela vila lo qual declarant sa intencio vol sia partit a miges en cartes. ccli.

Prouisso que lo senyor rey remetia e per remes hania totes penes de terc e bants trencamerts de sagraments e homenatges per hostatges e altres penes fins a. viii de desembre any. Ad. ccccxviii. e que co q los officials reals ne haurien pres queu hagen a restituir en cartes. cclxxiiii.

Prouisso com lo senyor rey atorga que quant algun consol morra o se absentara dins lany de son offici o regimèt lon puguen altre elegire sorrogar durant sa absencia en cartes. cclxxiiii.

Prouisso que en loch dels consols e altres officials morts sen puxen altres sorrogar en cartes. cclxxv.

Executoria del nouell regiment del rey Alfons en cartes. cclxxvi.

Translat del jurament prestat per lo primogenit viccanceler portant veus de gouernador en rossello e altres officials Reals de obseruar constitucions e capitols de cort de Cathalunya en cartes. cclxxviii.

Prouisso que nengunes despeses no puguen esser fetes per la vila si donchs per la malor part de cascun dels tres brassos del consell general no seran consentides exceptades les ordinaries e extra ordinaries.

Irem que imposicio no pugua esser posada de nou sino ab consentiment dela mes part de cascun dels tres brassos del dit consell Exceptada la imposicio dels rabsys la qual se pugua muntar e deuallar ab vot dela mes part del cosell general en cartes. Rex Johannes secundus.

Declaracio de mossen Bispert de tragura lo continent de gouernador com los consols poden fer ordinacio de metre forment per les cases en cartes. cclxxxi.

En favor deles imposicions.

Desorrogar.

Desorrogar.

de primogenit.
de viccanceler.
de portatore
de gouernador en rossello
de altres officials.

cclxxvii.

Galeres.

Monitors per causa de imposicions no han efficacia.

De frare menors.

Inhibitoria de moss locinent de gouernador que lo surge de appells nos hage a entrametre de appellacions admees contra ordinacions fetes per los consols e consell dela vila en cartes. ccxxxv.

Provisio de no metre nengu ales galeres sens cosell dels honorables consols en cartes. ccc. ja es alt.

Provisio notable del Senyor rey Alfonso per lo fer deles impositions que monitors que lo bisbe ni los officials fassen als consols ni arrendadors ni a homés de perpèya no han efficacia ans ho han areuocar en cartes. ccxyiiii, e sino lo raguer pronex per los stils.

Provisio e affranquiment dela casa dela scriuania del consolat en cartes. lxxv.

Provisio ab la qual es reuocada vna letra que en pere gencet gitat de pan etrena a instancia del sindich havia impetrada continent que lo proces anas en cor per regonexer en cartes del libre menor vert. ccrlxiiii.

Provisio que lo dia del corpus nos faça sino vna professo en cartes. clxx.

Provisio que lo castella o castell faça sagramet e homenatge de no frandar les impositions ni sostendra malfacto rs ni mals homens en cartes. ccxxiiii.

Provisio que los consolos entenguen en la custodia de frares menors que celebren frares ne isquen en cartes. cccxvi.

Provisio que los consols poden desarmar aquells qui staran e passaran per lotge e les armes fer trencar e los restents pendre e fer castigar als ordinaris en cartes. ccxxviii.

En lo libre deles ordinacions.

LOs consols deuen tenir lo puntor de ferro p senyar larget si en cartes. rxxiiii.
Ordinacio que los consols ab lo batle cascun any deuen regonexer les ordinacions dela casa en cartes. xxxviii.

Ordinacio que los alcauots e forasters e vaguabunts sien foragitats dela vila en cartes. liii.

Ordinacio com se deuen elegir los sobrepassats dels officis en cartes. lvi.

Ordinacio que aquells qui fan tall en la vila de perpèya que ans quel executen sia mostrat als consols en cartes. lxiij.

Ordinacio que bens de homens d'perpenya no passen en gentils homens en cartes. ccxiiij.

Privilegi dela noua forma d' regimient ab enseculacio de aquent feta per lo Señor Reynouament introdubida en lo libre menor en cartes. d. xxviii.

Ordinacio del salari dels misatgers tramesos per la vila en cartes. lxx.

Ordinacio del salari dels misatgers que deuen hauer sino tenen besties en cartes lxxx.

Altra ordinacio que deuen fer en cartes. cx.

Ordinacio de aquells qui regeren bens dela vila quinjurament presten en cartes. cxi.

Jurament e seguretat q' presten aquells qui manleuen lo arner d' junyir lo qual es dela vila en cartes. cxiij.

Ordinacio com los consols deuen tenir lo puntor de ferro per signar largent fi en cartes. cxiij.

Ordinacio que aquell qui sera stat consollany seguent no pusque esser clauari en cartes. cxiiij.

Ordinacio que nengu no pusque esser consol ne obtenir altre offici si donchs no ba stat per. v. anys ala vila en cartes. cxiiij.

Ordinacio del salari dels cōsols e com deuen tenir bestia e macip en cartes. crxvi.

Ordinacio del offici del obrer dela vila empero hay una altra ordinacio fera per los consols en. cxx. cartes. en cartes. clv.

Ordinacio del jurament del obrer en cartes. clv.

Ordinacio que los consols se hagen afer dues vestidures deles quals hage esser la vna gramalla en cartes. clxiiij.

Ordinacio que no sia pagat als clauaris e mostaçass lur salari tro hagen hoyts e diffinits tots los comptes de lur temps en cartes. clxiiij.

Ordinacio en qual manera se deuen elegir los sobreposats dels. xv. officis dia vila qui entren en consell en cartes. clxiiij.

Ordinacio que les gramalles dels consols hun any sien de grana altre de scarla ta morada en cartes. clxviii. passada per consell generall e que lo tresorer ala festa de sant Joan hage comprar lo drap de tots los consols.

Ordinacio o suplement sobre la electio dels consellers dels dits. xv. officis de caps de mesters en cartes. clxviii.

Ordinacio sobre la eleccio dels sobreposats dels. xv. officis qui entren en cōsell en cartes. ccviiij.

Ordinacio sobre lo offici del fuster d'les obres cōunies dela dita vila en cartes. ccx.

Ordinacio que tota persona militar o dela monederia o dela vila qui per qual se nulla privilegi o causa se volia dessendre o scusar de venir al cōsell appellat q' sera per los consols: o de contribuir en les ajudes imposiōs fogatges questies e tallis dels murs e dels valls: o de Elgaytar: o altres carreches dela vila soportar: no pusq' esser elegit cōsol clauari nemostaçass ne en nengun offici. Nos pusque alegrar d'l privilegi dela ma armada: ne del privilegi dels sobreposats dela vila: ne dels priuilegis dia vila e que nosia hagut ni reputat per habitador ne desses en persona ni en bens en nengua manera en cartes. cxv.

Ordinacio contra aquells qui patrocinan cōtra priuilegi ho directament ho indirecta venen sien aguts per stranys dela vila eno entreuenguen en concelle altres penes e descrits en hun libre en cartes. cxxxx.

Ordinacio de dol que deuen portar consols en cartes. ccclvii.

Ordinacio notable de aquells q' administrē officis per la vila que si es deutor: tal no pusque esser elegit en consol: o offici: o conseller: o qualsevol administracio dela vila: tro hagen pagat e retut compte per spay de hun any: e q' lo scriua del consolat: o dela clauaria bagena denunciar les dites coses en cartes. cclxxiiij.

Los consols deuen tenir lo puntor p signar largent

Prouisiō del rey en favo
ques fasen los cōsols tres
robes gramalla fassent ic.
en cartes d' libre vert me
nor. cxx.

Degramalles dels cōsols

Notable ordinacio.

Privilegi d' lo rey Banco
qui p administracio deu
ra ala vila q' de continent
hage apagar a coneguda
d'ls cōsols en cartes d'
libre menor. cxi. circa fine
tota appellacio cessant cō
cordat. l. rescripto. E. debi
tores. ff. de muneribus t
bonoribus.

- Ordinacio de mundar los valls e reparar los murs dela vila en cartes. cccv.**
Item priuilegi del reyen d'ere que tot hom: e cauallers clergues e religiose pa-
guen ala obra del mur en cartes. xvij. del libre vert menor e. xviiiij.
Carta de conuenio e auinéça feta entre los honorables consols devna part: e los
militars e ecclesiastichs sobre lincs capitols obtéguts per la vila en cartes. ccviiij.
Lo priuilegi comensa de janer. any. AD cccxxxviiij. juxta la concordia sobre los ma-
trimonis dels gentils homens.
Ordinacio del salari del scriua del consolat en cartes. cxvii. Soes. cx. II. per ell e p
son macip per registrar les letres e fer les apoques.
Ordinacio que deu hauer lo scriua del consolat per les apoques en cartes. cxxj. ja
es tot enclos en les dites. cx. II. de salari
Ordinacio feta per los còsols que nengun singular de perpenya no faça fermasa
a nengú official qui hage a tenir taula sots pena de. clx. II. e que sia priuat d' tots
officis e beneficis dela vila en cartes del libre menor vert. cccxxiiij.
Ordinacio que officials dela casa del consolat no hagen part en les imposicions en
cartes. cccxxx.
Capitols fets entre los ecclesiastichs e militars de vna part: e los consols dela al-
tra part go es que fins lo mes de janer any. AD cccxxxviiij. matrimonis heretats e
bens passats en gentils homens lo priuilegi no ha loch en cartes. cclxxvi. en lo lis-
bre de ordinacions.
Ordinacio quellos apensionats del consolat donen fermasa per la pensio auen-
sada en cartes. clv.
Ordinacio dels misatges del consolat que no leuen pa sens licencia del pesador
del pa en cartes. cxiiij.
Crida feta per los consols que tot hom denotament per. viiiij. joms seguis la pro-
fesso ala Tet: ont banyauen la vera creu: e altres reliquies per raho dela gran se-
quedat que era en la terra en cartes. xxxviiij. del libre de Crides. any. AD cccxxvi.
fonch publicada.
Crida que negu no meta carnis la vila: e si nimet que la hage aportar mostra-
da e denunciar al barrer sots pena de. l. sous e perdre la carn en libre de crides en
cartes. xxxviiij.
Una letra tramesa per lo Senyor rey ala vila en que diu que fassen electio de per-
sones fiades principalment de consol en cap com sie capita dela vila aprouant la
capitania del consol en cap en lo libre vert menor en cartes. d. vij.

Per los matrimonis
dels gentils homens.

Qui fara fermasa a offi-

cial real per la taula es
priuat de totes honoris e
pagara la pena.

Clauaris.

IIIxx

N

Engu no deu posar carn ni peix pudets ala plassa per vendre e si ho fa los proboments poden lo gitar sens pena en cartes del libre vert major. xi. e del menor. v.

Hengu no deu posar per vendre en la plassa carn morta p simatera sino prop les taules que son la ont se ven loli en cartes. xi. del libre vert major.

Los clauaris son baguts per officials reals qui suren en poder del batle e deuen boyr tots comptes de persones qui hagen administrat res dela vila e que no pen dran seruey ni d'òatiu e conixerà de tots tallis eno altre official en cartes. cxxxviii del libre vert major e del menor. crxxi. Datis majoricis 7c. rex Jacobus : e que no se entrametra dela distribució deles imposicions.

Que tall no deu esser executat fins q sia donada copia als clauaris e admes per a quells rex Jacobus en cartes. cxxxviii. del libre vert major

Los clauaris deuen presentar al batle aquells qui haurà elegits per fertall o qsta rex Jacobus en cartes. cxxxviii. del libre vert major.

Los clauaris sepoden alegrar de aquells privilegis franqueses e porrogatives ques alegren los mostaçaffs de Valencia e de mallorcha rex p^o. en cartes. cxxxv. del libre menor vert.

Los clauaris sens licècia de batle poden termenar e finir totes questio's pranyets alur offici e de aquelles desendents e fer diffinicions rex Jacobus en cartes. cxxxix del libre vert major Datis in valle de mursia. e del menor en. cxxxvi.

Los consols alafí del any deuen elegir mostaçaff que regoneguia les carns e pans e totes fabricacions de obres e altres coeses; e si los pans seran minues de pes qls consols los distribuiesquen al hospital rex p^o. en cartes. cxxxii. del libre vert major e del menor en. ccii. sens appellacio.

Dels afforaments deles carns cassa fruyta voletteria e dela manera e lochs fets p losmostaçaffs e clauaris rex p^o. en cartes. cxxxii. del libre major vert e del menor. ccv

Les sentencies donades per clauaris deuen esser menades a execucio: e no sen pot hauer recors a nengun official real ni al Senyor rey. Rex p^o. en cartes. cxxxii. del libre vert major e del menor en. ccxii.

Los consols nouells lendema de sant Joan deuen triar e fer los clauaris rex p^o. en cartes. cxxxii. en lo libre major vert e del menor. ccxv.

Aquells qui fan tall no deuen hauer salari sino aquel quil cull rex Sancius en cartes. cxxii. en lo libre vert major e del menor en. cviii.

Los clauaris poden afforar e vsar dela conexensa deles carns e peros que no sen pot nengui appellar: e posar penes e aquelles leuar e ferne part al fisch del rey bla meytat rex p^o. en cartes. cxxxviii. del libre vert major e del menor en. ccv. e. ccxviii.

Los clauaris han conexensa de tots enuans porres barres taules empeyxades clauagueres famerassos basses fossats de inmudicies e de moltes altres coeses rex p^o. en cartes. cxxxviii. del libre vert major e del menor libre en. ccii. e han aprocehir sumariamēt e d'pla sens scrits e figura de tuy altra en libre vert menor en. ccxviii. Dela guarda dels peros comesa als clauaris e mostaçaff qui contra prohibicio se trahen de perpenya e de tot lo cōtar de rossello e per mar rex p^o. en cartes. cxxxv. del libre vert major e del menor en. ccxviii.

Los consols o quella persona que per ells sera deputada han conexensa sobre les farines formes pans cuys formers carns peros pesos mesures cayrons teules tau les porros enuans inmudicies clauagueres de totes obres fabricacions de compres qui res ha administrat perla vila e de tots tallis e del pesador del pa rex p^o. en cartes. cxxxvii. del libre major vert e del menor en. ccxii.

Lo batle a instàcia dels clauaris deu fer publicar les crides rex p^o. en car. cxxxviii
del libre vert major e del menor en. ccxxxiii.

Los clauaris de perpenya poden vlar de aquells priuilegis furs obseruàces e porrogacions així com aqüells de valècia e de mallorcha rex Joànes en cartes. cxxxviii.
del libre vert major.

Los clauaris han conexensa sobre los usos e ordinacions dels ypotecharis carnissers renders e formatges no contrestant oppositions per ells fetes rex p^o. en carres. cxxxvi. del libre menor vert.

Los clauaris conexen de pesos mesures e fraus dels tenders qui volien esser jutges dels fra^us que cometien en lur offici e per semblant poden vlar així coç aquells de valencia en cartes del libret vert menor. cxxxviii.

Los clauaris han conexensa dels lochs de passatge de carretes ab voluntat dels consols e de imposar bi penes. rex p^o. en cartes. cxxxviii. del libre vert major e del menor en. cxxxxiiii.

Los clauaris deuen gouernar les carnisseries los flaquers e los foms de ppenya e sobre aquests fer ordinacions: en cartes. cl. del libre vert major.

Les appellacions ques fan dels clauaris venen aconexer als consols de perpenya rex Joannes en cartes. cl. del libre vert major e del menor en cartes. cccxiiii.

Los clauaris poden conixer dels enuans porxestaules e altres edificis encaraq sien en alou del S^eyor rey que no poden esser emparats per procurador real ni altre oficial rex Joannes en cartes. cl. del libre vert major e del menor. cccv.

Alias. ccclii.

Que deles corrections fetes per consols deles sentences dels clauaris nos pinta nengu appellar ni conixer sots pena de mil morabatins rex Joannes en cartes. cl. del libre vert major e del menor en. ccciiii. e. cccxiiii.

M^{il} morabatins.

Quant deu pesar lo pa cuyt e crui e quantes onzes h^h deu hauer segons munte o bera la aymina de forment de preu en cartes del libre vert menor. lxxv.

Los clauaris han conexensa de les carreteres e taules dela pella o perayries en cartes. cclxx. cdxxx. e. cclxxxiiii. del libre vert menor.

Reuocatoria dela comissió den M^{ir}alles procurador real que hoys comptes dea quells qui hauien administrades peccunies d^a la vila la qual era prejudicial als clauaris. en cartes. cclxxx. del libre vert menor.

Que nenguna persona de qualquier stament o condicio sia dels contractats de rosell o de cerdanya no gos tallar o fer tallar en nenguna vila o loch dels dits contractats anyells o moltons menors de dos anys ni ouelles si donchs no han. vii. anys osi en exorques sots pena de. xx. sous: e als officials reals pena d^a mil florins queu fasen seruar en cartes. cccxiiii. del menor libre vert.

De anyells fedes exorques.

arem los consols ab lo mostaçaff poden inhibir carnissers flaquers e peroners e aquells depositar e merreni de nouells en cartes. cccxxviii. del libre menor vert.

Lo gouernador a. xvii. dies de M^{ir} aig any. L^lD. cccxxv. en la questio que era entre lo procurador real e los clauaris per la constructio del rech deius lo pont d^a la pedra e per los talls remes la dita causa e execucio al batle e clauaris in libro consiliorum domini gubernatoris.

Declaracio feta per lo gouernador ab la qual restituia una causa ques hauia euocada de una ayguera den jaume gayrau als clauaris en cartes. cccxxxviii. del libre menor vert.

Arguera.

Ordinacio del tall dela contribucio dela parer dela torra qui es devant lo tent en cartes del libre vert major. cclxxv. e del menor. ccc.

Clauaris.

Priuilegi que los clauaris han conerensa de totes obres taules barres ede totes coes que sien policia dela vila encara quesien en alou del senyor rey Alfonsus rex en cartes. del libre menor vert. cccclxxxiij. e. cccclxxxvij.

Lo gouernador ab ca prouisio mana als clauaris e mostacaff que exercitassen los carnissers qui no volian deffer carns e per semblant los flaquers qui fabian los pans mals e de mal pes e per semblant castigassen los renders dels foins qui fabian contra les ordinacions en cartes del libre vert menor. cclxxv.

En lo libre de prouisions.

Donissio quels mostacaffs de perpenya usen axi com aquells de Valencia e de Mallorca en cartes. clxxvij.

Prouisio q home qui hage administrades monedes dela vila hage a retre cōpte en poder dels clauaris en cartes. clxxvij.

Reuocatoria de vna comissio den miralles que lo Rey hauia feta sobre los cōptes dela vila la qual comissio era contra los priuilegis de clauaris qui deuenien hoyr los comptes en cartes. cclxiij. rex Alfonsus.

Prouisio del gouernador mossen çagarrigua ab la qual cometia als clauaris que pusquessen fer obrir sitges e en botigues posar e afforzar segons quels foza vista bedor per lo adueniment del papa en cartes. cclxxvij.

Prouisio quifa per la conerensa que han los clauaris sobre los tallis que segon tall no sia fet ni exhibit fins lo primer sia regonegut per clauaris e sera exhibit en cartes. ccciiij.

Sentencia real donada en fauor dels clauaris dela questio del stany den vaquer en cartes. cccvij.

Prouisio que si questio es entrelos tallats los clauaris ne son coneredors en cartes. cccxij.

Prouisio ab la qual la conerensa dels tallis es remesa als clauaris iuxta lo priuilegi dela vila en cartes. cccxv.

Confirmacio del priuilegi quels mostacaffs puguen usar axi com aquells de Valencia en cartes. lxvi.

Prouisio dela garda dels pexos comesa als mostacaffs en cartes. lxxvij.

Prouisio dela garda dels pexos comesa als mostacaff en cartes. lxxvij.

Item altra prouisio semblant de aquesta propdita en cartes. lxxvij.

Sentencia donada per la Senyora reyna sobre lo fet dels tallis dels capellans de
sant Joan per lo tall dela Tet que sia rames als clauaris en cartes. cccxi. del libre
de prouissions.

Com los clauaris han
veure sobis capellàs per
tall,

**Prouisso ab la qual foren destroydes e derrocades les taules de carnisseria que
nuquet tardiu hauia fetes sens voluntat de còsols e clauaris en cartes. ccxxii.**

Remissio feta per lo procurador real e jutge de patrimoni d'una causa ques volia ocupar en prejudici dels clauaris en lo libre deles prouisions en cartes, cccxxxvi.

En libre de ordinacions.

Ordinacions de a quells que fan tall en la vila de perpenya que ans quel
executen sia mostrat als consols en cartes. Ix*iiii.*

Ordinacio del salari dels clauaris e del lur scrina en cartes. Ixv.

Ordinacio com fon crescut lo salari al scriuia dela clauaria en cartes, lxxv.

Ordinacio del salari dels clauaris e mostaçaff en cartes.Ixx.

Ordinacio del pesador del pa; e ha a veure les farines si son ben moltes o no: en cartes. cxii.

Ordinacio q̄ aquell q̄ sera stat cōsol lany apres no pot esser clauari en cartes. cxliii
Ordinacio del salari del scriua dela claueria en cartes. crvii.

Ordinacio de les graues e deles lenyes com se deuen posar aconeguda dels claus
en cartes. xxviii.

Ordinacio del pesador del pa strany e dela vila en cartes. rr.

Ordinacio q[ue] tors anys se regoneguen los pesos grossos e menuts en cartes. cxviii.

Ordinacio en quina manera deuen estar les perxes o barres en les portes e los cla-
ustres com bi deuen estar fiscats en cartes.

Hecus com hi deuen etar ricars en cartes. cxxxviii.

Chiodo etiam quod ad dicitur **Chiodo** etiam quod ad dicitur

Xenocorpius amboinensis y c. n. sp. nov. pro tra-

Sentencia donada per la Senyora reyna sobre lo fet dels tall dels capellàs de sant Joan per lo tall dela Tercer que sia rames als clauaris en cartes. cccxi , del libre de prouisions.

Prouisso ab la qual foren destroydes e derrocades les taules de carnisseria que n'uguet tardiu hauia fetes sens voluntat de còsols e clauaris en cartes. cccxii.

Remissio fera per lo procurador real e jutge de patrimoni d'una causa ques volia ocupar en preiudici dels clauaris en lo libre deles prouisions en cartes. cccxxxix .

Com los clauaris han veure sobre capellàs per tall.

En libre de ordinacions.

Ordinacions de a quells que fan tall en la vila de perpètua que ans quel executen sia mostrat als còsols en cartes. lxxviii.

Ordinacio del salari dels clauaris e del lliur scriuia en cartes. lxxv.

Ordinacio com son crescut lo salari al scriuia dela clauaria en cartes. lxxv.

Ordinacio del salari dels clauaris e mostaçaff en cartes. lxx.

Ordinacio del pesador del pa; e ha a veure les farines si son ben moltes o no : en cartes. cxii.

Ordinacio q' aquell q' sera stat còsollany apres no pot esser clauari en cartes. cxiiii.

Ordinacio del salari del scriuia dela claueria en cartes. cxxvii.

Ordinacio deles graues e deles lenyes com se deuen posar aconeguda dels clauaris en cartes. crxxviii.

Ordinacio del pesador del pa strany e dela vila en cartes. xx.

Ordinacio q' tots anys se regoneguen los pesos grossos e menuts en cartes. cxxxvi.

Ordinacio en quina manera deuen estar les perxes o barres en les portes e los clauells com hi deuen estar fixats en cartes. cxxxviii.

De barres e perxes

no p' ampera persona a començar a occóndre en el seu conveu q' el ajene p' ampera.

Menys no s'ocorre q' el q' està en el seu conveu q' el ajene p' ampera.

Si p' ampera q' el q' està en el seu conveu q' el ajene p' ampera.

Xostrejor no podria q' el q' està en el seu conveu q' el ajene p' ampera.

三

Ots aquells qui han cartes de franquesa bullades atorgades per lo senyor rey al hospital o al temple sien franchs segons tenor d' lurs cartes Rex p' en cartes. xxx. del libre vert major.

Los consols son patrons del hospital infans Jacobus en cartes. lli. del libre vert major.

Sentencia com lo ius patronat del hospital es dela vila en cartes. lxx. del libre vert major: e del menor. xxxv.

Los pans qui p' minna de pes son lenats als flaquers se deuen donar als pobres rex Jacobus en cartes. lxxx. del libre vert major.

La amortitzacio del bressatge del bestiar que la almoyna comuna de perpinya ha a Vincenç Sancius rex en cartes. cxxij. del libre major vert: e del menor en cartes. cx. Si seran trobats pans falsos per minna de pes los consols los deuen destruir al hospital Rex p' en cartes. cxxxii. del libre vert major.

Lo hospital pot còprar bens mobles e immobles e rendes de reyalench no obstant les crides deles amortitzacions Rex p' en cartes. clxiij. del libre vert major: e del menor en. ccxxv.

L'òfirmacio de algunes ordinacions fetes sobre lo hospital dels pobres p' en Guillelm de canet gouernador de Rossello per lo rey Sanxo en cartes. clxxij. del libre vert major: e del menor en. clv. So es quants frares e quantes sors deuia hauer en lo hospital.

Los consols poden fer lo hospitaler e donar si adiunt en cartes. clxxiiij. del libre major: e del menor en. cclviiij.

Que lo hospitaler e almoynier tinguen los officis per tres anys rex Martini s en cartes. cccxiij. del libre menor.

Lo hospitaler: e lo almoynier poden romandre en los officis per vuit anys si als consols e consell general sera vista fabedor en cartes del libre menor. cccliiij.

Item la almoyna comuna pot comprar rendes censos decimes censals morts violaris e altres bens sens pagar amortitzacio rex Jacobus en cartes del libre vert major. clixij. e del menor. cccriij.

Item es privilegi que lo hospital pot comprar e adquirir bens de reyalench en cartes del libre vert menor. cccclxxxiij.

Item la noua forma disposta que almoynier e hospitaler poden romandre p' molts anys en cartes del libre vert menor. ccclviiiij.

Lo iurament que deu tenir e seruar lo comanador del hospital quant es elegit e abans que entre en possesio en cartes del libre vert menor. lxxxiiij.

Almoyners e l'hospitaler.

En lo libre de prouisions.

DRouissio de amortitzacions dels bens del hospital e de la almoyna en cartes. lxxvij.
Pronissio que tot infant desclaua qui sia posat al hospital per lo senyor o la
sclaua pagara de pena. I. liures e perdra lesclaua e adquirida al hospital en cartes
del libre de crides. ciiij.

Moua amortitzacio e confirmacio de altres amortitzacions feta per lo Rey nostre
Senyor al hospital dels pobres de sant Joan en la derrera carta del libre vertme
nor. d. xxviii.

En lo libre de les ordinacions

Ordinacio com lo hospitaler lo rector de la almoyna e de la casa de sant latzer
deuen jurar de be eleyalment regir en cartes. cx.

Ordinacio del comanador del hospital quin salari deuen donar a les monges en
cartes. crisi.

Ordinacio que dels foriscapis de sant latzer del hospital del pôt e de la almoyna
nos faça gracia sino del quart duer en cartes. cl.

Orдинacio del jurament e seguretat que ha aprestar lo Tresorer dela vila en cartes. cxj.

Ordinacio que lo tresorer del consolat no hage salari deles rabemenses o lisiòs que fara en cartes. cxxxviiij.

Quelo tresorer dla vila stigua per tres anys en lo offici rex **Martinus.** en cartes ccxvjij. del libre menor vert.

Totes monedes or e argent que sien depositades en la Taula son guiaDES sino per lurs propis dentes en que los depositants fossen tenguts en cartes del libre vert menor. cccclij. comensant item que tots. xc.

Privilegi ab inserta de capitols en quina forma les peccunies comunes dela vila se denen distribuir en cartes. cccxxxi. del libre menor vert ela forma dels albarans rex **Martinus.**

Botiguer e pesador deles farines.

Orдинacio dela botiga dela vila e dels flaquers porganers e moners en cartes. cxxxvii.

Ordinacio dela botiga del gra dela vila la qual fou feta a. xviii. de juliol any. **Martinus.** ccclxxvij. en cartes. cxxxxviiij.

Ordinacio dela botiga del forment e del pesador deles farines en cartes. ccclxxvij.

Ordinacio que tota farina ques metra dins la present vila sens pesar que sia per duda en cartes. cccxxvi.

Priuilegi dels consols d'la mar e jutges de appells del còsoltat de mar rex Joannes en cartes cclxx. del libre vert major.

Priuilegi ab lo qual es confirmat lo priuilegi del pariatge que ap-
penya e acoblire E que del dit dret si faga dressana e galeres en car-
tes. ccccxix. del libre menor.

Executoria del priuilegi del pariatge en car. ccccxixvii. del libre menor.

Priuilegi ab lo qual la vila pot elegir còsols de mar e jutge de appells los quals
liberament pusquen vsar de aquelles iuridictio vs exercici manera e forma que
vsen e vsar poden los Còsols demar e jutge de appells dela ciutat de Barçalona
rex Joannes en cartes del libre del consolat de mar. i.

Item vna prouisio ab la qual es manat al batle de perpenya q totes causes mer-
cantiuols que en ca cort se menaué ensembs ab los processos remetes als còsols de
mar rex Joannes en cartes del libre del consolat de mar. i.

Item altra prouisio ab la qual es manat al gouernador e veguer e als jutges de
primeres e segones: que les causes mercantiuols remeten als còsols de mar e jut-
ge de appells rex Joannes en cartes del libre del consolat de mar. ii.

Item bun translat autentic del priuilegi del còsoltat de mar consentit ala Ciutat
de Barçalona en aquella forma que es consentit ala Ciutat de Mallorqua ab
aqueilles porrogatives que vsen Rex p. en cartes del libre del consolat de mar. ii.
Declaracio dela questio que era entre lo batle de Barçalona e los còsols de mar
dela dita Ciutat sobre vna vela furtada e trobada en bun leny fons declarat q
la execucio se pertanyia als dits còsols de mar; infans Joannes en lo dit libre del
consolat de mar en cartes. iii.

Priuilegi consentit ala Ciutat de Barçalona ab lo qual es prouebit que si deles
fets quis pertanyen a offici de consolat de mar sera suplicat ala audiencia real q
encontinent com la vna deles parts requera que la causa sia remesa als dits con-
sols de mar encara que l'altra part hi contrast q ipso facto sia remesa e p lembat
al jutge de appells Rex p. en cartes del libre del consolat de mar. iv.

Los còsols de mar per temps de v. anys poden conixer de qual senyol causa qui
deuall o sia dependent de fets mercantiuols axi cò si eran fets maritims rex Jo-
hannes en lo libre del consolat de mar en cartes. vi,

Item vna prouisio del rex en Joan ab la qual comet al gouernador que sobre la
execucio q lo cullidor dels terços dela cort del batle volia fer deles querimonies
e subis quis fan en la cort del consolat de mar que es cort per si que sobre lodit fer
administre justicia en cartes del libre del consolat de mar. vi.

Translat autentic del priuilegi còsentit ala Ciutat de Barçalona Mallorcha
en axi com lo de Galencia lo qual es dela forma com deuen e poden procebir los
còsols de mar e jutge de appells en les causes que davant ells tant en scrits com
sens escrits son introdubides e de quines causes poden conixer e com deuen pro-
cebirs en les execucions: en cartes del libre del consolat de mar. vii.

Declaracio feta en laudienzia del gouernador que de sentencia de jutge de appells
nos pot appellar: encara que la vna part hage haguda sentència per si davant los
còsols de mar: e en la causa dela appellacio se renoch ans la derrera ha esser difi-
nitiva e pasar percosa judicada ates los priuilegis e capitols del consolat de mar
en cartes. viii.

Consols de mar e jutge de appells. Capitul XXVII

Privilegi del rey en Sanxo cós se den exigitir lenda de l'obliure e del Tolo de les
gents de ca terra e encara dela terra de l'allo rcha; en lo qual priuilegi son spes
ficades les causes en cartes del libre del consolat de mar. xv.

Privilegi ab lo qual los consols de mar e jutge de appells poden conixer de qual
senol questions deuallants de contractes mercantiuols ontseuilla sien fets: e en
tre qualseuol personnes ont se vulla domiciliats E poden forçar los prohomens
mercaders de venir al consell ab bones penes en cartes del libre del consolat de
mar. xxij. rex Johannes.

Item ordinacio sobre lo salari del misatge del consolat de mar en cartes del dit
libre. xxiiij.

Privilegi per la compra e obra dela casa del consolat de mar en la qual los merca
ders e altres personnes tant estranyas com priuats se puxen ainstar per tractar de
fets mercantiuols en cartes del libre de priuilegis del consolat de mar. xxvij.

Privilegi del rey en l'artiampliant la potestat als còsols de mar que no sola
ment puguen conixer de fets mercantiuols mas encara de totes questions ciuils
mogudes emonedores deuallants en qualseuol manera o preuenints de qualseuol
companyies contractes cambis e dites de pecunies en qualseuol manera fe
tes e dites de compres de esclaus de ports de carregues ab carretes e sens carretes
de mercaderies E de qualseuol coses en qualseuol manera dela art mercantiuol
principalment deuallants de qualseuol natura o especia sien abdicant poder a si
matere a tots altres officials que no sen puguen empatxar per via de soplacacio
simila querela appellacio o altrerecors ans se hagen a termenar per los consols
o jutge de appells E que puxen destrenyer ab penes los mercaders a venir al com
sell per termenar dites questions en cartes del libre del consolat de mar. xxvii.

Provissio del rey en l'art que en defencio o prosecucio de causes mercantiuols
no sien admesos en lo consistori aduocats ni procuradors de plebs publichs: si
donchs no eran causes de vidues: pupills: malalts: o de absents com aixi sia obser
uat per priuilegi en la cort del consolat de mar dela ciutat de Barcelona en cartes
del propdit libre. xxviii.

Provissio del rey en Johan ab la qual atorga facultat als consols de mar de po
der imposar dret sobre la mercaderia per defensio de aquella en cartes del dit libre
del consolat de mar. xxviiij.

Per lo operatge.

Provissio del rey en Marti ab la qual mana al gouernadar que no empatre los co
sols de mar en alguna causa dela qualles parts han subit judici deuant ells: e ho
assegurat judici o cauicions prestades no contestant que per les parts sia allega
da paupertat o miserabilitat viduitat o pupillaritat si donchs legitimament no
costaradela pobretat: en tal cas no sien admesos fins hagen prestada cauicio ydo
ne de pagar la cosa iudicada o fera confirmar la cauicio que ya davant los con
sols de mar sera estada prestada en cartes dellibre de consolat de mar. xxxi.

Provissio del rey en Marti ab la qual es declarat que de venda de venimia mer
cantiuolment venuda: ço es que aquell quila compra ne fassa mercaderia ço es
quien vena lo vi E de altres semblants contractes son jutges competents los con
sols de mar e jutge de appells manant al gouernador e batle que de tals questio
ns no se empatre en cartes del dit libre del consolat de mar. xxxi.

d iiii.

Consols de mar e iurge de appells.

Pragmatica sobre los casos dels quals pot esser hagut recors als officials reals en cartes del dit libre. xxxvij.

Privilegi del papa Benet ab lo qual ordena q los clergues tant conjugats com no conjugats e altres quis seran obligats per fets mercantinols hagè assegurar al creador o estar presos en cartes del libre del consolat de mar. xxxvij.

Lo capitol dela cort primera de Barcelona del rey en Jaume segon sobre lo pagar la justicia o lo terç si obligats bisseran en cartes del dit libre de consolat de mar. xxxviii.

Pragmatica del senyor rey Alfonso ab la quales prouehit que de fets mercantinols nengu no pura esser guiat ne alongat per ell ne per altre official E que tal guiatge no sia seruat per los consols de mar en cartes del dit libre del consolat de mar. xxxviii. e del libre de prouisions en cartes. cclxxxvij.

Prouisso ab la qual lo senyor rey Alfonso mana al gouernador q vna causa mercantinol la qual se hauia euocada quis menaua en lo consolat entre los rossells e en jaume saguer de continent hage a remetre als dits consols de mar en cartes del dit libre de consolat de mar. xxxviii.

Prouisso ab la qual la senyora reyna dona Maria loctinent general del senyor rey ha manat als intges dela taula dels officials trienals preserts e esdeuenidors que jasja quellos consols de mar e jutge de appells en sentenciar no hagen seruat orde de dret comu puhagen sentenciat segons ordinacions e capitols del consolat de mar no puren esser cõdempnats en les quereles contra ells donades en cartes del libre del consolat de mar. xxx.

Prouisso semblantala propdita en lo libre de prouisions en cartes. cclxxxvij.

Prouisso dela escriuania del consolat de mar.

cxxxvi,

Item que si dita es feta de cosa mobla o immoble que sia baguda per pagua en cartes del libre vert major. lx.

Ordinacio sobre lo salari dels missatges del consolat dela mar So es
cxxxvij.

Ordinacio del exaud dels mercaderies que daquianant non sia demanat en cartes. xxxvij.

Privilegi que los consols de mar han aquella potestat q han los consols de mar dela ciutat de Barcelona en cartes del libre vert menor. ccclxxxv. E lo gouernador e procurador real jutge de patrimoni e lurs loctinents ab sacrament e homes nargebo juraran de tenir e seruar los drets e capitols del consolat de mar.

Prouisso que tots arrendadors de leudes reals per causes mercantinols son de for dels consols demar condempnant lo loctinent de procurador real qui deffenia en Reynant mercader qui era arrêdador de leudes qui era obligat per cambis en cartes del libre del consolat de mar.

Prouisió que los sobreposats poden conerçer de futes en cartes. cclxxviii.
en libre de prouisió.

Stala amagada sera feta en rossello o mes Foch o altre dampnificada donat exceptat furt axi en bens mobles; e immobles; e axi en marcos en terra; e dins x. dies no sera trobat q̄ ho ha fet ab enq̄sta o en altra manera per la cort del loch; e pres jurament del dampnificat lo comú del loch pach la tala dins hun mes et legatur en cartes del libre menor vert. xxxiiij.

Confirmacio del vs e costuma dels sobreposats dela orta dela vila de perpenya: Rex p^r, en cartes del libre vert major. lvi. cclxxviii. en libre vert major. lvi. e del menor en. ccvj. e en. ccxiiij. del menor que les causes lurs venen per appellacio al batle; e del batle al jutge de primeres appellacions.

Los jutges de appells no poden fer inhibitories als sobreposats dia orta a instàcia dels prelats o dels barons o altres q̄ no coneguen de tales o dans donats rex p^r, en cartes del libre vert major. lv. e del menor en. ccxviiij. e. ccxiiij.

Priuilegi q̄ lo jutge de appells no pot fer inhibitoria q̄ no exequesquen lurs sentencies e declaracions Rex p^r, en cartes del libre vert major. lv.

Los consols poden cascun any elegir hun saig qui seruescha als sobreposats dela orta e aquell remoure Rex p^r, en cartes del libre vert major. lvi. e del menor en. cartes. ccxxxvi.

Los sobreposats poden construir en la plaça del blat hun banch ont tinguen su dici rex p^r, en cartes del libre vert major. lvi. e del menor en. ccxxxvi.

Nengun official o jutge dela vila de perpenya no deu aduocar cōsell fauor ni aiuda donar contra lo offici dels sobreposats dela orta o lurs enantaments: sots priuacio del offici rex p^r, en cartes del libre vert major. lvi. e del menor en. ccxxxxv.

Los consols poden remoure hun o dos dels sobreposats dela orta si yesen q̄ hoy sia sufficient e metre ni altres rex p^r, en cartes del libre vert major. lvi.

Que bestiar strany gros o menut qui vingua de frança o d'altra part no pach bāni pena encara que entra en posessions vedades sino tales aconexensa dels sobreposats dela orta rex p^r, en cartes del libre vt major. cclxxviii. e del menor en. ccclxxviii.

Priuilegi en que ha incerts. viiiij. capitols ont es la major part dela porestat e iuridicció que han los sobreposats dela orta en cartes del libre vert menor. cccliiij.

Los sobreposats poden entrar per les terres dels prelats e barons per exercir lur offici e q̄ sien mantenguts en lurs usus e posessio en cartes del libre vt menor. ccclx.

Item que nos pura appellar dels sobreposats dela orta de. x. sous en auall en cartes del libre vert menor. ccccxviiij.

Item es estil en la cort del vaguer que los sobreposats dela orta de perpenya han conexensa de tales deles terres qui son dels homens de perpenya que son en lochs o castells de prelats nobles barons e cauallers e altres e aço per lonch vs en cartes dels stils. cii.

Los sobreposats dia orta han conexensa de tales fetes per cans e altres animals domestichs; en polls; gallines; oques; anedes; e altres animals domestichs ab sentencia passada en cosa judicada; e per virtut del priuilegi primer; e en possesio que son antiga; es lo proces alcaxodel sindich contra encasaldaua dargiles.

Item que cascun any romangua hun sobreposat dela orta perdos anys restat lo pus nouament elegit en cartes del libre vert menor. cccclxxxviii.

Item que bestiar delana e cabrons no entren en posessions en q̄ hage oliuers sots pena de. vi. liures si denits hiseran entrats; e de dies de. ix. sous pagadora en tres parts e que los pastors no porten armes sino los bastons pastorals e si esuebien

nengu encorren en pena de mort en cartes del libre de crides. lxxiiij.

Sentencia com los sobreposats poden anar a perestortes pertales e fonch posat callament a mossen o e al procurador fiscal en cartes del libre vert menor. cxx.

Tots los homens de perpenya e los habitants poden defendre leurs possessions camps vinyes e pírats e totes altres possessions contra totes personnes donant hi dampnatge: e si naffres o altres iniuries si seguieren los officials no sen poden em patrar sots pena de. Ab d'rs d'ors en cartes del libre vert menor. xviii. e. cdxvii. rex p^o. e nengu non pot esser excomunicat.

Quilibet potest accipere et retinere animalia eius si sine aratoia que reperit in sua tala donech sibi fuerit emedata: p^o. prim^o in consil. anno dñi. 1212 ccij. s. pult.

En lo libre de prouisions.

D'rouisso que lo jutge de appells nos empaig deles appellacions dels sobreposats dela orta en cartes. xxvij.

Prouisso contra lo bisbe de Elna per lo fet dels sobreposats dela orta en cartes. lxxxv. ab la qual no pot excomunicar los sobreposats.

Revocacio de una prouisso que hauian impetrada los consols de coblisure contra l'offici dels sobreposats dela orta en cartes. ccxj.

Declaracio q'los sobreposats dela orta poden conter de fuits en cartes. cclxxviii.

Prouisso co'z los consols poden metre guardes als vergers e altres possesions ars com son vinyes e camps en cartes. clxxxvii.

¶ En lo libre de ordinacions.

Orдинacio de aquells qui entren per orts e vinyes; els logats per fer fabes; na si hi toquen en la fruya que paguen de pena en cartes. iiiij.

Ordinacio com los sobreposats dela osta han cura dels camins dels termens arbres cosz deuen esser plantats prop son vehi e de plantar sabuchs en cartes. viiiij.

Ordinacio com se deuen plantar los arbres prop la possesio de son vehi en car. v.

Ordinacio com los sobreposats han licencia de tallar les branques e rames dels arbres qui pengen sobre la possesio de son vehi feta denunciacio al senyor de qui es en cartes. vij.

Item que deus. xv. palms branques ni rames de arbres no estiguem gitades en possesio de son vehi feta denunciacio a son vehi en cartes. vi.

Ordinacio dels salariis dels sobreposats dela osta e deles coses de que han coneixensa: go es de camins ponts arbres cayguts termens de possesions de donar dampnatges en camins publichs e de moltes altres coses en cartes. lxxij.

Ordinacio dels salariis dels sobreposats dela osta e de lurs misatges en car. cxiii.

Ordinacions dels bants dela osta e dels ragaters e dels salariis dels banders e del sagramet e homenatge q presta lo escriuia dels sobreposats dela osta en car. cxvij.

Correccio de altra ordinacio feta contra aquells qui tallen o arranquen arbres en cartes. cxxiiij.

Ordinacions sobre lo offici dels sobreposats dela osta go es com se deuen procebir en les appellacions que de ells se fan davant lo batle ni quin salari deuen hauer en cartes. cxxxij.

Ordinacio dels sobreposats dela osta ab la qual es prouehir q si sera passat hun any que la tala sia feta nos pot estimar en cartes. ccv. Exceptats fets de pubills e de persones absents dela terra.

Item que dins dos anys es prescrita tota accio ques deman davant los sobreposats si dins lo dit temps no es feta la execucio en la propdita carta. ccv.

Ordinacio deles guardes dela osta en cartes. cccxxxvij. E que de possesio closa han. xij. diners e de no closa. iiiij. diners.

Drey ni sos officials nos poden retenir nenguna possessio comprada o venuda per homens de perpenya la qual se tinga per lo Rey per lliurar a altra persona rex Jacobus en cartes. xxxvij. d'libre vert major e del menor. xxv.

Memoria deles leudes quelo Senyor rey pren en la vila de perpenya en cartes del libre vert major. lxxxvj. e del menor en. lxxvij.

Memoria dela rena quis pagua al Senyor rey : rex Jacobus en cartes del libre vert major. c. e del menor en cartes. lxxij.

Declaracio deles leudes de cobliure e del volo en quina forma se deuen pagar ne de quals mercaderies rex Sanc^ti en cartes del libre vert major. cviiij. e del menor en cartes. cij.

Quelo mestre dels ports no tingua guardes sino en los passos antichs rex p^r en lo libre vert major en cartes. cclxxij.

Prouisso del rey ab laqual manaua an **M**iralles procurador real que no passas los limits deles comissiōs a ell fetes e que al iutge de patrimoní se pertanyia insolut de conixer deles causes patrimonials e no a ell com lo procurador real no fos si no procurador fiscal e no altrei en cartes. del libre menor vert. cccv.

Prouisso d^l dit Senyor ab laqual man a aldit procurador real que fasa cullir los censos en la manera acostumada çó es que no compellescha los emphiteotes en portar los censos ala procuracio real en cartes del libre menor vert. cccv.

Capitols fets entre los consols e procurador real sobre lo rech nou de Thoyn: en lo libre menor vert en cartes. cccxx.

Del sagrament que deu fer lo castella que no lexara entrar per la porta del castell coles deques degue pagar aiuda rex Joānes en cartes d^l libre vt major. ccxxxvij
Item que lo castella del castell prestara sagrament e homenatge cascun any a gobernador o vaguer que en lo castell ni lices o cases de aquell no acullira gitats de pan etreua bandeiats :ni bandeiats de rossello o qui haura bandositat o guerra ab burgesos o altres dela vila o qui hagen fetes morts o naffres en cartes del libbre vert menor. cccclij.

Item que noy fara metra farina forment vi carn ni altres coses en frau deles imposicions sots priuaci del offici e que arequesta de consols lo gouernador ni meta hun altre fins que lo rey ne hage prouehit en cartes del libre menor. ccclij.

Priuilegi ab lo qual lo procurador real e son loctinent e jutge de patrimoní qui aran son o per temps seran requesta que saran per los consols prestarā sagrament e homenatge de tenir e seruar los painileges dela vila çó es dels clauaris en cartes del libre vert menor. ccclxvij. e. ccclxvij. en poder del vaguer o son loctinent.

Pronisso ab la qual lo Senyor rey atorgna ala vila de perpenya e singulars de aquella que hom sepugna apellar del procurador real encara q^sie comissari deles amortizacions e mestre deles ay gues libre vert menor a cartes. cccvij.

Procurador Real e Castella del Castell.

En lo libre de prouisions.

Dromissio quel castella no meta per la porta del bosch del castel coses de quies degue pagar aiuda en cartes. lli.
Ultra prouissio quelo castella del castell nogos metre perla porta del bosch coses d quies degue pagar aiuda en cartes. lxxxviii.
Ultra prouissio que lo castella del castell no meta coses per la porta del bosch de quies pach aiuda en cartes. cxv. e. ccxxiiii. molt notable prouissio.
Ultra prouissio semblant en cartes. cxviii.
Prouissio q nengun official no prenga nengu dins lo castel ni lices en cartes. cxx
Prouissio que lo procurador real ni altre no faça alguna nouitat en cullir los cens que lo Rey ha acostumats de cullir en la vila de perpenya en carres. cdxvij.
Prouissio que lo procurador real obre e repar les plaçes dela vila en cartes. ci.
Prouissio q lo cullidor deles generalitats pach les messiós de spies en cartes. cciii.

Jutges de primeres e segones appellacions. XXXI

NEnga nos por de interlocutoria appellar sino vna vegada tan solament en cartes del libre vert major.lxxv.e del menor.li. E silo appellant cau dela appellacio deu esser condemnat en despeses. Itz sagrament del jutge de appells e de son loctinent en cartes del libre vert major.cxxi.e del menor en cartes.cvii. E juren les consuetuts d perpinya e priuilegis largo modo; e que no pendran serueys ni d'obatius deles parts Sanctius rex.

Los jutges de appells prenen salari dels homes de perpinyà e los seus escriuàs
còtra los jutges ordinaris qui non prenen en cartes del libre vert major, clxxviii
e del menor, clxxvi, rex Jacobus.

Si algun fet principal es comes al jutgede appells o altre ordinari no deu haver
salaris ni despeses. B. de canet gouernador en cartes del libre vert major. clxxx.

ANSWER — The answer is 1000. The first two digits of the number are 10, so the number is 1000.

Totes les appellacions de Rosselló de Gallespir de Conflent e de Lerdanya le
deuen conerer e termenar a perpinya Rex p^o en cartes del libre vert major. clxxx.
e del menor en cartes. clxxxii. E que basta q sien intimades davant lo jutge Em/
pero si lo rey es en la terra de Rosselló o de Lerdanya ell ne pot conerer.

Reuocatoria de vna prouisió que hauia empetrada Huig serda sobre lo fet deles appellacions rex p^o en cartes del libre vert major, clxxxij. e del menor, ccxvi.

Item altre privilegi deles appellacions que totes se coneguen en perpinya en car-

Promiso que hom se purga appellar del gouernador al rey o al jutge de appelle

Quales officies iutcs de appello e de assessor de governador de aqueste coratge

Quie los officis de jutge de appellis e de alterior de gouernador de aquells corats segos capitol de cort son separats rey Johan en cartes del libre vert major,cclxxxi,e del menor en ,cccxi.

Que los jutges de les appellacions no prenquin salariis ne pensions d' Prelats he
de barons cauallers vniuersitats o de altres qualsevol rex Jacobus en cartes
del libre vert menor.cxxiiij.

Georgian odes 170

Elle avait été dans le monde, mais elle n'avait pas connu la mort. Elle n'avait pas connu la mort, mais elle avait été dans le monde.

the country's defense has been strengthened by the introduction of the new system.

Siudera quo appellat
debet dare a ploros intra x
dies a tempore dicte appella-
tionis emisse als sine
ipsis potest appellans cas
pse qui ac si dati fuissent
P..iii. in curia motisoni
ca. vii.

Et extunc pars appellata potest iudicem impetrare et ipsam causam apellacionis pse qui coraz ipso 13° in curia montiso ni.ca^o.viii.

Causa vero appellacio
nis extra curiam regiam
non comiritur nisi iuxta
iure partis tñ Pº. iii. in
curia montisoni caº. viº.
in fine.

Si in causa sedē appella-
cionis nō assertur libell⁹
et quiescit omnis pcessus
sed determinat iuxta po-
sita et probata in causa pri-
mitiuā et prime appellaci-
onis sine libros et scriptis
licet pronunciari debeat
in scriptis bene vel male
fuisse appellatum confir-
mando vel infirmando
sentencie precedentes Ali-
fonius in curia in omni sal-
bi. ca⁹. xviii.

Si tamen nullitas cōtra sentenciaz primi iudicis appellaciōis opponatur etiam debet ipsa nullitatez simpliciter et de plāno sine strepitu et figura iudici terminari. **P**.^{iiij} in curia mōtissoni. **C.**.^{viii} **C**ausa etiam appellacionis cathalonie debet in cathalonia pertractari et rex potest cognoscere de causis appellacionum in quacunqz parte cathalone exstat. **S**i vero extra cathalone fūit debet eas comittere infra suas vicarias terminando. **P**.^{iiij} in curia bar. **c.**.^x.^{xij}.^{xiiij} jurispartis tñ. **P**.^{iiij} in curia mōtissoni. **C.**.^{viii} fine.

Jutges de primeres e segones appellacions.

En lo libre deles prouisions.

Donissio deles appellacions dels comtats de Rossello e de Lerdanya en cartes. xxvi.

Altra prouisió deles appellacions dels comtats de Rossello e de Lerdanya en cartes. xxvi.

Corroboration del priuilegi deles appellacions en cartes. xxviii.

Prouisió deles appellacions dels còrtaus de Rossello e de Lerdanya en cartes. xxviii.

Prouisió q̄ hom se pura appellar del gouernador als jutges de appells en cartes. cxi.

Prouisió a qui deu esser comesa la cosa quant lo jutge de appells es sospitos en cartes. clxx.

Prouisió que lo jutge de appells no sia aduocat en cartes. clxxii.

Prouisió que a puig serda no pot haver jutge de appells en cartes. clxxxiii.

Prouisió que nengun jutge de appells no pugua aduocar nenguna causa que p̄ via de appellacio pugua davant ells venir en cartes. cdlx.

Prouisió ques pura hom appellar del procurador real e del mestre deles aygues en cartes. ccxxvii. rex Alfonsus.

Prouisió q̄ los officials reals no prenguen salari ni pensio de prelars ni denobles ni de cauallers en cartes. lxv.

Prouisió q̄ deles coses ques sera tres vegades appellat nos entrameta lo jutge de appells en cartes. cxvii.

Prouisió que nengun no pura exercir dos officis de inredicció en cartes. clxxxxii.

Inhibitoria feta per moss lo loctinent de gouernador al jutge de appells que no se entrameta de appellacions tocants ordinacions dela vila en cartes. ccxxxv.

Que lo nombre dels moneders torn a. xxx. rex Johannes en cartes del libre vert major. cclxxv. Los altres no sien baguts per moneders & per mort de bun del dit nombre ne sia elegit altre.

Item que solament los obres dela secha e officiers se pusquen alegrar del privilegi e no altres e quant la secha no bat son de for dels ordinaris en cartes del libre menor vert. ccccliij. Item senyor com moltes personnes rc. rex Alfonsus.

Que los moneders hagen a contribuir ab aquell offici de que mes vsaran Rex p^o en cartes del libre vert major. cclxxiiij. e del menor en cartes. cclxxxiiij.

Los moneders e qualsenol altres privilegiats son tenguts contribuir en les obres dels murs e vallis e de altres obres dela vila en cartes del libre vert menor. ccxxiiij. rex p^o.

Itz ques pura batre moneda en perpinya en cartes del libre menor vt. cccccxviij. E los cosols podéfer batre diners mases e piugeses fins a sis o set milia marchbs.

En lo libre de prouisions.

Donissio que noy hage sino. xxx. moneders en cartes. lliij. a conerensa del go

uernador dels consols e del mestre dela secha rex Petrus.

Ultra prouisso que lo nombre dels moneders torn a. xxx. en cartes. clxxxviij. a cone

guida del gouernador consols e mestre dela secha Rex martinus.

Prouisso contra los monaders que sien punits per los sobreposats del offici que

vsaran en cartes. ccxi.

Prouisso que lo nombre dels moneders torn a. xxx. en cartes. cxi.

Prouisso que los moneders e aduocats hagen a contribuir als carrechs dela vila en cartes. ix.

Prouisso contra los moneders en cartes. Ixxi. que hagen a contribuir ab lo offici de que mes vsaran e que per lurs sobreposats sien ponits,

Porters.

¶ Portarius regis regine
et gubernatoris generalis
non potest facere aliquam
execucionem sine concilio vi
carii curie vel batili iudi-
cis ordinarii vel assessoris
illius loci ubi ymnebit ex-
ecucio fieda vel iudicis de
legati in negocio sibi co-
misso Alfonsus tertius in
curia montisalbi c. viii.

¶ Et quando ratione dicte
execucionis vel quavis alia
ratione ultra quinq[ue] solis
pro die inter salarium et
sumptus nequeat recipere
vel habere p. iii. in curia
ceruaria c. xiii. et montiso
ni c. xvi.

¶ Non possunt pignorari
animalia militum arma
sui corporis nec aparamen-
ta sue domus pro aliquo
debito ipso p. ii. in curia
bar. c. xl. libro. vii.

¶ Nec animalia arato-
ria nec equa pulinari apta
ad ferri producendum vel
instaurandi pro quoquis
debito eciam regali subpe-
na priuacionis officij q
contra fecerit Jacob. ii.
in prima curia barci. c.
xxviii. et in secunda curia
bar. c. xxviii.

¶ Nec potest portari re-
gius facere execucionem
absq[ue] concilio officialis vel
iudicis ordinarii vel asse-
soriis illius loci ubi emi-
net execucio facienda vel
absq[ue] concilio iudicis de-
legati in negocio sibi co-
misso Alfonsus. iii. in cu-
ria montisalbi. c. viii.

¶ De los porters del senyor rey hagen tansolament deles execucions
que faran. vi. sous p dia rex p en cartes del libre vert major. ccxlii.
et aco fora perpinya a e del menor. ccxi.

¶ Que los porters del senyor rey no puguen esser procuradors de aquells
a instancia de qui seran tramesos ni demandar salaries sino segons
la constitucio rex p en cartes dellibre vert major. ccxlii. e del menor
en. cclxv.

¶ Latracio del salari dels porters a. vi. sous en cartes del libre de prouisions. lxxxv.

¶ Los officials no deuen clauar los obradors dels drapers de perpinya p[er]s hanal
tres bens e si ho fan ells poden obrir lurs botigues rex Jacob en lo librevet ma-
jor en cartes. clxxxvij. e en lo menore en cartes. clxxxv.

¶ Prouisio que los porters de citacions e manaments no han sino quatre diners
dels pobres e son franchs de escarcellatge e de escriptures en cartes. ccxxxvii.

¶ Ordinacio que per deutes no pot esser penyorat bestiar arech vedells pollins abi-
nes d laurar e cauar caualls mules de homens de honor armes vestidures draps
de lit abines de ciunya roba de lit de hostalers en cartes. xxii.

¶ Ordinacio que ballesta de fust ni de asser ab nou o sens nou no pot esser leuada
en camí ni fora camí ni passadors ni croch p[er]s no sia parada en cartes. ccxxxix.

¶ Item que execucio nos pot fer en ballestes en la carta propita.

¶ Mengun home de perpinya no deu esser penyorat per nenguna causa o dente en
vestidures ni en roba de lit ni en armes en cartes del libre vert major. viii. e del me-
nor. iii.

ITem q̄ los misatges qui penyoraran son tenguts de posar la penyora al veynat e estar. x dies en lo libre major en cartes. lxxx. e del menor en cartes. lxx. E apres que la dita penyora vase al corredor.

Los officials no deuen clauar los obradors dels drapers d'perpinya pus han altres bens: e si ho fan ells poden obrir lurs botigues Rex jacob⁹ en cartes del libre vt major. clxxxvi. e del menor en car. clxxxv.

Ordinacio que los misatges quant han presos diners de cort quels deguen retre al escriua en cartes. xxxii.

Ordinacio quals penyores son exceptades que no son penyordes per deutes q̄ hom degue: q̄o es bestiar arech vedells: pollins: ahines de laurar e cauar: caualls mules de homens d'honor: armes: vestidures: draps de lit: ahines de cuyna: roba de lits de hostalers en cartes. xxii.

Ordinacio que ballesta de fust de ferro ni de assen ab nou o sens nou no pot esser leuada en camí ni fora camí ni passadors ni croch pus no sia parada en cartes. cclxxxix.

Item que execucio nos pot fer en ballestes vt in dicto folio. cclxxxix.

Ordinacio que los officials ni saigs no gosen mirar en jochs ni res demandar en cartes. clviii.

Nengun home de perpinya no deu esser penyorat per nenguna causa o deute en vestidures ni en roba de lit ni en armes en cartes del libre vert major. viij. e del menor. iiiij.

Inquisidores tabule possunt punire sagides si delinquerint in eoz officio vel tenendo officium Jacobus. ii. in. iii. curia bar. ca⁹. xi.

Ez sagiones no debent habere p salario nisi sex denarios barchies vel. iiiij iactis pro leuca vel minus ubi consuerunt min⁹ habere Alfonsus. ii. in curia montissoni. ca⁹. xxiiij. Jacobus. ii. in prima curia bar. c⁹. xvij.

Et si monerit uscitare plures contentos in una littera citationis vel nominationis no debent habere rc nisi pro uno pedagio quodcuqz in dicta littera conincatur Jacob. ii. in prima curia bar. c⁹. xv.

No possunt pignorari animalia militu uscita sui corpori nec aparamenta sue dom⁹ pro aliquo debito ipsoz p⁹. ii. in curia bar. c⁹. xlvi.

Mecanimalia aratoria

nec equa apta ad fetum producendum vel instria

arandi q̄ quoquinque de-

bito sive sit regale Jacob-

bus. ii. in curia pma bar.

ca⁹. xxviii. et in secunda

curia bar. c⁹. xxvij.

Mercaderse Lambiados.

Cunctus falsarius est puniendus campor qui tener in tabula cambi. Ta pita vñ alios pannos sive estora non presuta prius securitate contenta in curia illerde Jacobus scds caº.iii.

Quilibet campor ante q tabula teneat tenetur asecurare p duabº mille marchis argenti 10º.iiij. in curia seruarie cº.xx.

Et si se abarra sic q non soluat suis creditoribº sit infamis et publicetur per abatur et bona ipsius vendantur et amputetur sibi caput Jacobus.ij.in curia bar.caº. v. et in curia illerde cº.iii. et in curia gerude cº.xii. 10º.iiij.in curia seruarie cº.viii.

Ne per regez potest fieri remissio nec guidam etiū cōcedi donec suis creditoribus fuerit satisfactū Jacobus.ij.in secunda curia bar.cº.vi.

Pro deposito autem vel pura comanda pōr quis personaliter capi Alfonso sus.ij.in curia montisalbi m.cº.xxiij. Jacobº pumº in prima curia barel.caº. xxiiij. et gerunde cº.v.pº iiiº. in curia perpiniani caº. xxiiij.

Quilibet mercator vel draperius et coi factores tenentes comandas vel merces seu alias res usq ad valorem centilibraz punian et pena campori abatur Alfonso.ij.in curia montisalbi .cº.xxi.

Los cambiadors deuen paguar decontinent les dites que fetes hauran en cartes del libre menor vert. xxxviiij.

Item que si dita es feta entra presents de cosa mobla o immobla lo obligat sia de llurat de tant com sera feta la dita.

Item los mercaders de perpinya podien penyorar los mercaderes homens de Harbona per çó com los bauian penyorats per la leuda de Truxa en cartes del libre vert menor. lxij.

Item los cambiadors poden trencar falses monedes rex Jacobus en cartes del libre vert menor. cv.

Drinilegi del senyor rey ab lo qual confirma les ordinacions fetes per lo gouernador e consols sobre les drapades que sien leals les quals ordinacions han molts caps en cartes del libre menor. ccclxxxviii. Ires la executoria sobre les dites ordinacions que los officials del dit senyor les hagen a fer servir.

Prinilegi q en loch dela vila nos tinga plassa de lana sino a la plassa dels ebergues ont es acostumnat Rex p^r en cartes del libre vert major. ccxxviii. E del menor en. ccxliii.

Sots pena de perdre los draps nengu no deu fer a algun drap estrany senyal de perpinya rex Johannes en lo libre vert major en cartes. cxxx.

Que en lo tint del portal dels banys se pura tenyir romanents aquells del portal de nostra dona rex P^r en cartes del libre vert major. cclv. e del menor en. cdvi.

Sentència arbitral en quina manera deuen star los obradors e lo porxo dela pella que son de jus la loge: e com los heretors han a tenir una lantia cremant denit en per tostems e moltes altres coses en cartes del libre vert menor. cclxx.

Concessio feta per lo procurador real als heretors deles taules dela pella ques poguessen pendre e occupar algunes carreres romanents les carreres principals segons en la dita concessio es contingut en cartes del libre vert menor. cclxxxi.

L'arta publica ab quin orde deuen estar les botigues dela pella ni quant deuen hauer dalt a baix e los taulets co; deuen estar en car. del libre vert menor. cclxxiiii. Sentencia donada per lo senyor rey en la questio que era entre los perayres e teixidors go es que tots ensembs conequin dels draps no leals e falsos e consols hi poden entreuenir en q ha gran iureddicio en cartes del libre deles prouisiōs. ccvii.

Prinilegi del rey en S^r ro conforme ab dita ordinacio en libre dela perayria en cartes. dvi.

Prinilegi del rey en S^r ro conforme ab dita ordinacio en libre dela perayria en cartes. dvi.

Ordinacio dels perayres e dels tintores en cartes. xxiiii.

Ordinacio que cascun perayre hage abines de tirador e que no toc^r les altres en cartes. xxiiii.

Ordinacio de la lana de que hom no degue fer draps per vestir en cartes. xv.

Ordinacio de lana a vendre ea filar e que no meta hom en capdell res per mes per sar en cartes. xv.

Ordinacio quines tornes dege hom donar ala lana que hom ven en cartes. xv.

Ordinacio que nengu no gos traure lana de Rossello ni dela terra del senyor rey ni bestiar per tondre en cartes. xv.

Ordinacio que nengu no gos comprar en vn any sino q il vellos de lana e que hom no pusqua traure dela terra del rey anyis e lana estranya axicom en la ordinacio se segueix en cartes. xv.

Perayres e Tintores.

Ordinacio que la fia de Bogia de Allorcha de Valencia e barbaresqua que sia leudada a Loblira quela pusqua bom portar ont se vulla e traire dela terra del rey en cartes. xviii.

Ordenacio de aquells qui portelanes e draps cruts de bun loch a altre han dos d'rs del comprador e dos d'rs del venedoz e juren en certa manera en poder del bat le en cartes. xxi.

Ordinacio dels tiradors quant deuen haver dalt en cartes. xxxviii.
Ordinacio o crida en quina manera se deu lauar la lana en cartes. I.

Ordinacio que al carrer dels banys sefaça cinc e no en altre loch dela vila en cartes.cxxi.

Ordinacio que tinyayres vagen ab perayres en cartes,cxxy.

Ordinación de la Iglesia a quienes tienen fe de que, donar el quintal

Ordinacio dels tintores com deuen tinxer los draps e lances e quellos corredors

Ordinacio fera sobre la factura deles drapades en cartes. cxiij.

Díal hacia feta sobre la factura de los dorados en cartas, cctil.

Ordinacio deles lances com se deuen obrar e quin ordense deuen seruar en comprarre vendre en cartes. ccxvi.

Ordinacio sobre les lanes

Ordinacio que lana no puxa esser treta fora los comtats de Rossello e Lerdanya en cartes. ccxxxvii.

Ordinacio que les laines nos pusquen agabellar en cartes, ccxixviii.

Ordinacio feta sobre les drapades e la bullia qui hi deu esser posada sots pena de
deu liures en cartes, cclxi. (A)

Ordinacio de no traure lana filassa ne pellades de Rossello que primer les pells no sien regonegudes per sobreposats de perayres e texidores e del senyal dela . P. sots pena de x.liures en cartes .cdxxvij.

Ordinacio sobre lo offici dels perayres e dela libertat de aquell que cascun püsque exercir son offici ab persones liberes eno ab esclaus sots pena de, x, liures e perdre lo esclau o esclaus molt largues en cartes. cclxxviiii.

Ordinacio deles drapades rocats perayres texidors e blanquers : e que nengun nos gos vestir de drap estrany e que moliner draper molt largues e q̄cascun any sia fet patro de cascuna color de blau en cartes, cclxxxi.

Ordinacio dela bullia del scurament en cartes.cclxxx.

Ordinacio sobre les drapades fahedores edeles coses pertanyents en aquelles en cartes,cccxiii.

Ordinacio dels tiradors en cartes. cccxx viiiij.

Ordinacio de no tinxer teles ab flor detina pastell en cartes. cxlxxviii.

Ordinacio que les filaneres de lana e estam non prenguen pus fins hagen filada la que tenen en casa: e que los corraters de lana no presten lana filada en cartes, xxxviii. sots robrica de corraters de lana .

Ordinacio dels cardeners e cardeneres e altres obres de lanes bagen liurs cardes e cabines en cartes, clxxxviii.

(A) Crida conforme a la sentencia del 5° reig del 6 de abril 1433. Drets portats a la casa comunera en la qual s'ha fet inspectio i jutjació per tots los sobrepòts de las communites i officis de parroquies i de teixidors de tots draps axi canuts com aparellets o tints segons llurs costums e statut. . . . Esi son treballats bons e legals. Sié posada en exhorta de plegar al cap primer una bullle de promulgació en la qual la qual quis posa ~~per~~ per los draps Comtes Segons le ordinari sobri aco feta, en una part de aquell sié Ensignat le Reial de la vila en un altre part dos P. troncados rojos que vulguen dir prosperitat.

Perayres e Tintores.

xxxv

Ordinacio de no tnyer teles velles ni fer matalassos en cartes. clxxiiii.

Item que nengun crestia ni crestiana no gos donar lana per obrar a jubeus ni a
subies ni gos receptar jubeu ni subia en sa casa per menjar ni beure; ni en diuen-
dres a vesprá ni en lo dia del sabbas entrar en sa casa en cartes del libre de crides.
xxxi. sots pena de x. llures o l. acots.

Item que lana no sique fora la terra encara que fos en pells en cartes de libre de crides. Ixxi, e. Ixxii,

Scriuans e Notaris.

¶ Salarium aut scripturam tale est q̄ p̄ testamen-
tis codicillis donacionib⁹
causa mortis vel alijs vi-
timis voluntatibus et p̄
inuentarijs recipiendis et
in publicam formam re-
digendis de bonis valen-
tibus mille vñq; ad decem
milia sols. xx. sols a decez
milia vñque ad quinqua-
ginta milia quinquagin-
ta sols valeant exigere et
nō vltra. Et pro qualibet
die qua pro inuentarijs
laborauerint in loco do-
miciij quip̄ sols si extra
decez sols pro die. Et vltra
pro qualibet carta majo-
ris formitres dños pos-
sunt recipere nisi min⁹ re-
cipere sit cōsueta. P. iii.
in curia montissoni c. xx.
Scriptores curiaz regia-
rum et gubernatoris de-
bent esse domicilio catha-
lani et non aliunde. Fer-
dimand⁹ in curia bar. c. x.
Maria i curia bar. c. x.
¶ Notarium curie regis
vñ gubernatoris si recipiat
ultra q̄ sit ratratuzi cui
ria montissoni regis petri
c. xviii. sunt infames.
¶ Jurat⁹ notariū nō pōt
recipere testamentū vñ co-
dicilli vel donationū cau-
sa mortis Alfonsi. iii. in
curia montsalbi. c. xxxi.
¶ Notarius quilibet req-
uitus tenet sub pena pun-
uationis officij confidere
quecunq; instia et coram
quocunq; duz tamen nō
tangat periudicum vel
dampnum generalis ca-
thalonic Jacobus. ii. in. ii
curia bar. c. xviii.
Et teneat ponere in fine p̄
testacionis totum id qđ
ille cōtra quez fit respon-
debit siue dicet infra duos
dies set vltra duos dies
non teneat respectare respō-
sum Jacobus sed s i scda
curia bar. c. xviii.
¶ Quilibet habēs scriba-
niam pōt regere causa p-
sonaliter p se vel per aliū
laycum vel clericum suffi-
cientem Jacobus sed s in
curia tertia bar. c. vii.

¶ Entre les cartes dela escriuania de perpinya nos pren alguna prona
sino per los testimonis de aquelles o per lo notari en cartes del libre
vert major. iiij. e del menor. ii.

Dels salarys que deuen hauer los escriuans deles cartes en lo libre me-
nor vert en cartes. v.

Ordinacio dago que deu hom pagar de salarys de cartes als escriuans
en cartes del libre vert major. xiij. e del menor en. vij.

Los notaris de perpinya deuen jurar que no prenen dels prens deles cartes sino
q̄o que es ordinat en cartes del libre vert major. xiij. e del menor. vij.

Si aquell qui ha la escriuania de perpinya no pot bastara fer cartes publiques
ques faran en la dita escriuania que ell hi puxa posar altre escriu a p fer les dites
cartes rex Jacobus en cartes del libre vert major. xxxv.

Item que lo notari qui pendra contractes de subheus que hage dos testimonis q̄
hagen noticia dels contrahents rex Jacobus in libro majori vert en cartes. i.e del
menor. xxviii.

Item que los notaris qui pendran contractes de subheus de forment o altres e se
ran usuraris que sien tals notaris pauats e los contractes nulls en cartes del lib-
re vert major. i.e del menor libre en cartes. xxviii.

Los cōtractes ques fan en la vila de perpinya se deuen fer en moneda de barchins
encara que sien pagats de altra moneda rex Jacob⁹ en lo libre vert major en car-
tes. xxxvi. e del menor. xxx.

Del preu deles escriptures dels notaris de perpinya fetes e sahedores e detestimo-
nis rex Jacobus in libro majori vert en cartes. lvij. e del menor. xxxvij.

Carta publicque feta en la escriuania de perpinya te loch de demanda e de libell
rex Jacobus en cartes del libre vert major. lx. e del menor. xxxvij. e en cartes. vi. del
principi.

Forma deles ratractios e dels prens ques deuen pagar deles cartes que los no-
taris prenen en cartes. lxxxvij. del libre menor vert.

Carta publicha feta en la escriuania de perpinya te loch de demanda e de libell
aptē p̄ pauci en lo libre vert major en cartes. lxxv.

Quelos notaris nos puguen escusar de anar ala host e caualcada quant hix fo-
ra la vila de perpinya e contribuir en les despeses rex Jacobus en lo libre vert ma-
jor en cartes. clxvij. e del menor en. cl. E los notaris se appellaren viua voce del
comissari.

Los notaris deuen esser examinats e notar les cartes largament sens et cetera e
los escriuans deuen insertar les vdes en los libres deles corts Jacobus rex en lo li-
bre vert major en cartes. clxvij. e del menor en. clvij.

Los notaris de perpinya son franchs de totes escriptures e cartes qui sien leurs
propries rex Sancius en lo libre vert major en cartes. clxxvij. e del menor en car-
tes. clxxij.

Los escriuans jutges ni compromissaris nos deuen fer pagar dret de jornades ni
salarys ni escriptures sino axi com ala cort del batle rex P. en cartes del libre vert
major. clxxv. e del menor en. clxxxvij. e. cc.

Deles diffinicions dels pupills e adults e deles penes dels notaris que son cent
morabatins e als jutges e als tutors rex Petrus en cartes del libre vert major.
clxxvij. e del menor en. ccxx.

Lo gouernador a instancia de consols se pot informar dela condicio e fama dels notaris rex **P** en cartes del libre vert major. clxxvi.

Que los notaris tinguuen lurs taulers en les escriuanies publiques de perpinya en lurs cases ne en altres lochs rex **P** en lo libre vert major en cartes. clxxviii, e del menor en. ccxxxviii.

Que los escriuans nos fassen pagar de recepcio de testimoniis fora la cort sino. iiiij. dñs rex **P** en cartes del libre vert major. clxxviiij. e del menor en. ccxxxvi. circa finem.

Ll odificacio dela constitucio de Lathalunya feta contra los notaris sobre lo notament deles cartes que no poden esser compellits de mostrar les sino present lurs ordinari e tenir les per tres dies e que no li sien tretes dela casa rex **P** en lo libre vert major en cartes. clxxviii, e del menor en. cclxiiij.

Que los notaris requests puxen pendre totes cartes devant lo gouernador o son loctinent rex **Johannes** en cartes del libre vert major. clxx, e del menor en. ccx.

Que les notes dels notaris morts sien tengudes en loch tut e segur elegidor per lo batle e consols rex **Johannes** en lo libre vert major en cartes. clxxxi.

Los escriuans deles causes principals no prenen salari ni despeses dels homens de perpinya.

Lo rey en J Ferrando comatia al gouernador que sobre lo salari dels escriuans pogues afustar tolre e remoure així cosli fora ben vist en cartes del libre menor. ccclxxii.

Drinilegi q si carta de notari sera obiectada de fals que ab quatre o sinch altres cartes equi pants los senyals e escriptura sia hant per vertader infans Jacobus en lo libre vert menor en cartes. iiij. circa finem.

Notarius siue scribatur
natur bene custodire in q
sitionem per ipsum recepta
ut possint eam invenire et
hostendere qm officialis
tenebit tabulam al pdc
escribaniam et officium
imperpetuum Jacobus
scds in pruma curia bar.
c. viii.

Et si quid predicti locari
seu collectores tertioz et
scriptores curiaz per vim
corruptionem auctiis in
debite exhiberint aut re
ceperint totum indupliciter
restituire pertineretur p
captionem bonoz et per
sonaz et alia iure reme
dia per suos ordinarios
compellant P. iii. in cu
ria curuarie c. xviii.

Consules debent inter
cesser et examine notarioz
anteq ad exercitum offi
ciij admittantur Alfon
sus scds in curia mortiss
ni. c. xvii. xviii. xviii.

Non debet fieri inquisi
cio contra notarios an ser
uauerint vel non seruane
runt constitutiones perpi
nianas que incipit ad occu
rendum et a curie Pet
ri tertii in curia quarta
bar.

DRousio ab la qual es feta remissio als notaris de perpinya deles penes de la constitucio de Lathalunya en cartes. lxxxii.

Drouisio q les notes dels notaris morts sien posades en loch segur en cartes. ciij

Drouisio que tots notaris puguen fer protestacions davant lo gouernador en cartes. cixii.

Instrumentum factum su per remissione y minores viginti annis faciat tutor vel alteri in cuius possit erit stat non valer nisi interuenient cōcensus triū amicorum proximorum et decretaum iudicis iuramentum proprium quod asserat dictos amicos esse sibi pugniores p^o. iii^o. in curia Perpinianni. c^o. xxvii^o. vii^o.

- P**rouisio que les scriuianies deles corts se hagen a regir per sufficient loctinent o substiuits en cartes. clxviii.
Que en les definicions dels publics sia seruada la constitucio de catalunya que ab voluntat de parents proprias e decret de jutge sien fetes en cartes. lxxx.
Prouisio que los notaris de cort del Reyle xen les scriptures en la vila en cartes. clxxxiii.
Prouisio com los notaris deuen registrar les cedules tot larch en cartes. cc.
Prouisio que los notaris no sien pagats de dietes en cartes. ccv.
Prouisio que los notaris deles corts e de tots altres processos hagen e sien tenguts insertar totes cedules e cartes per extensum en los originals processos en cartes. cclxxi.
Confirmacio e ampliacio dela pragmaticha dels notaris en cartes. cclxxi, e los scriuans deles corts reals poden pedre tots contractes. rex Elfonsius.

- O**rдинacio q̄ tot cōtracte se anomen de moneda de Barçalona en cartes. x.
Orдинacio en quina manera los scriuans deuen bauersalari deles causes en cartes. iv.
Orдинacions fetes sobre lart dela notaria e dels notaris en cartes. cc.
Orдинacions fetes sobre lart dela notaria en cartes. ccvi.
Orдинacio que los notaris no examinats no usen en perpenya e termens dela dita vila ab pena de. xxv. liures en cartes. cxxvii.
Orдинacions dels notaris habilitant les antigues en cartes. ccxvi.
Orдинacio que los scriuans e notaris deles corts hagen incertar totes scriptures en los originals en cartes. cxxxxiii.
Orдинacio dels notaris en cartes. cccii, en que es la pragmatica que los notaris Reals no prenguen cartes ab certes penes fins sien examinats.
Orдинacio que nengun notari qui tingua scriuania Real no pot esser rector de notaris ne conseller en cartes. cccxv.
Orдинacions fetes sobre lo examen fabedor dels Notaris strangers en cartes. cccxxviii.
Orдинacions dels notaris continents molts caps en cartes. cccxxxii, en que ha. viii. capitols.
Orдинacio que los notaris no podē traure cartes ni trametre aquelles ni altres scriptures pus que son pasats vuyt anys zc, comensa Item per utilitat dela cosa publicha zc, en cartes. ccclvii.

Ordinacio que los sastres ni pellers no reten les robes que cusen sens voluntat dels venedors si per ells les tenen en comanda en cartes. **xxviii.**
Ordinacio deles costures dels sastres en cartes. **xxvii.**
Ordinacio feta sobre lo offici dels sastres en cartes. **ccxxiiii.**
 Altra ordinacio del offici dels sastres en cartes. **ccxxxii.**
Ordinacio que los pellers no gosen vendre coses reparades en cartes. **xxii.**
Ordinacio dels pellers en cartes. **cxviii.**
Ordinacio en quina manera deuen star les perxes o barres dels pellers en les portes e com hi deuen star fermats los clauells en cartes. **cxxxviii.**
 Item que nengu no gos acullir siveus en ca casa ni donar obra sots pena de 10 sous en libre de crides en cartes. **xxii.**

Pellers.

Ordinacio feta sobre lo offici dels pellers que bagen, v. concellers en cartes. **ccxxxv.**

Texidors.

Deuilegi ab lo q̄ escomes als honorables consols sobreposats de perayres de texidors ques pus vt̄l: los texidors star scampats per la vila o star al puig en cartes del libre vert menor en. **cxxxv.** rex Jacobus.

Sentencia donada per lo Senyor rey en la questio que era entre los texidors de vna part elos perayres en cartes del libre de prouissions. **ccvi.** ab grā iuredictio e penese tots ensembs han a conixer dels draps no leals e falsos en que poden entrueuir los consols.

Ordinacio dels pintes dels texidors quant deuen haver de larch en cartes. **cii.**
Ordinacio feta sobre los draps tocant los texidors molt largues en car. **cclxxi.**

Si hom de perpenya pot tenir pes e mesura diets ab los quals pot vendre e comprar tot co quies vulla en ga casa e en son loch exceptat quintar en cartes del libre vert major. viij. e del menor en cartes. iiiij. Item lo rey en Sanxo ordena que los epothecaris de perpenya hagen atenir lum continuamēt en son obrador sots pena de. xx. sous en cartes del libre vert menor. cxviii. circa finem.

Ordinacio que aquells qui venen e compren tinguen pesos de lauto o de coure o de ferro en cartes. xviii.

Ordinacio quins pesos deuen tenir speciayres mercers e regaters en cartes. xviii.

Ordinacio de quina cera se deuen fer les candeles ciris brandos e entoxes e que falen blens de coto e quantes ne ha en la liura en cartes. xxv.

Ordinacio que tots los speciers tinguen pesos de coure o de ferro o de lauto e quintar e mig quintar roua e migroua de pedra e cascun any apres sant Joan se deuen affinar los pesos en cartes. lxv.

Ordinacio dels speciers que han affer en lur offici en cartes. cxxxiiij. en que ha. viij capitols.

Ordinacio que los speciers no liuren medecines ni exerobs als metges ni metges ni barbes fins que sien examinats en cartes. cxxxvi.

Ordinacio sobre lo contrast dels species ab los fusters en cartes. cxxxxviii.

Ordinacio dels epothecaris y speciers qui leuen obrador en cartes. ccxxxvii.

Ordinacio sobre lo offici dels epothecaris deles coses que han affer quant leuen obrador en cartes. ccxxxv.

Ordinacio sobre les candeles de cera en cartes. ccc. que segōs munta e deualla la liura dela cera si ha hauer candeles.

Ordinacio q la liura deles candeles de seu nos venia pusanāt de. viiiij. diners sots pena de. x. sous en cartes. ccvii. es continuada deius ab los ragaters.

Ordinacio de parar obrador o vendre coses pertenyent a lart en cartes. ccixviii.

Orдинacio per vendre fusta per perellada en cartes. xx.

Ordinacio que lo fuster qui haura venuda ç'a fusta es primer que tot altre crebador en cartes. xx.

Ordinacio que los fusters podē demandar part en comprar e en vendre en quals sevulla coses pertanyents alur offici en cartes. xxxvii.

Ordinacio que los fusters deuen fer exir la fusta dels teulats lo terç dela carrera en cartes. lxxvi.

Ordinacio sobre lo contrast dels fusters e dels speciers en cartes. cxxxviii.

Ordinacio que nengun fuster no gos fer scut de auer ni de pi en cartes. ii.

Sentencia que los fusters sens cost algu podē metre les lenyes per lo rech e atan guador den vernet; eban a tenir condret lo rech alurs despeses en cartes del libre vert menor. clxv.

GSabaters.

GAssahonadors.e.

GBlanquers.

Los cuyros e les sabates poden esser meses e tretes dela terra sens pagar algun dret en cartes del libre vert major. ccxvi. e del menor en. clxvi.

Executoria del gouernador sobre les coses cōtengudes en la propdita declaració en cartes del propdit libre vert. ccxvi.

Los sabaters no gosen posar sabates per vendre en les taules devant lo cōsolat en dijous ni altres dies no contrestant lo us antiquat Rex jacobus en cartes del libre vert menor. cxxxviii.

Prouisio que los cuyros e les sabates puguen exir dela terra sens albara en cartes. clxxi.

Prouisio que los blanquers no isquen fora lur limits en cartes. cccxvi.

Prouisio sobre los officis de sabaters assahonadors e blanquers al libre vert me nor de priuilegis en cartes. d. xxii.

Ordinacio dels adobs dels cuyros dels assahonadors e sabaters en cartes. clv.

Ordinacio dels cuyrams en cartes. ccii.

Ordinacio del offici dels assahonadors en cartes. cclxxx.

Ordinacio dels blanquers que en la graua usen de lur offici en lur limits en cartes. cccxv.

Ordinacio com se deu adobar lo cuyram en cartes. xxi.

Ordinacio que los blanquers bagé a sequar los cuyros fora lo mur en carte. xxii.

Ferres.

Lardayres.

Spasers.

Coltellers.

- O**rдинacio deles abines que los fabres loguen en cartes. **xxxvii.**
Orдинacio com se deuen logar dels fabres los cauechs arades rabasseres e
 tores altres abines en cartes. **cl.**
Orдинacio dels broquers deles cernelleres e dels punyals en cartes. **ccliij.**
Orдинacio dels fabres en cartes. **cccxliij.**
Orдинacio quelo ferro se hage a pesar al pes del rey en cartes. **ccxv.**
Orдинacio que ba pesar lo ferro en garberat qui ve d'les molines en cartes. **cclvi.**

Mercers.

Cellers.

Pintors.

Pentiners.

- O**ns pesos denen tenir los mercers e regaters en cartes de ordinacions. **xviii.**
Orдинacio q los mercers tinguē pes de coure: o de ferro: o de lauto: e quin-
 tar: mig quintar: roua: e mig a roua: de pedra e cascun any apres sant Joan se de-
 uen affinar los pesos en cartes. **lxv.**
Orдинacio cō los mercers cellers pintors e pentiners son tots vñts e fahū collegi
Orдинacio q nengū pintor no gos pintar nengun scut de pi ni de auet en cartes. **ii.**
Orдинacio sobre los officis d'ls merces pintors cellers e pentiners encartes. **ccxviii.**
Orдинacio com los boneters son agregats al offici de mercers en lo libre deles or-
 dinacions en cartes. **cccviiij.**

Orдинacio que nengun aluder ni altre qualsevol persona no gos enuedillar lana alguna qui sia lauada de pell morta ni aquella vena per anyal encartes.cclv.

Ordinacio sobre los officis de aluders e blanquers en cartes.cclx.

Ordinacio dels blanquers e aluders en cartes.cclxii.

Ordinacio feta sobre lo offici dels aluders molt prolixes en cartes.cclxxi.

Ordinacio feta sobre lo offici dels aluders en cartes.cclxxv.

Ordinacio dels aluders que no bagen apertir les pells que compraran entre ells segons hauien acostumat en cartes.cclxxi.

Ordinacio del offici dels aluders en cartes.ccc.

Ordinacio q tot aluder e qualsevol persona pusque enadillar lana dles besties mostres denadal fins a mig maig e fer draps en la manera dei scrita en cartes.cccxii.

Ordinacio que los aluders o blanquers bagen amundar e lauar bela lana encartes.cclxxii.

Ordinacio que pellades no sien tretes fora lo comtat de rossello ne de Cerdanya que primer no sien vistes e regonegudes per sobreposats de perayres e texidois en cartes.cclxxvii, comensant Item algun o alguna persona &c.

Tenders e Ollers.

Orдинacio que los olles vagen ab tenders en cartes.crv.

Ordinacio dels tenders en cartes.cxxxii.

Ordinacio dels tenders continent molts caps en cartes.ccclxxxvii.

Auençures.

Hostalers.

Basters.

Orдинacio dels hostalers molt largues; e que no podē fer companyes ab los hostes e quellos coraters poden entrar per lurs hostals per contractar ab los mercaders o altres qui tinguau mercaderia en cartes. cxxxvi.

Orдинacio que los hostalers poden tenir en casa quatre o finch somades de erba elos q̄ tindrā bestia ne poden metre deça los dechs una somada en cartes. cxxxvii.

Orдинacio ab pena de x. liures que los hostalers d̄la vila: ni del bordell: no gosen vendre pa: en cartes. cxxxviii. exceptats hostes de mercaders q̄ paguē cosa sabuda

Orдинacio que hostalers de bordell no gosen prestar a alcauot ni fembra alguna ab carta ni sens carta ni ab penyores. ni los hostalers poden tenir reuenderies: en cartes. cccviii.

Orдинacio que los hostalers no lexen exir de lur hostal robes ne mercaderies tro sien pagats los venedors en cartes. cxxxv.

Orдинacio de ço quels hostalers deuen hauer e demandar dels hostes ço es de pal la erba e ciuada en cartes. clxvi.

Orдинacio que los hostalers no poden esser penyorats en roba de lits armes ves tildures aynes de cuyna en cartes. xxi.

Carnissers.

Nengu no pot posar taules de carnisseria vltra aquelles que vuy hi son: e si algu ni posa los cōsols en fatigua del batleles poden leuar en cartes del libre vert major. xii. e menor. vi. e lo senyor no pot mudar la carnisseria.

Nengu maseller no deu vendre carns assires dins lo masell de per penya statut fet per en Pere albert batle de penya en lo libre vert major en cartes. lxvii. e del menor en. liii.

Prinilegi que entorn penya vna lengua nos poden tenir carnissaries si donchs no es loch poblat en cartes del libre vert menor. cccclxx.

Reuocacio de vna prouisió empetrada per los carnissers contra los aiudes dela carn e del peix en cartes del libre menor vert. ccclxxvii. est in rubrica consulum.

Nengu no deu posar carn ni peix pudentis ni mortissines ala plassa ni en loch public per vendre e si ho fasia lo batle els probomens lo poden gitar en cartes del libre vert major. xi. e del menor. vi.

Judei nō possit vindere carnes in carnisseriis christianorum sub pena .lx. soloz. 10°. iii°. in curia perpetuiani. ca°. xxviii.

Ordinacio que nengun carnisser pogos tenir carn assura sino en la plaça noua en cartes. v.

Ordinacio molt notable en quina forma e manera e pes los carnissers de perpètua deuen vendre les carns en cartes. xxxvii.

Ordinacio q nengun hom ni fembra no gos tenir en la carnisseria ni pesqueteria vella ni noua dela dita vila nenguna cassa ni voltereria en cartes. lxj.

Ordinacio dels caps dels cabrits en cartes. cxxxv.

Ordinacions sobre lo offici dels carnissers en cartes. cccxxxi.

Ordinacio dels carnissers sobre lo abus que entre ells fan deles compāties en cartes. cccxxxiij. e que pus auant de Finch no fassien companyia de molto e set en companya de bou: e que carnisser stranger pugna desser carn.

Ordinacio dels carnissers sobre la taula del molto de dos dents e sobrelos nodri's dors en cartes. cccxxxvi. a pres fonch renocada.

Ordinacio dels carnissers qui muntent e deuallen lo for deles carns fraudulosaç ment en cartes. cccxxxvii. e que. viij. jorns stiguen en lo for que cridaran.

Ordinacions q les carns quis degollaran es escorixeran fora les carnisseries e no publichament nos puxen vendre dins la vila de perpètua en cartes. cccxxx.

Ordinacio de vedre carns los diumèges en la forma acostuada en cartes. cccxxx.

Ordinacio que los carnissers no gosen botar ni tenir de dos carns en una taula en cartes. lxxxi.

Ordinacions molt largues sobre lo offici dels carnissers en cartes. lxxxiij.

Que nengú maseller sots pena de. xx. sous no gos matar anyells deius dos anys ne fedes deius set: si donchs no son exorques ab pena de. LID. florins als officials reals en cartes. del libre vert menor. cccxxxiij. es en rubrica dels clauaris.

Privilegi obtengut per la vila contra los carnissers en lo qual conte molts caps en cartes del libre menor vert. cccclxxxiij.

Ortolans.

Confirmacio dela ordinacio feta per consols sobre los concellers dels ortolans que aixi coz eran. xv. que fossen. xxx. qui elegissen los sobreposats del lur offici: en cartes del libre menor. cccxxxi.

Prouisió la qual confirma la ordinacio feta per consols sobre lo offici dels ortolans en cartes. cccxviij.

Ortolans.

Orдинacio que nengu no gos vendre fruya ni ortalissa dela orta vella sino ala plassa noua en cartes. v.
Ordinacio quels ortolans no gosen cullir ortalissa en algunes festes del any ne vendre ala plassa ço es
Ordinacio de. xv. conselles del offici dels ortolans en cartes. cccliij.
Ordinacio deles guardes dela orta en cartes. cccxxxviiij. que de possesio closa han. xiiij. diners e de no closa. iiiij. diners.
Ordinacio dela guarda dela orta e dels vergers que res no si pusque furtar molt largues. E que les guardes juren que be e lealment se bauran en lo offici en cartes. cclxxxvi.
Ordinacio dels surats dela orta qui han a denunciar los mals feytors en car. lliij.
Ordinacio dels salarys que han los sobreposats dela orta per lengua en car. cxiii.

Serius deuastans orta
alicui d' recipere sinqua
ta asors in usus si quis
alienum ortum.

Merges e Barbes.

Consules debent intercesser in examen fiero de medicis anteq̄ ad exercitium offici admirant Alfonsum. ii. i curia motissoni. ni. c. xvii. xviii. xviii.
Medici et cirurgici anteq̄ ea arte veantur debent sumiliter examinare et apbari et medici debent iurare se audiuisse p tres annos in studio generali libros ordinarios ostener medicine Alfonsum. ii. in curia motissoni. ca. xvii. Alter sit de examene indeorum vel sarracenum.

Ordinacio que en les festes escrites en la ordinacio los barbers no fassen barbes ab Iun en cartes. xxxvij.
Ordinacio que los metges metgeses e cirurgias no pratiquen tro que sien examinats e que los especiers no los liuren medecines ni axarobs en cartes. cxxxvi.
Ordinacio dels merges e barbes e altres usants de medecina en cartes. ccxiiij. E q̄ apres una visita los fassen fer lurs ordens.
Ordinacio dels cirurgians e barbes en cartes. cccv. ço es com deuen sobir examen e quines coses han a fer: e en dessospitar nafrats quines e quantes persones hi deuen entrenir.
Altra ordinacio de cirurgians e barbes en cartes. cccxxiiij. ço es com se deuen ele gir los sobreposats e consellers e en quin dia.
Ordinacio que los metges hagen ordenar les receptes en romans e que no gosen usar tro que sien examinats en cartes. clxiiij. Si sera contrast entre la part elo apotechari per les medecines lo batle ab lo merge e altres elets les taxaran.
Ordinacio dels merges e barbers en cartes. ccclxxij. es allibre de ordinacions.

Orдинacio dels argentes que deuen fer ni jurar en cartes. **xxxiiij.**
Declaracio en quina manera se enten marcha argenti en cartes. **lxvij.**
Orдинacio dels stanyers los quals son vnts al offici dels argentes en cartes. **cclv**
Orдинacio del march dels argenters en cartes. **xviiiij.**
Orдинacio com los consols son tenidors del puy o d'argent per prouar l'argent en cartes. **cviij.**

Forners e.**Flaquers.**

Los fornrs de perpenya son del comanador del masdeu perço com lo Comte girart ab son testamēt los lexas als templers e nègu no pot fer forn o fornrs sino ab voluntat del comanador en cartes del libre vert menor. **viiiij.**

Los homens de perpenya poden tenir fornells e lena e coure sur pa e podē hauer dos lenes e dos lars a coure pans venals sis vol en cartes del libre vert major. **viiiij.** e del menor. **iiij.**

Los fornrs de perpenya deuen coure e assahonar be los pans e deuen ne hauer lo vinte e si era mal assahonat deuen lo s'menor e ban acoure franques panades flabons cassolades e totes altres coses en lo libre vert major en cartes. **viiiij.** Ites **L**os flaquers paguen per aymina quatre diners e hun tortell en dites cartes. **viiiij.** e del menor libre vert en cartes. **iiij.**

Los flaquers deuen pastar lo pa que fan per vendre a pes e sil fan no leal deuen lo perdre en lo libre menor en cartes. **v.**

Los fornrs no deuen pendre dels flaquers p' fornatzge sino. **vi.** diners p' aymina e dels casolans de. **xx.** pans hu en cartes del libre vert major. **lxvij.** e del menor. **xcxvj** Reuocatoria de una prouisió que hauien empertrada los sobreposats de flaquers que cascun flaquer pagas dos diners per cascuna aymina de formet que pastaria en cartes del libre de prouisións. **ccxi.**

Orдинacio del forn del pa en qual manera deuen coure los pans e que han a fer los fornrs en cartes. **i.**

Orдинacio dels fornrs e moners q' no gosen p'edre nengu seruey en cartes. **xxxv** **O**rдинacio dels fornrs e dels moners en cartes. **xxxv**

Orдинacio de no fer seruey a forner ni amoliner en cartes. **liij.**

Orдинacio que los flaquers no gosen tenir sino pans de hui d'iner e dos diners en cartes. **liij.**

Orдинacio q' los flaquers hagen apastar pa de hun d'iner e de malla en cartes. **lv.**

Orдинacio com se deuen pagar als renders e fornrs per fornatzge lo vinte en cartes. **lxvij.**

¶ Ide i libro virido minor et in folio. **ccxiij.** et in uenietis obtimum prius legium cōcessum consulibus et super sui.

Ordislegí stem que vna flaquera faça pus bell pa que les altres menys vna onza en cartes del libre vert major, lxxiiij. e del menor en cartes, lxiiij.

Ordinacio que los flaques quant deu pesar lo pa crubu e cuyt:e com deuē passar la farina ab sedas prim e que fassen pans dinerals en cartes, cxxxvij.

Ordinacio dels forners e dels arrendaments de foms en cartes, cxxxvij.

Ordinacio dels brenys o gruts dels flaquers en cartes, clv.

Ordinacio dls flaquers que han afer bons pans e assabonats e de bon pes e que fassen pans dinerals en cartes, clxxvij.

Ordinacio dels forners e dels moners en cartes clxxvij.

Ordinacio que los pans de flequa se venen dela plassa deuāt lo monestir de leuila e los pans de flequa strangers sien de pes de, xij.onzes e, xvij.onzes elo major de xxiiij.onzes e los pans de fornatge ques venen a bul ala plaça dela gallineria en cartes, clxxxv.

Ordinacio dels flaquers e dela botiga dela vila e dls porganers e moners en cartes, cxxxvij.

Ordinacio que los flaquers no gosen comprar ni fer comprar formet sino de aquell dela botiga dela vila en cartes, cxxxvij.

Ordinacio que nengu no gos comprar pa per reuendre,

Item que algun arrendador de foms no pot vendre pa de flequa en lo temps q tindra lo arrendament, ni flaquer ni flaquera no poden tenir arrendat moli sots pena de, l.liures en cartes del libre de crides, xxxi.

Item q los flaquers no gosen comprar sino forment dela botiga dela vila e moli re e pastar de aquell:lo lur propri quel venen en cartes del libre de crides, xviii.

Item en lo libre vert menor es continuat segons lo for del forment si deu donar lo pes perlo flaquer es cartes, lxxvij.

Moliners. e Porganers.

Ordinacio dels moliners e forners que no gosen pendre nengun seruey en cartes, xxxv.

Ordinacio dels moliners e traginers de molins en cartes, xxxv.

Ordinacio dels moliners ab los forners en cartes, xxxv.

Ordinacio de no fer seruey a moliners ne aforners en cartes, lisi.

Ordinacio de moliners ab forners en cartes, clxxvij.

Ordinacio dels porganers e moliners flaquers e dela botiga dela vila en cartes, cxxxvij.

Ordinado deles ventanes deles farines en cartes. ccc.

Ordinacions dels moliners en cartes. cccxiiii.

Ordinacio de garbells e citges en cartes. cxxx.

Ordinacio que nengu no metra en la sacada del forment que trametra per molre
pus auant de. xiiii. mesures e una punyera en cartes. clxxxxi.

Item que los moliners poden molre a diners o a forment lo forment de sots pars
roquia: si a diners al for del forment: sino dos punyeres per aymina e no pus per
moltura en cartes del libre de crides. xxxi.

Peyrers. e

Menobrers.

Ordinacio q als mestres de pedra e de cals ni als menobres no los sia donat
a menjar ni abeure en cartes. ii.

Ordinacio que nengun qui sia logat ab altri en alguna fabena nos pot partir d'
aquelle ni metra ni altre per ell sots pena de perdre lo loguer en cartes. iii.

Ordinacio que hom no do abeure ni a mejar a mestres de cases manobres ni als
tres logadors en cartes. liii.

Ordinacio dels mestres de pedra e de fusters que deuen exir los teulats sobre la
carrera lo terç en cartes. lxxvi.

Ordinacio dela cals que nos trenque nes bany en cartes. xxxviii.

Ordinacio dela cals e del guix q ales somades hage compliment en cartes. cxxxiv.

Peroners.

Riuilegi del rey en Sanko sobre sis taules e tres botigues de peroners que
tot hom hi puxa vendre peix en certa forma que sen pagua loguer per soma
da en cartes del libre menor. cccxiiii.

Ordinacio que comensa stem que nengú hom de perpenya gos vendre peix en la plassa ont se ven carn assura en cartes. v.
Ordinacio notable sobre los peroners e sobre lo vèdre dels peros en cartes. xxxij.
Ordinacio que nengú nogos gitar peix al rech del Senyor Rey en cartes. lij.
Ordinacio de vèdre los peros ara sien peroners ara sien mercaders en cartes. lx.
Ordinacio de vendre peix en la plassa major en cartes. lx.
Ordinacio que nengun hom ni fembra no gos tenir en la pesqueteria ni en lo mas sell dela dita vila nenguna cassa ni voleteria en cartes. lxi.
Ordinacio de vendre peix amenut ab molts capitols en cartes. lxi.
Ordinacio dels pesquadors e peroners e pesquaters en cartes. lxvii.
Ordinacio dels peros e pescadors q nol pusquen agabellar en la mare e ab molts caps en cartes. lxxvi.
Ordinacio de no vendre lo peix vltra son for en cartes. cxv.
Ordinacio aquin for se deuen vèdre los peros qui entren dins perpenya freschs e salats en cartes. cxxv.
Ordinacions dels peroners que no sien tenguts personalment ne ab macips comprar peix ans ne poden fer comprar per altre qui stiguia ab ells en cartes. cxxxvii.
Ordinacio dels peroners en cartes. ccxvij. e. xvij.
Ordinacio del peix salat e fresch en cartes. cclxv.
Ordinacio de no vendre peros grossos sino atall en cartes. ccxxxv.
Ordinacio dels peros e deles peroneres en cartes. cxxxxiii.
Ordinacio feta deles merlucies aquin for se deuen vendretant les seques com les ramullades en cartes. ccxxxvii.
Ordinacio dels peroners e dels peros en cartes. ccxxxvii.
 Item que tot peroner o tota altra persona qui portara peix dins la vila de perpenya que aquell bage aposar en les taules ont se acostua de vendre e silmetran dins cases que paguen de pena sinquanta sous en cartes. lli. Del libre de crides.

Peyroles.

Ordinacio dels peyroles en cartes. cxx.
Ordinacio dels peyroles que bagen afer sur offici della los foills noue en cartes. ccxxxii.
Ordinacio dels peyroles en cartes. ccxliii. non est.
Ordinacio sobrelo offici dels peyroles en cartes. cclj.

Orдинacio dels formes taulers en qual manera deuen coure e fer los cayrōs e les teules en cartes. i.

Ordinacio que lo miller dels cayrōs nos venia pus auant de. lxxiiij. sous e lo miliер de les teules pus auant de. xxx. sous en cartes. ii.

Ordinacio dels teules e cayrōs qui venuts los ha es primer que tot altre crebador en cartes. xx.

Ordinacio dels teules e cayrōs e dels obrants aquells en cartes. clxxxvi.

Ordinacio dels teules e cayrōs e dels teuliers e teuleres en cartes. ccxviii.

Ordinacio de les teules e cayrōs e del preu ques deuen vendre en cartes. ccviij.

Ordinacio de les teules e cayrōs en cartes. cclxxiiij.

Ragaters.

Ot hom de perpetua por tenir pes e mesura drets ab los quals pot vendre e comprar tot co ques vulla en ça casa e en son loch exceptat quintar en cartes del libre vert major. viij. e del menor libre vert en cartes. iii.

Ordinacio sobre les coses mensadores so es auells pols ous e formatges en cartes. xiii.

Ordinacio que nengun regater no gos comprar fruyta entro que mig dia sia pas sat en cartes. xiij.

Ordinacio que aquells qui venen e compren tenguen pes de lento o de coure o de ferro en cartes. xviii.

Ordinacio quins pesos deuen tenir ragaters e especiers en cartes. xviiij.

Ordinacio que nengu no gos comprar sebes per reuendre en cartes. xxxviii.

Ordinacio q̄ ragaters poden comprar ordieciuada e mil en cartes. li. fins a quatre aymines per reuendre. Apres es stada abilitada fins a vna aymina; o mig aymina cascun dijous passades deu hores.

Ordinacio de aquells qui venen sal a menut en cartes. liij.

Ordinacio que nengū reuenador ni reuenedora ni altra persona per reueñdre no gos comprar ni fer comprar ni mercadegar dins perpenya ni defora en torn vna lengua: auells volateria conills lebres ne saluargina ni pols ni gallines ous formatges nous auellanes ni sebes enforcades sots pena de. iiiij. sous en cartes. liij.

Ragaters.

- Ordinacio de no comprar fruyta ne erba per reuendre fins que mig son sian sonat en cartes.lxi.
- Ordinacio de no comprar erba per reuendre en cartes.lv.
- Ordinacio que regaters o reuenadors ni reuenadores en torn perpenya a vna leu guia no poden comprar ni altri per ells auells volateria conills lebres nenguna saluetgina perdi pollis boques gallines ous formatges ni sebes enforcades en cartes.lx.
- Ordinacio que nengun regater ni regatera no gos mesclar vna fruyta ab altra ans hage a tenir cascuna per si en cartes.lxi.
- Ordinacio que nengun strany ni priuat no gos donar menys de dos ous per bu diner en cartes.lxi.
- Ordinacio que los regaters e speciers tinguen pes de coure de ferro o de lanto quins tar e mig quintar roua e miga roua de pedra e cascun any apres sant Joan se deuen affinar los pesos en cartes.lxvi.
- Ordinacio de no comprar nenguna cassa per reuendre en cartes.lxxvii.
- Ordinacio de no reuendre fruyta en cartes.lxxvii.
- Ordinacio de no vendre fruyta sino en deschs en cartes.lxxvii.
- Ordinacio de no pendre en comanda res per reuendre com cassa ne pollis ne gallines en cartes.lxxx.
- Ordinacio dels regaters e d cassa d volateria d fruyta e de ous en cartes.lxxviii.
- Ordinacio per quins preus los regaters deuen vendre la voletaria e la cassa en cartes.clxix.
- Ordinacio p qui for los regaters han a vendre la cassa e voletaria en cartes.ccv.
- Ordinacio en que ba penes contra los regaters mesclada ab los dela orta en cartes.cxvii.
- Ordinacio que la liura deles candeles de seu nos venia pus quauht de, viii, diners sots pena de, x, sous en cartes.cccyss.

Segueix se la segona part dels priui
legis comunse generals tochants a
tota la cosa publicha dela dita vila.

De clams fets ala cort.

Cos homens de perpenya no deuen pledeiar ni esser jutgats per los
usatges de Barçalona ni per ley goticha:mes per les costumes dela
vila de perpenya:ni en la dita vila no ha loch intestia:ni exorquia:en
lo libre vert major en cartes.ii.e del menor.ii.

Si lo batle o altre fa clam de home de perpenya deu lo certificar de
ques clama e si hauia adar fermansa pot hauer spay de hun dia si
donchs no era la q̄stio crim enorme en lo libre vt major en cartes.ii.e del menor.ii.
Lo clamant no deu dar fermansa ni penyora per lo clam que fa en cartes dellibre
vert major.ii.e del menor.ii.

Item lo clamant no es tengut de dar en scrit lo clam mes lo batle lo pot metre en
scrit en cartes.ii.del major libre vert e del menor.ii.

Home de perpenya ha.x.dies de clam:e ho paguen messions ala cort del batle ni
del vaguer sino la justicia a costumada en cartes del libre vert major.iiii.

La cort no deu pendre algu ni demanar fermances o penyores si donchs noy ha p
sona quis clam:o si no era lo crim fort notori en cartes del libre vert major.v.

Lo senyor no deu menar plet contra home de perpenya del qual altre ne hage fet
clam de iniuria o de crim entro que lo primer plet de tot sia finit en cartes del libre
vert major.v.e del menor.ii.

Si es fet clam de iniurias de algun hom de perpenya ans que sien presos testimo
nis contra ell sura que per ira ho ha dit e no per veritat la vna part ni laltra no
pagua iusticia en cartes del libre vert major.v.e menor.ii.

Silo batle o lo vaguer no fan justicia a hom de Perpenya quis clam daltre lo
clamat lo pot peyorar sens tota pena en cartes del libre vt major.iiii.e del menor.vi
Si aquell de qui hom se clama no vol fermardret hom li pot fer clauar la casa e
passats.x.dies penyorar e vendrela penyora e deu pagar iusticia la qual no paga
ra si bagues fermat dret dins los dits.x.dies en cartes del libre vert major.iiii.e del
menor.vi.

Silo batle o algu de cort se clama de algū de aquella possessio o moneda de que es
lo clam nos paga iusticia en cartes del libre vert major.iiii.

Justicia no es gonyada de clam dins.x.dies ni apres si dōchs passats los.x.dies
no era fet lo reraclam rex Jacobus en cartes del libre vert major.lxxxi.

Los stranys conuenguts en la vila de perpenya qui juraran que no han fermā
sa:e prometran absa grament de star a dret:en quins casos deuen esser detenguts
videliset accione furti.accione iniuriarum:accione mandati:accione depositi seu
comande en cartes del libre vert major.ciii.

Si clam es fet de algun home stranger per dente que dega a home de perpenya q̄
li sien emparats tots sos bens rex Petrus en cartes del libre vert menor.clxxxvi

Exemptas lauoradors qz
precium sanguinis.

Altra del rey Banco en
cartes.cviii.del libre vert
menor.

VXXXXIII De clams fets a la cort. Oïs i jups

Ordinacio en quins casos deu esser detengut home strâger del qual se fassen clâs; qui jurara no hauer fermansa que prestada causio iuratoria sia relaxat exceptat actio defurt de iniuries demandat; deposit e comanda; en cartes. xxii.

De fermanses e principals obligats.

Si dos principals o fermâses son obligats cascun p' tot deuen esser destrets cascun per sa part si donchs la hu no era absent o freturos no contrastât les renunciacions en cartes del libre vert major. ii. e del menor. i.
Item si es bun principal e fermansa lo crehador ha accio contra quis vol; no contrastan la renunciació del benefici deles noues constitucions; en lo libre vert en cartes. ii. e del menor. i.
Hom de perpenya pot peñorar son deutoro fermansa en los bens rex Alföius en cartes del libre vert major. xviii.

De questio de dretes senyories ni que pot dret senyor.

Home de perpenya no deu fermar ni fer dret per si ni per los bens sino en poder del batle de perpenya si donchs no era questio de senyoria o de causa o cens o terramerits ques tinguesen per algun senyor en cartes del libre vert major iii. e del menor. i.

Si es questio de senyoria entre aquell qui te per algun senyor alguna cosa e entre altre:deuen pledeiar devant aquell senyor per quis te; en cartes del libre vert major. iii. e del menor. i.

Zo reyn ni los officials nos poden retenir nengua posseſſio comprada o venuida p' homens de perpenya la qual se tingua en dreta senyoria per lo Rey; per liurar la a altra persona rex Jacobus en cartes del libre vert major. xxxvi.

Lo senyor pot traure les portes dels alberchs quins tenen per ell per cens degut
sens pena en lo libre menor vert en cartes. vi. e del major. xi.

Ordinacio q̄ nengu no entre en possesio de compra que faça entro ques sia auen
gut ab lo senyor per quis tindra en cartes. x.

Ordinacio que hom pugua carregar cens sobre possessions; e que per cens cessat
nos pot donar comes; e doblant lo cens es quiti en cartes. xxviiiij.

De escarceller e presoners.

Aut hom pres en la cort del batle deu esser jutgat dins. x. dies si es clar lo criz
per que es pres; en cartes del libre vert major. iiii. e del menor. ii.

Hom de perpenya no deu esser detegut en grillons ni en ceps per deute peccunia;
aria e ciuil en cartes del libre vert major. iiii. e del menor. ii.

Com deuen viure en la preso aquells qui fan cessio de bens rex Jacobus en car
tes del libre vert major. lx.

Item los homens de perpenya no paguen escarcellatge si donchs no son condem
pnats per crim en peccunia ni saig no deu hauer res en cartes del libre vert major.
lviiiij. e del libre menor en cartes. xxxv.

Si hom de perpenya es pres e accusat per crim per lo qual hage a donar fermasa
lo qual crim no requeria pena de mort o altra pena corporal; les fermanes no son
tengudes de presentar li la persona de aquell sino de pagar la cosa judicada; e pas
sats dos anys la fermana es quitia en cartes del libre vert major. lxxx. e del me
nor en cartes. lxx.

Hom de perpenya no paga scarcellatge si donchs no es condemnat per crim en
peccunia; o si no era pres per mala pagua: pero per deute real ni fiscal no paga scar
cellatge; en cartes del libre vert major. cxxxv. e del menor en cartes. cxviiiij. rex Jacobus.

Confirmacio e amplificacio del privilegi dela mala pagua rex Joānes en cartes

dellibre vert major. ccxxxviiiij. e del menor. ccv.

Hom de perpenya no deu star pres en preso de algutzir del Rey o del gouernador si
no en la preso comuna del batle de perpenya Rex p. en cartes del libre vert major
cxviiij. e del menor en. ccxiiij.

Prouisio que aquells qui seran apresonats en temps de guerra puguen esser ves
nits per sclaus; e passada la guerra: ques puisquen resquatar: en cartes. cxiiij.

Carcerari est astric^o
firmare tabulaz Jacob^o
ii^o. in .ii. curia bar. c^o. i^o.
xxi^o. et in .ii. curia bar. c^o
iii^o.

Captus no potest libe
rari acarcere per Regem
Reginaz vel gubernato
rem p viam acordameti
vel alias quo usq; debitum
per quo fuerit capt^o solue
rit realiter et de facto Cap^o
curie prime bar. p. iii.

Cap^o pro carcellatio
debet soluere sex denarios
barcinonenses vel quatuor
iaccenses inter noctem et
dies. Et ultra hoc salariu
pannoz ad arbitriu offici
cialis in posse cui^o existit
sui detinetur Jacob^o. ii^o.
in curia gerude. c^o. xxiij^o.
p^o. iiij. in curia gipiniani.
c^o. xx^o.

Consules i jurati ciuitat^u i villa p^o possit ordinare i tarrare i ponere pre^cia siue salariū ydoneum de voluntate vicarii vel barij illius loci seu eius locū continentis super salario escarcellario p^o. ii^o. in curia bar. c^o. v.

Botxi.

Pronissio que los pobres presoners e altres vers pobres son frāchs de escarcellage e de escriptures eno paguen sino. iiiij. d^os per citacions e quatre per manaments en cartes. ccxxxviii.

Orдинacio quant lo escarceller delinquer en la preso e contra home qui estigua p^o lo veguer lo veguer lo deu punir en cartes. xxx.

Orдинacio com se deu paguar escarcellatge al escarceller fins que sia feta la casa dela mala pagua en cartes. xxx.

Orдинacio del salari del escarceller que dels estrangers e dels criminosos compofats ha. iiiij. diners per dia del escarcellatge Los homes de perpinya son franchs en cartes. xxxi. e ha a tenir Botxi.

Orдинacio dela preso appellada mala pagua per aquells qui fan cessio de bens o se abaten en cartes. xxxxv.

Campsor abatur d^o atiner captus i no comedre nisi panem i aquam donec satisfaciat Jacob^o. scds in scda curia bar. ca. v.

Campsor abatur punit pena capitis Jacob^o. ii. i curia gerude c^o. iiiij. i p^o. in curia ceruarie c^o. viiiij. Quando cessio fur bonorum debet per ciuitatem vll villa ubi sit cu^m tribus tubis pretoritari ut nemo decetero per euz qui cesserit bonis decipiatur Jacobus scds in tertia curia bar. ca. xviii.

Rey no debet facere remisione seu concedere alonamentu capsoni abatur donec creditorib^o satisferit Jacobus in scda curia bar. ca. vi.

De abatuts e qui fan cessio de bens.

Aquells qui suren no poder deuen surar cascun mes una vegada sin son regaquests en cartes del libre vert major. iiiij. e del menor en. ii.

Item quin orde se den seruaren los qui fan cessio de bens e com deuen viure en la preso dela almoyna en cartes dellibre vert major. ix. e del menor en cartes. xxvi.

Orдинacio de aquells quis abaten o fan cessio de bens com deuen estar en la preso en cartes. xxxxv.

Orдинacio en quina manera deu esser cridat hom qui sura no poder e qui fa cessio de bens en cartes. xxij.

Orдинacio que si algu fa cessio de bens per deute de subeni o crestia q^o puig renou no pusque esser mes en preso en cartes. xxxxvi.

De adulteri.

Aogocia ni adulteri no han loch en la vila de perpinya en cartes del libre vert major. v. e del menor. ii.

Item lo senyor Rey remet als homens e dones de perpinya lo dret de adulteri q^o de aqui auant no sien punits ni compositis Sancius rex en cartes dellibre vert major. cxxv. e del menor. cxiiij. circa finem E abans del present privilegi solien lo home e la dona correr la vila tot nuus lo home ab bragues e la dona bun poch cuberta en cartes del menor libre vert. cxiij. Sancius rex.

GDe deseximents menasses bregues
e bandols e batiments.

Si alguna vil persona fara o dira injuria a algun hoz de perpinya aquells qui estan entorn lo poden corregir en aquella bregua sens destrouiment de persona e per çò lo senyor no pot resde manus al corregidor en cartes del libre vert major.v.e del menor en.iiij.

Si es guerra entre cauallers: homens de perpinya poden esser valedors la hu de vna part e lalltre de altra part:e puys poden exir dela valençia quitis de la persona e de los bens sens retredampnatge que hagen donat en la guerra en cartes del libre vert major.viii.e del menor.iiij.

Home bare e traydor no deu esser desses per home de perpinya en lo libre menor vert en cartes.v.

Si algun home seglar o reglar ha carta o priuilegi de guiatges sots sert pena e vol venir còtra home de perpinya elo home de perpinya volfermar dret puys en sa defencio dona dampnatge al priuilegiat no es caygut en pena si donchs no ho fabia ab armes rex Jacobus en lo libre major vert en cartes.xxxxvii.e del menor libre vert en cartes.xxvi.

Los homens de perpinya poden defendre lurs possessions contra qualsevol do/ nant bi dampnatge e si nafrés o altres injuries si seguieren no sen podē empatxar los officials ni fer tenpoch esmena al nafrat o injuriat en cartes del libre vert major.cclvi.e del menor en.cclviiij.

Item qui donara deseximents o menasses a instancia del sindich de perpinya pur guia esser gitez de pau e treua :e si compar que fassen pau o sien presos e per sem/ blant sia procebit contra los desaxits sis absentaran per fer pau encartes del libre menor vert.cccxxxix.

Item injuria de paraula dita a altra persona si ans que sien presos testimonis jura que per ira ho ha dit e no per veritat no sen paga justicia en cartes del libre vert major.v.e del menor.ii.

Prouistro que en la vila de perpinya en temps de guerra deu hauer hust promoue dor en cartes.lxxviij.

Orдинacio que nengun resident en perpinya no gos fer valensa a nengun altre q hage feta injuria a home de perpinya en cartes.clxxxv.

Orдинacio comensant Item que aquells qui donaran desafiaments o menasses o retran treuies que sien presos o fassen pau e cauhen en pena de.xxv.liures e que los sia posada en cases propries o de lurs pares garniso en cartes.cclviiij.

Orдинacio Item si algu nafrara o dara morrades o platissades o bastonades o fara altra offensa personal en loch publich sera punit corporalment a arbitra del jutgant en cartes.cclviiij.

Orдинacions molt notables contra aquells qui fan bregues dins la vila que sien perseguits ab so de via fora en cartes .cclxvii.

Quilibet pot accipere et
retinere animalia etiam si
sunt aratoria q reperierit
in sua tala donec sibi fuerit
emendata p panus in
constitucianno domini. AD
ccii.

Est in rubrica de clama
fers ala cort.

De desaximents menasses bregues e bandols e batiments.

Ordinacio comensant Item que desaximents sien donats ans que algu prenga veniansa de amichs del dampnificat: e sino sen sera desexit sia publicat per bare e traydor e no puga esser guiat en tota la gouernacio ni donat consell fauorni a juri dani acceptat sots pena de ccc. florins en cartes. cclxxxij. E q nengun official real sots pena de d. florins no li fassa remissio. Los consols poden fer girar dela vila o fer metre e estar en preso aquells qui no volran fer pau ab los quals hauran baguda brega remor o dicacio requerints ne lo batle o lo gouernador o altres officials en cartes del libre menor vert. cccxx. Item q si pastor algu esueira altre ab armes encorra en pena de mort: e no deuen portar sino los bastons pastorals en cartes del libre de crides. lxxiiij. e.c.

Decrededor e deutor e lorde de executar ne quins bens.

Si algu demana deute per rabo de prestich elo deutor demana si lo deute es ab carta o menys de carta lo crebador deu respondre ans dela contestacio del plet e si carta ha deu ne donar translat fins al kalendari en cartes del libre vert major. v. e del menor en cartes. iii. Tot crebador es destret de vedre la penyora que ten del deutor pusque lo deutor li hage denunciat que la vena despuds no deu hauer ni missions ni guany en cartes del libre vert major. vi. e del menor. iii. Crebador qui hage penyora de deutor la pot fer vendre al enquant apres. x. dies edeu correr tres dies en cartes del libre vert major. vi. e del menor. iii. Crebador q pren special penyora per deute no pot lo seu deutor de personal accio conuenir: mes si la penyora es mobla passat lo temps dela paga apres. x. dies feta denunciacio al deutor la pot vendre a lenquant si es penyora immobla sia venuda segons orde de dret en cartes del libre vert major. vi. e del menor. iii. Qui demana ab carta feta a perpinya no estengut de expressar la causa per que demana en cartes del libre vert major. xiiij. Si algu ha obligada alguna cosa mobla a hun e apres la ha venuda o obligada a altri lo segon qui te la cosa es millor en dret en cartes del libre vert major. xiii. Item que reu conuensur ab testimonis de alguna cosa o pagne q de aqui auant no sia admes en proues elis appella en quin temps deuen esser finides les appellacions en cartes del libre vert major. lx. e del menor en cartes. xxxviii.

De credador e deutor e lorde de executar. **XXXVII**

Item que tot credador en la cosa venuda qui instara execucio sia primer de total tre credador primer en temps e milloren dret pus la cosa sia specialment obligada en cartes del libre vert major. ix. e del menor. xxxvii.

Item que en vendre bens immobles ha gen quatre mesos e bens mobles. x. dies e tres dies al corredor en cartes del libre vert major. ix. coses qui sien preu de sanch e de virtuales no ha loch lo privilegi en cartes del menor. ix. fiat prompta execucio. Ningun home de perpinya per deute o altra causa no deu esser penyorat en vestidures en draps de lit ni en armes en cartes. viii. del libre vert major e del menor en cartes. iiiij. e en cartes del libre de ordinacions. xxii. e. cclxxxvi. son molt largues e les coses qui nos poden executar.

Los misages de perpinya son teguts de posar les primeres penyores al veynat e estar. x. dies e apres vage al corredor en cartes del libre mayor. lxix. e del menor en cartes. lxxj.

De cosa furtada e cosa a molts obligada qui la remillor es en dret.

Si algu comprara en bona fe publicament en plassa alguna cosa furtada no es forçat de retrela cosa al senyor de q' es si donchs noli ratia lo preu en cartes del libre vert major. vi. e del menor. iii.

Si algu ha obligada alguna cosa mobla a hu e apres la ha venuda o reobligada a altri lo segon qui te la cosa es millor en dret en cartes del libre vert major. xiii. E del menor en. vi.

Domin' rex nec sui offici ales no debent exponere aliquae possessio vel qua si ablig cause cognitione als debet integre restitu salvo iure proprietatis p' ip' an curia bar. c. xxxvii.

De mudar son domicili e vendre so del seu.

Othom de perpinya por mudar son domicili ont se vulla retengut aquicço del seu e pot vendre en tot o en part retengut foriscapi e cens als senyors directes en cartes del libre vert major. vi. e del menor en cartes. iii.

De foriscapis.

CEmpfiteota no pote vider pignorare v' obliga, re censu vel tributo stabili re seu quomodolibet alie nare honores v' possesio nes quas ad censum vel empfiteosum tenet sine li cencia t voluntate dñi dire cto sub pena dñi x aureo ru 3 p' p'm' bar. vii'. 12' marci anno. 110. cc'. qm' digne Et in constitucio ne paci hec epat. ff. null' cbristian' r in usatico si quis suum feuduz.

Quod si quis exemptioni absq' firma dñi possesio nem rey feudalis vel em pfiteoticarie apprehendere ultra penas juris du plicatum laudiu 3 dñi directo persolvere tenet Ferdinand' in curia bar. ca'. xvi.

Laudiu siue forisca piu solui per emporen seu nouum adquisitorem t no per vendentem nisi aliud conuenias et solui dñi directo totu nisi sint duo dñi successiu qz tunc solui vtricqz medietas: si vero sunt tres vel plures majori dñi solui tercia pars et inter omnes alias quotquot fuerit relique due partes p' tert' in curia ceruarie ca'. iii'. libro quarto.

Et notariu tenet hostens dare instrumeta t dare co piá alienacionu 3 rex em pfiteoticaz dominis pro quib' tenetur in empfiteosim vel ad césuz absq' alia compulsione. p'. iii' in curia perpinianu. c'. xii' libro quarto.

Ot hom de perpinya pot vendre çò del seu en tot o en part retengut forisca p'le sens als senyors directes en cartes del libre vert maior, vi. e del menor. iii. e en. viii. cartes.

Foriscapi nos deu dar deposessions dins los murs dela vila de perpinya sino de pura venda al senyor per quis te posat que altribi preses sens en cartes del libre vert maior. vii.

Ot hom pot comprar o vendre per qualqz titol dels feudataris deles causes feu dals sens voluntat del senyor maior pus lo feudatarib' iratenga alguna cosa en cartes del libre vert maior. viii. e del menor. iii.

De pura compra feta dins la vila de perpinya de alguna possesio se deu pagar foriscapi: e si lo comprador nol volia pagar lo senyor per quis te la pot empararen entro sia pagat en cartes del libre vert maior. xi. e del menor. vi.

Lo senyor pot traure les portes dels alberchs quis tenen p' ell per sens degut sens pena en cartes del libre vert maior. xi. e del menor. vi. circa finem.

Si alguara sia viu ara sia mort haura possibida alguna p'riera de sexanta anys la qual se tindra per lo senyor rey no sen paga foriscapi en lo libre menor vert en cartes. xxviii.

De quins bens quis tinguen sots dreta senyoria del rey se deu pagar foriscapi rex Jacobus en cartes del libre vert maior. c. iii. e del menor en cartes. lxxxi. çò es que si los seus alous son venutso establits o en altra manera alienats sen paga foriscapi.

Ordinacio q' nengu no entre en possesio de compra que fassa entro que sia auengut ab lo senyor per quis tindra en cartes. x.

Ordinacio que dels foriscapis de sant latzer del hospital del pont dela almoyna nos fassa gracia sino del quasern diner e si mes auant fabia gracia q' no lisia pres en compte en cartes. cl.

Si lo senyor empara la honor de algu qui no li vulla dar fermaca aquella honor deu estar salua e segura e que nengu non trasque res en cartes del libre vert menor. viii.

De blat e de legums e de les mesures.

Ot hom de perpinya pot tenir pes e mesura drets ab los quals pot vendre e comprar tot çò ques vulla en sa casa e en son loch exceptat quintar en cartes del libre vert maior. vii. e del menor en cartes. iii.

De blate de legums e deles mesures. XXXXVII

Tot hom de perpinya pot traure dela terra son blat sens pagar res ala cort sino la leuda en cartes del libre vert major. viii. e del menor en cartes. iii.

Hom qui ven blat en dijous en plassa del blat dela vila d' perpinya pagne de mesuratge una cossa per aymina e sin ven en altre dia pagua mige cossa en cartes del libre vert major. viii. e del menor. iii.

Hom de perpinya pot traure son blat dela terra paguant los drets pus nol port a sarrabins rex Jacob en cartes del libre vt major. xxxviii. e del menor. xxvii.

Hom de perpinya pot traure son blat dela terra franquament e portar aquell ont se vulla sens pagar treta a canetni altre dret rex Jacobus en cartes del libre vert major. liij. e del menor en cartes. xxx.

El mig carto: punyera: e cossa : se mesura la aymina del blat en perpinya e los legums en cartes del libre vert major. lxxv. e del menor. iij.

Item que leuda nos pagua per traure saquada de forment de la vila en cartes d' libre vert major. lxxvij. e del menor. lxij. rex Jacobus.

Que nengu no tingua publicament blat a vendre sino en la plassa del blat rex Jacobus en cartes del libre vert major. clvij. e del menor en cartes. cxxxvij. Lo comanador del mas deu pren lo dret de mesuratge.

Los homes de perpinya poden traure blat e totes mercaderies dela terra e locbs del senyor Rey: rex Petrus en cartes del libre vert major. ccvij. e del menor en cartes. clxxxvij.

Los homens de Barcelona no deuen perdre per forga blat de mercaders de perpinya e si ho fan son tenguts de pagar lo preu e les despeses en cartes del libre vert major. ccxvij. e en. cc. del menor libre.

La inhibicio de blat en temps de necessitat se pertany al veguer en cartes dellibre vert major. cclxvij. legatur totum.

Ordinacio deles mesures del blat en cartes. xvij.

Ordinacio de no comprar blat per reuendre ni pendren per sos deutes vltra sa pujio en cartes. xxxvij.

Ordinacio de no comprar blat per reuendre en cartes. iij.

Ultra ordinacio de no comprar blat per reuendre en cartes. iii.

Ordinacio del blat qui es molt dins la vila de perpinya e va defora la vila en cartes. lxxvij.

Ordinacio de no pagar mesuratge de blat sino ala plassa del blat en dia d' mercat en cartes. lxxvij.

Ordinacio que totes inhibicions e ordinacions fetes sobre lo gra cessen cascun any a mig juliol en cartes. clx.

Ordinacio que nengu no meta en la sacada del forment q trametra per molre pus auant de. xiiij. mesures e yna punyera en cartes. clxxxij.

Ordinacio de aquells qui compren blat per reuendre en cartes. cxxvij.

Ordinacio dela inhibicio del forment e altres blats en cartes. cxxvij. que sots pena de. x. liures blat farina ordi mill e ciuada no isque fora la vila.

Ordinacio del blat que ha mes de quatre anys q es recullit e mes en citga que sia portat ala plassa dela rambla sots pena de. xx. liures q es al toro en cartes. cxxxvij.

E que si lo forment es a. xxxij. sous que de bun dijous a altre no puga pujarde. xij

diners auant: ordi a. xiiij. sous. vi. diners per semblant mill e ciuada.

Ordinacio del blat que de bun dijous en altre no gos pujar pus auant de. xiiij. dñe ordi ciuade mill. vi. diners encartes. cxxxv. e. cxxxvi.

Privilegi q a Loblitura nos paga mesuratge de blat quis mesur per regonexer si donchs nos venia en cartes del libre vert major. cvij. e del menor en. c.

Quilibet pot deffere bla
dilsum et mercimonias
omnes et alias res suae ex
redditoribz illa h[ab]et sine ex
emptione vel alio quouis
titulo absq[ue] impedimento
d[omi]ni regis seu officialium
eius ad quascunq[ue] partes
excepta terra inimicorum
regis cum quibus habet
guerram: tempore tam[en]
carastie p[ro] necessitate rex
post ponere inhibiciones
in extractione bladi et vi-
ctualium duraturaz vscq[ue]
ad mensem iunij tunc se-
quentes Jacobus sedis in
scda curia bar. c. x. p. iii
incuria ppiniari. c. xxxi.
¶ Rex no debet recipere pe-
cuniari p[ro]cedendo licen-
cia extrahendi victualia
probata reporte necessitat[is]
Jacobus. ij. in. ii. curia
bar. c. x.

De blat e de legums e de les mesures.

Item que tot boz qui metes forment ordi ciuada mill o altres virtualles dins per pinya era guiat del batle e del veguer en lo libre de crides en cartes. xxxvi.

Inhibicio feta per lo rey en Perpinyà que forment ni ordi no fos tret de ses terres de Rossello e de Lerdanya exceptat faues e altres legums per los nauegats lauors publicada per lo gouernador en cartes. ccij, del libre vert menor.

Ordinacio del rey en Jaume que lo forment no isques fora la terra de Rossello e de Lerdanya per la gran queresia : e que en los dans e perdus que fabien los compradors de forment deputats per Perpinyà Loblaira e Conflent pagauen los capellans e cauallers en cartes del libre menor vert. cxxiiij. rex Jacobus.

Privilegi que en temps de carestia si blat passa per les mas de Rossello pot esser retengut ab ma armada per los consols rex Pd' en cartes del libre vert major. ccxi e del menor en. cciiij.

De vi ab les mesures.

Un hom pot vendre son vi sens crida a qui preu se vole e nol pot muntar e pot lo barcar de preu. Si ven ab falsa mesura pert tot lo vi que sera dessus la spina o exeta del vexell pero pus es venut no pot esser acusat de falsa mesura en cartes del libre vert major. viii. e del menor. iii.

Lauernatge nos pagua per nengun hom dins la vila de perpinyà en cartes en carte del libre vert major. viii. e del menor. iii.

Qui vol cridar vi deu donar ala crida hun diner e no pus ela crida es tengut de cridar lo pertota la vila en cartes del libre vert major. xi. e del menor. vi.

Quant algu fa cridar son vi lo senyor dela vila deu hauer mig carto del vi en cartes del libre vert major. xi.

Nengu no gos metre vi estrany dins la vila de perpinyà per terra co es de frança niper mar e que desa vernet no sen pugua vendre sino es fet en perpinyà: e que ve nema sia portada dins la vila per vendre rex Jacobus en cartes del libre vert major. lxx. e del menor. lviii.

Que vi estrany no sia mes dins la vila de perpinyà rex Petrus en cartes del libre vert major. ccxxxviii.

Los consols poden usar del privilegi que vi estrany no sia mes dins la vila de perpinyà e aquell sospendre e de nou tornar rex Petrus en cartes del libre vert major ccxxxviii. e del menor en. ccvi.

Que enlos mesos de octubre e de novembre nos pugua metre mostri vi nouell en la vila de perpinyà sino a coneguida dels honorables consols rex Johannes en cartes del libre vert major. ccl. e del menor en. ccc.

Privilegi dela inhibicio dela entrada del vi estrany ab grans penes rex Johannes en cartes del libre vert major. cdxxxviii. no es insert en lo menor libre.

Zos consols abla major part del consell poden metre o fer metre vi dins la vila ab aquella intrada quels sera vist fabedor rex Llartinus en cartes del libre vert menor. cccxviii.

Provisio que no contrestant la inhibicio dela intrada del vi pinta esser mes dins la vila vi grec e tot altre vi blanch en cartes. cxxxvii. rex Llartinus e aco q qual seuol singular.

Ordinacio de no metre dins perpinya vi estrany en cartes. lxxvi.

Ordinacio del restanchar lo vi que hom ha comensat de vendre en cartes. cxvii.

Ordinacio de no comprar vi dins la vila de perpinya per reuendre dins aquella en cartes. cxviii. es reuocada.

Ordinacio de les mesures del vi que si son majors o menors bagen a carrech del oller en cartes. cxlv.

Ordinacio que nos meta aigua al vi quis vendra en la vila de perpinya en cartes. cl.

Ordinacio de no tenir ram de tauerna de arbre ni de erba en cartes. cvii.

De oli ab les mesures.

Qui ven oli en perpinya ab la masura del temple en disous deu donar p tors
unes una cossa de que. xii. fan mig carto en cartes del libre vert major. viii. E
del menor. iii.

Ordinacio de mesurar oli en cartes. xviii.

Ordinacio dela mesura del oli en cartes. cxvii.

Ordinacio dels mesurados del oli en cartes. cliii.

Ordinacio dela plassa del oli edels venedors e venedores de oli en cartes. ccx.

Ordinacio del moli del oli en cartes. cccxvii.

Item q los venedors e venedores de oli no bagen sino dos diners per dorch bun del comprador e altre del venedor en libre de crides en cartes. xxvii.

Iles com deuen jurar los venedors e venedores de oli ni qban a fer ni com deuen anar per vilan i gosen exir a camí ni al encontre dela carrera als pagesos edos diners que han de salari bun del comprador e altre del venedor e la forma coz se deu llurar loli molt largues e ytils en cartes. xi. lxii. lxiii. en libre de crides.

De lenyes e Carbo.

LOs homes de perpenya poden tallar lenya al bosch de perellos pagant p somada de mul bun dinер ede aza malla en cartes del **libre vert** mayor. lxxviii. e del menor en cartes. lvj. e que per fer barques e nauilis pusque esser venuda dla fusta del dit bosch als subdits del Senyor rey.

Ordinacio del bosch de perellos en cartes. cxxxvi.

Ordinacio de no pular lenya ab corriola en cartes. cxiij.

Ordinacio de no vendre lenya ala plassa dels probomens en cartes. cxii.

Ordinacio deles lenyes dela graua en cartes. clxvij.

Ordinacio del carbo ques hage a vendre apes en cartes. clxxviii.

Ordinacio del carbo ques vena apes e que lo pesador hage bun dinер dli venedor personada en cartes. ccvj.

Ordinacio dela mesura dela cendra e del carbo en cartes. cxxxxi.

Ordinacio que lenya e altres coses no stiguen en la plassa dels richs homens ni deuant lo pes del Rey mes que vagen per vila o stiguen ala plassa dela rambla e comensa stem rc. en cartes. xxxv.

Del sali e dela Sal.

Afranquiment del sali e dela gabella dela sal del boatge quelo Senyor rey prenia Sancius rex en cartes del libre vert mayor. cxxviii.

Ordinacio de aquells qui venen sal amenut en cartes. lij.

Ordinacio que nengu no gos vendre dins la vila sal comuna pus auat de. xii. drs per cuscuna mesura sots pena de. lx. sous en cartes. ccvij.

Ordinacio que tota persona qui metra sal dins la vila pach per imposicio. iiiij. soz per aymina e si exia dla vila pach la dita imposicio sifagada nola hauia en cartes. ccviii.

Ordinacio que tot hom pura metre sal en la vila no cōtrastant qual seunlla ordinacio e que nola pura vendre pus auant de. vi. sous laymna ars en gros com amenuit en cartes. cxxvij.

Lo rey en Joan en franques lo salinar en cartes del libre vert mayor. lxxxv.

Diffinicio del sali qui en loch de boatge fonch imposat Sanciu rex en cartes. lxxxi del libre vert mayor, e del menor en. lxi. e. vii. e. viii.

Home de perpenya pot guiar tot hom strāger e sos bens en la vila de perpenya viii. e del menor. iiiij.

Hom qui te hostatges en perpenya es guiat ab ses causes: en cartes del libre vert major. viii. e del menor. iiiij.

Item que guiatge impetrat per qualseuilla persona contra home de perpenya no val rex Petrus en cartes del libre vert major. xxviii. e del menor libre vert en cartes. xvii. exceptat guiatge de armada Real.

Renocatoria del priuilegi ab lo qual cascū habitador de perpenya podia guiar dins la vila quis volia rex p^r. en cartes del libre vt major. ccviii. e del menor en. clxxxvij.

Que los homens de prelats o de barons qui delinqueren fora los comtats sien guiatgs en la vila de perpenya rex Joannes en cartes del libre vert mayor. cclxxij.

Guiatges fets per Rey ni sos officials contra censals e violaris no han efficacia comesa. item quelo Senyor rey et. en cartes del libre vert menor. ccclxij.

Prouisso q̄ alongament de deute no val contra home de perpenya en cartes. lxxi

Pragmatica sanctio de guiatges e remissions de crims; fets per lo rex quina seeria o tenor han acontenir en cartes. cxxij.

Prouisso q̄ alcauots no poden esser guiatgs en la vila de perpenya en cartes. ccciiij.

Prouisso que guiatges no han loch en cambis ne en actes mercantiuols en libre de promisiōs e en carres. cccxij. en lo fet de miss. r. en que hauia hun any de tinēses.

Pragmatica del Senyor rey Alfonso continent que guiatges no han loch en cambis ni en nenguns actes mercantiuols en cartes. cclxxxvij.

Hengu no pot esser guiat en la gouernacio e deu esser publicat p̄bara e traydor qui sens desaximents pren vengansa dels parents del dampnificant en cartes del libre de ordinacions. cclxxxi. comensant item que desaximents et.

Ordinacio dels elongaments o guiatges que fa lo rey de quines coses se enten: e si lo guiat deu assegurar o no: en cartes. xxxv.

Ordinacio en quals fires deu hom esser guiat o no per causa de dentes: en cartes. xxxv. ales fires de sant berthomeu.

Ordinacio o guiatge dels mundaris e brassers strāgers qui hich eran foragitats per los brassers dela terra p̄go com lo lauor se fabia ab grā carestia en cartes. clxx.

Item que alcauots no gosen star dins la vila ab guiatges ni sens guiatges en cartes. cclvij.

Item tres guiatges dels mondaris per fer lo lauor dela terra com hauian por de esser mesos en galeres en cartes del libre de erides. xxiiij. xxxv. e. xxi vij.

Prouisso que guiatge empetrat per home de baxas contra home de perpenya no val en cartes. ccxvij.

Prouisso que lo gouernador batle e vaguer: en los guiatges que de quiauant faran quen excepten los homens de perpenya e sinou fan queu paguen de lurs bēs al creador e que labun official faca la execucio al altre en cartes. cccxxij.

Es reuocat en. ccvij. car.

Alongamentū nō pōt cō cedi a principe impediē solutionē censualium vñ violarioz vñ modo cap. curie regis Petriterrī prima curia bar. et i scđa bar. et in scđa dartuse. et i tertia curia bar. et in curia Montisoni.

Altre del rey en. P. en cartes del menor. cccvij.

Nec etiam concessuz sup alio debito valet nisi debito caneat soluere credito ri in termino quo fuerit elongatus: nisi tempore exercit⁹ cōceda f̄ Jacobus p̄mis in curia tarracone ca. xii.

Et qui cap⁹ ē in carcere nō pōt guidari nec alon gari nec a carcere extrahi etiam ratiōe armate licet rex possit crimen pro quo captus est sibi remittere cap⁹ curie regis Petri in prima curia bar.

Ebi tamē rē vel ei⁹ offi cialis guidancerit seu assi dauerit aliquē debete idē omnino fidem seruare in cōstitutione pacis in pri mis. ff. volum⁹ 7 in cōsti tuis ad honore. ff. gtez Alongamentū nō debet cōcedi iudeo contra xpia num. P. tertius in curia perpiniani. ca. xii.

Dels habitants de perpinya.

Rusticus borderius an-
tē preueniat a dñō ve-
nrit ad populandū se in
locis regis v' alioz dñōz
pro habitando t stando
ibidem cōtinue potest in
hoccasiu defendi nisi fuerit
de rebemenſa qz tunc
debet se antea redimere
Jacobus sc̄s in curia ge-
runde.ca⁹,xxij.

Quod hom qui ve defora la vila de ppenya per esser habitator de aquella deu-
esser defes elle sos bens de tot home gauseix dels priuilegis ari coz altre ho-
me de perpinya e deu uſar dles costumes de perpinya Empero si era cap de mala
da o de borda no deu esser defes del seu primer senyor sino dins la vila de perpinya
en cartes del libre vert major.x.r.e del menor en cartes.v.

Los habitadors de perpinya deuen fer continua residencia en la vila de ppenya
exceptat de messes e de venimies que poden star defora per reculir los bens en car-
tes del libre vert major.xiij.e del menor en.vij.

Tots los habitants de perpinya ari cauallers com gentils homens deuen contri-
buir en los carrechs dela vila e qui sen volra scusar questa foragitat dla vila no co-
trestant qualseuilla franqueses en contrari fetes rex Jacobus en cartes del libre
vert major.lij.e del menor en cartes.rrr.e.clxvij.e en cartes.cxi.

Silos habitants donaran dan als stadants de perpinya qui hauran possesions
per los castells sia seruada la forma del priuilegi del infant en Jaume consentit
als sobreposats dela orta en lo menor libre vert en cartes.xxiij.

Si algun hom generos o militar se fa habitador de perpinya deu surar la stado
e prestar sagraiment e homenatge al batle de perpinya e fer se hom propri del Sen-
yor rey; e deu cōtribuir en les messions dela vila sino es bagut per stranger encara
que tingua casa e pagaraa tots los carrechs dela vila Sancius rex en cartes del
libre vert major.cxxv.e del menor en.cxi.

Los habitadors de perpinya deuen esser forçats de contribuir en los carrechs e
messions dela vila no contrestat qualseuilla gracies Rex p⁹.en cartes dellibre vt
major.clv.

Los habitants de perpinya han afer residencia en la vila e lurs mullers pusquen
star defora per pensar les possesions rex p⁹.en cartes del libre vert major.cc.

Los homens de perpinya son tenguts fer residēcia dins la dita vila ab mullers
e companyes per la terça part del any e les quatre festes rex p⁹.en cartes del libre
vert major.cci.e del menor en.cxxxviii.

Aquels qui suren la habitacio de ppenya se han obligar al consolat en pena de.c.
sous los quals pagaran quant sen volran exir; e altres.c.sous de pena al batle en
cartes dellibre ver major.cci.

Ordinacio que tots lots mesos de prelats e barons e cauallers se poden fer habi-
tants de perpinya en cartes del libre vert major.cxxi.

Los habitants de perpinya no sien compellits de fer algun seruey en algun loch
fora la vila de perpinya rex p⁹.en cartes del libre meno.vrt.cxxxviii.

Item altre priuilegi e ordinacio dels habitants de ppenya posat bagen heretat
fora la vila no son tenguts contribuir en obres de murs valls o altres fortaleses
sino en la vila de perpinya rex p⁹.en cartes dellibre vert major.cci.e del menor en.
cxxxvii.

Los habitants de perpinya no son tenguts de agaytar fora la vila de perpinya
rex p⁹.en cartes del libre vert major.cci.

Lo que deuen fer los habitants forans per raho de lur habitacio rex Martinus
en cartes del libre menor vrt.ccxv.

Los habitants ab lurs mullers e familia son tenguts per.iiij.mesos fer cōtinua
residencia en perpinya e si seran fora que sien defesos rex p⁹.en cartes dellibre me-
nor vrt.cxxxviii.

Provisio que los habitants no sien forçats de agaytar sino en la vila de ppenya
en cartes.l.

Provisio que si algun hom stadiis perpenya eça muller defora que sien baguts per habitants et econuerso en cartes. lxxvi.

Ordinacio dels naturals habitants dela vila de perpenya que han afer per raho dela habitacio en cartes. cxxxviii. çò es que pus ba stat. v. any se ve ales quatre festes del any sien baguts per vers habitats; etot natural de perpenya qui tingua casa propria o logada e pagara als tallis e carrechs dla vila sia defes contra totes personnes e gaus es que dels privilegis.

Ordinacio deco q han afer los habitats dela vila de perpenya çò es aquells qui ja son habitadors: e aquells qui daquauant sen faran en cartes. clxxiiii.

Ordinacio real que los homens de perpenya hauents possessions per los castells no paguen vinten i rera del me exceptat los cellers e cases que tenen per les forses en cartes. xxxviii.

De Juheus.

Dos juheus no poden hauer nengú privilegi contralos homens de perpenya en cartes del libre vert major. xii. e del menor en cartes. vi.

Juheu qui preste sobre penyora qui sia furtada sens voluntat del senyor de qui es empennyorada: lo dit juheu ha amostrar de qui es dita penyora e restituir aquella pagat en lo preu e sens vsura: e si no pot mostrar es li leuada sens cost rex Jacobº en cartes del libre vert major. xxxviii. e del menor en cartes. xxvii.

Los juheus nodeuen pendre per vsura per cascun mes pus auat de. iii. diners p liura e no pot durar sino hun any. Jacobus rex. Item q si prestara blat o vi que sia tornat al for de aquell dia que sera prestat. Item que si discordia ha entre juheu e cristia q la proua sie donada al cristia. Item suraran tots anys en poder del vaguer que no pendran mes vsura en cartes del libre vert major. e del menor en cartes. xxvii.

Nengun juheu ni juhya no deu tenir fembra cristiana per nodrissa ni sermenta ni entrar los en casa per fer algun seruici: ara sien homens o fembres en cartes del libre vert major. lxxviii. rex Jacobus e del menor en cartes. lxxvii.

Que nengun juheu no gos comprar coles mengadores en tro que tercia sia passada. Item altre semblant privilegi rex pº en cartes del libre vert major. cxxviii. e del menor en. ccxviii. e. ccxv.

Que los juheus no habiten vltra lo loch a ells deputat rex pº en cartes del libre vert major. ccxv. e del menor en. ccxxxii.

Nengun cristia no puga star pres perdeute de juheu pus hage feta cessio de bens en lo libre menor vert en cartes. ccclxxvii.

Provisio que los juheus no gosen comprar nengun dia fins que tercia sia passada en cartes. xxxviii.

¶ Lo juheu nos deu fer moro ne moro juheu sots pena de mort. Jacobº primus in curia barchie. ff. i. et. iiij. Et tarracoc. c. xi. Judei jurant christianis christiani vero illis nūq vsati.

Judeus. iii. ofos p libra quolibet mese recipere pot Jacobus primus in pri ma curia bar. c. vii.

Usura non pot excedere sorte duplicata quantuz cum tempº durauerit nisi sita duos annos fiat que rela iudici et insumeretur etiam parti Jacobº pmº in curia barchie. ff. ii.

Juramentum tradat creditori xpiano pº tertio in curia perpinianni. c. xj.

Judei no possunt officia publica sive iurectione exercere: neq; in domo familiam xpianam tenere Jacobº p. in curia tarracone. ff. v. et. vi.

Judei no possunt vendere carnes i carniceris xpianorum sub pena. ix. solo pº. ii. in curia perpinianni caº. ccviii.

De Jubeus.

Instrumētū publicū sive
alja scriptura iudeoz si-
ue litysure sine nō ex quo
sint lapsi sex anni ab eius
cōfessione non habet va-
lorem nec iudeus pōt ea
vti nec inde obligati tenē-
tur in aliquo respondere
nisi interum ipm debitus
petierit in indicio nisi ta-
lis iudeus esset pupillus
sive absens Jacob° scds
in prima curia bar.c°.xij
et in terra curia bar.c°.x.
p°. tertius in curia perpi-
niani.c°.xxvij.

Iudeus nō debet facere
aliquem contractum vel
barataz nec murare bla-
dum nec alias res nisi de
narios Jacobus scds in
prima curia bar.c°.x.

Nec debet recipere seru-
cium vel aliud preter.iij.
diós plibra in mēse als
contractus est nullus vt
ibidem.

Prescritur brennio cō-
tra indeum q̄ vslura nō
possit excedere sorem Ja-
cob° pum' in curia bar.
fi.iiij.

Nullus iudeus pōt eme-
re res furtinas nec super
ipis acomodare seu mu-
tuu dare als tenekipas
libere restituere quoctas
privilegio nō obstante Ja-
cob° scds in prima curia
bar.ca°.xiiij.

Prouissio q̄ los jubeus no habiten vltra los lochs a ells deputats en cartes.iiij.
Prouissio que los jubeus no compren nengunes coses entro que tercia sia passa-
da en cartes.lxxij.

En quina manera los jubeus no deuen contribuir en les nostres ajudes en car-
tes.lxxxij.

Prouissio dela batlia dels jubeus q̄ nengu no sia admes fins q̄ la vila fos hoyda
en cartes.cxiij.

Prouissio coj jubeu no pot hauer priuilegi cōtra home d' ppinya en cartes.ccviij.

Prouissio ab la qual es reuocada vna prouissio q̄ los jubeus hauien empetrada q̄

no los fos feta execucio per deutes com fossen pobres en cartes.ccvij.

Prouissio que sia seruada la costuma de perpinya q̄ es que jubeu no puga empe-
trar del senyor rey alguna cosa contra homens de perpinya en cartes.cclvij.

Prouissio que los jubeus son de for del batle en cartes.cdlxxxij.

Ordinacio que nengun jubeu no gos tenir per nodrissa ni per seruenta crestiana
ni portar li ayqua ni fer bugada ni portar li pa al forn ni fer algun seruici en lurs
cases en cartes.vj.

Ordinacio que nengū crestia nouell no gos mengar praticar star ni entrar al call
ni praticar ab jubeus sots pena de.xx.sous o .xx.acots ; e al jubeu de pena.c.sous
en cartes.vi.

Ordinacio q̄ jubeu no pot tenir portalera en çà casa que isque en la carrera dels
crestians sots pena de.Ix.sous.en cartes.vii.

Ordinacio que nengun jubeu no gos molresino als molins del rey en cartes .vij.

Ordinacio que nengun jubeu no gos sugar sens licencia del batle E que no gos
anar menys de capa en cartes.vii.

Ordinacio que nengun no gostenir coses de menjar dins lo call en cartes.vi.

Ordinacio que nengun jubeu no gos mègar fruya en nengun desch ni pendren
en cartes.viii.

Ordinacio que tot jubeu qui prest sobre penyora sia tengut de mostrar de qui la
ha baguda e que no la nech: es ho fabia que sia punit axi com si la hauia furtat
da en cartes.viii.

Ordinacio que nengū jubeu no sia penyorat per bant de lum dela plassa del puig
entro ala casa den aymerich en cartes.viii.

Ordinacio com deuenir esser pagats los deutes als jubeus que foren fets en téps
que la moneda negra corria en cartes.xij.

Ordinacio que negun no gos demandar ni pendrediners a pilota per nouia crestia
ana ni jubeua en cartes.xiiij.

Ordinacio del cementiri dels jubeus en cartes.xxxxv.

Ordinacio que de.x.sous inclusiu lo jubeu pusque hauer aquella vslura de ques
concordara ab lo crestia en cartes.I.

Ordinacio que nengū jubeu no gos matar bou yaqua molto ne altra bestia sino
al call sots pena de.xx.sous en cartes.lxxij.

Ordinacio q̄ jubeu no gos res comprar en dia de mercat ni en altre dia fins tercia
sia passada en cartes.lij.

Ordinacio q̄ jubeu no pot fer rentar o lauar bugada en dia de festa en cartes.iiij.

Ordinacio que los jubeus hagen a portar roda en cartes.iiij.

Ordinacio dels jubeus qui porten robes al coll en cartes.lv.

Ordinacio que negun no gos prestar diners a jubeus ni a crestians per fer vslura
en cartes.lv.

Ordinacio que los jubeus no trasquen bens fora la terra del sehyor rey en car. iv.

Ordinacio que nengun jubeu ni jubeua no gos comprar ni fer comprar en dia de mercat ni en diumenge ni en altra festa tro tercia sia sonada en cartes. Ixij.

Ordinacio quin preu deue hauer los crides e corredors ni que han a fer vullies sien crestians o jubeus en cartes. Ixiiij.

Item que nengui no gos accullir jubeus en sa casa ni donar hobra o fabena sots pena de l.sous en libre de crides en cartes. xxxij.

Item que nengun crestia ni crestiana no gos donar lana per hobar a jubeus ni a jubies ni gos receptar jubeus ni jubeua en sa casa per mengar ni beure ni en dimes dres a vespra ni en lo dia del sabbas entrar en ca casa en cartes del libre de crides xxxij. sots pena de x.liures o l.acots.

De enuants finestres e taulats.

At hom pot fer enuan dessus la terça part dela carrera en cartes del libre vert major. x. e del menor. v.

Zos porxos o enuants ques fan a perpetya deuen esser tant alts q hom a cauall ne pusque passar en cartes del libre vert major. xij. e del menor. vi.

Ordinacio dels enuants que hagen. xx. palms en sus e no isquen pus quant de. vi. palms; o lo terç dela carrera comptant dela terra al deius dela bigua o monall en cartes. Ixiiij.

Ordinacio que los taulats deuen exir sobre la carrera lo terç en cartes. Ixvij.

Ordinacio deles finestres dels costats dels enuants en cartes. cxxxvij, del libre deles ordinacions.

Ordinacio prohibint que enuants nos goset reparar ni de nou edificar en la present vila exceptat los enuants porxos e taulers dela borria co es deuers lo monestir de Leula fins ala gallineria e per tota la gallineria e fusteria major tansolament en cartes. ccccxvi.

De heretars ab testament e sens testament e de heretats ab.v.sous

Atot hom de perpinya pot levar de paraula o de scrit los bens a quis vol si en la vila ordonaça d'errera voluntat; esí mor ab intestat los bens peruehen als püs problymes seus; esí no ni hauia comparaguts dins hun any los cösols ab lo batle los distribubeixen en certa forma en cartes del libre vert major, viii, e del menor en cartes. iii.

Hom de perpinya pot heretar ab.v.sous.

Item tothom de perpinya pot heretar son fill e ca filla ab.v.sous.

Item q'si algu mor en pupillaretat los bens tornen als püs propinquies de part de pare e de mare.

Item si lo fill o la filla seran dotats dels bens del pare e dela mare de aquí auant no poden res demanar si donchs nols era leuat voluntariament rex Jacobus en cartes del libre vert major, lxv, e del menor en cartes, xxxviii.

Prouisió dels bens de aquells qui son fora de pupillaretat e moren intestats e de aquells qui moren en pupillaretat los bens a qui deuen tornar en cartes, lxx.

De fer portales es taules o banchs en les portes: e carregar sobre paret de son vehi.

AEscu pot obrir de nou portes en les carreres sens contradicció de senyor en cartes del libre vert major, x.

Tot hom pot carregar en la paret de son vehi ab que pach sa part ala hobra dela paret q' es vint sous per cana en cartes del libre vert major, x, e del menor en cartes, v.

Ordinacio d'les taules quis fan en les portes en les carreres publiques en cartes lxxvii.

Dot hom qui logua son alberch a altri pot aquell tañcar e pendre les claus desque li tarda la paga; e si bì hobre pot pendre penyora en cartes del libre vert major, xi, e del menor, vi.

Ordinacio q̄ los loguers de cases sien pagats en dos pagues q̄o es de mig en mig any: e si paga algunalí fallia que dela roba dela casa sia pagat dauant tot altre crebador ni muller no puga esser primera: e que dins lany o vuyt jorns apres lo los gant e logader se hagen explicar lurs voluntats sil volra pendre o lexar per altre any: e si res nos dien passats vuyt jorns dins l'ltre any sia bagut per relogat en cartes, xxiiij.

¶ De taules de mercadal.

Nengu no deu fer obrador ni taula ni bancs qui fassa empar al mercadal de Perpinya Elfons rex en cartes del libre vert major, xviii, e del menor en cartes, xiiij.

Item lo dit senyor confirma totes taules de mercadale plasses de perpinya rex Jacobus en cartes del libre vert major, xxxvi.

¶ De franqueses leudes e barres:

Do comte girart feu franchs e lexà lo dret de viduatge als homens de ppinya en cartes del libre vert major, xvij.

Item leuda nos paga per traure saquada de forment dela vila rex Jacobus en cartes del libre vert major, Ixxiiij.

Hom de perpinya no deu pagar leuda al Coloni a Cobliura sino de besties cauallines que valguessen mes de xv. liures e altres que volguessen vendre: ni de perdes ni perles ni de orní argent rex Jacobus en cartes del libre vert major, lxxxvi, e del menor en cartes, Ixiiij.

Declaracio e remissio dela leuda qui s'paga a verhet en cartes del libre vert major, xv, e del menor en cartes, Ixxxxv.

Remissio dela leuda qui s'paga a Latzo deuall en cartes del libre vert major, cvij, e del menor vert en cartes, Ixxxxvij.

Collectores leude vel alterius vicinalis, s. pedagii mensurati et pensi debet jurare in manibz bajuli illius loci seruare et tene recapitulum, xxviii. Pro tri scdi in curia barchie Jacobus sedis in curia gerunde, ca° ii. Neq fugiunt iuridictio nem ordinarioz in curia bar. c°, xvij, et xiiij.

Defranqueses leudes e barres.

Confirmació de franqueses donades per lo rey en Jaume fet a per lo rey Jfrade rich en cartes del libre vert major. cvii.

Si es pson caualcar no paga leuda : e ab jura-
ment es quiti si passa be-
sties.

Declaració de les leudes de cobliure e del volo en quina forma se deuen pagar ne de quals mercaderies rex Sanxo en cartes del libre vert major. cviiii. e del menor libre vert en cartes .cij.

Memoria de les leudes que lo Senyor rey pren en la vila de Perpènya en cartes del libre vert major. lxxxvi, e del menor. lxxviii.

Jfranquesa de leuda de or; argent; e pedres precioses que sien portades de rossello en Latalunya; e de Latalunya en rossello; en cartes del libre vert menor. lxxiiii Los homens de perpènya e de rossello son franchs de leuda en la ylla de Mallorques. Anorcha e uissa costa. v. milia liures Barceloneses rex Sàxo en cartes del libre vert major. cxviii. e del menor en cartes. cviii.

Homens de perpènya prenen leuda a Mallorqua dels homens dels comtats de rossello e de Cardanya exceptat de aquells de cobliure rex Sanxo en cartes del libre vert major. cxx. e del menor en. cxviii. fins que fossen pagats de. v. milia liures q hauien prestats al rey.

Sentencia que los homens de perpènya no paguen leuda asant Jfeliu deuall en cartes del libre vert major. clxxxvi, e del menor en cartes. clxviii.

Los homens de perpènya e de aquells comtats son franchs de pagar a Mallorques imposicio o passatge rex Jacobus en cartes del libre vert major. clxxxviii, e del menor. clxxviii.

Los homens de perpènya e leurs mercaderis son franchs en la ylla de Eredanya e de Lorsogua rex Jacob en cartes del libre vert major. clxxxviii. e del menor. en. clxx. Ultre privilegi semblant al propdit infant Alfonso en cartes del libre vert major. dxxxviii.

Homens de perpènya son franchs de leuda a Tortosa alacant a oriola aguarda mar e en totes les terres del Senyor rey axi com homens de Barçalona rex p. en cartes del libre vert major. ccvi, e del menor. ccxii.

Executoria de la franquesa de les leudes rex p. en cartes del libre vert major. ccviii. Prouissio del Senyor rey Alfonso ab la qual mana atots cullidors e atots altres officials que no prenguen leuda dels homens de perpènya en cartes del libre vert menor. ccclxxvii.

Lo jutge de patrimoni ab ça letra qui declara vestidures no paguar leuda en cartes del libre menor vert. ccccviii.

Item vollo Senyor rey que homens de perpènya no paguen leuda de tortosa en cartes del libre menor vert. ccccxviii.

Prouissio que homens de perpènya no paguen barra a cobliure en cartes. lviii.

Prouissio com home de perpènya no deu pagar leuda en cartes. clxxv.

Jfranquesa del rey Jfraderich que en Sicilia homens de perpènya no pague leuda en cartes del libre vert menor. lxxxviii.

Privilegi que acobliure nos pague leuda de mesurar blat per regoneter si dochs nos venia en cartes del libre vert major. cviii. e del menor. c.

Prouissio ab la qual lo Key mana als cullidors deles leudes que no leuen leuda de homens de perpènya en cartes. ccxvii. lo quitur de traure.

Prouissio ab la qual es manat que homens de perpènya no paguen leuda de tortosa en cartes. cdxxxvi.

DRimerament home de perpenya no pagua delme de lana de son bestiar en cartes del libre vert major.xiiii.e del menor en.cclxxxiii.e logouernador deu requerir e manar que nengun rector deles sglesies de rossello no demanen rex p^o. Item home de perpenya no pagua delme de fruyta ni de hous ni de cabres sino en loch ont tenen lo bestiar: so es mig delme en cartes del libre vert major.xiiii.e del menor.lxxxiii.

Item home de perpenya no pagua delme de pollis de porcells de ous de formatges ni de oques ni de anedes ni de besties ni de caualls ni de bous ni de ases ni de buchs de abelles en cartes.dellibre vert major.xiiii.e del menor.lxxxiii.

Item home de perpenya no pagua delme ni premicia de blat renaciu ni de erba que no sia stada semenada ni de erba semenada ques do abestiari ni de erba dalla da ni de faues remedies en cartes del libre vert major.xiiii.e del menor.lxxxiii.

Item home de perpenya no pague delme ni premicia de cols semenades ni de batibechs ni de leytugues ni de julinert ni de spinachs ni de borrages ni de porrat ni de almolls ni de cassandra naps ni fullassa que es cullida de bledes en cartes dellibre vert major.xiiii.e del menor.lxxxiii.

Item home de perpenya no pagua delme ni premicia de carabasses ni siurons ni de cogobres ni de melons ni de bardelagues ni de cirigia ni de alfa aqua ni de metxa en cartes del libre vert major.xiiii.e del menor.lxxxiii.

Costuma de quina cosa seuen pagar
deumes e premicia.

Item home de perpenya no paga delme ni premicia de oliues ni de lana fruyta ni de rabims que algu hage de orts ni de canes ni de lenya que sia baguda o boschs en algunes possesions en cartes del libre vert major.xiiii.e del menor en.lxxxiii.

Item home de perpēya no pagua delme ni premicia de pastell ni de algūs splets quis facen en margens ni en marginades en cartes del libre vert major.xiiii.e del menor.lxxxiii.

Item es costuma que home de perpēya no pague delme ni premicia de blat sino aldret als senyors dles terres en cartes dllibre vert major.xiiii.e del menor.lxxxiii

Item no es acostumat pagar delme de algūs splets quis fassen a malloles entre malols o vinyes en cartes del libre vert major.xiiii.e del menor en cartes.lxxxiii.

La cōposicio o Sentècia fera sobre los deumes e premicies desplets e de ortalissa pastell roge cardons:ni ab quina forma e mesura se deuen pagar en cartes dellibre vert major.cxxii.e del menor.en cartes.cxxii.

Gregori papa cōsentí priuilegi al rey Santro dels delmes en les terres per ell conquistadores dels paguans en cartes del libre menor vert.ccclxv.

Papa vrba sobre les decimes demunt dires en lo libre vert menor idem en cartes.ccclxvi.son.

Prouissio del Senyor rey Alfonso sobre los delmes e premicies en cartes del libre menor vert.ccclxvii.

Prouissio que los homens de perpenya no paguen delme de lana en cartes.iv.

Ordinacio real que los homens de perpenya hauens possesions per los castells no pague vinte ni reradelme exceptat los cellers q tenen ples forces en cartes.xxiij.

Lo gouernador pot requerir e manar als rectors deles sglesies del comtat de rossello que no demanen delme de lana dels homens de perpenya en cartes dellibre vert menor.ccj.Rex p^o.

De contribuir en los carrechs dela vila tota manera degent.

Dos clergues cauallers e religiosos perço que han dins los murs dela dita vila de perpenya deuen pagar ales obres dels murs de aquella e lo batle los ne pot forçar rex p^o, en cartes del libre vert major. xxxviii.
Totclergue qui no sia en sacres ordens deu pagar e contribuir en les messions comunes dela vila: e aquells qui son en sacres ordens en certa manera rex Jacobus en cartes del libre vert major. xxxxi.
Tot hom de perpenya de qualsevulla condicio sia deu pagar e contribuir en les messions dela vila rex Jacobus en cartes del libre vert major. xxxxi.
Nengu qui faça residencia en la vila de perpenya en cara que sia dela casa del rey nos pot escusar de contribuir en los carrechs de aquella pus no sien cauallers o generosos rex p^o. en cartes del libre vert major. ccxviii.
Que los monaders e altres priuilegiats nos puguen scusar de contribuir en los carrechs dela vila rex p^o. en cartes del libre vert major. ccxx.
Prouisio que nengu nos pugua scusar de contribuir en los carrechs dela vila en cartes. l.
Prouisio que hom de perpenya nos pot scusar de contribuir en los carrechs dela vila en cartes. lxxii.
Prouisio que nengu nos pugua scusar de contribuir en los carrechs dela vila en cartes. lxxvi.
Ordinacio de aquells qui p^o priuilegi se volen scusar de no pagar als carrechs dela vila que nos pusquen alegrar dels priuilegis de aquella en cartes. cix. es pus larch posada en la rubrica dels consols en dit nombre.
Prouisio quels moneders, e aduocats baguen acontribuir en los carrechs dela vila en cartes. lx.

De confirmacions de priuilegis fets per los Reys passats.

Confirmacio del comte Girart deles costumes e priuilegis dela vila de perpenya en cartes del libre vert major. xv. e del menor. viii.
Confirmacio feta per lo rey Alfonso primer: de tots los costums e priuilegis de perpenya rex Alfonsus primus en cartes del libre vert major. xviii. e del menor vert. xii.
Altra confirmacio del rey en Pere primer en cartes. xvii. del libre menor.

Confirmacio dels priuilegis dela vila de perpenya feta per lo rey en Jaume de Mallorques pero no loba que home de perpenya pusque guiar rex Jacobus en cartes del libre vert major. xxx.e del menor. xx.

Confirmacio dels priuilegis e costumes dela vila de perpenya rex Jacobus en cartes del libre vert major. lviii.e del menor. xxxiiii.

Confirmacio feta per l'infant en Sanxo dels priuilegis e costumes dela vila de perpenya en cartes del libre vert major. lxxxviii.

Confirmacio del reyen Sanxo deles costumes e priuilegis dela vila de perpenya en cartes del libre vert major. cvi.

Confirmacio dels priuilegis e costumes scrites e no scrites dela vila de perpenya feta per lo rex en Jaume de Mallorques en cartes del libre vert major. cxxiiii.e del menor libre vert. cxxiiii.

Confirmacio dels priuilegis e costumes dela vila de perpenya feta per lo rey en Pere ab sagrament en cartes del libre vert major. clxxxviii.

Confirmacio de tots los priuilegis e costumes dela vila de perpenya feta per lo rey Joan en cartes del libre vert major. ccxxxiiii.

Confirmacio de priuilegis vsos e costumes velles e nouvelles feta plo rey en Arxi en cartes del libre menor vert. ccxxxvii.

Confirmacio de priuilegis vsos e costumes dela vila de perpenya feta per lo rey Ferrando en cartes del libre menor vert. ccclxviii.

Confirmacio de priuilegis vsos e costumes de perpenya feta per l'infant Alfonso primogenite gouernador general en cartes del libre menor vert. ccclxviii.

Confirmacio feta per lo rey Alfonso dels priuilegis obtenguts per missat antoni amat e guillem amarell en cartes del libre menor vert. cccdiij.

Confirmacio de priuilegis libertats concessions immunitats e bofis vsos als cos sols evila de perpenya rex Martinus en cartes del libre menor vert. ccxxxviii.

Iste rex laudauit omnes
cōsuetudines scriptas et
non scriptas.

Tall ni subsidi nos pot fer per donar a Reys ni a Regines ne prestar diners ne fer fermansa.

Priuilegi quelo Rey no pot demanar ne forçar algu de perpenya de prestar lisino ab sa voluntat en cartes del libre vert major. xviii.e del menor vert en cartes. viii.e. xii.

Tall ni subsidi no deu esser fet per sou ni per liura en perpenya per dar agent dar mes ni al rey ni a altri rex Jacobus en cartes del libre major. xxxi.

Home de perpenya no paga boatge al rey per son adueniment e enfranqueix lo salinar en cartes del libre vert major. lxxxvi.

Item que lo Senyor rey no puga forçar algu de prestar li diners ni ferli fermanssa en cartes del libre menor vert. cccxli.

Provisio q no sia pagar subsidi per coronacio de rey ni de regina en car. cdlxxxviii fonch per lo rey Ferrando.

Lo senyor de perpenya no deu fer nenguna colta ni forsa a home de perpenya en cartes del libre vert menor. viii.

En cartes. ccvii. rex martinus e en cartes. cxxxv.
rex Martinus.

De sepultures: nouenes: e capdanys: despulles de homens morts strangers: de sonar les campanes: de benedictions denouies e que res no los sia donat en los nouiatges: ni a fillols: e les dones maridades de quin drap de dol se deuen vestir.

Que les dones maridades quāt se mor iur pere o maresorni frare nos vesten de vert sur mes de vestidures deploz rex Jacobus en cartes del libre vert major. clvij. Sentencia dels bens lits e despulles de aquells qui moren en perpenya e los sonar deles campanes e benedictions de nouies e sepultures de morts en cartes, del libre vert major. lxvj. e del menor en. xxxij. Diffinicio e remissio feta per lo bisbe de Elna deles despulles e lit de aquells qui moren en perpenya en cartes del libre vert major. lxvij. e del menor libre en. xxxvij. Confirmacio de papa climent sobre la sentencia deles despulles daquells qui moren en perpenya en cartes del libre vert major. lxvij. e del menor en. xxxvij. Ordinacio deles nouenes capdanys e altres cantars en cartes. cxxxij. Ordinacio dels draps dor e entorxes dels cantars dels morts e de no donar soyes anouies ni affillols en cartes. clj. Ordinacio deles nouenes e dels capdanys e dels cantars dels morts que nos facen en diumenge en cartes. clx. Ordinacio dels caperons e deles vestidures com equant temps e dies se deuen portar per los pares e mares e parents en cartes. clxij. Ordinacio que les robes de dol e de robes de dones que no rosseguen per terra e penes als lastres qui les tallaran en cartes. clvij. Ordinacio o prouisio que capdanys nouenes ni catars per morts nos fassen desciuant en perpenya en festes de vigilias dejunades ni de apostols axi com en la ordinacio es largament contengut en cartes. ccvi. Ordinacio quantes entorxes deuen accompanyar lonoue e lanouia quāt van amissa ans de dia en cartes. xxvij. Ordinacio del vestir del dol ni quals persones sen deuen vestir en cartes. xxvij. Ordinacio de no cortegar les nouies sino cert dies e de no donar res a nouies ni affillols en cartes. cxvij. es reuocada. Privelegi del rex en Sanxo que sots pena de x. liures quis vulla que myra que lo jorn d'la sepultura que lo hereter o propinqueno gos fer ajust degēts en ca casa sino tansolament dels parents e propinquies del mort e no de altres. Item lo dit rex Sanxo institui que nengu de qualsevol stat o condicio sia no gos posar drap dor ne de seda sobre los cossos morts quāt seran portats ala sepultura sots pena de x. liures. Item que nengu propinque gos accompanyar a sebellar lo dit cors sots la dita pena. Item que noy puisque hauer sino quatre tortes de qua treliures de cera cascuna. Als infants o morts en q no ha mestre solemnitat cua tre ciris o quatre candeles de migalunya lo ciris sots la dita pena de x. liures. Itz deles vestidures de dol sots la dita pena. Item que nengu no gos visitar nomics ab luminaria de tortes en cartes del libre vert menor. cxvij.

¶ De ornaments de homens e dones arí de perles pedres broderies d'ossegues de dones.

Orдинacio dels ornaments que les dones e donzelles deuen portaren lo cap en lo cors; e de quins draps; ab penes als portats e als fastres en cartes, xxv
Ordinacio deles rossegues e deles vestidures d'les dones e deles donzelles en cartes, xxxvij.

Ordinacio sobre los arrements e vestidures e brodaries pedres e perles que poden portar los homens e les dones de perpenya e penes als fastres, pellicers e ar genters qui contra faran en cartes, cxxxvij.

Prouisió que les dones no porten rossegues en cartes, clxxvij.

¶ De iuristes e aduocats.

Declaracio quels aduocats no deuen afar ala host si donchs n'oy ha emidet necessitat e han a contribuir en les despeses rex Jacobus en cartes del libre vert major, clxviii, e del menor en, clj.

Declaracio de hun capitol dela preceden sentencia de talle de collecta e de contribucio quis faça en la vila de perpenya que iuristes hi sien tenguts a pagar rex Jacobus en cartes del libre vert major, clxxi, e del menor en cartes, clj.

Juristes qui tindran offici Real no gosen tenir iudicatura ne procura ne pendre aduocacio ne salary ne pensions de prelats richs homens ne de altres hauents iuredictio en los dits comtats rex Martinus en cartes del libre menor vert, ccxxx.
Que nengú singular vniuersitat vila o castell comte o baro o prelat no gos tenir sino hun aduocat pensionat en cartes d'libre vert major, ccxvij, e del menor, ccii.

Que los aduocats iuren enbans que res proposen en les causes de lurs ciétsols

que sens malicia e diffugis menaran les dites causes e plets rex Martín en cartes del libre menor vert, ccclxxvij.

Priuilegi que si algun iuriste qui no hage praticat en perpenya o en altra part p dos anys no pot esser iurge de batle de vaguer ni de apells rex Alfons en cartes del libre menor vert, ccclxxxii.

Prouisió que sia inquirit contra los iuristes qui venen contra los usos e priuilegis de perpenya en cartes, clxxxvij, del libre de prouisiōs; e tals son perjurs e infames.

Ordinacio que los aduocats iuren de no menar malplet, lvi.

Ordinacio que si iuristes ni altra gent venen contra priuilegis dela ma armada sien priuats e bandegats de gausir dels priuilegis en cartes, cxxxx.

Prouisió que los aduocats e moneders hagen a contribuir en los carrechs dela vila en cartes, ix.

¶ Omittim te ait isti mox
Todidq; illi rebocis ait
Tunc huius filia encyclo
Abita ab aliis etiam q; q;
Prudentem et iusta fuit
Invenit q; q; q; q;
Omnisq; omittim tunc
Tunc q; q; q; q;
Tunc q; q; q; q;

¶ Jureperitus qui no
doctor vel apbar in i
no debet vti officio aduo
cationis assessorie vti iudic
cature in locis et villis in
signib; cathalonie donec
in presencia vicarii vel al
terius officialis et proboz
domini illi ciuitatis vel
ville examinatus fuerit et
aprobatu et prestabit in
ramentum solitu Alfons
sui in curia Montis
soni c. xvij. p. iiiij. in cu
ria Ceruarie c. xiij. et in
curia motissoni c. viij.

¶ Drapes e alnes.

Orдинacio deles alnes e tornes q̄ deuen donar los drapers en cartes. cxviii.
Ordinacio deles tornes q̄ los drapers deuen donar a cascuna cana de drap
go mig palm en cartes. ccviii.
Ordinacio que los draps hagen esser banyats e baxats en cartes. cclxxvii.
Ordinacio que los drapes hagen a donar mig palm de drap a cascuna cana de
tornes en cartes. clxxi.
Ordinacio de alnes e de canes e que alnes no hagen agullo en cartes. xviii.
Privilegi q̄ los officials no deuen clauar los obradors dels drapers de perpinya
pus han altres bens: si o fan ells poden obrir lurs botigues rex Jacobus en lo
libre vert major en cartes. clxxxvi. e del menor libre vert. clxxxv.

Sponsalia et matrimo,
mia abscondita scriphibet
despolans aut puerilam
rapiens sine cōsensu pare,
tū aut si parētes nō hēt q̄
et tuto & seu i p̄is deficien,
tib⁹ duor vñtris primio
rum cōsanguineor⁹ pena
perpetui exili⁹ a rotō dñi
regi citra mare & a regno
majoric⁹ puniſ Ferdinand⁹
dus in curia bar c. xviii.
idem Jacob⁹ p̄m valēc⁹
libro. v⁹.
Et eciaꝝ morte corporali
si rapt⁹ vñ violēcia inter,
uenerit vel alic circumstan,
cie indicant⁹ arbitrio hoc
expostat.

Illi⁹ ordo seruat in mi
litaribus.

Si vero absq̄ cōcessi pa
rentū ipa puerilla cōsciat
rapt⁹ vel sponsalicio seu
matrimonio abconsis ni
si. xxiij. annos excessisset
privabitur hereditate pa
rentum.

Et si malicioſe quisq̄ se
iactauerit deſponsasse ali
quā puerillā cōtraveritate
sine voluntate parentuz vñ
alioruz supradictor⁹ ipo
facto pp⁹ exilio puniatur
vel alia pena arbitrio in
dicantis casu quo exili⁹
nō esset pena eidē.

Testis q̄ dicet se interne
tuse in iposalicijs vel ma
trimoniis absconditis si
mili pena exili⁹ puniatur

¶ Dematrimonis amagats.

Dels matrimonis quis fan amagadament sens consentiment de pare e mare
o tudors o curadors lome sia exellat de tota la senyoria del senyor Rey e la in
fanta perda tots los bens paternals e maternals e si seran en casa de altri quelo
esposat prengua mort si sera vist fahedor als consols de perpinya e al batle. Los
tractadors sien condempnats a exill rex Pº en cartes del libre vert major. cxxxii. e
del menor en cartes. cxxxvii.

Privilegi qui agreuge la pena de aquest propdit privilegi rex Jobannes en car
tes del libre vert major. cxxxii.

Que la pena de il morabatins imposada als matrimonis amagats no hage
loch en les donzelles basta que perden lo dot rex Jobannes en cartes del libre vt
major. cxxxii.

Ordinacio deles donzelles quis pren en marit sens voluntat del pare e dela mare
que perden los drets paternals e maternals e ab. v. sous poden esser heretades en
cartes. xxv.

A dicte de les amortitzacions fet per lo rey en Jaume de Mallorqua en lo libre vert major en cartes. clviii. e del menor en cartes. cxxxviii. La forma com se deuen pagar e amortitzar los alous.

Ordinacio del rey en Sanxo ab la qual cōfirma lo edicte precedent en cartes del libre vert major. clxi. E q̄ los bens puenints en ma morta dins lany sien venuts sino son occupats p lo fisch real: e del menor. clxxii. E quines coses se podē amortitzar. Que nengun comissari no vs deles amortitzacions sino segons forma dels edictes rex p. en cartes del libre vert major. clxv. E que dret de amortitzacio sia pagat sola ment de bens immobiles e en los casos del edicte: e del menor en. cclx.

Que d̄les monedes lexades per comprar censals afer benificis o aniuersaris nos paga una amortitzacio en cartes del libre vert major. clxvi. e del menor en. cclx. rex p. Item altre privilegi en cartes del libre vert major. clxvi. que si alguns bens son lexats a algu e vinclats a qualque benifici durāt la vida del legatari nos pot demanar dret de amortitzacio.

Item altre semblant privilegi en la prop d̄ita carta. clxvi. del mayor: e del menor en. cclx. e. cclxi.

Que de c̄sals ont hage carta de gracia nos pot pagar amortitzacio rex p. en cartes del libre vert major. clxvii.

Que tots processos fets per los comissaris deles amortitzacions contra dites pruisiōs sien reuocats e penyores restituides rex p. en cartes del libre menor. cclxi.

Item que sila part ha rabons quenoy es tenguda que sen pot fer proces davant lo gouernador e comissari in dicto folio.

Prouisio reuocatoria de vna comissio deles amortitzacions en cartes. xxviii.

Prouisio altra reuocatoria de vna comissio deles amortitzacions en cartes. xxix.

Prouisio reuocatoria de vna comissio deles amortitzacions en cartes. xxxi.

Prouisio reuocatoria de vna comissio deles amortitzacions en cartes. xxxii.

Prouisio reuocatoria de vna comissio deles amortitzacions en cartes. xxxiii.

Inhibicio feta al comissari d̄les amortitzacions en cartes del libre de pruisiōs. xxx. Sobreschiment fet al comissari deles amortitzacions en cartes del libre de prouissons. xxxi.

Prouisio q̄ a censal ab carta de gracia no ha dret de amortitzacio en cartes. xxxii.

Inhibicio feta del comissari d̄les amortitzacions en cartes del libre de pruisiōs. li.

Sobreschiment deles amortitzacions en cartes del libre de prouissons. lxxxviii.

Prouisio que del conseruador deles amortitzacions pusque bombauer recors al gouernador en cartes. cx.

Prouisio confirmatoria de vna pruissio de amortitzacions ab. v. pruisiōs apres en cartes. clxxiiii.

Lo rey en d̄ere cometia al gouernador qui lauons era que coneugues d̄les amortitzacions en cartes del libre vert menor. cdxxxviii.

Lorey deu tenir los homens de perpenya
en pau e treua. Apres tracte de deueses e co-
nils blancks enegres del Rey.

DEl vila de perpēya no pot esser mudada p lo Rey en altre lloch cos la volgues
mudar a sent latzer rex Alfonsus en cartes del libre vert major. xx, e del me-
nor. xiiij.

Altra del rey Alfoso pri-
mer en cartes. xiiij. del li-
bre vert menor. Item. xc.

Lo rey deu tenir guardare seruar en pau e treua tots los homens de perpenya e
lurs bens mobles immobles dins e defora ont quels hagen rex p, en cartes del li-
bre vert major. xxxviii. e del menor. xvii.

Clausules del testament del rey en Jaume darago dela institucio heretament e
vincles e substituciōs de sos fills en car. del libre vt major. ciii. e del menor. en. lxxix.
Translat dela clausula dels codicils del rey en Sano en cartes del libre vert mas-
jor. clxi.

Lo rey en Jaume de Mallorqua tenia la terra en feu per lo rey darago rex p
en cartes del libre vert major. clxxxvi.

Carta ab la qual apar com l'hou persones elegiren en rey don Ferrando infant
de castella en cartes del libre menor vert. cccvii.

Declaracio feta per lo Senyor rey qui hauia e tenia per papa en cartes del libre
provisions. cli.

Ordinacio deles deueses del bosch del Senyor rey en cartes. xvii.

Ordinacio dels conils negres e blancks en cartes. xv.

Ordinacio deles deueses del Senyor rey en cartes. xv.

Ordinacio que lo ferro se bage a pesar al pes del rey en cartes. ccxv.

Algutzir domini Re
gis ratione carcellagis vt
morabarini nichil debet
recipere acapto si infra. x.
dies absq manuleuta lis-
beretur acpcione si vero
infra. x. dies manuleuti
tradis potest recipere qui q
sols Et si per plures dies
capt eristat tunc x. sols
pot recipere et no altra p.
iii. in curia seruarie c.
xvi. Ferdi. i curia bar.
c. vii. sub pena priuacio-
nis officij.

De co que los algutzirs del Rey poden fer ni deuen fer.

Home de ppetiya no deu esser tengut pres en cort dels algutzirs del Senyor
rey ni del gouernador sino ala preso del batle ni deuen pagar morabatini al
tre dret rex p. en cartes dellibre vert major. cxxxvi. e del menor en. ccxiij. e. ccvi.

Confirmacio de aquest mateix privilegi feta p lo rey en Pere en cartes del libre
vert major. cxxxvi.

Que los algutzirs no tinguen judicis entramenet de conixer sino de aquells
casa del Senyor rey e de strangers rex p. en cartes dellibre vt major. cxxxviii. e del
menor en. ccxiij.

De coquelos algutzirs del rey podēfer. LVIII

Quelos algutzirs no puxen hauer capsous dels homens de ppenya de comissiōs quils sien fetes rex p^o. en cartes del libre vert major.cxxviii.e del menor en.cclxv.

Que aquells qui son del offici del algutzir no prenguen nengunes virtualles sens pagar ni hauer capsous de home de perpenya sots pena de perdre lo puny rex p^o. en cartes del libre vert major.cclx.e del menor en.cclxv.

Provisio com los homens de perpenya no poden esser tenguts presos en los carces dels algutzirs en cartes.liii.

Provisio ab la quallo Rey mana que los algutzirs no hagen dret de capsous en cartes.cxxxviii.

Algutzirii no possunt se intromittere de causis similib^o v^o criminalib^o habitaroꝝ ciuitati vel villa rum Regaliū Cathalōie nisi illoꝝ qui sunt de domo regis nisi haberēt specialē comissionē cuꝝ littera alia noꝝ possunt cognoscere sine vicecancellario seu regentis in causis de parte ad partē quenos sūt de domo regia ap. curie iiii. bar. petri. iii. Maria in curia bar. c^o. viii.

Algutzirii. no possunt exercere officiū nisi duo dñi regis et ciꝝ primogeniti et habēt esse naturales Cathalani nec possunt tenere iudiciū sine episcopala comissione Maria in curia bar. c^o. viii.

Algutziri^o gubernatoris Cathalōie ac ossiliōnis noꝝ pot recipere salariū um prectru custodiuꝝ vel alsabaliꝝ qui realiter recipit noꝝ sit missus dñi dato dicti gubernatori v^o assessoris in carcere Maria in curia bar. c^o. xviii.

Del adzembler del Rey.

Que lo adzembler del Rey no prengua per forca besties de algu ni de loguer rex p^o. en cartes del libre vert major.ccxx.e del menor en. ccvii.

Altres semblant priuslegi que nengu no prenga bestia de altri de cella ni de best ni de loguer sino per seruey dela persona del Rey dela reyna fills o filles lurs:rex p^o. en cartes del libre vert major.ccxx.e del menor en.ccli.

Provisio quelo adzembler del rey no puga pendre besties de loguer per forca en cartes.lxi.

Adzembulari^o qui recipit peccunias p^o animalibus que ad oppus Regie curie receperat vt ipsa emitat est infamis p^o. i^o. in curia motisseni.c^o. xvi.

Dela taula dels officials Reials.

Los officials reals son tenguts de fermar e tenir taula segons cōstitucions de Cathalunya rex p^o. en cartes del libre vert major.cciiii.e del menor en cartes.cxxxviii.e.cxxxvii.

En qual manera se deu procehſr quāt los jueges dela taula son donats per los sotostos rex p^o. en cartes del libre vert major.cciiii.e del menor ccviiii.

Omnis officiales qui ius habet reddere de uno ad aliū in Cathalonia et regno maioric et insulis adiacentib^o assessores et consiliarii eoꝝ debent esse Cathalani Jacobus. ii^o. in prima curia bar. c^o. i^o. et. ii^o.

Dela taula dels officials Reals.

COnnes officiales regis ante quod vratur officio sibi commissio debent prestare et donecam caucionem cu bo nis fidemissimis sub cu voluntate confusa deteneredo tabula Jacobo⁹, in se da curia bar. c. primo.

Si Regi pertinet punire si voluntate officiale suu ante tabula qui delinqvit exercendo officia Alfonso⁹, in incuria morti salbi c. xvi.

Quoniam rex non obtemperat

terre officia aliqui q fuerit ratioc offici p inquisitoris

res tabule in aliquo condempnat Jacobo⁹ in prima curia bar. c. xi.

Quoniam rex non debet impedi re in toru o in parte inquisitoris table Jacobo⁹.

ii. in. iii. curia bar. c. iii.

Es si quid predici locari seu collectores tertiorum et scriptores curion per vim corruptionem aut alio in obite exhiberint aut receperint tortu in duplo restituere parti tenetur ad qd per captionem bonorum so-

naq et alia iure remedia per suos ordinarios compellatur p. iii. curia certiaric c. xviii.

Judices seu inquisidores tabule possunt exhibere eorum notariorum seu scriptorium Jacobo⁹ sed in tertia curia bar. c. iii.

Los jutges dela taula ans que prenguen salari han assegurar en poder dls ordinaris que les questio denant ells mouedores determinaran dins spay de quatre mesos rex p. en cartes del libre vert major. cciiij. e del menor. ccr.

Que a algu no sia comanat offici del uredictio ni a altri per ell tro que hage teguda taula rex p. en cartes del libre vert major. ccv. e del menor en. ccxv.

Que algu no sia admes a algun offici tro que hage tenguda taula: ni apres la dita taula tro sien passats. iii. anys rex p. en cartes del libre vert major. ccv. e dl menor en. ccxxxiiij.

Lo scrina del tauler dels clams erera clams deu fermar de tenir taula axi com los altres officials reals rex p. en cartes dl libre vt major. ccv. e dl menor en. ccxxxiiij. Ultre priuilegi semblant del precedent de aquest dessus scrit rex p. en cartes del libre vert major. ccv.

Item que los jutges dela taula o inquisidores dls officials criminals elegesquen notari en cartes del libre menor. vert. cccclxv.

Prouisso que lo scrina dels clams hage atenir taula en cartes. lvi.

Prouisso que nengu qui sia stat official real no sia admes a negu offici entro que sia absolt dela taula en cartes. lx.

Prouisso que lo scrina dels clams tinga taula en cartes. clxx.

Prouisso que los manaments del gouernador no scusen los officials reals de tenir taula en cartes. ccxiij. Pero si tal manament era fet e concordat en lo consell e scrit en lo libre dls vots del cosell del gouernador no son teguts los officials tenir taula en la mateixa prouisso en cartes. ccxiij.

Forma dela taula dels officials reals dela Ciutat de Barcelona en libre de ordins nacions en cartes. cv.

Del Studi de perpenya.

Prinilegi del studi de perpenya e los doctors escolans han les frâqueses dl studi deleyda e stan en saluaguarda del Rey rex p. en cartes del libre vert major. cclx. e del menor en. cclxviii.

Prinilegi del studi de perpenya atorgat per papa Ellement en lo libre vert en cartes. cclxi. del major e del menor en. cclxviii.

Los consols de perpenya poden stimar los alberchs prop lo studi per fer studis ses appellacio infas Joanes en cartes del libre vt major. cdxj. e dl menor en. ccxlviii. Prinilegi del studi de Teulatgia consentit per papa Nicholau en cartes del libre menor vert. ccclviii.

Ordinacio dels infants qui han passades les parts aprenguen gramatica dins los limits del studi e vagen al auditor general en cartes. ccxxvi.

Que la sciencia de mestre Ramon Lull sia legida en cartes dl libre vt menor. d. xvii.

Nengu no deu esser tortorat sens defenses rex Jacob^o en cartes del libre *vt major*.clvi.e del menor en cartes.cxxxvi.
Nengu no deu esser tortorat sens q^u primer no sien dades e preses defenses rex p^o, en cartes del libre *vert major*.clvi.e del menor en.ccli.
Nengu no deu esser executat de mort tortorat ne bendeiat sino ausides primera, ment e dades defenses rex p^o, en cartes del libre *vt major*.clvi.e del menor en.clv.
Prouisio que no sia procehit contra home de perpenya a mort ni aturments sino dades defenses en cartes.lxxvi.en libre de prouisions.

Nullus debet condempnari sine cognitione iudicis
ymo debet procedi tam in puniendo q^u absoluendo
q^u ad manuleutam dando ad cognitionem iudicis
Jacob^o scds in scda curia
bar.c^o.xxvi.
Nec debet aliquis condemnari ad mortem vel ad mul
tilacionem mebroz vltro
mentis subici etiam pre
gem vel quemcumq^{ue} officia
lez deffensione debita no
cessaria Et lfa v^l preceptu
contra hocc manatu no
valet Alfonsus tertius in
curia montisalbi ca^o.xxv.
p^o tertius in curia perpi
niani.c^o.xiiij. et in curia
ceruarie c^o.primo .

De carregar e descarregar mercaderies a Loblure a Lanet e en altres parts.

Ot hom pot carregar e descarregar ses mercaderies en quals ports se vulla
dela terra del Senyor rey paguant los drets rex p^o, en cartes del libre *vert major*.cxxxx.e del menor en.ccli.

Sentencia la qual confirma aquest privilegi damunt dit rex Joannes en cartes
del libre *vert major*.cxxxxi.

Executoria dela dita sentencia rex Joanes en cartes dellibre *vt major*.ccxxxiii.
Los subdits del Senyor rey poden carregar e descarregar lurs virtualles e merca
deries a sent Lorens e Lanet no contrastant la inhibicio fera ab prometesa que
no portaran les mercaderies en terra de enemicbs del Senyor rey Rex p^o, en car
tes del libre *vert menor*.ccl.

Prouisio del carregador e descarregador de Loblure en cartes.cxxxviii.

Prouisio del carregador e descarregador de Loblure en cartes.cxxxix.

Prouisio del descarregador de Loblure en cartes.cxxxvii.

Executoria del descarregador de Loblure en cartes.cxxxviii.

Executoria del descarregador de Loblure q^u es dela sentencia en cartes.cl.

Tot hom pot descarregar ses mercaderies en qual port se vulla o descarregador
ara sia de baro o de prelat no contrestat qualsevulla privilegi per lo rey en ADar
ti atorgat a Loblure en cartes del libre menor *vert*.ccccvii.

Renocatoria del carregador de Loblure en libre de prouisions en cartes.cxxxviii

De clergues coronats e de aquells qui alleguen corona e beneficiats strangers.

De clergues qui pladegen ala cort del batle no paguen messions: ni los homens de perpenya qui pladegen ala cort del official tampoch no deuen pagar messions en cartes del libre vert major. lxxx.

Privilegi de papa Benet ab lo qual vol que los clergues mercaders o qui vsaran de altres contractes ceculars eseran ramesos ala cort ecclesiasticha que no sien de llurats fins q hagen pagat alurs crebadors en cartes del libre vert menor. cclyiiii. Remissio degó quels clergues hauien pagat en les aitudes dla vila en libre de prouisions en cartes. lxxvii.

Item altra semblant prouisio de aquesta prop dita en cartes. lxxxvi.

Prouisio que clergues destranya nacio no sien beneficiats en aquest regne en cartes. clxv.

Prouisio quelo bisbe de Elna faça castich dels clergues tósurats criminosos en cartes. clxviii.

Pragmatische que los stranges no poden obtenir benificis en lo regne en cartes del libre de prouisions. cclyxiiii.

Prouisio que clergues coronats coniugats no sien remesos per causes ciuils posat que sien raquests per los officials ecclesiastichs en cartes. cclyxx.

Ordinacio que nengu no do agonyar a altri qui port corona en cartes. xxviiii.

Ordinacio o pragmaticha sobre aquells qui allegaran corona e vsaran de art machenicha no sien defesos per clergues en cartes. clxvi.

Ordinacio que los clergues vils officis exercints axi coz ferres peyroles pellicers fabaters blanquers tauerners carnissers no sien defesos per la sglesia en cartes. xxvii, feta per lo reuerent arquebisbe de Harbona.

De clauagueres e ayguaduyts albollons e pouys.

On de clauagueres e ayguaduyts nos fassen fots los murs de perpenya en cartes del libre vert major. cxxx.

Ordinacio de pouys e de albollons e de clauagueres en cartes. cxvi.

Ordinacio dels pouys e clauagueres que hagen ayguera cuberta o clauaguera cuberta en cartes. clxxvii.

Ordinacio dels pouys e dels albollons en cartes. ccxxxvii.

Sentencia sobre la regadora dela clauaguera dela franeria en cartes del libre de prouisions. ccxxxvii.

Sentencia en quina forma los frontalers dela clauaguera dla fusteria deuen pagar en lo scurar en cartes del libre vert menor. clxv.

Sobre execució de marques bun official raquest per altre li deu donar fauor e aiuda sens interpretació alguna rex p^o. en cartes del libre vert major.ccxxi. e del menor en.ccviij.e.ccviij.

Marqua nos pot adjudicar en perpenya ni en lo comtat de rossello de bun loch a altri rex p^o. en lo dit libre e robriqua del major vert.ccxi.e del menor en.ccxxxv.

Prouisio deles marques ques fan de bun loch en altre dins lo principat de L'asthaluny a en cartes.cli.

Prouisio e comisió que fos inquirit de cert crim per raho de marques de regne a regne en cartes.ccviij.

Prouisio ab la qual es ordenat co^s se deuen luar les marques en aquests còtats en cartes.ccxxvii.

Silo vaguer de Barçalona es en fadiga de justicia o va per dilacions lo gouernador pot dar licencia als homens de perpenya ques prenguen bens dels homens d'Barçalona fins sien pagats rex p^o. en cartes del libre vert menor.cc,circa finem.

Officialis Regi^o in facta alioz officiaiu^z regi orum pot facere pignorations in districtualibus curuz p^o.ii^o.in curia bar. c^o.xxx^o. Jacobus.ii^o.in ii.curia bar.c^o.xv.ccviij.
Et si debitor no^t habet bona tunc officialis no^t potest dare licenciam pignorandi si infra terminu littere fuerit certificatus: illo tunc actor habet p^obare bona debitor et probato pot concedi licencia pignorandi Alfonsus.ii^o.in curia motisalbi c^o.xxvij.

Detota specia de Joch e tafuraria.

Dronisio del Senyor rey Alfonso que tafureria nos tingua dins la vila de perpenya ne termens de aquella en cartes del libre vert menor.ccclxxvij.

Prouisio que nos tingua tafureria dins la vila de perpenya en libre de puisons en cartes.ccii.

Prouisio q^o tafureria nos tingua dins la vila ni fora la vila ni en cases ni en orts en cartes.ccxxxvij.

Prouisio que sia lenada la pena atots a quels qui singuen en cartes.ccviij.

Prouisio que nos tingua tafureria dins la vila de perpenya ni termens de aquella en cartes.ccix.

Prouisio que sia seruada la constitucio de no tenir tafureria en cartes.ccixvij.

Orдинacio sobre lo joch q^o nengu no gos prestar diners ni penyora a algu en joch e qui contra fara lo que prestat haura perdre en cartes.viii.

Item q^o nengu nogos jugar ni fer sugar ni trauestrar en nengu joch de dans exceptat joch de taules malleta e de cabieboch entorn la vilanya leugua en cartes.viii

Tota tafuraria es reno cada p^o.ii^o.in curia bar. c^o.xxvij. et quilibet officialis sostinent tafureria sia priuat de son officie e sellat per tres anys e pagar de pena. Liures fer dinandis in curia barci nonc.c^o.xxi.

Quia nengun deu sugar a daus en alguna manera dins casa o lochs cepats sots pena de l.sous diuinitat dora en tres parts & qui no pora pagar estara. xl. dies al presor que no si pura dispensar.

& cascu any la dita pena sia sospela dela vigilia de nadal fins epifania idem sicue.

Sors empero la dita ordinacio o constitucio no es entres ni còpres lo joch deauls Ferrado in curia barcinone. c^o. iii^o.

Item que nengun hom no tuch a cassa ni a formatges sots pena de x. sous en cartes. viii^o.

Item q negu hom no gos picar ni gitar ni en neguha manera sugar a formatges

Item que nengu no gos prestar ni fer prestar ni comprar a null hom a joch en roba ni menys de roba en cartes. viii^o.

Orдинacio que nengu no gos sugar ni vendre ni comprar ni prestar sobre nengun senyal en cartes. x.

Orдинacio de no sugar ala plassa del pug en cartes. lxxviii^o.

Orдинacio de no sugar abilles en cartes. lv.

Orдинacio de no sugar sino al sol ala plassa del blat en cartes. ccvi^o.

Orдинacio de no sugar en ort o verger ni entrar en verger en cartes. ccxxxviii^o.

Orдинacio q no sugar en loch amagat en cartes. cciii^o, e que officials no gosen res demanar als jugants.

De usurers.

Que los usurers sien enquestats ab los ordinaris e no ab comissaris e ab los scriuans de lurs corts en cartes del libre menor vert. cccxviii^o, es insertada en libre de prouisions

Item q nengu no gos fer contractes usuraris sots pena de perdre los contractes en cartes del libre de ordinacions. ccvi^o.

Item que si algun ecclasiastich o religios fara contractes usuraris que sia expellit dela vila o rames a son ordinari en libre de ordinacions en cartes. ccvi^o.

Item que lo corater qui en tals contractes usuraris entreuindra pagara. c. so e sera bagut per inhabil en libre de ordinacions en cartes. ccvi^o.

Prouisio que deles usures nos puga conixer sino per los ordinaris e ab los prouis scriuans de lurs corts en cartes. cllxxviii^o, es inserta en libre de privilegis.

Orдинacio que nengu no gos prestar diners acrestians ni subeus per fer usures en cartes. lv.

Epianus no debet cogi soluere usures xpiano se cus de baratis p^o. scds in curia barcinone c^o. liii^o.

Dnis ret non deber comittere officium publicum vel iuredictiois alicui usurario Jacobus. ii^o. in tercia curia bar. c^o. viii^o.

Que bens de homens de perpinya per via de dot lera o donacio no passen en gentils homens ni cauallers.

Drinislegi rc. Item que los bens dels homens de perpinya no se alienen per via de dot lera o en altra manera en gentils homens sots pena del quint gonyadora ala vila en cartes del libre menor vert. cccxxxix.

Provisio ab la qual son confirmades les ordinacions fetes per los consols que nengun gos fer matrimonis ab gentils homens ni transportar hi sos bens en cartes del libre menor vert. cccc.

Orдинacio dels bens de homes de perpinya transportats en homes de paratge en cartes. clviii.

Orдинacio que bens de homes de perpinya no sien transportats a homes de paratge en cartes. clxvi.

Orдинacio que bens de homes de perpinya no sien transportats en personnes de paratge ni militars en cartes. cclxvii.

Ecòrdia feta entre los militars e eclesiastichs de una part e la vila de altra part q̄ les trasportacions dels dits bens comens a cōptar de saner any. cccxxxvii.

en cartes del libre de ordinacions. cdlxxvi.

De naus que van en terra de infels.

Definicio e remissio general de les naus e personnes de Cathaluña qui van ultramar ne sran en terres del solda e altres vedades: de totes penes rex p^o en cartes del libre vert major. cclxv. e del menor en. cclxx.

Item altre semblant privilegi de aquest prop dit rex p^o en cartes del libre vert major. cclviii.

Maufraig nos pot demanaren Cathaluña en cartes del libre vert major. ciij. e del menor vert en. lxxxxv.

De la cort ecclesiastica actiu e
passiu de Perpinya e de Elna.

Pome de perpinya no deu pagar dñeres ala cort del official ni esser forçat de pledejar a Elna sino q causes criminals en cartes del libre vert major.cclxxviiiij rex J^o e del menor en.cclxxxviiiij.

Los clergues qui pledegen ala cort del batle no paguen messions ni los homens de perpinya qui pledegen ala cort del official tampoch no deuen pagar messions en cartes del libre vert major.lxxx, e del menor en.lxx.

Priuilegi de papa Benet ab lo qual vol que clergues mercaders o de altres officis vsants o contractes e seran ramesos ala cort ecclesiastica que no sien deliurats fins hagen pagat en cartes del libre menor vert.cclyiiii.

Del servici q ha a fer lo mongo de sant Johan en cartes del libre menor vt .lxxx. **P**rouisio que clergues cōjugats no sien ramesos per causes ciuils posat que sien requests per los officials ecclesiastichs en cartes.cclxxx.

Prouisio quelo vicari ne official del bisbe no poden fer monitoris per sensos deguts als aniversaris ni altres benificis per causa spoliacio de possesio axi com en la causa den Bernat ribera en cartes.cccxi.

Item dessus en cartes tres en lo capitol dels coronats ha priuilegis e ordinacions qui son en fauor de la sureddiccion del rey contra lo official ecclesiastich.

Prouisio dela translació dela seu de Elna en cartes.cr.

Prouisio notable del senyor rey Elfonso en fauor de les imposicions que monitoris que lo bisbe e los officials fassen als consols o arrendadors o a homens de perpinya no hagen efficacia ans bo hagen a renocar en cartes .cccixiiii, sin o lo veguer prouebex per los estils.

Mengu per defendre ses possessions axi com son camps vinyes orts prats e altres possessions no pot esser excommunicat en cartes .xviiij. del libre vert menor rex J^o.

Item totes decimes e premissies son profanes que los officials reals ne han coneixensa comensa Urbanus Ep^s tc.en cartes del libre vert menor.ccclxvi.

Una persona no pot tenir
dos officis de sureddiccion.

Que algu no puxa tenir dos officis de sureddiccion rex Johannes en cartes del libre vert major.ccxlviiiij.

De termens de vernet ab los de perpinya.

Bestrenyiment fet dels termens de vernet e certa part de aquells es vnida als termens de perpinya rex J^o en cartes del libre vert major.cxxxv. e del menor en.cclij.

Sentència donada sobre lo vs vehinal de vernet en cartes del libre menor vt .D.lxxi

TReuocacio de exsempcions impe
trades per cauallers e barons.

BEuocatoria de una prouissio que mossen Berenguer dolms hauia empetra
da de porrossencia q nengu official no pogues conerer de ell ni de ca muller
ni de sos fills ni de sos vassalls ni de lur bens en car del libre menor vert. ccclxxvij.
Item lo senyor Rey reuoca les exsempcions obtengudes per lo vescomte de ylla
en cartes del libre menor vert. ccccxxxij.

Prouissio ab la qual es reuocada la exsempcio del vescomte de ylla qui era exempt del
gouernador e del veguer de Rossello en cartes del libre menor vert. ccccxxxviiij.

Prouissio contra alguns fets del vescomte de Castello en libre de prouissions en
cartes. cxxvij.

Prouissio contra mossen Berenguer dolms e alguns altres en cartes. cxxviiiij.

Prouissio abla qual es reuocada la porrossencia allegada per mossen Berenguer
dolms en cartes. cxxxiiiij.

TDe les fonts e aygues de per
pinya e de tot Rossello.

DProut o comissio deles aygues del comtat de Rossello en cartes. cxxvij.

Prouissio e comissio deles aygues del comtat de Rossello en cartes. xxxv.

Prouissio del compartment dela aygua dela font noua en cartes. lvi.

Comissio o prouissio deles aygues del comtat de Rossello en cartes. lxi.

Ultra prout o comissio deles aygues del comtat de Rossello en cartes. lxxvij.

Prouissio e comissio deles aygues del comtat de Rossello en cartes. cxxvij.

Prouissio de les aygues del comtat de Rossello en cartes. cxxxvi.

Prouissio de les aygues del comtat de Rossello en cartes. clxxvij.

Prouissio del compartment dela aygua dela font noua en cartes. clxxxv.

Ordinacio que nengu no gos pendre aygua del reb dels molins den fortanet en
cartes. lli.

Ordinacions sobre les fonts qui discorren ala carrera den JFelip albert per lo pon
den gueyta per lo carrer den Ruart laltra per la carrera del vescomte deuol en car
tes. cclyvij.

Tem que los homens de perpinya bauents possessions per los castells e villes
fora perpinya puxen tenir bestiar gros e menut en los lochs ont bauran les
possessions sens pagar algun pasquer pus no sia bestiar de trenuyta en cartes del
libre vert major. lxxix, rex Jacobus e del menor. lxxi.
Ordinacio del vs vernal que tot bestiar sol exit pot intrar en los termens de altre
castell e ans del sol post quen sia fora en cartes. lxx.
Ordinacio de pagar pasquer en cartes. lxx. c. es. xii. sous per centenar de ouelles
e cabres de mig any e. i. per bestia bonina de bun any.
Ordinacio en qual manera se deu pagar pasquer en cartes. lxxi.
Los homens de perpinya poden pasquerar lur bestiar en cascun castell de Rossello
prop ses possessions sens pagar algun pasquer e tenir lo p sterçorar ses possessions
ab tanque: bestiar de trenuyta es aquell qui esta denit fora lo mur per mes espay
de hun tret de dart en cartes. lxxi.
Ordinacio q tot hom pot fer deuera qui tinga hun parell de bous en son rostoll
o possesio en cartes. lxviii.
Ordinacio de deuoses camps vinyes quis guarden ela pena que paga lo bestiar
gros e menut en cartes. iii.
Ordinacio de les deuoses e del bosch del Rey en cartes. xv.

Locat procurator fiscalis
no possit rti juredictio
aliqua nec aliquaz execu
cionem facere si si qua er
coz officijs petere habe
re ea coraz judicij ordi
narii petere tenent qui
si contra fecerint per inqui
sitorum tabule puniantur
Alfolius territus in curia
montisalbi. ca. viii. id.
tertius in curia ceruarie
c. xvii.

No pot appellare nec als
supplicare procurator fisca
lis in criminali sua con
tra ipm lata neq; in ciui
lib; nisi supuenerint sibi
scripture v' alia docume
ta q non fu silent producta
q dijurate tener. Et si ma
liciose dixerit cam appella
lacionis cõdemperem ex
pesis de suis bonis ppris
persolucendu. Qd si non
h'et in ere luat in corpore
arbitrio judicantis. Cas
curie martinis bar. c. viii.

De procurador fiscal.

Dronissio quesia presa enquesta den Bernat lorens procurador fiscal quis
atrenua de fer coses vltra son offici en cartes. lxxxvii.
Item tres altres prouisions semblants a la prop dita.
Prouision que lo procurador fiscal no gos usar de sureddicio en cartes. clxviii.
Prouision contra lo procurador fiscal mossen Ramon squert q fabia alguns abusos
en cartes. clxxxvi.

De comissaris Reals e altres. LXIII

Drouisso abla qual es feta inhibicio a alguns comissaris del senyor rey en cartes. xxviiiij. ol eol no impot a eouer per la peregrinacion de la corona. Prouisso contra los comissaris q usen contra lo capitol de cort en cartes. lxxxviiiij. rex Petrus. Comissaris no poden vsar en Latalunya per la constitucio feta a sant Colgat de valles en cartes del libre de prouisions. cclxxiiij. Item que misser Guillem tolosa e misser Scoher en querissen contra los leuders qui fan execucions illicites en cartes del libre menor vert. cccliiij. Revocacio dela comissio den Miralles procurador Real q hoys comptes de aquella qui hauien administrades peccunies dela vila en cartes del libre vt menor. ccclxx. rex Alfonsus. Prouisso que tots officials e comissaris son tenguts seruar los priuilegis dela vila en cartes. cxxx.

Domin' rex no deder mi
tere aliquem comissari
p catalaniam sub quo
uis nomine Maria in
curia bar. c. xxviii.

Caualler ni gentilhome dela ligue no pot tenir offici Real si donchs ab sagrement e homenatge no renúcia.

Item que los Cauallers e gentils homens qui son dela ligue e consuestra no puguen obtenir nengun offici Real en la vila de perpinya si donchs no hauyan renunciat perpetualment ab sagrement e homenatge en cartes del libre menor vert. cccxxxij. e. cccxxxvij.

Item la executoria del propdt priuilegi en cartes del libre menor vert vt in proximo numero.

De frares menors e prebicatorise dels bacins qui van per les ordens.

Drouisso que noychs sien sufferts frares menors strany en cartes. cxxxlii. Prouisso que los frares menors strany sien acomiadats en cartes. cxxxliii. Prouisso que en lorde dels frares menors no sien suffertes algunes nouitats en cartes. cxxxv.

Defreres meois e p̄ficadorse e dls bacins q vā p les ordēs

Ordinacio com deuen anar per orde los bacins de aquells qui acapten en lo monestir dels frares menors en cartes. cccvij.

Los prebicatoris de perpinya son tenguts tenir condret lo pont qui es davant lo portal del exanguador sobre lo rech de baoles en cartes del libre vert major. lxxiiij e del menor. xxxviii.

Inventari deles sagrasties e libreries de tots los quatre ordens en poder vel nostri tari dela casa del consolat.

Prouisio que los consols entenguen en la custodia dels frares menors e que celebren se sien foragitats en cartes. cccxvj.

De concobines alcauots e bagasses e dones desonestes e hostalers de bordell

Leno simorek cuius mere
trice in campona fuitge,
tur ambo Ferdinandus
in curia bar c. xxxvi.

Mulieres viles de suo
corpo publice diffama-
te nō debet morari inter
honestas ymo possit in-
de expelli etiam de p̄prias
domib⁹ corūdem p⁹. iij⁹.
incuria mōtissoni c. xi.
Hospes vero qui mulie-
rem sna vel libera etene-
bit causa peccadi puniaſ
in rr. florensis qui dicitur
tur te qua pena nō possit
remitti p officiales Fer-
dinandus in curia bar.
ca. xxxv.

Rouissio q alcauots no poden esser guiat en la vila de perpinya en car. ccclij.
Ordinacio sobre les fembres publiques e dels hostalers del bordell ab quin o de deuen estar en cartes. ccrxiiij.

Ordinacio que nengu no gos tenir concobia en casa ni fora casa e posat que la fembra fos amiga de capella o religios q no sen pot fer composicio en car. ccviii.

Ordinacio que home qui hage'muller o sia en sacres ordens o religios no gos tenir esclaua en casa o fora casa per ysar ab aquella carnalment sots pena de perdre la dita esclaua en cartes. ccviii.

Ordinacio que nenguna dona desonesta de son cors e publicament diffamada no gos estar en algun carrer on estiguien dones honestes en cartes. cdviii.

Item que alcauots no gosen estar dins la vila ab guiatges ni sens guiatges en cartes. ccviiij.

Ordinacio q alcauots e forasters vagabunts sien foragitats dela vila en car. lllij.

Ordinacio de concobines e de no jurar deu en cartes. cclxxviii. q nengu religios o clergue non gos tenirsots pena de correr la vila.

Ordinacio coz les fembres publiques en lo dijous sant sien meses en la casa de sat latzer en cartes. cccvii.

Ordinacio dels hostalers del bordell q no gosen prestar a nengun alcauot ni fembra ab carta ni sens carta ni ab penyores ni los hostalers tenir reuenderies en cartes. cccvii.

Item que hostaler del bordell no gos recullir en son hostal denits a saure ni a megar ni a beure algun alcauot ni fembra que tinga amich sabut E que tot alcauot dins dos dies sia fora perpinya E que nengun home no gos fer propri de fembra publica ab grans penes en libre de crides en cartes. xxv.

**De salaris soldades de misatges e seruentes
menestral e dides e altres quis loguen.**

Orдинacio de misatges e seruentes quis afermen ab altri que complegrien lo temps sots pena de. x. sous exceptat scolás de perayres e texidors en car. iii. Ordinacio de salariis de seruentes nodrisses com se deuen pagar les penes sino ser ueren lo temps promes:ço es dides e bobes qui no compliran lo temps pagaran de pena. c. sous los altres. ix. sous en cartes. lxxviiij.

Ordinacio de no demanar res pus que son passats dos anys per nengun officio o art en cartes. cxxxviiij.

Ordinacio dels misatges e seruentes e pasats dos anys no poden res demanar si donchs noy ha escriptura en cartes. cxxxviiij.

Ordinacio feta p soldades de seruentes macips escuders e altres per lurs mesters en cartes. clxx. Et apres fonsch reuocada.

Ordinacio q nengun draper apothecari sastre e pelliser e nengun altre menestral passats dos anys no pusquen res demanar del que hauran fiat en cartes. ccxiij. Si donchs no mostren carta o albara escrit de lur ma o ques sien clamats a la cort.

Ordinacio dels deutes dels drapers apothecaris fabres fusters o altres menestrals que passats dos anys no pusquen res demanar exceptats tinyayres en cartes. cxxxliij.

Ordinacio dels salariis de nodrisses e seruentes e macips qui es moderada en lo offici dels drapers e pellers en cartes. ccxxx. Et en mercers e botiguers.

Familiaris post mortem domini cui seruuit non potest petere salarium nisi pbec sibi fuisse primitum certum salariu[m] siue solidata. Et fons curia modis talbi c. xxvij.

De iuradors de deu e sants e santes.

Orдинacio de aquells qui disen mal de deu e de nostra dona en cartes. viiiij.

Ordinacio sobre lo surar blasfemar e despitar de deu en cartes. ccxvj.

Ordinacio dels blasphemadors e renegadors de deu e de la verge Maria e sancts e sanctes en cartes. cclyiij.

Ordinacio de no jurar ni renegar de deu ni de sancts e de concobines en cartes. cclxxviiij.

Ordinacio de no surar ni jugare moltes altres coses en cartes. ccciiij.

Qui maluzdixerit de deo vel beatam maria seu de alijs sanctis si fuerit miles domini honoratus soluat. xx sols Alius vero soluat. x. sols vel recipiat. x. assots Alfonsum sedis in curia montissoni c. xx. Qui autem verbis nefadissimis de domino et eius matre sanctis et sanctis dei tanigencia exposito dixerit sine spe veniam moriatur.

Si in ludo vel ritra vel cum ira vel causa prulerit portando unam virginem sanctam per medium lingue suprigit per tertius in curia mortis nomine ca. x.

Et officiales in principio regiminis debet jurare et seruari facere cum effectu et publicari facere predicas constituci sub pena priuacionis officii. Ferdinandus in curia bar. c. xi.

De specials porrogatiues que han los homens de perpinya.

Home de perpinya pot intrar per casa clauada sens pena sol que no trench la clauadura ço es per altra partida del alberch en cartes del libre vert major xiiij. e del menor. vij.

Home de perpinya pot penyolar en persona e en bens home qui hage trencat sagramet e homenatge de hostatges en cartes del libre vert major. xiiij. e del menor. viii.

Homens de perpinya poden usar e alegrar se dels usatges de barcelona e constitucions de catalunya rex p^o en cartes del libre vert major. clxxxviii. e del menor

libre vert en cartes. clxxxiii. pus no sien contra privilegis e costums de perpinya.

Home de perpinya no pot esser forçat de acordar se per anar en armada sino per la manera acostumada rex p^o en cartes del libre vert major. ccxviij. e del menor. ccij.

Homens de perpinya poden defendre lurs possesions contra qualsevol donant bi dampnatge e si nafrés o altres injurias si seguexen no sen poden empatrar los officials reals ni fert a poc esmena al nafrat o injuriat en cartes del libre vert major

cclvi. rex p^o es continuat dalt en la robrica de desaximents e batiments; e del menor en cartes. ccvlii.

Home de perpinya pot penyolar son deutor o fermança en sos bens rex Alfonsois en cartes del libre vert major. xviii. e del menor. xiiij. Exceptat empero bou arech

Quilidet pot recipere et retinere animalia etiam si sint aratoria que reperi erit in sua tala donec sibi fuerit emendata p^o pm^o i constituci anno dñi. vll. ccij. s. pult.

Engu no pot esser vedat per defédr les possesions per privilegi en libre menor en cartes. xviii. rex p^o

De criminosos los quals apres venen habitar en perpinya o en Rossello.

NEngu no deu esser pres sens enquesta precedent.

Nuelos homens criminosos los quals bauran delinquit fo ra los comtats de Rossello e de Lerdanya: e apres sen vindran per habitar en perpinya son haguts per assegurats e guials rex Johannes en cartes del libre vert major. ccxlii. e del menor. ccvlii.

Nengun mercader estranger ne macip seu per algun crim o delicte per ell comes fora los bisbats de Elna e Durgell no pot esser punit ne enuestat si donchs noy era feta instancia per algun paréf fins al quart grau en cartes. ccvii. del libre vert menor. Item statuimus et concedimus tc.

Prelat ni caualler no pot posar ajudes en
son loch en perjudici de aquelles de ppinya.

NEngun prelat ni caualler no pot posar imposicions o ajudes en son loch en
perjudici de aquelles de perpinya rex $\ddot{\text{A}}$ en cartes del libre vert major, clv.
e del menor en, ccxxii.

Del portal del exanguadore del rech dela torra den vernet.

Sentencia de tenir condret lo portal del exanguadore dels banys en lo libre $\ddot{\text{A}}$
major. clxxxiii.
Sentencia del exanguadore rech de la torra den Vernet per ont se met la fusta e
lenya en lo libre vert major en cartes. clxxxv.

De traure moneda fora lo regne e de monedes corrents e florins.

Rida del rey en Martí ab la qual mana que per spay de hun any tot hom
podia traure qualsevol monedes stranyes dor e blanques dela terra en car-
tes del libre menor vert. ccclviii.

Que los romeus per lur despèdre puxen trer moneda de la terra sens encorrimet
de pena rex $\ddot{\text{A}}$ en cartes del libre vert major. cclxiiij. e del menor en. cclxxxv.

Item que tot hom bage a pendre diners menuts e reals de Barcelona a. xv. di-
ners o lo que pesaran en cartes del libre de crides. xxxiiij. e. xxxv.

Privilegi del rey en Jaume ab lo qual vol que moneda de malguresos menuts
e moneda dor e dargent correqua en la vila de perpinya e terra de Rossello e de
vallespir en cartes del libre vert menor. lxxiij.

Item vol lo dit senyor que no correqua sino moneda de Barcelona en cartes del
libre vert menor. cv. E tracta de falsadors de moneda.

Provissio que florins no puguen esser trets de la terra en cartes. cxix.

Provissio que scuts e blanques correguen en cartes. clxxxxiiij.

Provissio del pes dels florins en cartes. clxxxviij.

Provissio que lo real sia pres a. xviiij. diners per tota Cathalunya e en pagues de
censals en cartes. ccxxxviii.

Est enim confirmata mo-
neta barchie de ferro in
perpetuum sedz formaz pri-
uilegiis ipsius monetæ Ja-
cob⁹ sedz in prima curia
bar. ca⁹. viii.

Lo escripto en el libre a part
de les constitucions e priuilegios
per batre florins e monedes

Ita q̄ dicta moneta bar-
atz de denarios minutis
q̄ de argento sit promota
et stabilis et in se mutabili
lis in lege et in signo pue
per illustris reges Arag-
onuz diversis et dieb⁹ et
temporib⁹ per diverses eoz
privilegia extitit ordinata
et emendata in curia dar
tuse ca⁹. vi.

Dela sentencia dels conuersos.

Lem lo seti y or rey confirma la sentencia donada per la reyna contra los conuersos en cartes del libre menor yert. cccclxxxi.

¶ De corraters crides e enquantadors.

Aquilibet curritor et pelle
trius spianus siue iudeo
aut sarracen q̄ se abatra
sit infamis et decapitetur
et vēdantur omnia bona
p̄ satisfaciēdo creditorib⁹
Alfōsus tertius in curia
montisalbi c. xxx.

Orдинacio dels corraters de lana e de prestar lana filada e que nenguna fila
nera no prenga mes lana ni estam pus ne tinga de altri en cartes. xxxviiiij.

Orдинacio de corrater qui hage jurat no poter no pot vsar de corrateria en car-
tes. liij.

Orдинacio que meneschal no pot esser corrater en cartes. liij.

Orдинacio com deuen vsar los corraters e donar diner deu e prestar seguretat en
poder del batle e los salarys quedeu hauer de totes les coses q̄ venen en car. lvij.

Orдинacio quin preu deuen hauer los crides e corredors de go que venen ni que
han a fer vulles sien chrestians vulles iudeus en cartes. lxiiij.

Orдинacio que les crides e corredors no gosen sugar a joch dedaus en cartes. lxvi.

Orдинacio dels corredors de matrimonis en cartes. lxvi.

Orдинacio dels corraters e hostalers que no lexen exir robes ne mercaderies de
lur hostal tro hagen pagat los preus al venedor en cartes. cxlv.

Orдинacio dels corraters e dels hostalers en cartes .cxxxvi. que corrater no pot
esser admes sens voluntat dels consols.

Orдинacio que los corredors no fassen mercat dins hostals ni gosen intrar en la
plassa dela lana fins sia leuat lo mercat e com deuen vendre draps en cartes. cliiij.
sots robrica dels tintores.

Orдинacio de vendre coses mobles e immobles les mobles dins quatre dies es
forçat lo qui dit hi haura de pendre la cosa mobla e dins. xv. dies qui dit haura a
la cosa immobla en cartes. li.

Orдинacions antigues e modernes sobre lo offici dels crides enquantadors e corre-
dors en cartes. clxviiiij.

Orдинacio dels corraters molt bones e vtils ala cosa publicha en cartes. cciiij.

Priuilegi com los consols han elegir los corraters e imposar lurs dret a lur arbitrio
tre lo qual dret es aplicat a la vila en cartes del libre yert menor p. cccclxxv.

De porchs e lurs pastors e carn salada. LXVI

Orдинacio que porquier no sisque de perpinya de parissi en la. lxxij.
Orдинacio que nengu no gos tenir porchs ni truges peryendre pus avant del pont de l'Hostra dona sots pena de. v. sous en cartes. cxv.
Orдинacio que porchs e truges ni porcells no vagen per vila ne fora la vila sens guardia e si ho fan quels puguen matar nafrar e ocupar e que lo dia mateix o lo sendemai ho hagen a denunciar al batle en cartes. cxvii.
Orдинacio dels porchs que no vagen per vila solts e si ho fan son aquirits a qui los pèdra ne gosen pasturar en la dita vila ne fora aquella daça vernet sant genis de seprineres bajoles la tron de Elna de malloles e del moli draper del camí del soler sots pena de. iiij. sous per bestia al batle clauaris en cartes. dxxxvij.
Orдинacions dels porchs e de carn salada en cartes. ccvj. en q̄ ha. viii. capitols.
Orдинacio dels porchs quant han star luny de perpinya e com poden tot dret casmi esser menats en lo mercat ab pena de. ij. sous per bestia en cartes. cxxx.
Orдинacio dels porchs o crida que totes porcades que passaran per los termens de perpinya estiguen per tres dijous al mercat publicament en cartes dellibre de crides. xxx.
Item altra semblant crida d'a prop dita en cartes del libre de crides. lxvij. e. lxxv. e. lxxvi.

Quant es feia mutacio de moneda com se deuen pagar los deutes.

Orдинacio de moneda de Barcelona e de tornesos per quant se deuen pendre en cartes. xij.
Orдинacio de moneda ni com dege hom tornar a tornesos en cartes. xij.
Orдинacio com deuen esser pagats los deutes que foren fets en temps que la moneda negra corria per la terra del rey en cartes. xij.
Orдинacio com deuen esser pagats los deutes als subeus que foren fets en temps que la moneda negra corria en cartes. xij.
Orдинacio com deuen esser retudes les comandes que foren fetes en temps que la moneda negra corria per la terra en cartes. xij.
Orдинacio de maymondines e de morabatins e de esterlins en cartes. xij.

LXXX. En quines festes los obradors estan tancats.

Orдинacio que les festes de apostols desunades e dell'ostia dona se deuen tenir tancats los obradors exceptat la festa de sant Tomàs e la vigília de Nadal e festes que sien en dia de fira en cartes. xxxiiii.

De les fires que son atorgades a perpinyà.

Orдинacio de les fires de sant Berthomeu q̄ qui hi vindra sia gusat en persona e bens robes e mercaderies anant estant e tornant en cartes. v.

Orдинacio que les fires damunt dites comensen la vesprà de sant Berthomeu en cartes. liiii.

Orдинacio com les dites fires de sanct Berthomeu se deuen tenir davant lo portal del Tore e del pes en cartes. cx.

Orдинacio de les fires de sanct Berthomeu en cartes. xxxv.

De or argente alquimia.

Orдинacio que nengu no gos temptar defer o ni argent ni alguna alquimia en cartes. x.

Orдинacio de no traure fora la terra o ni argent en cartes. lvi.

Dels lebrosos.

Orдинacio coi lebros o lebrosa estrangers deuen estar en la terra de Rossello bun dia e una nit en les cases dels lebrosos E si home lebros s'an carnalmet ab dona sana eneta que sia penyat E si dona lebrosa s'an ab homes sa e net que sia cremada si doncs no es son marit en cartes. x.

De pastells engranadores e molins
pastellers e deles argues del pastell.

Orдинacio que nengu no gos agranar pastell dins los murs dela vila de per pinya en cartes. cccxxv.

Ordinacio de no agranar pastells dins la vila en cartes. ccxxxr.

Ordinacio en quina part se deuen fer les botigues o engranadores per engranar lo pastell ço es dins la parroquia dela Real vers la torra del maratotor tro al fomorras den Baget tirant dret cam per la casa e verger den Ramon torrent nos tari en cartes. cclxxvi.

Ordinacio que ala casa den L'ellera sen pura engranar en cartes. cclxxvii.

Ordinacio que dins la vila no hage moli pasteller e que de aqui auant no sen hi pura edificar en cartes. cclxxxiii.

Ordinacio q aquells qui han moli pasteller sien tenguts rebre laygua en alfauria e aquella gitar fora la vila en cartes. cclxxxiii.

De coloms e colomers.

Orдинacio dels coloms xv.

Ordinacio que nengu no gos cassar ni pendre coloms en cartes. cxxxviii.

Ordinacio dels coloms cxcviii.

Privilegi que tots anys ala festa de sant Joan de Juny sia feta una crida que nengu no gos cassar coloms segons ala cort del veguer es ordinat en cartes del libret vert menor. lxxii.

De pallers:palles:erbes:galda
ecardons:rostoll:efe.

Orдинacio de erba de palla e de rostoll en cartes. xiij.

Ordinacio de palla e de fe en cartes. xv.

Ordinacio que hom no faça pallers dins los murs vells en cartes. xxviii.

Ordinacio dels pallers en ques meten palles erbes cardons lenyes e galda e altres coses que nos meten dins la vila en loch perillos a coneguida dels consols en cartes. cxxxviii.

Ordinacio dela galda e del cardo ques venen en erba en cartes. cl.

Ordinacio en quins lochs dela vila se deuen fer pallers per metre palles e erbes en cartes. clxxvi.

Ordinacio de galdes e cardons en cartes. ccxiiij.

De mostre darmes e de no traure
armes dela terra del senyor Rey.

Rordinacio que nengun no gos traure armes dela terra del senyor Rey en cartes. xxxiiij.

Ordinacio per la mostra quis deu fer de bauer armes cascun casat en la darrera festa de Pascha en cartes. cclyis.

Dels obres e baciners e orde de
seure deles quatre parroquies.

Orдинacio deles obres dela capella del Corpus dela sglesia dela Real en cartes. cclyi.

Ordinacio dels obrers e baciners dela sglesia de sant Jaume en cartes. cclyis.

Ordinacio dels baciners e obrers dela sglesia de sant Matheu e dela elleccio de aquells en cartes. cclyiij.

Ordinacio sobre lo seure dels banchs dela sglesia de sant Jaume en car. cccxxi.

Pronissio co3 los cōsols son conexecadors dels baçins deles parroquies en car. ccvj.

Pronissio dels obres dela sglesia de sant Matheu en cartes. cclyxxviiiij.

Ordinacio del obrer dela sglesia de sant Matheu en cartes. cclyxxviij. o addicio fe

ra en les ordinacions debaciners.

Remissio fera per lo illustre Visrey de vna appella interposada dels honorables consols sobre la elleccio fera per dits consols de obres e baciners dela sglesia de sant Matheu en cartes del libre vert menor. D. xvij.

Deferies de messes de vene
mes de Nadale e de Pascha.

Ordinacio deles feries de messes e de venimies que clams ni reraclams nos fassen ni se executen en cartes. xxxvij.

Item es estil en la cort del veguer de consentir dues vegades feries en lany co es de messes dela vigilia de sant Johan fins ala festa de sant Jaume E de venemes de sant Matheu fins a sant Luch exceptades causes criminals e de aquelles que sera sòplicat o obtenguda letra real en cartes dels estils. c.

Item es estil de consentir altres dos feries co es a Nadale e a Pascha e. xv . jorns per cascunes en los estils en cartes. c.

De tenir bells portals e carreres e coses
q[ui] lansen corrupcio e de scobilles e famoras.

Orдинacio de no langer scombrilles davant lo portal de Nostre dona d'auat
les creus en cartes. lxxiiii.

Ordinacio de tenir bells los portals e les carreres famorassos latrines ben tapa
des que pudor no sen pura sentir e q[ui] les somades dels fems sien portades cuber
tes e moltes altres coses en cartes. cvi.

Ordinacio que nengu no gos girar scobilles ni coses ronyoses als valls vers lo
munti ala ora del val del portal de Nostre dona en cartes. cxv.

Nengu no deu fer famoras sino dins son alberch rex Alfonsus primus circa fines
en cartes del libre vert menor. xliii.

Dels inuentaris de sant Johani
e dels quatre ordens.

Inventari dels ornaments dela iglesia de sant Johani en cartes. lxxxi.

Inventari quatre dels ordens de frares menors prebicatoris carmelitans
e agostins de totes les sagristies joybells e libreries en poder den Pastor scriua
del consolat.

De no portar armes prohibides.

Ordinacio comensant Item que nengu no gos portar armes prohibides de
nits ni de dies sots pena de perdre aquelles en cartes. ccviii.

Ordinacio de no portar armes prohibides e moltes altres coses molt largues en
cartes. cciiii.

De fatillers deuins e deuines.

Ordinacio comensant Item de fatillers e fatilleres deuins e deuines o ale
tres malificis sia assotada o exellada en cartes. ccviij.

De nodridos de molcorts.

Orдинacio que tot hom qui tingua bestiar hage a vendre lo quint dels molcorts cascun any en cartes. xxxii.

De tauernes amagades.

Orдинacio q nengu ho tingua tauernes en cases amagadament sino així cos es acostumat en cartes. cccxxviii.
Privilegi que entorn perpenya vna leugua nos pot tenir tauerna en cartes del libre yert menor. cccclxxx. exceptat lochs poblats.

De plassa dela rambla.

Orдинacio que en la plassa dels richs homes nosigos vedre lenya palla erba canes ni altres coses sino que tots vagen ala plassa dela rambla que es forz lo portal del toro en cartes. cccxlii.

De plassa de drap de li.

Ordinacio dela plassa del drap de li en cartes. ccxi.

De matalassos.

Orдинacio deho fer matalassos de pel de bou ni tñyer teles velles en cartes. cxxxiiii.

De lauar ventres e budells.

Orдинacio de no lauar yehtres ne budells sino deius lo pont de nostra doña en cartes. dxxiiii.

De cohás de alls ecebes.

LXVIII

Ordinacio q̄ les cohás deles cebes e dels allsverts ne sien llenades tro a hū palm sots pena de v, sous en cartes, cxxvij.

De clausures de verges.

Ordinacio deles clausures dels verges decanyes o de sauchs e que hage una cana de alt de montpaller e que los vebinis bagen a contribuir en lo adobar e que la lenya sia bun any del hū altre del altre en cartes, cxxxiiii.

De citges e garbells.

Ordinacio de no arrendar citges en cartes, cxxviii.
Ordinacio deles citges e dels garbells en cartes, cxxix.

De traghiners de rahims.

Ordinacio dels traghiners qui traginen rahims e quantes carreres han afer segons los termens en cartes, cxxviii.

De mestres en taulatgia.

Ordinacio que los mestres en theologia coñuentuals e naturals de la vila q̄ faran la festa que li sien donades, i, liures dela vila en cartes, cxxxi.

De leugues.

Ordinacio que les leugues sien comptades e bagent tant de larch com aquella de canobes aperpenya en cartes, cxxi.

XXVII Deles eres del camp del toro.

Ordinacio deles eres del camp del toro en quin orde deuen star les garbes q
no facen nosa abatre en cartes. cxiiii.

¶ De home qui ha molts officis.

Ordinacio que los homens de perperiya son tenguts contribuir ab lo offici
de que mes usen en cartes. cxiii.
Ordinacio de contribuir e pagar ab aquell offici de que mes usaran en car. lxx

¶ De no lansar aygues per finestres.

Ordinacio de no lansar aygues belles ne leges per finestres sots pena de v.
sous en cartes. lxxxiiij.

¶ De plantar arbres prop son yesi.

Ordinacio de plantar arbres prop son yesi den hauer migra cana de montpaller
lergo es del terme fins al arbre en cartes. lxxviii,

¶ Quantes canes ha layminada
de larch e dample.

Ordinacio que en la aymishada de terra ha, l. canes de montpaller de larch e
xx, de ample en cartes. lxx,

De deuesa sobre rostoll e altres possesions quis garden.

Orдинacio q tot hom pot fer deuesa qui tinga hui parell de bous en son rostoll o possesio en cartes.lxviii.

Ordinacio de deueses camps vinyes quis garden e la pena que pagaia lo bestiar gros e menut en cartes.iiij.

Ordinacio de les deueses e del bosch del rey en cartes.xv.

De no fer cases fora los murs.

Orдинacio que nengu no gos fer edificis fora los murs dla vila en cartes.i.

Privilegi del rey en Sanxo q nengu no gos fer cases fora los murs en cartes del libre vert menor.cvi.

Quenengu nos bany al rech dela vila ney bany pells.

Orдинacio que nengu nos gos banyar al rech del Senyor rey dins la vila en cartes.iiij.

Ordinacio que nengu no deu scarhar pells al rech en cartes.xxij.

De bastaros.

Ordinacio que los bastaros stiguen a la boqueria en cartes.xxiij.

Del cami de millars.

Orдинacio del cami de millars que tot hom qui yra e vindra de conflent ne bage a passar en cartes.xxij.

En quin loch se ven la venimia.

Orдинacio en qual loch se deu vendre la venimia en cartes, xxx.

Port de l'ordiacion d'on es dient la venimia en cartes.

Orдинacio en qual loch se deu vendre la venimia en cartes.

De aquells qui prenen serments de vinyes.

Orдинacio de aquells qui prenen serments de les vinyes que per fer resdau, no sien altra menera noy roquen en cartes, xxxi.

De pegua e alquitra.

Orдинacio que bom pugua traure pegua e alquitra de la terra del Senyor rey en cartes, xxviii.

Desingles de canem.

Orдинacio que bom no gos vendre singles de canem botats ni cordoa en cartes, xxv.

Deno arugar res del pont del coro al
pont de nostra dona:ni lauar ventres.

Orдинacio que nengun no gos res estendre ne exugar draps ni res del pont del
coro fins al pont de nostra dona en cartes. clxxxiiii.
Ordinacio de no lauar pètres desus ni del' lo pont de nostra dona en cartes. cxv.

De banyes.

Orдинacio que les banyes no s'squen dela terra en cartes. xxx.

Del Sarante.

Orдинacio de pagar lo sextante en cartes. xxxxvi

Dela constructio dela capella de nostra dona del pont.

Deuuent mossen Berenguer bisbe de lna dona licencia de construir la ca/
pella de Nostra dona del pont ab aytal pacte que nengun no sia rebebut a
sepultura dins la dita capella.

Item que totes oblacions de pa e de vi de cades e de ensens e de totes altres co/
ses que tot sia donat al Senyor bisbe o als agrista dela sglesia de sant Joan larga/
ment ab altres pactes.

Item q los preueres dela dita capella en los diumenges e festes solemnes no go/
sen missar missa tro atant q la missa matinal sera dita en la sglesia de sant Joan.

Item que de totes lexes e altres coses fetes als capellans de sant Joan que los
capellans del pont ne hagen part.

Item appar la institucio de dos benificis instituits en la dita capella segons es
contengut en dita carta o privilegi en cartes del libri menor vert.

lxxi.

Ordinacio de les fembres repenedides en cartes. lxxviii.

Q

R

Ordinacio de totes les coses q̄ han affer los mōges de sant Joan ne quins serueys ne seruicials han a tenir en cartes. lxxx. del libre vert menor.

Q

De quereles de pau e trena.

Droussio de falsos clams de pau e de trena que sien punits los officials si a tracte lur son donats per vexar los querelats en cartes. clxxxvi.

Resposta feta a vna consultoria per lo fet den codalet girat de pau e trena en llibre de prouisions en cartes. ccclii.

Provisio que clam de pau e de trena no pot esser donat contra oficial real exercint empero son offici en llibre de prouisions en cartes. cxlvii.

De perxes o barres.

Ordinacio en quina manera deuen estar les perxes o barres dels pallers en les portes e com bi deuen estar fermats los clauells encartes. cxxxviii.

Q

Deuilegi que senes no sien dades a officials Reals en cartes del libre vert me
nor. cdxxxii.

Dragmatqua sobre los censals consentida per papa Ad arti en lo libre vert
menor en cartes. d. iii.

Nota que en lo caso del Sindic del present villa ha hui proces:lo qual co
nte en efecte:que essent posada la vila de perpèya en extrema necessitat:per
no hauer forment en la patria:e per lo semblat era en la matera necessitat la Ciutat de Barçalona:e degerona:e tota la costa dela mar:e per prouehir ala dita ne
cessitat:los magnifichs consols trameteren molts mercaders en parts longinas
per hauer forments:e venint hui nauili carregat de forment que anaua en dita
vila:e passant per les mars de sant Feliu de guixols los jurats de gerona violent
ment e per força lo prengueren:e descarregaren:e allegat que per privilegis a ells
consentis ho podien fer:deont per part dela present vila ne fou recorregut al illu
stre virey:Lo qual vist e reconegut lo pretes privilegi:allegat per part de dits ju
rats de gerona:e les rabons fetas en contrari per questa vila:fou deliberat e co
clos:en la audiencia real:dit forment fos tomar:e restitubit a dita vila e així de fa
cro fou fer.

Worship of saints. The veneration of saints is a very ancient practice in the church. It is mentioned in the New Testament, and was practiced by the early Christians. It is also mentioned in the Old Testament, where it is referred to as "worshiping idols".

Worship of saints. The veneration of saints is a very ancient practice in the church. It is mentioned in the New Testament, and was practiced by the early Christians. It is also mentioned in the Old Testament, where it is referred to as "worshiping idols".

Worship of saints. The veneration of saints is a very ancient practice in the church. It is mentioned in the New Testament, and was practiced by the early Christians. It is also mentioned in the Old Testament, where it is referred to as "worshiping idols".

**Gaula dels
eitils dela cort del Re
quer de Rossello e
de Vallespir.**

¶ Tunc conuictus in tabernaculo de cibis non sat
¶ sed gaudet ut se gaudiu[m] regale p[ro]p[ter]a loquuntur
¶ sed in iudeo[n]e dico quod n[on] est ea tabernacula q[uod] e
¶ sed celo[s] sicut in aliis tabernaculis eam illa est
¶ p[ro]p[ter]a in iudeo[n]e n[on] est.

¶ Tunc in iudeo[n]e
¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e
¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e
¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e

¶ Tunc in iudeo[n]e ¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e ¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e ¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e

¶ Tunc in iudeo[n]e
¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e
¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e
¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e

¶ Tunc in iudeo[n]e
¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e
¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e
¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e

¶ Tunc in iudeo[n]e
¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e
¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e
¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e

¶ Tunc in iudeo[n]e
¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e
¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e
¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e

¶ Tunc in iudeo[n]e
¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e
¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e
¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e

¶ Tunc in iudeo[n]e
¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e
¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e
¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e

¶ Tunc in iudeo[n]e
¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e
¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e
¶ in iudeo[n]e in iudeo[n]e

Assi comensa la taula dels estils de la cort del Veguer de Rossello e de Vallespir ab los quals la jurediccio del Senyor Rey es mantenguda e defesa dels Prelats Barons Canallers e altres hauents iurediccio en lo Comtat de Rossello.

Et primo es estil antich quelo Veguer de Rossello enquerer de tots crims ala sua cort denunciats axi en dia feriat com no feriat: e ab tal informacio los delats son punits iuxta lurs demerits a la qual es dada tanta fe com si los testimonis haguesen jurat davant lo delat e fos sen donats interrogatoris en cartes. lxxxv.

Item es estil que si abans de citacio algun delat se absentara que encontinent li son enuèriats los bens: e apres lo veguer lo fa citar e si no compar lo bandege e apres hun any e hun dia los bens son annotats e còfischats e axi los se occupa: e los dits actes son de tanta eficacia com si de nou fossen estats comensats en cartes. lxxxv.

Item es estil que si algua penyora sera penyorada dins la vegueria de Rossello e de Vallespir: e la part penyorada requerra lo veguer que vs del estil afermant que es mal penyorat lo veguer pren decòtinent tal penyora e tela en sequestre tro a tant sia conegut si la dita penyora es estada be o mal penyorada en cartes. lxxxv.

Item es estil que si alguna questio sera comensada entre algunes vniuersitats o senyors per qualseuilla causa o rabo ara sia raquest lo veguer o no a despeses deles parts ira al loch del contrast citades o no citades les parts E axi com a superior pren lo contrast e la causa en saquestra a fi q' les parts no vinguen a dàpnisi: car se: e axi ell conex dela causa e no pot esser interposada appellacio en car. lxxxv.

Item es estil que lo veguer e sots veguer e altres sens officials han acostumat e acostumen de intrar per los castells e lochs de prelats barons e canallers e altres psones ecclesiastiques ara sien en feu o en alou: e sens altre migra pèdre escorcolls: e pendre delats e punir e castigar aquells: e los fauctors sustentadors e receptadors dels bandegats punir e castigar sens altre migra en cartes. lxxxv.

Item quant per lo senyor rey o son loctinent es fet edicte general que blat no il que dela terra de continent lo veguer per les terres dels prelats barons e canallers e altres posa ses guardes per pendre les coses vedades: e les persones q' hauran fet contra la general prohibicio castigara sens altre migra en cartes. lxxxvi.

Item de tots crims e delictes ques fassen en camins Reals axi en terres de prelats barons canallers com de altres lo veguer ha acostumat d' punir e de castigar los delinquents e no soporta que altres officials ne coneguen en cartes. lxxxvi.

De inquirir en dia feriat

De clamar i reclamar

Decitar e bandegar

De sequestrar penyores.

De sequestrar questions de barons e vniuersitats

Ampla jurediccio del veguer.

De posar guardes glos passos en fauor de virtud les.

Jurediccio del veguer per los camins.

Jurediccio de veguer so/
bre officials e regidors si/
nial e criminal.

viii

La iurediccio e cort del
veguer.

viiiij

Lo rey contra aquells q
li ocupen sa iurediccio.

x

De pagardicta.

xi

Home de perpinya no
paga dicta.

xiiij

Jurediccio del veguer
contra generosos.

xiii

Dret del veguer per la ju
sticia passats. xxvj. dies.

xvij

Dret de justicia
del veguer.

xv

Dels. x. dies de fadiga
que han los barons.

xvi

Lo veguer fa la despesa
al jutge e scriua e misat
ge legatur.

xvij

Per la iurediccio
del veguer.

Item lo veguer ha la conexensa de tots batles: jutges: saigs: consols: clauaris:
e altres officials: e officis publichs: exercints en la vegueria ont se vulla q; cōtractē
o delinqüesquen aixi en siuil com en criminal ara sien de prelats barons cauallers
o de altres personnes subexen judici en la sua cort e no en altra part e de lurs fets
proprios en cartes, lxxxvij.

Item es ja obtengut en contradicitori judici que les vniuersitats sindichs e pro
curadors dels lochs de prelats barons cauallers e altres personnes son forcats en
ciuil e en criminal de pledeiar ala cort del veguer e no en altra cort durant lo tēps
de lur offici en cartes, lxxxvi.

Item es estil que si algun prelat o sos officials abuseran de lur jurediccio e se oc
cuparan dela jurediccio real o faran perjudici en aquella de continent lo veguer
presa secreta informacio va alloch del prelat baro o caualler e pren a mans del sen
yor rey tota aquella jurediccio e temporalitat la qual lo prelat baro o caualler ha
en aquell loch e met officials reals E apres sera boyt lo prelat en sa defensio e no
en altra manera E mpero algunes vegades per gracia del Princep pagades de/
Speses e fermat de dret es restituida en cartes, lxxxvij.

Item es estil q; tots los litigants en la dita cort paguen ditta q; es. xii, diners p
la compicio exceptats los homes de ppinya q; de aco han priuilegi en car, lxxxvij.

Item que si algun foraster o estranger pledege ab algun home de perpinya lo
foraster paga despeses de dietes e lo home de ppinya non paga en cartes, lxxxvij.

Item que si algu se clama de algun caualler o persona generosa que sia domiciliat
en terra de prelat baro o caualler que la dita cort ha a conixer de tal clam e fa
ra la execucio dels bens de tal persona generosa encartes, lxxxvij.

Item que passats. xxvi. dies ales personnes generoses dats e assignats per los
clams contra ells fets quela dita cort hagera redime de tals personnes generoses
per causa de justicia en cartes, lxxxvij.

Item que si dela dita cort es treta alguna letra defadigua que sia dirigida a al
gun batle o batles constituits dins la vegueria que fassen justicia la dita cort ha
acostumat de hauer justicia de tot q; que sera fet lo clam davant los batles e pas
sars. x. dies la dita cort fara la execucio e compliment de justicia en fadigua dels
batles dels barons en cartes, lxxxvij.

Item es estil en la dita cort del veguer que los prelats barons cauallers e altres
hauents jurediccio han. x. dies de fadiga dins los quals han hauer feta justicia
de deutes negats E apres fet hun reraclam sino es feta justicia la cort del veguer
abs sos officials han fan en cartes, lxxxvij.

Item es estil quant lo veguer per fets dela cort va defora que fassa la despesa
en mengar e beure al jutge al scriua e al saig pague. x. drs entre dinar e sopare. viii
drs p salario e simenge ab lo rey. viii. drs de salario tansolament en cartes. lxxxvij.

Item es estil que si lo veguer per quals seuilla negocis trametra sss officials
per les terres dels barons e en los lochs o termens algu sera esuasit batut nafrat

O maltractat tal punicio se pertany al veguer Exceptats los homens de perpinya la conexensa dels quals se pertany al batle per privilegi en cartes. lxxxviii.

xxviii

Item tots los rius efluvis de Rossello que son en los territoris de prelats e barons son del senyor rey e tots crims e malificis en aquells comesos per qualsevol persona la punicio se pertany al veguer sens medi algu en cartes. lxxxviii.

De rius e fluviis.

xxviii

Item tots los colomes que son situats en terres reals e no reals son en salut guarda del senyor rey e tots los delinquents en los dits colomes e cassadors devien esser punits per lo veguer sens miga algu E lo veguer ha acostumat de posar bi guarda per tots los colomers dela vegueria qui ha de salari. iiiij. diners cascun any per colomer de guarda encartes. lxxxviii.

De coloms e colomers.

xx

Item los sclaus e sclanes fugitius e fugitives si son presos e trobats dins la vegueria de Rossello e de Gallespir se han a remetre al veguer: los quals estaran en la preso guardats fins que lus amos hagen pagar lo dret de les aygues co es hun morabati p aygua neual comptat del loch ont son fugits al loch ont son trobats en cartes. lxxxviii.

Descrius fugitius soluant iura aquarum nausium.

xxi

Item lo dret de justicia es la tercera part dela quantitat dela specia o dela cosa de manada dela qual se acostuma fer gran gracia E son ne exceptats prelats barons cauallers e persones generoses clergues e vniuersitats e batles naturals en cartes. lxxxviii.

Quin es lo dret de justicia so es la tercera part.

xxii

Item que si hun misatge mena presos molts presoners tants coz nemehara de cascun bauira. xij. diners : es si molts misatges menen hun presoner no denen bauar entre tots sino. xij. diners : e si son pagats del personatge no denen res bauar del pesatge pero poden elegir lo que mes amaran en cartes. lxxxviii.

De salari demisatges.

xxiiii

Item que si alguna generosa persona dessidada per alguna altra generosa que lo desafiat pot fermar de dret e tal desafiat es posat en pau e treua elo veguer absa letra notificha ho al dessidant: e si dequauant sera dampnificat tot li ha esser restituit ab edictes q fa quetals sien presos dampnificadors en cartes. lxxxviii.

Jurediccio de vaguer sobre vniuersitats eternes de loch a loch.

xxv

Item vsa la dita cort de conixer de alguns contrastes que son entre alguns senyors hauents jurediccio en la dita vegueria si raquesta sera: de plebs d' vniuersitats e de termens de loch a loch en cartes. lxxxviii.

De desafiaments militars contra militars.

xxviiii

Item los bestiars falcons e altres animals de cassa perduts per qualsevol persones han a venir en poder del veguer per fer ne restitucio a quis pertanya en cartes. lxxxviii.

De carnissers de barons que venen axicom los de perpinya.

xxviii

Item los carnissers dels prelats e barons e altres hauents jurediccio han a tenir e pesar les carns ab lo pes real a ells donat: e han a vendre la lluria de la carn en la forma ques ven a perpinya sens crecer e minuarlo pren en cartes. lxxxviii.

De no traure blat dela vegueria.

xxix

Item lo veguer per estil inhiber que nengun no compre blat per reuendre ni trauren dela vegueria de Rossello e de Gallespir ab grans penes E nengun altre senyor per gran jurediccio que hage non pot dar licencia de reuendre sino lo veguer en cartes. lxxxviii.

De no cassar perdius.

xxviii

Item que lo veguer cascun any ha acostumat de fer publicar la crida general de no cassar perdius sino ab auells ni peschar truytes sots pena de. lx. sous en cartes. lxxxviii.

E iiii

Jurediccio de veguer sobre aquells qui trenquen rechs de aygues.

xxx

Jurediccio de veguer sobre aquells qui trenquen appellacions.

xxxi

De inquirir cōtra bādegats e aquells qis acullen.

xxxii

De objectar remissio feta per baro.

xxxiii

De feries.

xxxiv

De feries.

xxxv

Dilacions de vuyt en vuyt jorns.

xxxvi

De tres en tres dies per sòplicacio.

Dels pobres sens plet.

xxxvii

Jurediccio de veguer sobre homens reals.

xxxviii

De pagar jornals als q fan testimonis.

xxxix

Dos dies sō dats a respō drc als prets e requestes

xxxii

De batles e jutges que no sien coronats.

xxxiii

De jurediccio del veguer sobre vniuersitats.

xxxiv

Item que lo veguer ha acostumat de punir e castigar aquells qui trenquen o rompen rechs de aygues iatsia que passen per territoris de barons axi com es lo rech de Lboyr en cartes.c,

Item castiga e punir aquells qui trenquen les appellacions e lo dret real com no sien admesos per hauents jurediccio ans son priuades persones en cartes.c.

Item pot fer en questa e castigar aquells qui accepten e acullen bandegats sots qualseuilla jurediccio sien en cartes.c,

Item que si remissio sera demandada per algu qui hage delinquit en terra de baro e per la cort real sera contradit tal criminos deu estar en poder del veguer si la qualitat del crim ho requer e apres sera desliberat per lo veguer si tal remissio sera feta o no en cartes.c,

Item ha acostumat la dita cort consentir feries de messes dues vegades lany co es dela vigilia de sant Joan fins ala festa de sant Jaume; e de venimies dela fe sta de sent Miquel fins al sendema de sant Luch; exceptades causes criminals e de aquelles de que sera sòplicat e obtenguda letra real en cartes.c,

Item es acostumat de consentir altres dos ferries co es a Nadal e Pascha.xv. jorns per cascunes en cartes.c.

Item es costuma que los militars e generosos han les dietes de vuyt en vuyt jorns en los plets civils si donchs no era sòplicat que sumariament e sens plet fos procehit; e lauons han tres dies axi com los altres quino son generosos; en los fets criminals de tres en tres dies en cartes.c,

Item que promissions fetes per dones e personnes pobres que sien tractades p lo jutge sens forma de querela en cartes.c.i.

Item es costuma e stil que en civil e criminal lo veguer coner de tots los homens reals ont seuilla que contracten ni delinquen encara que estiguuen en terra de prelat o de baro en cartes.c.j.

Item es costuma quesí lo veguer fa citar alguns testimonis fora la vila que los fa pagar lo jornal segons la ordinacio del senyorrey en cartes. c.j.

Item la dita cort solia e acostumava destrenyer los prelates religioses persones bauents temporalitats p leurs deutes en q ells eran obligats o p leurs procuradors la qual costuma cessa per ordinacio real iatsia que no sia scrita en cartes. c.j.,

Item es costuma que als processos e raquestes fetes als officials dela dita cort que han dos dies despai si donchs no han just impediment altrament lo notari pot cloire la carta; en cartes.c.j.

Item que nengú official de prelat o de baro o altra persona hauet jurediccio en les vegueries de Rossello e de Conflent no pot fer regir ça jurediccio sino per bat le e jutge ordinari que no sien coronats ni porten corona en cartes. c.j.

Item q tots delictes fetes p vniuersitats e questions manimpolits cōgregacions il·licites fetes per camins publichs e fora camins e en altra manera se pertany la punicio al veguer e no a officials de barons ni de prelats en cartes. c.j.

Item que totes appellacions de prelats e barons e altres hauents iuredictio en los dits comtats de rossello e de Lerdanya se pertanyen als officials Reals exceptat Elna; e Arles que les primeres son lurs en cartes, cij.

De appellacions foranes.
xxxviii

Item totes les iuredictions de tots los prelats barons cauallers e altres son en feu del Senyor rey exceptats los dits lochs eclesiasticbs qui ho han per privilegi en cartes, cij.

De iuredictio en feu del senyor Rey.
xxxv

Item que los officials Reals en tots los comtats han fadiga de justicia: així tots los dits vaguers en fadiga de justicia poden entrar per tots los lochs dels prelats barons e altres hauents iuredictio en cartes, cij.

De fadiga de justicia.
xxxvi

Item que si algú home de bun terme de loch o de castell delinqueix en altre terme de loch o de castell es dit estrâger E per consegüent la punicio es dels vaguers demunt dits en cartes, cij.

Qui es dit stranger.
xxxvii

Item q tot home real q delinquira en terra de prelat o de baro o de altra iuredictio es de for devaguer; o del batle de perpenya si son homens de perpenya en cartes, cij.

De iuredictio de vaguer sobre homens Reals.
xxxviii

Item q tots los homens de parage seruidors e familia e bens lurs en civil e criminal son de for e iuredictio dels dits vaguers e no de altres officials en cartes, cij.

Iuredictio de vaguer sobre militars e lur familia
xxxviii

Item que lo saig del vaguer entre pertot publicament q basto e no q bruscia e aço ses costems acostumat sens contradiccio alguna en cartes, cij.

De misatges de vaguer quientre per tot.
lx

Item quel dit saig porte fadiga que raquer e mana als batles dels sobreditos ab letra que porte quelis destrenguen aquells qui son obligats; e en defalimat lur lo dit vaguer dona poder al dit saig que faca la execucio e així es fet: ara siē obligats a la cort del vaguer o no en cartes, cij.

Per los sobreditos de la ora.
lxii

Item que los sobreditos dela ora de perpenya han conexensa de tales deles terres qui son de homens de perpenya qui son en lochs o castells dels prelats nobles barons e cauallers e aço per lonch vs en cartes, cij.

De totes vniuersitats q son de for o vaguer; exceptat perpenya e cobliure.
lxii

Item que neguns lochs de prelats e barons o altres no poden posar barres o camins adobar ni gabelles sino ab licència del Senyor rey o dels officials an qui pertany; ans lo vaguer los fa adobar ara sien en terra de prelat o baro E si ho fa lo vaguer los poneix en cartes, cij.

De camins adobar e barro no pot posar barres.
lxiii

Item que lo vaguer vniuersalment ha conexensa de tots crims cometos per camins de tota ça vagueria e per terres de prelats e barons e altres Exceptats los lochs e termens de perpinya e de cobliure en cartes, cij.

De crims cometos per camins.
lv

Item que si baralles o altres crims se cometan en la mar tant com te lovescòtan o altres lochs dla vagueria ni per qualseuilla personnes lo vaguer los poneix sens tot miga en cartes, cij.

De crims fets sobre la mar
lvj

De deutes demilitars:

Ivij

Juredictio del vaguer q
mane als officials dels
barons.

Iviii

Juredictio de vaguer so
bre officials del vescotat:

Ivijij

Juredictio del vaguer so
bre leuders e guardes.

Ix

Juredictio del veguer so
bre braques e moliners.

Ixi

Juredictio de vaguer so
bre cabanes del damir real

Ixii

Civil juredictio del va
guer sobre lo bisbe e altres
eclesiastichs.

Ixiii

Juredictio del vaguer so
bre comanadors e procu
radors lurs.

Ixij

De aquells eclesiastichs
qui son de for de Rey.

Ixv

Demarques.

Ixvi

Lo bisbe no pot conerer
de censos ni altres redes
amortitzades.

Ixvii

Qui son dits officials.

Ixviii

Qui es dit regidor.

Ixviiij

Item que si per bun noble o altra persona generosa es fet bun deute ey meten
per fermanes homens de peu de ca terra lo vaguer los destreny en lurs lochs sens
fadigua donant clam pus lo deute sie per ells segons apar en lo libre del patrimo
ni Real qui ba nom libre negre en cartes, ciij.

Item quent los reys de Mallorca manauen les hosts: lo vaguer person offici
manaua los officials dels vescots dylla e de L'Anet ynuersalment p tota la ter
ra axi de clergues co de lechs q saguissem los dits Reys: e si negu fasia lo pvaguer los punia Encara appar qls mana a corsani e ala sonquera en cartes, ciij.

Item quat los Reys de Mallorca fasien armada p mar ab galeres o altres
verells: lo vaguer manaua los homens de L'Anet sancta Maria lamar e torrelles
e als officials q seguissen larmada pagant a ells lur for: so es pa e aygua en aquella
forma que anauen los de L'Oblisure e dargiles segons appar en los processos de,
la dita cort, ciij.

Item q los leuders tant Reals com del general e gardes e lurs familles ebens
son de for del vaguer en cartes, ciij.

Item los barquers deles aygnes Reals molinse moliners e lur familia en d
ui e criminal son de for del vaguer en cartes, ciij.

Item les cabanes e cabaners e altres cases qui afronten ab camins Reals en
civil e en criminal son de for del vaguer axi com la cabana de corbera del soler de
mestre pere vila e altres en cartes, ciij.

Item los bisbes abbats capitols ardiaques priors pabordres e qualsevol altres
persones ecclesiastiques qui sien senyors de loch o de alguna juredictio temporal
son ciuilment de for del vaguer e lurs procuradors generals en cartes, ciij.

Item tots los comanadors e lurs generals procuradors son de for del vaguer
en cartes, ciij.

Item totes persones ecclesiastiques exemptes de for de bisbe son ciuilment de
for del Senyor rey o de son vaguer com als no haurien superior en cartes, ciij.

Item que dins la gouernacio e terres dela vageria nos poden pratichar mar
ques de una vagueria a altran de bun senyor de juredictio altra: si no ab los stra
ges dela gouernacio en cartes, ciij.

Item lo bisbe ni sos officials no hati conexesa de causes ni redes amortitzades
en cara que sien de luicio que pragmaticha ni ha en cartes, ciij.

Item son dits officials de prelats barons e altres hauents juredictio batles: sult
ges: aduocats procuradors fiscais scrinias de corts temporals saigs baders escars:
cellers leuders guardes de ports e de passos en cartes, ciij.

Item son vts regidors de L'Institut viles castells lochs e altres poblacions: co
sols: Sindichs e procuradors tenints loch de L'Onsol: e L'Elatuari mostacafus en
cartes, ciij.

Item los camins e lits de aygues nemals ala ayqua dela mar son del Rey : e a son vaguer pertany fer los adobare tots los crims que si cometan son del vaguer E los naufraigs de les fustes maritimes en cartes. ciiij.

Item los sacrilegis ques cometan dins lo bisbat de Elna sis cometan en loch del rey son dl rey e de los officials. Sis cometan en loch del bisbe o del capitol son del bisbe. E sis cometan en loch queno sia del rey del bisbe ni del capitol Son a miges del rey e del bisbe; e de aço ni ha sentencia en cartes. ciiij.

Item lo bisbe no ha territori aperpenya sino ala sua cort: e ales esgliesies; e saig dela sua cort no pot vsar ans los actes que ha afer lo official ha afer ab letra E si no porte letra al vaguer o jutge meten lo ala preso: e apres lo bisbe o son procurador reintegre lo prejudicis; e reintegrat lo misatge esolt dela preso en cartes. ciiij.

Item lo senyor bisbe ni sos officials no poden posar entredit en cartes. ciiij.

Item lo vaguer dona licencia als carnisses dels prelats e baròs e altres de tallar e vendre anyells per tota la vagueria en cartes. ciiij.

Item. viiiij. pragmatiques en fauor dels dits estils fetes e consentides per los reys en Pere en Sanxo en Ferrando de gloria memoria en cartes. cvj.

Item totes les decimes: e premicies: son coses profanes que los officials reals ne han conexensa comesa Urbanus episcopus seruus seruorum dei eccl. en cartes del libre menor vert del consolat. ccclxvj.

Item sentencia donada per lo Senyor duch còtra lo bisbe de Elna en fauor dels stilis com lo vaguer pot intrar per les terres dels prelats e barons e conexer dels officials dels barons en cartes. cxij.

Item lo vaguer no pot admetre appellacio contra los stilis ne inhibidores obehir en cartes. cxij.

Item letra tramesa al abbat de sant Joan còseruador apostolical en fauor dels stilis e dels priuilegis de perpenya per ço com circa homens de perpenya q' anals sen comparer davant ell a sant Joan ses abadesses en cartes. cxij.

Item reintegracio feta per lo batle de Layra qui sens voluntat del vaguer ha uia rames bun clergue delat al bisbe en cartes. cxij.

Item reintegracio feta per vescomte de Canet don Andreu de fouellet confesant que les prohibicions generals se pertanyen al Senyor rey e que ell no havia pogut manar als homens reals sino als seus en cartes. cxv.

Item lo vaguer feu fer la reparacio del pont de ribes altes lany. AD ccclxxvi, en cartes. cxv.

Item si es fet penyorament de bestiar de vniuersitat a instancia de crebadores la ferma se ha afer en la cort del vaguer en cartes. cxv.

De camins E aygues e crims en aquells fets e d' naufragis.

lxix

De sacrilegis.

lxxij

Lo bisbe no ha territori.

lxxij

De tallar anyells.

lxxij

Pragmatiques.

lxxv.

Decimes e premicies son profanades.

lxxvi

Lo vaguer entre pertos.

lxxvij

Appellacio e inhibitoria no han loch en stilis.

lxxviii

Fa per los priuilegis e glos stilis.

lxxviii

Reintegracio feta per lo batle de clayra.

lxx

Reintegracio feta per lo vescomte de canet.

lxxij

Reparacio feta del pont de ribes altes.

lxxxij

lxxij

Si undelat fons rames
al gouernador de mont
paller.

Ixxvii

Reintegració feta per lo
senyor de castellnou.

Ixxv

Lo còde dépuries senyor
dela rocha no gosa tocar
un home mort.

Ixxvi

per lo batle d'castell nou

Ixxvii

Per lo batle de ceret.

Ixxviii

Ixxviii

De pendre scorcolls per
totum.

Ixxx

Item remissió feta de bun home delat de mort pres en openya al gouernador
de Montpeller en cartes. cxvij.

Item reintegració feta per lo Senyor de castellnou de bun home mort trobat
en lo camí real en cartes. cxvij.

Item lo comte dempuries stant Setiyor dela rocha no gosa tochar bun home
mort ans lo vaguer presa informació lo feu soterrar en cartes. cxvij.

Item ferma feta en poder del vaguer per lo batle de castellnou e altres qui ba
uian leuades armes al camí real en cartes. cxvij.

Item ferma feta per lo batle de Ceret qui havia presos certz homens dela clu
sa en la cort del vaguer en cartes. cxvij.

Item lo vaguer de rossello lany. AD ccxxxvij. pres scorcoll del castell de Canet e
delloch en cartes. cxvij.

Item lo vaguer es en possesso antiga de pedre scorcolls deles terres de prelats
barons e cauallers e altres ara sien alodials; o no alodials; per pedre malfactors
en cartes. cxvij.

¶
¶
¶

91

¶
¶
¶

Stili curie domini vicarij Rossilionis et Vallispirij.

St estilus et consuetudo et usus dicte Curie antiquitus obseruatis: quod cum aliqua criminis delicta seu maleficia commissa et perpetrata fore nunciata dicta curia recipit suam informacionem. Ita bene diebus feriatis: siue non feriatis: iuxta enormitatē criminis seu maleficij qualitatē et tali informacioni seu testibus inde receptis tanta fides adhibetur: quanta adhiberetur si fuissent in presencia delati iuriati et interrogatorij traditis interrogati et proinde habetur et proceditur cum dicta enuesta seu informacione ac si fuissent recepti in diebus non feriatis et ac si in presencia delatorum iurassent.

Item est consuetudo usus et stilus antiquus dicte Curie quod cum delati se absentat non expectata citatione quod in continentia dicta curia procedit ad contribuendū bona dicti delati et postea citat delatum et si non comparuerit bannit. et si post annum et diem non venerit: bona conscripta sunt adnotata: et ad occupaciones illorum proceditur post annum et diez et proinde habetur ac si dicta bona essent conscripta post citationem et contumaciam dicti delati: ac si dicta citatio seu adnotatio bonorum peruenisset ad audienciam dicti delati.

Item est stilus et consuetudo antiqua dicte Curie quod quando aliquod pignus pignoratur infra vicarias Rossilionis et Vallispirij et asservatur corā dicto vicario ex parte pignorata prefatum pignus extitisse factum indebitē et iniuste et partes pignorantes in aliquod pignorandi non habere in loco ubi pignus fuit pignorum vel ratione illa qua fuit pignoratum et pars pignorata requirit dictū Vicarium ut utatur in dicta pignoratione stilo curie; eo casu in continentia ipsa curia ipsum pignus ad Reglam manum tanq̄ superior recepit habet et tenet sequestrum donec cognitum est per dictam Curiam dictum pignus factum fuisse iuste vel iniuste et quandoq; traditur ad recredendum parti pignorate.

Item est stilus et consuetudo dicte Curie quod peruenit ad auditū vicarij quod inter alias vniuersitates seu dominos locorum suscitatur contrastus seu materia questionis ratione terminalis seu pasturagi aut alia quacunq; causa de et pro qua tinetur quod partes veniant ad arma quod incontinenti vicarius siue fuerit requisitus pro altera dictarum parcium siue non accedet ad locū dicti contrastus ad expensas illarum parcium et ibi vocatis partibus vel citatis et non cōparentibus recipit ad manū Regiam tanq̄ superior locum et causaz de et pro qua oritur contrastus in sequestru ne partes veniant ad arma et inde assignat diez et terminū

B

De inquerit endi aferiat

De citare et bandear.

De sequestrar peniores

De sequestrar questiōs
de barons et vniuersitatis

iii

partib⁹ ad comparendum coram ipso vicario ⁊ in sua curia ad ostendendū de eoz
jure inhibentes partib⁹ ne aliquid innouent seu attemplant pendente sequestro
⁊ in preiudicium dicti sequestri; et quandoqz de hijs per alteram parcium appellat⁹
cum sit non admititur nec est consuetum admitti appellacio in talibus.

vii
Amplia e grā iuredictio
del vaguer.

Item est stilius et consuetudo in dicta curia ⁊ sic usla est ab antiquo per vicarios
subvicarios et alios officiales eiusdem intrare. Lastræ et locha prelatorum et per-
sonaruz ecclesiasticar⁹ baronūqz ⁊ militū aliar⁹ personar⁹ alodia ⁊ nō alodia infra di-
ctas vicariaz situata ⁊ inde prestrutinia siue escorolls facere et recipere absqz alio
medio siue requisitiōe: pro bannitis ⁊ alijs malefactorib⁹ per quirendis capiēdis ⁊
inde extrahendis. Necno ⁊ fauctores ⁊ sustentatores ac receptatores bannitoruz et
formam bannimenti transgressores capere et cecum ducere et punire et castigare
seu corrigeri iuxta eorum demerita sine alio medio et requisitione.

viii
Deposar guardes glos-
passos en fauorde vitu-
alles.

vix

Item est stilius et consuetudo antiqua dicte curie ⁊ quando p domīnū regē seu
eius locutinent phibet ex causa penurie Terre vel alterius publice utilitatis gene-
raliter sub imposiōe certe pene v⁹ banni ne quis a terra dñi regis extrahat p ma-
re v⁹ p terrā frumentū bladū aut victualia v⁹ alias res phibit⁹ vel similes ⁊ in
cōtinenti. Vicarius rossillionis ⁊ vallispirij ponit in cōfinib⁹ dicte vicarie videlz in
locis prelator⁹ baronū militūqz sunt in cōfinib⁹ hui⁹ vicarie custodes regios p ca-
piēdis reb⁹ phibit⁹ si extrahant et etiam pro capiēdis transgressorib⁹ seu extra-
bentib⁹ easdem et ad curiam ipi⁹ vicarii ducendis et esportandis bannorum aut
generalium cognicio et punicio ad dominum regem solum et insolidum et ad suū
vicarium pertinent et spectant absqz aliquo medio.

ix
Iuredictio del vaguer per
los camins.

vix

Ites est stilius et consuetudo dicte curie ⁊ dictacuria utrū et consuevit ab antiquo
cognoscere et punire sine aliquo medio de quib⁹ cūqz criminibus delictis aut ma-
leficijs comissis et perpetratis in caminis publicis infra dictā vicarias situatis siue
sint infra territoria et caminalia locor⁹ villar⁹ et castror⁹ prelator⁹ baronū militum
aliarūqz personar⁹ siue extra et in posse dicte curie delinquentes consueverūt subire
iudiciuz pro predictis nec patitur ipa curia ⁊ alibi puniantur qm ymo cōtrariuz
attemptantes per eandem capiuntur et puniuntur.

x
Iuredictio del vaguer so-
bre officiales e Regidors
en siuil criminal.

viii

Item est Estil⁹: ⁊ dicta Curia utitur et consuevit ab antiquo cognoscere de om-
nibus bānitis sagionibus iudicibus et ceteris alijs officialibus consulibus clau-
arijs et officialibus publicis infra dictam vicariam iurectionem temporalem ex-
cercentibus ciuiliter et criminaliter quoquomodo et vnde cunqz cōtrahant vel de-
linquant. Et sine ipſi officiales sint locor⁹ prelator⁹ baronū militum aliarūqz
personarum siue non quoniam iuxta dictum Estil⁹ et consuetudines omnes offi-
ciales Regis et non regi infra dictam vicariam constituti solent et debet ac con-
sueverūt subire iudicium coram dicto vicario et non coraz alio ciuilibus et Crim-
inalibus nec dicta Curia patitur nec passa fuit ⁊ alibi subiciant iudicium et de
causis et negotijs eorum proprijs.

xi
Per la iuredictio del va-
guer.

viii

Item est estil⁹ dicte curie: Et in cōtradictorio iudicio fuit obrentū ⁊ vniuersita-
tes locor⁹ prelator⁹ et personar⁹ ecclesiasticar⁹ baronūqz aut militū aliarūqz persona-
rum et etiā locor⁹ regionor⁹ et nō regionor⁹ et consules sindici ⁊ procuratores ipaz vniuersi-
tatū tenent placitare et subire et consueverūt iudicium ciuilib⁹ ⁊ criminalib⁹ vnde
cūqz ⁊ modo quo cūqz cōtrahat siue delinquat videlz in posse p̄ntis curie et nō ali-
bi id est causis seu negotijs eoz proprijs nec dicta curia patitur ⁊ alibi subiciat
iudicium quādū sint velfuerit consules vel sindici vel procuratores ipaz vniuersitatū.

Item est estilus et cōsuetudo antiqua dicte Lurie q̄ quando aliquis prelatus aut persona ecclesiastica aut ipsa presente aut sciente vel consciētē et nō cōtra dicente et eius officio in aliquo loco abitans iuredictiō sua et excedūt metas sue iurectionis. Usurpando aliquod ius Regiū seu alia faciendo vel attēptando impreiudicium iuris et iurectionis dñi Regis et eius superioritatis. Quod incōtinenti Vicarius facta de hijs ap̄sisia seu informatiō secreta accidit et cōsueuit p̄ reintegrādo ius Regiū ad locū sine ad locha vbi talia sint attēpta et ibi dicto p̄ latō vel milite vel aī capit realiter et de facto ad manū Regiā totam aliā iurectione et tēporalitatē quam dicit prelat seu persona ecclesiastica hēbat in locis predictis; et indepositione officij dicti prelati seu persone ecclesiastice vicariū creat et postea auditur prelat seu persona ecclesiastica insua iusticia siquā habet defensione ipsa tamē iurectione et tēporalitate capta semp sub manu Regia existente. Sed aliquādo de grā speciali p̄ principē mandat eis restitui sub hac cōditiō. Qd̄ primitus soluāt expensas inde factas per curia vicarij et postea impossē eiusdē vicarij caueat ydonee cū bonis sideinssorib⁹ de stādo iuri et iudicatiū solui de et probijs quoz preteritu fuit capta iurectio et ipsa tēporalitas Satis enīz est cōsonū rationi q̄ ex quo prelatus seu persona ecclesiastica interrūppendo seu ledendo ius Regium nō vocet illū et illud idem in alijs locis baronū militū aliarūqz personaz infra dictam vicariam iurectionem temporalement habentium obseruatur.

Item est Estilus et cōsuetudo q̄ om̄es litigātes in dicta Luria solnūt expēnas dier v̄z quelibet pars prosinguli dieta seu cōparitione duodecim denarios exceptis hominib⁹ perpinianis qui de hoc p̄m̄ilegio sunt exempti.

Item est Estilus et cōsuetudo dicte Lurie q̄ si aliquis forensis extraneus litigat cum aliquo homine de perpiniano alie forensis soluit expensas dierum et non ille de perpiniano.

Item est cōsuetudo et Estil⁹ q̄ si aliquis cōqueratur de aliquo milite vel nobilli aut persona generosa domiciliata in loco prelator⁹ nobiliū vel quorūcunqz aliorū dominor⁹ q̄ presens curia cognoscere cōsueuit de dicta q̄rimonia et distingeredictum nobile milite vel personā generosam in loco vbi facit domiciliū non obstāte q̄ locus domicilis sit infra locum aut iurectionem prelatorum nobilium vel quorūcunqz aliorū dominorum.

Item est Estilus q̄ si elapsis. xxvij. dieb⁹ dictis personis generosis datis et assig-natis pro querimonij predictis cōtra eos in presenti Luria expositos ip̄a Luria habet et vse fuit habere retro decimam pro iusticia ab eisdem.

Item est Estilus dicte curie q̄ facta et emanata ab ip̄a Luria littera fatice que dirigat baiulo seu baiulis infra vicariaz cōstitutis q̄ faciat iusticiā ip̄a Luria habet et recipit et recipere consueuit iusticiā de toto et de quo facta fuerit q̄rimonia corā baiulo seu baiulis supradictis expectatis tamē decez dieb⁹ adie presentatiōis predicte littere inantea sub sequētibus et inde curia vicarij faciet executionem et iusticie complementum.

Item iste Estilus fuit correct⁹ per dñm iacobū antiquū Regē maioris cū car- ta sua data ppiniani. xij. lll's Houēbris año. M̄ cccviii. in libro dicte Lurie regi-strata vt apparet p̄ clām quandā dicte carte tenoris sequēt⁹. Itēdam p̄cedim⁹ et

Per lo rey cōtra aquilis q̄ li occupen sa iurectio.

x
propositi s̄tēs signis
Tunc ha

abito albergos a R
In laus de laudis
cūmēs dūlē
177
R. 1000
cūmēs dūlē
alle

Depagardicta.

xj

Homē de openya no pa-gue dieta.

xii

Jurectio del vaguer cōtra generosos.

xiii

Dilaciōs d. xxvi. dies e lo-dict de iusticia ques per-tany al vaguer.

xiv

Diet d iusticia d vaguer

xv.

De. x. dies de fadigna q̄ han los barons.

xvi

B ii

Indulgem⁹ eisdē nobilib⁹ militib⁹ generosis psonis q̄ in castris et vīllis eorū inquisi-
bus inde habēt iuredictiōnē habeat fatichā decē dierū sīc q̄ ex quib⁹ cūq̄ tracti-
bus debitib⁹ et obligationib⁹ ciuilib⁹ habeant fieri q̄rimonia aduersus homines
suos et habitātes et comorātes indicis locis ip̄is nobilib⁹ militib⁹ et generosis p-
sonis aut baiulīs eorū deūtra infra quos decē dies a die facte q̄rimonie cōputandos
curia seu curiales nostri nō interponāt aut debeat interponere partes suas cog-
noscedo vel exequēdo aut cōpellēdo vel aliomodo. Et etiā elapsis dictis. x. diebus
anteq̄ Luria seu officiales nostri partes interponāt agētes seu pquerentes habe-
ant redire et retro q̄rimoniā facere ad ip̄os. Nobiles milites et generosas psonas
aut eorū baiulos et tunc demū in eorū defectu. Luria rofficiales nostri faciat iusti-
cie cōplementū suplēdo defect⁹ dictorū nobiliū militū generosarū personarū et baiu-
lorum suorū. Hanc autē faticham locum habere volumus indebitis negatis super
quibus absq̄ faticha et temporis expacto cognitio fīat.

Lo vaguer fala despesa
al juge e al scriua e al mi-
sage legatur.

xvij

Nota p̄scribis curie vici
et judicib⁹ bonū Capm.

Per la iuredictio del va-
guer.

xviii

De rius e flumiis.

xviiij

De coloms e colomers.

xx

Itē est stilus et cōsuetudo curie q̄ si Vicari⁹ accedat cū iudice et scriptore pro ne-
gocijs regijs extra que tū tangat officium curie. Luria habeat facere sumpt⁹ inco-
mestione et soluere salario animalium iudicis et scriptoris et sagionibus decem d-
narios interprandium et senam et octo denarios p salario et si comedat cū Regē
octo denarios tm̄; et in se comedat. xviiiij, denarios tantum,

Item q̄ si ad locū vīloca prelati baroni militis aut alteri⁹ psonae ecclesie vīscu-
laris infra dictā vicariā situata aliquis officialis accesserit vel p suo officio exer-
cendo vel pro suis p̄prijs negotijs per agēdis aut alio quousmodo ad ip̄is locū ve-
nerit et p illos de dictis locis vel quoctūq; alios in locis ip̄is et eorū territorijs seu
terminijs fuerit in vasus p̄cussus vulnerat⁹ seu alī maletractat⁹ cognitio et puni-
tio: talīū sīch in psonas officialiū regijs delinquēciū ad dñm nostrū Regē et sua⁹
curiā vicarij roſiliōis et vallispīrijs p̄tinet et spectat: et inde dicta curia cognoscere
et punire tales delinquētes p̄sueuerit: et ita vtitur et vīsa est dicta Luria ab anti-
quo tempore citra Exceptis hominib⁹ p̄piniani qui ad baiulū p̄piniani vīcūq; et
modo quocūq; delinquāt seu p̄trahant expriuilegio Regio pertinent et expectant,

Item flumina et riuī sine riuī infra territoria et loco locorū Regijs et nō regijs
hui⁹ vicarie scituati et scituata sunt dñi regis: et quecūq; criminā excessus aut q̄
cūq; maleficia q̄ in ip̄is riuīs et fluminib⁹ et infra eorū limites p̄ quasvis personas
pīnatas vel extraneas aut alicui⁹ cūq; iuredictiōis existat comissa denūcita fue-
rint ad dñm regem et suam Luriā vicarij roſillionis et vallispīrij sine medio p̄ti-
nent et spectat cognoscenda et punienda.

Item colubaria in locis regijs et nō regijs situata sunt sub ptectione et salua-
gardia dñi regis et fractores depredatores et alīs quocūq; modo in ip̄is colubarijs
delinquētes necnō raptiores aut venatores coluborū p̄tra prohibitiōne generalē et
in bannū p̄hibitionis inde apositū incidentes ad dñm regem et sua⁹ curiā vicarij
roſillionis et vallispīrij solū et insolū et absq; medio puniendi et corrīgēdi et ex-
actio banni p̄tinere solet et debēt: et dicta Luria vtī et vīsa est ab antiquo punire
sine medio et cognoscere de predictis. Et hac de causa Vicari⁹ roſiliōis et vallispīrii
ponit et p̄sueuit et antiquit⁹ ponere p̄sueuit anuo quolibet vīnu custodē regiū et cu-
stodiendi ip̄a colubaria toci⁹ vicarīe iamdicte et p̄ indagando sciendo et p̄ quiren-
do banna delicta aut meleficia sique facta comissa aut p̄petrata fuerit sup inde et
ille custos haber et habere p̄sueuit ratiōe custodie predicte p̄nūc p̄ singulo coluba-
rio etiā adominis ip̄or colubarioz anuo quolibet quatuor dñrios: et tale ius voca-
tur et vocari antiquit⁹ cōsueuit in dicta vicariā locens dels colomes.

VIII

Item serui fugitiui; et serue fugitive; vblscnqz infra dictā vicariā rossilions et vallispirij reperiant seu capiātur ad dictā debent et solent remitti et antiquit' est consuetū et restituūt dñō ipoꝝ Soluentibus tñ prius et ante omia vicario ius Aquarum hoc est vnū morabatinū aurī pro singulis et pro qualibet aqua nauali sine naual quā ptransiuit dict' seru' vel serua de loco dñi sui aquo fuderit vsqz ad locum in quo capt' et repert' fuerit; et ita vtitur; et antiquit' yti p̄suerit dicta curia

De seruis fugitiuisq; sol
uantura aquarium na
ualium,

xxi

Item cōsueta iusticia est tertia pars quātitatis vel esciā communis espicieī vel in iurie preciū vel cōpositioneꝝ obtent; de qua dñs vel vicarius p̄suerūt remittere; aut facere maximū amorem; atali aut iusticia exhibēda excipiunt prelati barones et milites et persone generose clerici vniuersitates locoꝝ regioneꝝ et nō regioneꝝ et baiuli naturales qui reciedēcia tñ modo pro iusticia et nō ampliū in dicta curia solvere ab antiquo consueuerunt Baiuli autem naturales illi intelliguntur qui prose er suis obtainent baiulias.

Quin es lo dret di justicia
so es la ter sa part.

xxii

Item est Estillus q̄ si vnū Sagio vel plures ducūt captū seu captos aliquos de criminē seu maleficio inculpatos habent inter omnes sagiones aqñolibet capto duodecim denarios pro psonatge Et si duo vel quinqz aut plures ducāt vnū presonariū nō habēt nec debent habere inter omnes nisi. xij. dñios dumtarat Et si vnū Sagio ducat quinqz; vel plures. presonarios ad curiā habet a quolibet. xij. dñios pro personagio tamē si habuerit presonagiu nō debet habere pedagiū verū si mal lent personagium vel econuerso pedagiū est eis in electione habere vnū vel aliud tantum; et ita est antiquitus consuetum indicta curia.

De salari demisages.

xxiii

Est consti a.xvii. tc. libri
stilorum curie vicarii.

Item vtitur curia predicta q̄ si miles vel generosa psona diffidat' vel diffidata per aliquē generosum; firmet ius in posse Curie regis predicte de estādo iuri et iudicatum solui p petitiōe seu demādatiōe quā pars diffidat' mouere intēdit cōtra partē diffidatā q̄ dicta Curia recipit dictā firmā et ponit dictū diffidatū sub pace et treuga et vicari' scribit diffidatip suas litteras significādo eidē dictā firmaz et q̄ nō noceat dicto diffidato qd̄ si faceret emēdaret dampnū datū dicto diffidato iuxta cōstitutiōes paciū et treugaz q̄ est scripta ab antiquo reperta incuria supradicta q̄ est laudata per milites Confluētis et rossilliōs quondā; et dicte vicari' cōsuevit facere preconizari publice generaliter per locha sue vicarie q̄ si aliquis videret aliquem vel aliquos dampnuz inferentes diffidato vel bonis suis q̄ diffidentur illum et eius bona; et dampnificatores caperent et captos ducerent ad Curiam supradictaz; et predicti sequēsecū ducerent eisdē tc;

De defatimēts militars
contra militars.

xxiv

Item vtitur curia predicta q̄ ipsa Curia seu eius offici p̄suerunt cognoscere quantūcunqz eis requisitū fuerit p vnā partē de cōtrastib' diuersorū dñorū iuredictiōem habenciuinfra dictā vicariā et de p̄trastib' sine littib' diuersaz vniuersitatū diuersorū dñorū Necnō de diuidēdis terminis diuersorū dñorū ad hoccū modēramine q̄ si in talib' terminis seu finib' ius Regiuz tangat i illo casu officiales rigiū Super terminis diuidendis nō se cōsueverunt intromittere sine comissionē regie magestatis vel sui locūt.

Juredictio de vaguer so
bre vniuersitas ceteris
de loch a loch.

Etiamolo xxv

Item vtitur curia iādicta licet quidā p̄tradicant q̄ quādo sit q̄ bestiaria dep̄sita reperiant infra suā vicariā p quoctūqz homines cuiuscūqz editiōis existant facit illa venire ipi curie et officiales eiusdē p̄suerūt ordinare sup illis bestiariis restituēdis illis psonis quib' p̄tinēt et sic est fieri p̄suetū et in p̄tradicorio iuditio obrentū Et de falconib' et alijs animalib' venatiōis amissis p quēcunqz repertis infra dictā vicariā nazmeli' est q̄ curia regia faciat restitutiōem de talib' inqua publicata talia manifestātur quā curie preliare dicte vicarie.

De coses perdues.

xxvi

De falcons e altres au
cells de cassa perduts.

B iii

Los carnissers dels barons han a vendre apiclos de perpinya.

xxvii

Lo veguer fa les phibis de no traure blat fora la vegueria.

xxviii

De perdus.

De truytes.

xxix

Juredicio del veguer sobre aquells qui trenquen rechs de argues.

xxx

Juredicio del veguersobre aquells qui trequen appellacions.

xxxi

De inquirir contra bandats e a illis q[ui] aculen.

xxxii

Item vtitur curia predicta q[uod] macellarii seu carnifices dominoꝝ terre Rossilio[n]is iurectionem exercencium debent et consueuerunt illa pondera tenere super carnibus vendendis que per curiam regiam ad hoc ordinata existant: et ad illud premium lipram carnium dicti macellarii vendere habent q[uod] per Curiam ville perpiniani ordinatum est et in dicta villa quodquidem premium ipsi domini nō possit crescere vel minuare licet penas impositas contra macellarios non iusto pondere carnes vendentes exhibere consueuerunt domini sub quoꝝ iurectione dicti macellarii existant.

Item vtitur dicta curia regia sola et non altera q[uod] facit prohibiciones et precōnitzaciones de non emendo bladum causa reuendendi vel de non extrahendo blada de vicaria rossilionis et vallispirij sub certa pena: quā curia predicta leuare cōsueuit et non altera curia dicte vicarie de suo subiecto. Hec aliquis alius domin⁹ quantumcūq[ue] habeat iurectionez est ausus dare licenciam de emendo blada causa reuendendi nisi solum Curia regia que consueuit concedere talem licenciam. Et est ratio quia si contrarium fieret plures fraudes comiterentur. Et quando curia regia dat licenciam excusa iudicis esribunt in libro dicte curie et nō potest talis habens talem licenciam illud vendere sine licencia dicte Curie: et quando necessitas eminet rei publice facit vendere dictum bladum curia supradicta.

Item concedit curia regia lic[er]t per aliquem fuerit contra ipsam obtentum q[uod] quando vicarius regius facit protestacionem al[ter] prohibicionem generalem de nō capiendo perdices tempore estatis vel de non pescando truyteres sine truytestem pore yemis videl[er]z dicte perdices de festo pasce usq[ue] ad festu[m] sancti Michaelis et dictas tructures sine truytes de festo sancti Michaelis usq[ue] ad festum pasce qd est consuetum singulis annis preconitzare per dictam curiam sub pena lx. soloz quam contrafaciens in dictam penam incidentes teneatur soluere illam curie predice et non alteri. Et hoc ista ratione q[uod] solus princeps talem prohibicionem potest facere non aut alteri domini habentes iurectionem infra dictam vicariam supradictam Nam pescari pices et venari aues non prohibentur de lute quare talis preconitzacio non debet extendi ad ipsos dominos sed solum ad principem qui supra ius potest zc.

Ad idem videtur discendum: et curia concedit q[uod] pena imposta per principem seu eius vicarium contra rumpentes aliquem recum constructum et transeuntem p diuersa territoria diuersorum dominorū iurectionem habentium soluz pertineat dicto domino regi et non alteri maxime cum tali recus est domini regis sicut est recus de Thoirio vel similes vel vbi sit aqua empta ab ipso domino rege vel suis procuratoribus et q[uod] in hoc casu sufficeret generalis preconitzacio vicarii que significaret illis dñis pro quoꝝ territoria talis recus esset stitus et inde aqua transiret zc.

Item vtitur curia q[uod] punit frangentes appellaciones regias cum non admittatur p habentes iurectiones vbiq[ue] tales appellaciones emisse fuerint per priuatas personas erig[er]e: et nichilominus punit et punire consueuit delinquentes contra ius regium vel iurectionem usurpatores,

Item inquirit et cognoscit contra receptatores bannitoꝝ per curiam regiam p maleficijs denunciatis contra illos et vbiq[ue] tales receptatores fuerint reperti et sub cuiuscunq[ue] iurectione infra dictam vicariam.

Item utitur curia & si remissio petatur fieri per aliquem dominum habentem iurectionem infra dictam vicariam de aliquo delinquenti infra iurectionem suam: et dicte remissioni contradicatur per curiam regiam vel per illum qui petit sibi remitti: & in illo casu pendente cognitione remissionis talis criminibus delatus debet estare in posse curie regie si qualitas criminis hoc exhiberit alii potest dari ad recredendum Et si videatur curie regie seu eius officialibus & talis remissio per maliciam petatur fieri & curia supradicta poterit petere & ante fiat sibi sumaria informacio de delicto pro quo petitur dicta remissio fieri et in hoc iura contradicit juxta plurimorum opinionem,

Item utitur curia & bis in anno concedit ferias propter messes: et hoc de vigilia sancti Johannis iunii usque in castinum festi sancti Jacobi vel die sequentis. Et propter vindemias de festo sancti Michaelis septembri usque in castinum beati Luce vel circa Et hoc exceptis causis criminalibus et litteris regiis supplicium in quibus exceditur tempore feriato Et exceptis alijs causis que de jure non debent habere ferias tamen in dictis feriis messium et vendemiarum querimonie siue scriptis nunciantur et retroquerimonie exponuntur.

Item ulterius conceduntur ferie bis in anno scilicet obrenuentias festi Matris domini et Pasche vedet pro quolibet festo. xv. dies.

Item utitur curia & militares persone et generose et prelati consueuerunt causidicare in dicta curia de octo in octo diebus et alie persone non militares de tribus in tribus et hoc nisi dominus rex vel si quis locutus est per suas litteras rescribat officialibus sue curie & sine litte et strepitu et figura procederetur in dictis causis tunc enim consueuerunt prelati barones generosi causidicare de tribus in tribus diebus in ceteris consueuit obseruari terimi ad cognitionem judicis dicte curie in causis vero criminalibus generosi et milites de tribus in tribus diebus causidicare in dicta curia consueuerunt sed tamen de nono aliqui contradicunt.

Item promissiones mulierum et gentium pauperum et similia per officium judicis explicari et cognosci consueuerunt et non performam querimonie.

Item est consuetudo generalis in ipsa curia & nulla curia prelatorum nobilium vel aliorum dominorum iurectionem habentium infra dictam terram Rossilio, nisi et Gallispiri utitur vel uti consuevit iurectione civili vel criminali in hominibus regiis locorum regionum publicorum contrabentib[us] vel delinquentib[us] infra dictam vicariam set solum curia regia vicarii Rossilionis et Gallispiri utitur iurectione in illis non obstante aliquo priuilegio quod habeat generale in quo etiam homines regiis non sunt exempti.

Item utitur curia & si faciat citari aliquos testes pro inquisitionibus fiendis qui sunt extra villam perpiniani & facit eis satisfieri pro die iuxta ordinationes domini nostri regis qui nunc est editam incerta quantitate pecunie, ante dictam ordinacionem dicta curia nichil consueverat soluere pro talibus testibus qui et citabunt in illa pro testimonio faciendo.

Item curia regia uti consueverat distingere prelatos et religiosas personas temporalitatem habentes et eos bona pro debitibus in quibus erant personaliter vel alii eos procuratores pro eis aliquibus creditoribus obligati a quoquidem vsu cessatum

B iiiij

De objectar remissio se-
ta per haro.

xxxiii

Ferias.

xxxviii

Ferias.

xxxv

Assignacions militars &
vuya en puyt jorns.

xxxvi

Detres en tres dies
per supplicacio.

Que los pobres sien
tractats sens plet.

xxxvii

Jurection del veguer so-
bre homens reals.

xxxviii

De pagar ionials als q
fan testimonis.

xxxix

xxxxi

existit per dictam curiam ab aliquo tempore citra ex ordinacione domini regis quia nunc est licet non scripta habeatur in dicta curia.

Item vtitur curia et extat ordinacio regia quia instru*m*is protestacionum requisitorium et appellacionis qui fiunt officialibus dicte curie per priuatas personas respodetur et consuevit responderi per ipos officiales infra duos dies tan impedimento dicti officiales non fuerint impediti als scriptor posset claudere instru*m* et restitu*r*re illud inmundum redacium *et cetera*.

Item que negun prelat o baro o altra qualseuol persona qui hage iurediccio en les vegueries de Rossello e de L'ofent quison en frontera del realme de Franca no pot ni deu fer regir la sua iurediccio sino per batle e jutge ordinari qui no sien coronats ni porten corona assi que si delinquien o eren tenguts a algu los dits veguers ne puguen fer iusticia e punicio Es gran raho car p la general iurediccio que lo senyor rey ha en son regne es necessari en special en los dits comtats de rosello e de Lerdanya que lo senyor rey hage a questa superioritat e faça iusticia dels officials dels prelats barons cauallers e altres bauents iurediccio en altra manera porien sen seguir grans scandols e dampnatges irreparables al dit senyor e a la cosa publicha.

Item quia tots los delictes fets per vniuersitats e questions de vniuersitat a vniuersitat manimpolits congregacions illicites fetes en camins publichs e fora camins publichs o en altra manera se pertanyen aldits veguers o officials reals e no a altres persones ne en officials de prelats barons cauallers o altres bauents iurediccions en les vegueries demont dites.

Item que totes appellacions de officials de prelats barons e altres qualseuol personas bauents iurediccions en los dits corts o vegueries e sino deles primeres salten les segones en ciuile e criminal se pertanyen als officials reals dels dits corts

Item totes les iurediccions de tots los prelats e barons cauallers e altres son en feu del senyor rey exceptats los dits lochs eclesiastichs quia bo han p privilegi,

Item que los officials reals en tots los dits comtats han fadigua de iusticia assi quia tots los dits veguers en fadigua de iusticia poden intrar per tots los lochs dels prelats barons o altres bauents iurediccio sino que lo senyor rey no ha fadigua en la ciutat de Elna ppter privilegium expressum sino per deutes deguts a homens reals sens cartes.

Item que si algun hoz de hun terme de loch o de castell delinquer en altre terme de loch o de castell es dit stranger e per consequent la punicio se pertany als veguers damunt dits.

Item que tot hom real qui delinqüe en terra de prelat o de baro o altra qualseuol bauent iurediccio es de for de veguer dessus dit o del batle de perpinya si son homens de perpinya.

Item quia tots los homens de paratge en ciuile e en criminal son de for e iurediccio dels dits veguers eno de altres officials.

Item que lo saig del veguer entre per tot publicament ab basto e no ab bruschia e aco ses costemps acostumat sens contradiccio alguna.

Irez que lo dit saig porta fadigua que requere mana als batles dels sobredits ab letra que porte quesi destrenguen aquells qui son obligats e en defalliment lur lo dit veguer dona poder al dit saig que ell faça la execucio sens que de aco no es feta neguna tradiccio e aqusta fadiga fa ara sié obligats ala cort del veguer o no,

Dos dies son donats a respondre als protestes e requestes.

xxxij

De batles e jutges que no porten corona.

xxxiii

De iurediccio del veguer sobre vniuersitats.

xxxviiii

De appellacions foranes.

xxxviii

De iurediccions en feu del senyor rey.

xxxix

De fadigua de iusticia.

xxxxvi

Qui es dit estranger

xxxxvii

Jurediccio del veguer sobre homens reals.

xxxxviii

Jurediccio del veguer sobre militars e lur familia

xxxxix

De misatges del veguer qui entren per tot.

I

De potestat de misatges o saigs.

Ij

Item quellos sobreposats dela orta de perpinya han conerxencia de tales deles terres qui son de homens de perpinya qui son en lochs o castells de prelats de nobles e de cauallers e aço per lonch vs,

Item que totes les vniuersitats dels bescomtats e de altres lochs de quisque sien:si es q sien del senyor rey o de plats o de nobles o de cauallers exceptat ppinya e cobliure:son del destret del veguer de rossello ciuilment e criminal.

Item que nenguns lochs de prelats de nobles o de cauallers no poden posar barra de camins adobar sino ab licència del senyor rey o de sos officials q pertany ans lo veguer fa adobar los camins sens miga:sien los camins en terra de noble o de prelat o de caualler ni encara nenguna gabella en nengun loch sens licència del senyor rey prelat baro ni caualler no pot metre que sibó fallo dit veguer o poix echo reuocha.

Item que lo veguer ha conerxencia de tots crims quis fan per los camins publichs vniuersalment per tot son vegueriu axi dels lochs del senyor rey com de prelats com de nobles com de cauallers exceptats los lochs e termens de perpinya e de cobliure:no contestant que los lochs reals han per privilegiço es que no son téguts de fer judici en poder del veguer mes en poder del batle e dela cort del loch don son sino en fadiga.

Item que si baralles o altres crims se cometan en la mar tant com te lo vescomtat o altres lochs deça vegueria de qual persona o persones se vulla sien que lo veguer o punex sens tot miga.

Item que si los vescomtes o altres cauallers o nobles fan hun deute ey meten per fermanses homens de peu o altres homens deça terra lo veguer los destreny en lurs lochs sens fadigua solament donant clam pus lo deutesie per ells car axi es contingut en los privilegis que ja cascun rich home o caualler dela sureddiccion dels quals privilegis tots e sengles son trelladats en hun libre del patrimoni del senyor rey que ha nom lo libre negre.

Item que quant los reys de Mallorcha manauen les hostos lo veguer de Rossello e p son offici manaua als officials dels vescomtats de ylla e de canet vniuersalmet per tota la terra axi be de clergues com de lechs que seguissen los dits reys e quant nengu fasia lo contrari lo dit veguer los punia segons que appar en los processos dela cort del veguer de rossello:e encara appar quels mana a L'orsani e ala Jonquera e en tot loch on anas personalment axi per fer execucio de justicia com per altres assers.

Item que quant los reys de Mallorcha fasien armada per mar ab galeres o altres vexells armadissos lo veguer de Rossello manaua als homens de L'orani de Santa Maria la mar e de Torrelles o als officials dels dits lochs que son del dit vescomtat que seguissen la dita armada pagant a ells empero lo lur for el pa e layqua:efasials hi anar per aquella manera quey fasia anar aquells d'Obliture e Dargiles e daltres lochs del dit senyorrey propri segons appar en los processos dela dita cort del dit veguer.

proposits Sibegorato
de la costa

lvi
de totes universitats que
sien:si es q sien del veguer
exceptat perpinya i la Gollima
lvi

de camins Dobrar
e barra no pot posar
barra

lvii

de camins Caminos
per Camins

lv

de camins factis
sobre la mar.

lv

de dantes de militars

lviii

jurisdiccio del veguer
que mana als officials
dels barons.

lviiii

jurisdiccio del veguer
sobre los officials
del vescomtat

lviii

lx

Item es stil que los leuders tant reals com del general de Cathalunya e guardes de general e lurs families e bens son de for del rey e deson veguer per ço com son officials car exercexen juredictio e usen de juredictio e penyoren.

lxi

Item los barques deles aygues nauals molins e moliners e lur familia son en ciuil e en criminal de for del veguer car les dites aygues e lits e limits dels fluuis son regalia axi que dels crims que si cometren la juredictio es del dit veguer.

lxii

Item les cabanes e cabaners e altres cases qui afronten ab camins reals elles e lur familia en ciuil e en criminal son de for de veguer axi com la cabana de L'osbera del soler de mestre vila e altres.

lxiii

Item es stil que los Bisbes:abbats:capitols:ardiaques:priors:pabordres:e qualsevol altres persones ecclesiastiques qui sien senyores de loch o lochs: o de alguna juredictio temporal son ciuilment de for conerensa e juredictio del rey e de son veguer e lurs procuradors generals de aquells per semblant.

lxiv

Item tots los comenadors son ciuilment de for e jureddiccion del senyor rey e de son veguer e lurs procuradors generals.

lxv

Item totes persones ecclesiastiques exemptes de for del bisbe son ciuilment de for del senyor rey o de son veguer com als no haurien superior.

lxvi

Item es stil que dins la gouernacio e terres dela vegueria de aquella nos tolseren nis sostenen nis poden praticuar marques de una vegueria a altra ni de hui senyor de jureddiccion ab altra sino ab los estrangers dela dita gouernacio.

lxvii

Item lo bisbe ni sos officials no han conerensa de censos ni rendes amortizades encara q sien de luicio q pragmaticha ni ha.

lxviii

Item son dits officials o prelats baro's e altres baue'ts jureddiccion:batles:jutges:aduocats:procuradors fiscals:scriuans de cors temporals:saigs:banders:escarcellers:leuders:guardes de ports e de passos tant reals co3 del general de Cathalunya.

lxix

Item son dits regidores de ciutats villes castells lochs e altres poblacions còsols sindichs e procuradors tenints loch de consols clauaris mostacaffs.

lx

Item los camins elits de aygues nauals ala ay guia dela mar son del rey e a ell e a son veguer se pertany fer los adobar e tots los crims q si cometren son del rey e de son veguer: e arimatz los naufraigs deles fustes maritimes.

lxii

Item los sacrilegis ques cometren dins lo bisbat de Elna sis cometren en lochs del rey son del rey e de sos officials: Siis cometren en loch del bisbe o del capitol son del bisbe: E sis cometren en loch que no sia del rey del bisbeni del capitol son a migges del rey e del bisbe: e de aço ni ha sentencia.

Lo bisbe no ha territori.

lxiii

Item lo bisbe no ha territori a perpinya sino ala sua cort e a les sglesies e per ciò seguit saig dela sua cort no pot vsar ans los actes que ha a fer lo official ecclesiastich ha a fer ab letra E si lo saig del bisbe o de son official ve al veguer sens letra lo veguer o son jutge lo pren el fan metre en la preso e apres lo senyor bisbe o son procurador reintegre lo preiudici al senyor rey e aquell reintegrat lo dit misatge es solt dela preso.

De entredie.

lxvii

Item lo senyor bisbeni sos officials no poden posar entredit: e sin posen es procebit per lo veguer contra ells per capcio de jureddiccion e rendes dela mensa episcopal les quals no son restituides fins ha reintegrat e pagades les messions.

De anyells.

lxviii

Item es stil que lo veguer dona licencia als carnisses dels prelats e barons e altres de tallar e vendre anyells per totala vegueria.

Decnis Rex Aragonū Galécie et aforicis Serdinie et corsisse rc, Di
 lectis ac fidelibus gubernatori Rossillionis et Ceritanie et Gicario
 rossiliōis et vallispiri ceritanie et cōfluent ac iudicib patrimonij nři
 ac primaz et scđaz appellationū dictoz Comitatū cererisq officia/
 libus et comissarijs nostris ipoꝝ comitatuum presentib et futuris ac
 locat⁹ eodē Salutis et dilectis Procōseruatiōe regaliaz quas habe
 mus in dictis vicarijs queq pro maiori parte in stilis vsib⁹ et cōsuetudinib⁹ curiaz
 ipsarum vicariaz concistūt diuersas pragmaticas sanctioes ordinacioes et prou
 siones fecisse Recolim⁹ p quas intercetera ipos stilos vsus et cōsuetudines ad vn
 gnum precipim⁹ obseruari. Set ut nouiter est nobis datū intelligi pluresq tam
 prelati q̄ barones et milites q̄ et alij indictis Comitatib⁹ castra seu locha haben
 tes ipas regalias nostras peruertere seu minuere satagūt illas presertim quibus
 tam prelati vel alie persone ecclesiastice in locis nostris iura vel regalias nostras
 usurpare cōtingit vos dicti vicarii iuxta dictos stilos et cōsuetudines debet quili
 bet iniuredictio sua tēporalitates ipis prelati vel psonae ecclesiastice usurpate cer
 ta forma super hiis obseruata et quibus vos dicti vicarii iuxta dictos stilos vsus
 et cōsuetudines cum contingit inter vestras vicarias questionem esse de terminis
 vel alijs rebus de quibus timetur ne partes veniant ad arma: potestis et debit⁹
 tanq̄ superiores ad manum vestram recipere rem de qua est questio et eam tinere
 in sequestro: Et etiam potestis et debit⁹ ponere i sequestro pignora facta in ter
 minis in cuiusvis termino locoz infra vicarias vestras stituatorz si ipa iniuste fa
 cta allegatū fuerit coram vobis: Et etiam potestis et debit⁹ in quibusvis castris
 et locis q̄cunq; alodialibus recipere escorcolls ratione sustinimenti bannitorum:
 Et etiam potestis et debit⁹ intrare quecunq locha prelatorum et aliarum perso
 narum ecclesiasticaꝝ baronum et militum pro capiendo cōsules: baiulos: et alios
 officiales ipoꝝ de maleficijs inculpatos: Et etiam alios quocunq singulares qui
 delinquerint in caminis publicis vel aduersus officiales nostros aut regalias no
 stras Nam per viam appellationum quas qñq super vsu dictaz regaliaz faciunt
 quas vos judices tam primaz q̄ secundarium appellationum et sub delegati a no
 bis qñq admitatis et per aliquas prouisiōes et comissiones quas a curia nostra
 surreptice impetrant dictis stilis vsibus et cōsuetudinibus preiudicia faciunt:
 Quapropter tantum nostrum et dictarum nostrarum regaliaruz preiudicium tol
 lerare nolentes sed ipas nřas regalias inuolabiliter et absqz diminuzione aliqua
 conseruare huius nostre prouisionis salubri serie Sancimus et ordinamus p non
 obstantibus aliquibus comissionibus seu alijs quibuscunq prouisionibus a no
 stra curia seu nostri primogeniti impetratis vel impetrando sub quacunq forma
 vel expreſſione verborum: esto q̄ essent manu nostra aut dicti nostri primogeniti
 subſignate et in eis de preſenti ſpecialis mentio fieret ac tenor eiusdem totaliter
 eſſet interi⁹ Hec obſtantibus aliquibus appellationibus quehuc vsqz admissi fues
 rint vel processibus vel enantamentis inde ſecutis dicti stilis vsus et cōsuetudines
 prout in libris dictarum curiarum et prout melius eis nos et predeceſſores nostri
 reges Aforicis vſi fuimus tenaciter et absqz interpretatione aliqua obſeruentur
 Hec liceat vobis seu quibusvis alijs illos in dubium vertere Hec paciamini dire
 cre vel indirecte iudicium de his fieri aliquod: Hec aliud presumatis qd qd incon
 trariuz facere quoqmodo Andantes vobis et quibusl⁹ vestrū sub pena mille
 morabatiorum auri nostro errario aplicandorum et quolibet qui contrarium
 fecerit habendorum et etiam ſub ire et indignacionis nostre incurſu quatibanc

Date in ex parte

nostram pragmaticā sanctionē et salubrem prouisionē teneatis et obseruetis firmiter et aliquid fieri incontrarium non sinatis Dati Barcinone, xv, die Ad arcis anno anati dñi. Mcccxi, Gisa Roma Rex Petrus.

Sicutius dei gracia Rex Ad aioricis Comes Rossillionis et Ceritanie ac domin' mōtis pesullani Dilecto iacobo demure militi Uicario rossilioni et vallispirij Salutis et dilectionē certificati ad plenus q̄ ex factide cuiusdam littere q̄ data fuit Ad aioricis. viii. idus Octobris anno dñi. Mcccxiij. p̄ quā inter cetera interris nostris trāsmarinis iuxta eius seriē et tenore: licet talis nō esset vidr esse intentus māda/ uerimus seruari vsaticha Barcinone et constituc̄ escriptas Cathalonie v̄su seu estilo Curiaz in aliquo nō obstāre multa iurgia inter gētes insurrexerūt et dāpna varia euenerūt et parata sunt euenire iusticiaq; periclitabatur exinde aplib' contra dictos: v̄sus et stillos antiquos curiaz atq; locoz p̄spiciētes quoq; q̄ v̄sus et stil' ipsi antiqui curiaz atq; locoz sūt obtine obseruādi nec illis p̄uare possim' v̄l debem' n̄ros subditos sine cause cognitiōe nec īducere leges cōtrarias sup illos cū contra vtilitatē rei publice perquā ī vigilare tenemur facerem' directe. Erubet/ sentes q̄ male facta sunt delliberatiōe adq; matura p̄ties et frequēter ac cōsilio di ligenti sīnt exclamo: et querelis genciu passim nos hoc facere oportet dictā: litte ram et om̄ia cōtentia in ea quā sepi' nobis et nostro cōsilio legi fecim' et perlegi ac om̄ia p̄tenta trāsumpta et auctētica et alia inde sumpta ex certa sciēcia auctoritate Regia cassam' et annullam' et impetuū renocam'. Expressius ordinātes et eciaz estatuētes estil' v̄sus Curiaz villaz castroz locoz atq; dictaz terrarū debere firmiter per nos et nostrā curiā ceterosq; officiales vicarie n̄re predice firmiter atq; inuiolabiliter obseruari dicto vel quocūq; alio nostro v̄l nostro mādato: trario non obstātis quod tollim' excerta sciēcia et renocam' om̄ia Ordinam' quoq; et volum' vt vos et vestra curia: et curia baiuli ville p̄piniani ceterisq; offici dicte vicarie et baiulie ipaz nostriq; subditi vniuersi vt amini cōtentis in nostri prima littera prout vrebamini et p̄sueratis vt ante factionē illi' cōcessiōis et contentis in ea nequaq; obcistētib' dictaq; prima n̄ra littera si in libris vestre curie registrata sit siue escripta sit penit' abolita et penit' cācellata hanc nostrā litterā obserue tis firmiter et faciatis obseruari om̄i p̄tradictiōe et appellatiōe remota Data Jfor migine. xiiiij. lll's Augusti anno dñi. Mcccxiij,

Dicitur dei gracia Rex Eragonū r̄c. Mobilis et dilecto cōsiliario nostro Arnaldo dorbau militi gerenti vices gubernatoris Rossillionis et Ceritanie ceterisq; offici nostris vel eorū locatī presentib' et futuris sa lutis et dilectis Dicim' et mandamus vobis de certa sciēcia et expresse quat' nō obstātib' quibusuis vēditionib' alienationib' seu impigno rationib' sub quauis forma per nos factis de quibusuis Lastris et locis dictoriū comitatū seruetis: cōsuetudines: et estilos terre vestri vicarii supra dicti iposq; faciatis inuiolabiliter obseruari nec cōtra illos q̄q̄ vt villatenus per mitatis Datis Barcinone sub nostro sigillo secreto. xiiiij. die Octobris anno anati domini. Mcccxi, Rex Petrus,

BApere per la gracia de deu Rey darago als nobles e amats nostros los portats veus de gouernador en los corts de Rossello e de Ler, danya e ason assessor, e al vaguer de rossello e atots e singles officials nostros o asos lochs tinets als quals les coses dels scrites se pranyen salut. Be sabets co plo molt alt senyor en Santo rey de Espanya allorqua quondam fou feta prouissio que nengun fet de regalia dels corts de rossello e de cerdanya no fos deduit en iuy de la qual prouissio vos e los altres officials nostros del temps passat hauets usat e usant obseruats la dita prouissio. E co alguns indirectament se perforsen de trencar los dits usos e prouissio imperatr dels nostra cort algunes pruissions. E nos vullam la dita prouissio tochar lo dit fet de Regalia esser de tot entot obseruada p so a vos ditem eius manam de certa sciencia q la dita prouissio de tot entot obseruat segons ca forma e tenor los fers tochats les dites Regalias en iuy en nenguna manera no dedubiscats ne admetats qualsenol pruissions per nos en contrari futes no contrastants; car nos manam a nosotros vici e cancell hoydors, pmonedors e cosellers q nenguna letra tochar lo dit fet de regalia no fas sen fer ni spaxtar dada en Barçalona sots nostre sagell secret a. xv. de octubre en lany dela nativitat de nostre Senyor. Anno ccclxi. Rex Petr.

DExclusis gratia rex Aragonum et nobili et dilectis nostris gubernatori comitatu rossilionis et Lericie et Vicario rossilionis et valle spiritu qui nunc sunt et erunt pro tempore vel eorum locutus. Salutis et dilectionis fide digno relatu perceperim qd aliqui barones prelati et milites et alii domini locorum et castorum citius infra vicariam rossilionis presentes se habere cognitionem et permissionem in eorum officiis et consules sindicos et universitatis locorum suorum et etiam de comisis incaminis publicis et aliis iuribus quibusdam et Regaliis que nobis et curie nostre vicarii rossilionis tam de iure qd ex antiqua consuetudine hunch usque et Stilo eiusdem curie sine medio et in solidum noscitur pertinere conant iura nostra et Regalias huiusmodi quodam exquisito. E labore usurpare et possessionem antiquam in qua fuimus de predictis per commissiones non nullas quas anobis p inaduertentia et importunitate obtinenter totaliter impedire. Volentes igitur nostre indemnitate super his prout auerit prouidere vobis et cuilibet vestrum dicimus et mandamus de certa sciencia et expresse quatis ipsos usus et Stilos ac consuetudines curie predicte ad hunguem obseruantes nos in propria nostra possessione antiqua manuteneatis et defendatis quibuscumqz madas vocationibz commissionibz processioibz et alijs pruissionibz p nos aut nostrum primogenitum sub quacumqz verbis formis factis et fiendis eritis si de presenti littera mensio fieret in eisdem obiectis nullomodo. Quequidem madas commissiones et quasvis alias pruissiones ac processus sique sint ac imposterum fierent in contrariis nunc p tunc et econuerso de certa sciencia et consulte reuocam cassam et annullam et p cassis et nullis in omni casu et iudicio haberivolum et iubemus. Nec paciamini de his aliqd inde fieri iudicium directe vel indirecte ymmo talia prohibeatis viriliter prout decet. Qm non intendimus nec unde fuit intentiois nostrae iura Regalias nostras huiusdem deducere iniudicium alit qd pruisi et ordinatum extitit in Curie generali Lericie celebrata de qua pruisione et ordinatio ipi prelati bordes et milites ex quo ea voluerunt

et cum magna instance requisuerunt et procurauerunt debent merito contentari
precauentes vobis ut predicta que vobis mandam? si ostrom indignatione cupi-
tis emitare officium macipetur Luzzich de certa scientia et excusa nostre indepen-
tatis et iuriu? nostroru? velimus fieri et prouidem? cum presenti dat? Barcinone.
xx. die Octobris anno anati dñi. AD ccclxvi, Rex Petrus.

Petrus dei gracia Rex Aragonu? rc. Nobili et dilecto nostro Arnaldo dorchan militi gereti vices gubernatoris Rossilionis et Ceritanie
vel eius locum? Gicario rossilionis et vallispiri vniuersis alijs officia
libus nostris indictis Comitatibus constitutis ad quos presente puene-
rint seu presens negociu? prinere noscat salutis et delictionez Quaque
pro cōseruatione et tuitione iuriu? et regaliaz nostrarum aliue sunt
in vestris et cuiuslibet curiis vestru? ordinatioes et usancie antique sunt scripte et
vulgariter Stilos nūcupate per predecessores nostros ordinare et expost p nos co-
firmate que per vos et vestru? quilibet iuxta nostras pragmatichas sanctiones su-
per his editas aliquib? nostris prouisionib? et litteris incōtrariu? faciēdis nō ob-
stantib? debent omnino obsernari Et amē eo q? cōtingit aliquot nos tanq? imme-
mores de predictis ob impunitatē petēcū aliquas facere prouisiōes ac man-
data cōtra ordinatioes et Stilum predictos pervos et vestrum quilibet ipsas p-
uisiones dictis usanciis et estilis cōtrariis in maximu? preiudiciu? Regaliaz nostra-
rum ut intellexim? obseruat?r. Quapropter indepenitati iuriu? nostroy predicto-
rum prouidere volētes vobis et cuilibet vestru? districte precipim? et mādam? sub
pena AD ille morabatinor? auri nostro applicādorum erario et a vobis et cuilibet
vestrum qui in his negligētes fueritis incōtinenti irremissibiliter habēdoruz et ex-
hibēdorum ac officioru? vestroru? priuatiōe de quib? si cōtrarium attemptaueritis
cum presenti nūch pro tunc priuam? quat? ordinatioes et usantias et Estilus pre-
dictos advngue absq? interpretatiōe aliqua obseruādo pūisiōes lras seu mādata
per nos vobis iamfacta vel alias imposteru? facienda qui et q? ipsis ordinationib?
statutis et estilo in aliquo videantur cōtrariare exinde minime obseruetis posito
etiam q? nostra essent manu propria subsignate vel in ipsis verba aliqua deroga-
toria aut alia quectiō posita que hinc nostre prouisioni contraria modo aliquo cē-
serentur Nos enim cū presenti omnes prouisiōes litteras aut mādata per nos ex-
inde cōtra nostrā presentē prouisionē ac pragmaticā sentiōē quā ad vnguem p
vos et quilibet vestru? ac successores vestros indictis vestris officiis obseruari om-
nino volum? faciētes vel faciēda cassamus irritam? et anullam? et nullu? volum?
esse efficacie seu valoris et omnē penā in eisdē appositaz vel opponēda de obserua-
da easdē abolem? et tollim? cū eadē Et si forte aliquos comissarios seu portarios
per nos indictis comitatibus mitterētur pro aliquib? negocis per agēdis que hinc
nostre prouisioni aut dictis cōsuetudinib? usantiis et estilo cōtrariari in aliquo vi-
deantur Volum? et vobis et cuilibet vestru? sub dictis penis precipim? cū eadē ut
de talib? comissionib? ipsis porteriis comissariis uti modo aliquo nō finatis quo
nos cū eadē ut presentē pūisionē et ordinationem ac nostrā pragmaticā sanctioē
per vos aut quilibet vestru? meli? obseruetur Thesaurario nostro necnō procura-
tori nostro Regali comitatū predictorū sub pena AD ille morabatinor? auri preci-
pimus et mandam? quat? incōtinenti cū per vos aut aliquos ex vobis cōtra nra
prouisionē aliquid fuerit attēptatus ab officiis vobis comissis remoueāt et penā
predictam vos et cuilibet vestru? impositā a vobis et bonis vestris et cuiuslibet ve-
strum exhibēt irremissibiliter sine mora dat? dertuse. xx. die Aprilis anno anati do-
mini. AD ccclxxi, Br? go? calbz.

Petrus dei gracia Rex Aragonum etc. Nobili et dilecto consiliario nostro Arnaldo dorchau militi gerenti vices gubernatoris generalis in Comitabus Rossillionis et Geritanie necnon Vicariis et alijs officiis in dictis comitatibus constitutis presentibus et futuris vel eorum locatis salutis et dilectione. Quodque nos ob necessitatem quam patimur pretextu guerre quam habemus cum rege Castelle hoste nostro vel alias plures iure dictiones seu dominia et proprietas quorundam castellarum et locorum stitorum in dictis comitatibus constitutis vel diuisis videlerimus dicta locha aliena uerimus diuersis personis attramen quia moti ex certis rationibus in nostro consilio propositis huius serie duximus prouidendum quod pro utilitate rei publice in villis castris et locis predictis ut amini illis Regaliis estilis usibus et consuetudinibus quibus usi fuisti et nunc ut amini in castris et locis nostris et in aliis prelatorum nobilium et militum dictorum comitatuum. Ideo dicimus et mandamus vobis et unicuique vestrum exulta scientia simiter iniungentes quas decetero in dictis locis exercerentur dictos stilos usus consuetudines ac etiam regalias et eis ut amini ut predictis in eisdem quead modis in locis nostris et prelatorum predictorum ut predictitur ut amini ac ut consuetus ipsorum usus et Regalias illesas preseruerint quibus mandatis et prouisionibus per nos factis seu fiendis in contrarium necnon predictis venditionibus ac aliis alienationibus et pignorationibus sub quacunq; expressione verborum obligatum et Renunciationum factis obstantibus ullammodo. Quoniam nos sicut ex causis predictis fieri volumus et iubemus. Dat in loco de Lerqua. ii. die. Ad arcis anno anati domini. Mccccxv. Rex Petrus.

Ferdinandus die gratia Rex Aragonum etc. Dilecto et fidelibus gerenti vices gubernatoris in Comitibus Rossillionis et Geritanie Vicario rossillionis et vallispiris aliisq; officialibus nostris et eorum locatis presentibus et futuris ad quam seu quos presentes puenerint et sub scripta pertinere noscantur. Salutis inter cetera que nostre prebeminencie congruit et Regie sunt necessaria dignitati illud esse prospicimus quod ea que Regio culmini facens aderunt et comoda afferunt teneri firmiter accurasiter obseruari per officiales faciamus prospecto Itaque quod nobis expedit et utile ymmo necessarium fit quod pragmatichas sactiones ordinationes pruisiones Estilos estatuta usus obseruacias antiquas Curie vestri dicti vicarii jus seu interesse nostrum et prebeminenciarum ac Regaliarum nostrarum conservencia et conservantes ques magestatis nostre excellencie multum fulgoris adicunt et nostris utiq; continuum prebent iuribus incrementum seruari obnoxie renasciter et efficaciter faciamus in formati veridice de iure dictione superioritatibus Regaliis prebeminencias et iuribus quas predecessores nostri illustres semper habuerunt Nosque habemus et habere debemus in comitatibus supradictis et signanter in vicaria Rossillionis et vallispiris tam in vim ac virtute Estilorum usuum ac obseruanciarum antiquarum dicte Curie quod alias et exercitii eorum et facta nobis fide legitima de diversis pragmaticis pruisionibus litteris et mandatis que ipsi nostri predecessores semper super defensione exercitio et obseruatione iure dicti Regaliis prebeminenciarum iuri Estilorum ac usuum et obseruacionum predictarum edixerunt laudabiliter et fecerunt

et signanter de quadam pragmatica facta et edita per illustres Sancti Regem
Majoricis quodata fuit formigine, xiiij. iis Augusti anno domini. MCCCXXXIII. et alia facta et edita per illustrum Jacobum Regni eiusdem regem quodata fuit opiniani. v.
iis Julii anno. MCCCXXXIII. Et de alia edita per illustrum regem Petrum Aragonum me
morie celebris autem nostrum cuius data fuit Cartagene. xxviii. die Madii domini. MCCCX.
Et de alia per eundem facta data in loco d'artano. i. die Mardi. anno domini.
MCCCXV. Et de alia facta per eundem dominum Regem data Barcinone. xv. octo
bris anni eiusdem. Necnon de alia per eundem dominum facta data Barcinone die
xx. octobris anni eiusdem et de alia facta per eundem dominum data d'artuse. v. die
Aprilis anno anatus domini. MCCCXXI. Et de alia facta per eundem dominum data Galae
cie. xxviii. die Aprilis anno proximo expressato. Necnon de quadam prouisione facta
per dominum regem Joannem auunculum nostrum antequam ad apicem dignitatis
Regie per venisset que data fuit Barcinone prima die Julii anno domini. MCCCXXII
Et de alia prouisione facta per dominum regem Petrum datis Barcinone. xv.
die Mardi anno. MCCCXXIII. Et de quadam alia prouisione domini regis Martini
tina data Seserauguste. xii. die decembri anno anatus domini. MCCCXXXVII. Quaz
pragmaticarum et prouisionum tenores vidimus per extensum fecimus nobis legi et
cordi habentes non modicum predecessorum nostrorum sequi vestigia quod iurectione
regalias prebeminicias superioritates Estilos iura et usus ac obseruacias supra
dictas que culmine nostre Regie dignitatis quanda presuipitate decorant coser
uemus omnino et illas et illa ne lesionem aut detrimentum suscipiat faciamus per
nostros officiales subditos et alios quoslibet obseruari vobis et singulos vestrum
ad quos spectet dicimus et mandamus expresse et de certa scientia ac consule sub pena
duorum milium florinorum auri de aragonia a contrafacientibus quibuslibet
et bonis eorum quatuor contrafactum fuerit irremisibiliter habendo et nostro apli
candorum errario et sub ire et indignationis nostre incursu quatuor dictos iuredictio
nem Regalias estilos usus obseruacias superioritates et iura nostra seruando et
ab aliis seruari faciendo Saluos et illesos ac salua; et etiam illesa super de hac p
eis et eorum exercitio cuius locus fuerit et quocum casus exigerit processus et enatamē
ta debita ac solita faciatis procedendo viriliter contra illos et bona eorum quod dictis
Regaliis iurectioni Estilos usibus obseruacijs superioritatibus et iuribus et prag
maticis sanctionibus prouisionibus derogare voluerint seu eis vel aliquibus ex
ipsis preiudicare vel modo aliquo contrariare quemadmoduus et predecessores
vestri in ipsis officijs usi fuerint et vos usi estis et est predictis uti ac ea exerseri soli
tum usquequaque Hos enim super illos illas et illa et omnia et singula in dictis prag
maticis sanctionibus et prouisionibus ac earum singulis contenta et specificata p
vos et alios quosvis obseruari volumus obnoxie firmiter et ad unguem sub penis su
perius expressatis objectione et interpretatione cessantibus et aliis non obstantibus
quibuscumque Cassantes irritates et annullates et utute ac viribus vacantes et p
cassis nullis et irritis haberet volentes prouisiones comissiones supcedimeta seu lit
teras qualescumque siue sub quacumque forma verborum a nobis seu nostri primoge
nitici curia in predictorum contrarium per quasvis universitates aut singulares perso
nas cuiquis estatus prebeminicie gradus aut conditionis existant impetrare jam
sint seu fuerint decetero impetrade etiam si pene peccuniarie vel alie in eis adiecte
forent aut verba quevis derogatoria vel noticia predictis vel aliquibus ex eis quo
modolibet continerent Nolumus tamen nec intendimus ymo vos carere volumus p
ultra Et stilos predictos et usus et obseruancias eorum alicui vel aliquibus in eorum
iurectione aut alias molestias seu grauamē aliquod inferatis datis Barcinone.
xxi. die Madii anno domini. MCCCXIII. De Galbis vici.

Decretus dei gratia Rerum Aragonum regis. Nobili et dilecto consiliario nostro Arnaldo dorchau gerenti vices gubernatoris generalis in comitatibus Rossillionis et Ceritanie Hection vicariis et alijs officialibz in dictis comitatibus constitutis presentibus et futuris vel eoz locutis salutis cum aliquis prelati barones et milites infra vicariam rossilioz nis degentes in fraudem surium nostroy teneant in eoz locis pro temporali iure dicione exercenda bainulos judices scriptores et alios officiales presbiteros seu clericos tonsuratos ad finem qz si usurpant iure dicitionem nostram vel alp delinquent in eoz exercicio non valeant per officiales nostros puniri; et minus p eos a quibus positi sint in dictis officiis si remitterentur ad eos qui eodem morbo laborant premeditantes qz sic facilius iura nostra poterunt usurpare. Preterea talibus in ordinationibus actibus et attractibz obuiantes vobis et cuilibet vestrum de certa sciencia et expresse mandamus quatz tales clericos ab eoz officiis amoueatqz seu amoueri faciatqz et inde constituatis seu constitui prouideatis alios et tales i ipsi officiis qz si delinquerint valeant per nos aut nostros officiales pro commissis corrigi et puniri. Ed hec contra illos si qui fuerint qui hoc facere noluerint et quos cunqz alios repugnantes vijs omnibus ac remedijis adhibitis que solent intalibz adhiberi et que per nos sunt ordinata tanqz patrimonij nostri surium et regaliaz nostrarum usurpatores taliter et regide procedatis qz semper iura nostra remaneant illibata et de attemptatis pena transeat in exemplum alioz iura nostra volencium usurpare precauentes vobis si ire nostre indignacionem eustare cupitis qz predicta que mandamus exequamini cum diligencia operis per effectum Datis Barchne xx die octobris anno domini. M CCLXVI. Rex Petrus.

Declaracio contra lo reuerent senyor bisbe de Elna com lo veguer de Rossello sens fadiga en ca iure diccio e dels barons pot pendre los criminosos.

Dicitur pro regaliis et iuribus immediate ad dominum regem pertinetibus Bz bigordanus baillus de mossillionibus suis demeritis exhibentibus fuisse captus in loco de sancto Lipriano Reuerendi Episcopi Eleni et hoc per algutzirium domini ducis requisitione aliqua minz precedente siue fatica dicto Episcopo seu eius officialibus licet dictus locz sit dicti Episcopi et in ipso habeat iure dicione omnimodam exinde dictus Bz bigordani per dictum algutzirium fuit a dicto loco extractus et ad villam perpetiani captus ductus et detentus propter quod dictus reuerendus Episcops non ne semel set pluries supplicauerit dicto domino duci quatz cum predicta sit peracta tas ad captiones qz al siue aliqua requisitione facta primitur ipi Episcopo seu eius officialibus in personam ipius Guillermi bigordanii sic assebat ipse Episcops in preiudicium eidens sue iure dicitionis et dicta capula inter dominum regem et ecclesiam Elnae super iure dicitione concordata ut assit esse facta. Et propter hoc requirebat dictus delatum reduci in dicto loco et sub Episcopo reuerti et predicta reuocari tanqz facta ut dicebat in preiudicium eidens iure dicitionis sue. Parte domini ducis contrarium assente videlicet eo qz dictus Guillermus bigordanii est officialis videlicet baillus de mossillionibus seu erat tempore delicti per eum perpetrati pro quo captus

IVX

fuit et per consequens iuxta Estilos et consuetudines curie vicarii Rossillionis et regalias domini regis per ipsum vicarium puniendum et ad ipsum immediate pertinere correctionem eiusdem tanquam eius iurectioni submissum immediate et non alio tam iuxta dictos Estilos et consuetudines et obseruantias dicte curie antiquitus obseruatas prefat⁹ algutz⁹ ius sicuti vicarius Rossillionis quis ipso domino duce Vicarius ipso minor existat hoc facere posset et debet ad dicto p. ea que addictum regem sine aliquo medio dicuntur pertinere et possunt cognosci et puniri et inde procedi in quibuscumque locis ipsius vicarie regis et non regis absq; aliquo medio et requisitione Et cum iuxta estilos usus et consuetudines et antiquas obseruan- cias curie vicarii rossillionis antiquioribus temporibus obseruatas baiuli iudices alii officiales prelatorum baronum militum aliarumq; personarum infra dictam vicariam iurectionem temporalem modo aliquo habentium et exercentium in ciuiis et criminalibus sint immediate iusticiabiles domino regi et sue curie iam dicte vicarii rossillionis quis minoris ut predictum est. Et ibi coram dicto vicario et in posse eius curie et non alibi tenentur et consueuerunt tenere judicium in ciui- lis et criminalibus absq; aliquo medio: ex hoc cum dictus B⁹ bigordani sit et erat tempore delicti baiulus de rossillionibus et iuxta predicta immediate iusticia- bilis dicte curie nullum preiudicium ex hoc fuit factum dicto domino Episcopo in et super modo predicto capiendi et a dicto loco de sancto Lipriano extrahendi ac pro- cedendi contra dictum Guillermum modo quo supra.

Et super hijs presentibus partibus tam domini Ducis q̄ dicti Ep̄i et ipsi plene auditis fuit concordatum et deliberatum et determinatus in consilio dicti domini ducis iuxta tenorem dictorum estilorum consuetudinem et obseruan- ciarum earumdem q̄ non obstante pro parte dicti Ep̄i appositis et allegatis dict⁹ dñis rex seu eius officiales videlicet vicarius rossillionis poterant et possunt absq; pre- iudicio aliquo dicti Ep̄i capere et captus secum ducere quoscumque officiales sindi- cos: consules: aut procuratores universitatum et alias personas quascumque ad do- minum regem immediate pertinentes tanquam ei iusticiabiles trahere et secum ducere puniendos absq; aliquali medio et requisitione a locis et territorijs dicti Ep̄i et iurectionum suarum et in eos omnimodam iurectionem ciuilem et criminalem sine medio exercere et hoc iuxta premissas obseruancias estilos consuetudines an- tiquitus obseruatos que loco Legis in hijs partibus obseruantur. Ideo cum vos venerabilis Galcerandus de ortijs scriptor et petitionarius domini regis seu ducis fueritis presens in predictis dum sic acta fuerunt coram domino duce et in eius pleno consilio et ea escriperitis requirit perpinianus ros procurator fiscalis curie dicti domini ducis quatuor de predictis faciat publicum instrum ad baben- dum rei geste memoriam de premissis pro conseruatione iurium et regiarum dñi regis et domini ducis Et dictus Galcerandus respondens contentis in dicta ce- dula ita fuisse verū et actum prout in ea continetur Et ipso Galcerandus tanquam scriptor domini Ducis q̄ in omnibus predictis presens fuit scripsit deliberationes presentib⁹ protestibus Mabilis Br⁹ apillie: Lupus de goreya: Ernaldus durcau: Eymrich de cintillis: Eximetus petri de arenosio: et venerabilis Bertrandus de pinos Que fuerunt acta perpiniani. xlviij. januarij anno dñi. Mccccclxxiiij. presen- tibus protestibus Petre quera Jobane castany.

Appellacio no pot esser admesa per lo veguer
ne obibir inhibitoria contra los estils.

Cum baiulus de torillis appellasset a quadam impositione sequestri super quibusdam pignoribus per dictum baiulum captis venerabilis commendatoris mansi dei assentis se habere ius de passendi in terminis de torillis rc. Item cu denuo per venerabilem jacobuz priorz de espirano fuisset appellatus a quodā alio sequestro super pignoribus captis per dictum priorem infra terminale suum dicti monasterij et super hoc dictus prior plures a iudicibus appellacionis plures obtinuerat inhibitorias rc. Et super hoc fuit pro parte procuratoris fiscalis instantium coram domino gubernatore ut predicte inhibitorie reuocarentur et prouideatur taliter ne decetero tales vel similes littere fierent cum essent contra estilum curie et regalias domini regis rc. Unde domin⁹ locutinentis gubernatoris de et cum consilio officialium et plurimorum doctoz rc. Reuocauit et pro reuocatis haberet voluit predictas inhibitorias tanq̄ factas contra estiluz curie et regalias dñi regis ordinando q̄ decetero tales inhibiciones non fiant et si forte p̄ inaduertenciam fierent q̄ vicarius eas non admitat ymo procedat super dictis sequestris tenendis et seruandis prout iuxta dictum estilum est fieri consuetum dictis appellationibus et inhibitionibus in aliquo non obstantibus.

Letra per conseruacio dels estils e dels priuilegis de perpinya tramesa al abbat de sant Johan conseruador apostolical qui citana e volia conixer dels homēs de perpinya.

Beuendo domino Ernaldo abbatissanti Johannis de abbatissis vicencis dioc subdelegato et executori iudici et conseruatori apostolico asto priuilegiorum iurium et causarum monasterij et sociis ordinis clamat et membrorum suorum: Reuerendus merquesii basilius ville perpinianii Salut⁹ per querelosam expositionem tam per sindicū honorabilis consuluz dicte ville quam als: nostris nouiter auribus est deuenientum q̄ vos falcem vestram in mece eduando ponere alienam exquisitis coloribus quodam modo regimina occupare iurectionem p̄ vestras auctoritates dicte vestre astre subdelegationis litteras: et per quendam prebiterum seu clericum ignotum ac sic lupus ad predam modo et hora captatis ad instantiam religiosi fratris Petri corona monachi et camerarij de campo rotundo moueri et citari fecistis intus dictam villam perpiniani Petrum masdemont et Anthoniū massamont fusterios homines regios ac veros incolas ville prefate a multis circa temporibus eorum continue domicilium larē et domum cum uxore et familia suis in eadem villa fouentes ut infra decem dies espacium quos eisdem pro primo secundo tertio et peremptorio terminis assignastis prestent homagius dicto fratri Petro corona camerario qui supra causis seu coloribus in ipsis vestris litteris contentis alia faciant atq; facere teneantur aut q̄ infra decimum diem dictarum decem dierum non feriata coram vobis et in vestro monasterio legitime compareant ostensuri iustas rationes siquas habent propter quas ad predicta nō teneantur als in eodem sic monitos et citatos et predicta non implentes excommunicationis sentenciam virtute iamdicte astre potestatis pronunciasti in scriptis et eos dicto casu pro excommunicatis in ecclesiis publice nunciari mandasti ut in ipsis litteris que de directo vester conquestus sapiunt hec et alia diffuse continent que omnia per vos et vestri mandato sic attemptata cedunt et redundant nō soluz

ad predictorum Anthonij et Petri preiudiciis set etiam in iure omnis iurisq; regalium domini regis ac priuilegiorum dicte ville eneuacionem et non modicam lesionem Quare nostro super hijs tam per procuratorem fiscalem curie nostre pro interesse regio per dictum sindicum dicte ville pro interesse vniuersitatis et conservatione priuilegiorum ipius ville condecenti remedio implorato et qz etiam iurisdictionem et regalias aciura priuilegia ipsa manuteneret et conservare astrinximur medio per nos in assumptione nostri officii prestito iuramento ex parte dicti domini regis reuerenciam vestram requirimus et mouemus quati predictas vras litteras et qd qd actum seu secutum ex eis in continentis sine mora reuocetis et ad estatum pristinum reducatis nec vigore contentorum in eis contra prefatos Petrum et Anthonium aut alterum eorum ylo modo procedatis seu procedi faciatis: als vos certificamus q talia tam p nos q alios regios offici sub quoq iuredictio ne vos et vestri vassalli subditi existitis et existit in iuris subsidium requiredo curabimus contra vos iposq vassallos et subditos vestros adibere remedia q in dempnitati tanti regis preiudicij ac priuilegiorum predictorum integrerter satisfiet stitur reuerede dne q interim dicto regiu quanto potuimus interesse seu indemnitati profirenti prouidetes mandauim sub magnis penis dictis Petro et Anthonio et cuilibet eoz ne virtute litteraz predictaz coram vobis comparere presumat nec iudicium facere quomodo veruntamen q actor sequi debet foru rei et ipi Petrus et Anthonius q tam de iure comuni q secundu dicta priuilegia et antiquas cosuetudines et obseruancias Cathalonie tam in ciuibz q criminalibus causis precipue pfanis sic hec est q mere pfana existit de foro et iuredictio nostris nomine dñi regis absq; medio existit Nos sumus parati et paratos nos offerim dicto camerario et cuicunqz alij de eisdem querelanti si coram nobis agere vel conuenire eos voluerit breue et expeditu reddere iusticie complemenr et de presentacio huiusmodi estabim relationi et datis perpiniani. xviii. marchi anno. AD. cccvii.

El.xij.de AB aig any. AD. ccclxxvij,

Reintegratio econfessio fera e venia atorgada per lo batle de Layra car hauia remes hun cler gue delat al bisbe sens licencia del veguer.

Layra.

Qum Jobannes caderona baiulus de Layrano pro dño Comite impuriaz sua propria auctoritate remiserat ad curiam ecclesiasticam quandam clericum vocatum en males aures sive delicto hoc sine licencia domini vicarii ad quem tales remissiones pertinent et spectant: faciendo in his carcerem priuatum Duceo dictum criminostum extra territorium suum per loca vicarie in quibz nullam habet iurectionem dicta die personaliter constitutus ante presenciam Gisperti de barbarano domicelli vicarii Rossilionis et venerabilis Guillermi iordanii assessoris in legibz licenci Berengarius ces puiades domicelli procuratoris dicti dñi comitis et Raymundus serda iudex de Layrano pro dicto comite vna cum dicto baiulo de Layrano Dixerunt q licz baiulus fecerit dictam remissionem hoc cum fecit et fecisse intendit sine preiudicio domini regis et ignoranter Offerentes se paratos q amodo no fient aliique remissiones de loco de Layrano ad locu aliquem extra territorium dicti loci de Layrano nisi de expressa licencia domini vicarii seu eius locutinatis supplicantis eidem quati dicto baiulo ista vice remittere dignet excessu et culpam quam in predictis comisit cum predicta fecerit ignoranter et sine dolo. Et dictus vicarius complacendo supplicationibus remisit de gratia speciali dicto

bainlo omnem penam ciuilem et criminalem quam comiserat hoc adiecto q̄ deceſtero non presumat facere aliquam remissionem extra dictum territorium ymo ſi contingit remiſſiones fieri ad aliquem locum ſive de layco vel clericō q̄ illos reſmitere habeat per preſentem curiam et in hoc caſu idem dominus vicarius dedit et confeſſit dicto bainlo de Layrano et alijs officialibus ut ipas remiſſiones de ceſtero facere poſſint ad preſente curiaz de loco de Layrano per alia loca extra terri torium ipius loci de Layrano et ita voluit preſatus dominus vicarius et manda uit fieri expreſſe Qui ordinacioni dicti officiales dicti domini comitis adquieuerunt et de gracia predicta grates fecerunt eidem domino vicario.
Zestes inde fuerunt oliverii marcus mesias petrus de campis ſcriptor et ego petrus barrani ſcriptor qui iuſſus hec recepi et ſcripsi.

Reintegracio e confefſio feta per don Andreu de Fe nollet veſcomte de Lanet personalment en laudienca del Gouernador confeſſant que les prohibicions generalis ſe eſgordauen al ſenyor Rey e que ell no hauia pogut mañan als homens reals ſino als ſeus; fetadiuendres a. xviii. de juliol any. MD, ccclxxvi.

E capita general no pot fer inhibicio deſorment.

In preſencia domini Raymundi de perilliohibus militis et gubernatoris et in loco audiencie communis personaliter conſtitutus nobilis vir Andreas de Fenollet vicecomes de Lanero et de insula capitaneus generalis dixit q̄ ad con fusionem illoꝝ qui de eo falſa locuntur et ad eſcusacionez ſuam idem capitaneus declarando ſuum intentum dixit q̄ ipē ut capitaneus generalis huius patrie et p bono ſtatū et prouifione terre fecit fieri prohibicionez et inhibicionē generalem ut quis de aliquo loco regio et non regio extrahat frumentum vel aliquid do nech fuerint facie et complete ordinaciones iam facie ſuper frumento et ſecuritate locoꝝ et fortaſcioꝝ et predicta fecit et feciſſe intendit ut capitaneus generalis vt premititur et pnia ſatione non aut ut persona priuata quā ut dirit non ignorat q̄ prohibiciones generalis ad dominum regem ſolum modo inſoliū eſpectant et pertinet Itē dixit q̄ per predictas inhibiciones non intendit liguaſſe nec illis ſub iaffen homines perpiniani qui non ſunt de recollectu ilicuins loci ſeu fortaſciſ. Que oīia tam dicit dñs gubernator q̄ dñs nobilis vicecomes mandarū et requiſiuerunt eſcribi et inſeri i preſenti libro curie vicarii Rossilionis et Gallispiriſ.

De reparacio de ponts fonch manat als deius eſcrits dilluns a. vi. de octubre any. MD, ccclxxvi, per lo veguer,

Dicta de Bartholomeus bardina sagio curie vicarii retulit ſe de mandato domini vicarii mandasse Petruo piquerii et Moncio giginta conſulibus de tirano et Raymundo cabaneriis et Bernardo fabre conſulibus de Ripis altis ut per totam preſentem ſepimanam aptauerint pontem de Ripis altis ut gentes cum animalibus valeant transire ſub pena, x. libraz.

L iii

de 1365
Ramon Cabaner
finy 269 d van
0333 any]

De perhorament de animals aratoris per
deutes de vniuersitats a instancia de creba
dors se fa la ferma deuant lo veguer a.x.de
octubre any propdit.

Tacobo desigat loci de Turrillis ad instantiam magistri mosse hoc pro debito
quod debet vniuersitas de Turrillis fuit eidem desigat pignoratus vn^o ronsi
nus et una equa pili vernulij Dñs vicarius attēto q̄ dicta aialia sunt arratoria
prout cōstat sumaria informaciōe mandauit restitui cū firma iuris pmiserunt zc.
Testes IFranciscus oliver B^o casals zc et Petrus barrani notarii vicarii.

Remissio de hun criminis feta a montpeller
ab condicio que los officials de montpeller ne
fassen al veguer fet a. xxviii. de octubre any.
AD. ccclxxvi.

Girardus deutrogants AD ontispesullani repertus i villa perpinian capr
in carcere propter mortem factam in montepesullano in persona filii Ber
nardi pagesij de perpiniano studentis fuit remissus per Raymundum de perillio
nibus gubernatorem: gubernatori de montepesullano sub condicione q̄ illud idē
faciant ipi de subditis domini regis qui delinquerint i terra sua et fuerint reperti
in montepesullano ad requisitionem litterratorie zc.

Reinintegracio feta per lo senyor de Castell nou de hun
home mort trobat en lo cami any. AD. cccliij.e.liii.en lo
archiu de la cort del Geguer sen troben molts actes e in
formacions.

Castell nou.

Iller alios actus peruenit ad audienciam vicarii q̄ homines de Castro nouo
leuauerāt de camino vocato de sancta Sicilia i terminis de castro nono quen
dam hominem interfectum et eum portauerant ad castre i de castro nouo ppter
hoc B^o curubi subuicarius cū notario et sagionib^o accesserunt ad locuz de castro
nouo et reperierunt interfectedum positum super quadam escala Et dictus nobilis
dominus de castro nouo habito colloquio cum militibus suis ad mandatz dicti
subuicarii mandauit dictis hominibus de castro nouo vt reportarent et tornarent
dictum hominem interfectedum in dicto itinere publico qd et fecerunt homines: et
hoc facto dominus subuicarius sepelliuit vel sepelliri fecit dictum hominem inter
fectum in dicto itinere publico et inde suam fecit informacionem de dicta nece.

Item tempore quo dictus dominus Bispertus de Castro nouo viuebat fuit
homo interfectedus in via publicha infra terminos eius ipe estans in villa perpinia
ni habito consilio suorum militum mandauit hominibus de castro nouo vt dictus
interfectum non tangerent set euz custodirent donec vicarius esset et sic fuit factū
et vicarius iuit et eum cepelliri fecit ad suplicationem hominum de castro nouo.

La Rocha.

Comite impuraz existente dño dela Rocha fuit inuentus infra terminos de
la Rocha quidā depredatus et interfectedus quē curia dicti comitis non fuit
ausa tangere quāuis sono accessisset ad dictum hominem ymo venit vicarii Ross^o
lionis q̄ facta informaciōe de dicta nece fecit euz sepelliri idem vt supius appetet.

Iferma de dret feta per lo batle de castell nou e altres ala cort del veguer per com hauien leuades armes als caminants any. AD. cccxii.

Castell nou.

Berengarius baiuli vicarius de castro nouo Petrus ballester Raymundus borga S^r boss Bartholomeus moneri S^r viloseye S^r casadeuall Jacobus bageti et aliis firmarunt eo qz dicebant qz pignorauerant cu armis et percusserant homines de L'boyrto in camino publico domini regis.

Iferma del batle de L'erot e altres qz hauien delinquit en lo cami any. AD. cclxx.

Eerot.

Bartolomeus ysern baiulus de L'ereto Arnaldus de gux et frayron malleolus fuerunt delatis in curia vicarij qz rapuerant quosdaz homines de clusa et vnum hominem habitatorem perpiniani Itz alias acr anno dñi. AD. cclxxv.

Tany. AD. cccxxxvii.

Canet.

Terribilis raymundus de lullano miles vicarius rossiliensis recipit escocoll de loco et castro de caneto pro capiendis bannitis qui nubi ut dicebatur se recoixerant et hoc fecit presente nobili raymudo vicecomite de caneto quondam.

Itz alia vice et alio tempore absente dicto nobili vicecomite de Caneto a dicto loco prefatus vicarius recepit escocoll de dicto loco pro perquirendis et capiendis bannitis.

Constat per aliam informacionem et testium deposiciones receptas qz nobilem dñm Guillermum de bellaria receptam sub anno a nativitate dñi. AD. cccliij. Qz curia vicarij rossiliensis et vallispirij est in antiqua consuetudine vnu et obseruancia ac longeua possessione intrandi et recipiendi scorcolls de castris villis locis presulatorum baronum et milittum infra vicariam predictam situatis alodialibz et non alodialibus pro inquirendis et capiendis bannitis et aliis malefactoribus.

Translat dels greuges posats per la
iglesia de Elna e abat Darles en la cort ge
neral celebrada en Barcelona p lo senyor
Rey en Ferrando contra los estils de la
cort del veguer.

Lo bisbe confessé q lo go
uernador e lo veguer co
nexen dell e los officials
els condampnen els exe
cuten.

Lannec
1493

Rimo qz liz dñs Ep̄s elne sit suffraganeus et subditus Archiepo
larbonensi metropolitano suo ac nullo modo exemptus gubernas
tor et vicarius Rossiliōis in causis civilibus ad instanciam cuiuscūqz
citant coram se eundem dominum Ep̄m eiusqz procuratores et offici
ac cogūt corā se precise litigare nō obstante quacūqz fieri declinatoria
ipos etiam distingunt et condemnant ut volūt bona dicti dñi Ep̄s
arrestando in pignorando et distrabendo et suas ordinationes exe
quendo.

Lo bisbe confessé q los
iutges dela ma armada
coneren de ell e dls altres
ecclesiastichs e los execu
ten.

Secundo grauantur idem domini Ep̄s et capitulum et vñuersi prelati et clerici
diocesis Elna potissimum nō exempti qz vicarius Rossiliōis et baiulus perpinianus
ac consules occasione privilegi manus armate indiferenter citant personaliter
prefatos dñm Ep̄m prelatos ac clericos et officiales ecclesiasticos confuncti et di
uisim ad instanciam habitatorum perpiniani cogūtqz in eoz iudicio personaliter
super iniuriis et querelis per ipos habitatores coram premisis vicario baiulo et
sulibus perpiniani qualitercūqz pretensis ac contra dictos dominum Ep̄m et pre
latos clericos et officiales procedunt indicando et condemnando ipoz bona arre
stando distrabendo et pignerando ac graues executiones et enantamenta faciē
do iuxta ipoz velle q̄uis super hoc nulla sine fulti potestate sed ad colorandum
tantum grauamen et preiudicium et suos processus irritos nomina clericoz ppria
tantummodo exprimunt tacentes eorum dignitates ordines et gradus ne ex serie
buiusdem processus de tanto preiudicio et sacrilegio valeant deprendi et conuincti
et acta premissa de se viciosa appareant et nulla.

Lo bisbe atorga que no
li es permes exercir iure
dictio sino p̄miga de offi
cials reals q̄ non habent
territoriu.

Tertio oprimitur idem domini Ep̄s et capitulum ordinariaqz et ecclesiastica
iuredictio dicti domini Ep̄i obsorbetur penitus nam licet iure comuni regali proni
sione longeua in tota sue diocesi ac qualibet ipsius parte non exempta memorat⁹
domin⁹ Ep̄s per se et suos officiales possit sedere pro tribunali causas spirituales
seu ecclesiasticas audire et diffinire clericosqz delinquētes capere et captos ducere
Gubernator tamen et vicarius Rossillionis et quidam alii officiales regis a paucis
temporibus citra prohibent et impediunt prefatum dominum Ep̄m et suos offi
ciales ut tali iuredictione ecclesiastica premaxime infra vicariam Rossillionis nisi
intra ecclesias et cimiteria aut alia loca sacra a deo q̄ criminē etiam fragante
clericis delinquentes capi non sustinent nisi per officiales vel sagiones regios man
dato vicarii vel baiuli predictorum primitus eis facto et iuxta ipsorum voluntatē

XVIII

pecunia et salario inmoderatis talibus officialibus et sagionibus datis dumq; officiis domini Ep̄i mandatum tale fieri procurant idem clericis delinquentes in pune manus iudicis effugient sicut remanent contra ius et iusticiam et utilitatem publicas crimina impunita etc.

Quarto seduntur dicti domini Ep̄s et capitulum ac etiam Elna in presonariis clericis quos dicti officiales regis etiam non requisiti capiunt indistincte captosq; in carceribus regis detinent et detentos quantumcunq; legittime certificati de titulo clericatus vel tonsura ipsoz requisiti ipos remittere recusant dicto domino Ep̄o ymo super hoc petunt ordinem iudicariuz ad huncum obseruari longasq; fieri assignationes et dilationes ac iteruz dictos clericos captos duro carceri et vinculis grauissimis mancipant et dominiculis dampnatorum vulgariter dictis les casetes a deo qd dicti clericis capti vi velgratis huius veraciones redimentes babent cum ipis officialibus regis pecunias componere sic qd causa clericatus pendente et non finita relaxentur per eosdem a dictis carceribus in dampnum dicti domini Ep̄i et ecclesie iurectionis.

Lo bisbe confessà q los officials reals prenè los clergues els metè en leurs presons.

Quinto grauantur idem domini Ep̄s et capitulum qd dicti officiales regis indiferenter guidant et dant saluum conductum clericis etiam in sacris ordinibus constitutis rectoribusq; parochialium ecclesiarum quantumcunq; criminosis infra villaz perpiniani seu eius terminos degentibus idemq; clericis talibus guidatice et saluando securi publice incedunt per dictam villam villipendentes dictum Ep̄m et eius ecclesiasticam iurectionem et si fors à huiusdem clericis criminosi ita guidati in ecclesia vel cimiterio reperti per officiales Ep̄i capiantur illico officiales regis manu armata et feroci currunt ad carcerem Ep̄i vel ecclesias ubi idem clericis capti retinentur et fractis ianuis ecclesiarum violatis manu sacrilegia premissos clericos secum dicunt et liberant totaliter quemadmodum hoc anno bis contingit ac licere potest publicis documentis inde confectis.

Lo bisbe cōfesse q guiajes e saluaguarda q los officials reals es cōsentida als ecclesiastichs e rectors etc.

Sexto etc qd dicti officiales regis non paciuntur officiales ecclesiasticos ducere per vias aut itinera regia dicte diocesis clericos captos et transferre de villa perpinianae ad ciuitatem Elna pro iusticia administranda sine presencia unius aut duorum sagionum regalium qui haberi sepissime non possunt sine maxima difficultate et tunc salario inmoderato dato Et quis ep̄s Elna habuerit super isto preiudicio prouisionem regalem busuiusmodi contrariam illam nolunt dicti officiales regis servare ac eidem vllomodo parere; quam prouisionem idem domini Ep̄s et capitulum seu eorum procuratores presti sunt exhibere etiam sui originaliter facta.

Lo bisbe confessà no ha uer territori.

Septimo oprimuntur sepe dicti domini Ep̄s et capitulum ac universi prelati et clericis dicte diocesis contra libertatem ecclesiasticam indifferenter coguntur per consules et officiales premissos ville perpinianae soluere imposiciones panis et vini carnium et pisum et aliorum virtualium que necessario pro eorum usu e sustentacione emuntur et si aliquae imposiciones carnium per tercias anni in preiudicium et itinerantium restituebantur biennio tamen proxime lapsu nullomodo fuerunt restitute licet post aduentu felicem domini nostri regis de tempore currenti et non de preterito inceperint restituere.

Lo bisbe confessà pagar en les imposicions dc per pinya.

*Zobisbe diu qes despul-
lat dla cäcelleria dli studi*

TOctauo preindicantur dicti dñi Ep̄s et capitulu qd dñs Johannes recolende memorie Aragonuz rex espulauit cessante legitima causa Ep̄m et ecclesias Elnæ officio cancellarie gñalis studi perpinianii ad dictos dñm ep̄m et ecclesiam de iure comuni et cōcessione apostolica infundaciō dicti studij factis pertinēs qd officiū Ep̄i elne predecessores moderni Ep̄i a fundaciō dicti studij citra tenuerūt et possi derunt pacifice vsq ad tempus quo Petrus berengarij tunc viuens seu eius predecessor fuit per dictū dominum regem positus seu verius intrusus in dicto officio.

*Dels habitants de per-
pinya es fet a greu quere-
la glo bisbe legatur.*

Homo r̄c Qm homines et eoz vassalli Elnæ et alior̄ locor̄ et villaz ad ip̄os et eoz ecclias pleno iure cōiuncti et diuisim pertinētes cōtra cōstituciōes Cathalonie et etiam cōtra priuilegia pretensa ville ppiniani faciunt et constituūt se homines regios et habitatores ppiniani fraudulenter quāuis nullaž domum habitaciōes pgulā habuerint ymo ut prius retinent et faciunt domum larem focū ac totaliter domiciliū et cōtinuaž habitaciōes i locis ecclie prefate et hijs nō obstantib⁹ ex quo homines premissi i posseba inli iurarunt et scripti sunt in registro proinde habent p habitatorib⁹ ppiniani efficiuntqz cū eoz bonis et familia iuredictiōis om̄imode dicti batuli nec dominus Ep̄s et capitulum aut ip̄orum officiales aliquam iure, dictionem exercere puniuntur in eis nec contribuere voluit in honeribus communib⁹ vniuersitatis locorum predictorum quod cedit euidenter i maximuz dampnū ecclie antedictie ciuitatisqz et locorum eiusdem desolationez et dissipationem r̄c.

*Los sobreposats dela or-
ta entren per les terres
dela església axi ho con-
fessa lo bisbe.*

Decimo ledunt r̄c qz p̄textu huīusdē habitator̄ ppiniani ifra loca et castra ecclie degētiū p bānis et talis p eos aut in ip̄oz possesiōib⁹ q̄ i locis ecclie et dñi possidēt quidā officiales ppiniani vocati sobreposats dla orta intrāt terminos et territoria locor̄ ecclie citāt inquirūt iudicāt distringūt et cōdempanūt alios vassallos ecclie p̄ut volūt capiūt salario imoderata ac p̄se pignorare et executant s̄rias suas absqz fatica et requisitione quacunqz et graues execuciones faciunt et enormes r̄c,

*La iuredictio q lo barle
de perpinya ha sobre los
habitants confessada p
lo bisbe.*

Undecimo r̄c qz basul⁹ ppiniani aut vscari⁹ rossiliōis dat cepissime talib⁹ habi-
tatorib⁹ licēciaz pgregādi se et tenēdi cōsilia infra terminos locor̄ ecclie p̄stituēdiqz p̄tra dños suos naturales vnanimiter et simul pcuratores et sindicos qd n̄l⁹ mono-
poliū et p̄iuratiōes sape vident et rebellionē inuitātes ad sua alios vassallos ecclie.

*En fauor dls habitants
de perpinya qui estan en
terra dela església.*

Duodecimo grauant dicti Ep̄s et capitulo et eorum loca qd habitatores sam-
dicti in eisdem locis ecclie soluere recusant impositionez farie licē continue ibidē
hospitentur et viuant ymo illam soluunt receptor̄ tallium impositionū ville ppiniani dato etiam qd nunqz vel de toto anno villam perpinianu intrauerint vel nō.

*En fauor dls habitants
qui no son tenguts de fer-
seruit sino a perpinya.*

Tertiodecimo preindicantur dicti Ep̄s et capitulo ac ipsorum loca qd dicti ha-
bitatores recusant contribuere in operibus murorum vallium ecclesiārum repara-
cionē et aliarum rerum et honerum communium dicatorum locorum pro valore om-
nium bonorum suorum quod alii vassalli ecclie soluunt et contribuunt.

*Lo bisbe se clama del go-
uernador q se aduoque
les causes dels pubills e
vidues q son sos vassalls*

Quartodecimo infringit̄ et occupat iuredictio dicator̄ dñoy Ep̄i et capitulo p
dñm gubernatore Rossilionis qd cōtra ius et iusticiam vsum et cōsuetudinē legitimi
me prescriptis causas viduaž et pupilloz quod solido principis est ciuitatis et locor̄
ecclesie ad suaž audienciaz et cōcistoriuz euocat et de ip̄is immediate n̄tit cognosce
re inhibendo iudici ordinario dicator̄ locor̄ coram quo forsā dicte cause fuerant in-
tēpte nec de causis huiusdē se intromitat licē iuredictio om̄imoda cū mero et mixto
imperio de ciuitate et locor̄ premissor̄ ad dictos dñm Ep̄m et capitulo pertineat.

Quisntodeclimo presudicat vicarius dictis Ep̄o et capitulo et suredictioni eorum cū nō permitat baiulos locorū ecclesiā pcedere cōtra homines extraneos ex contractu specialiter vñ generaliter eoz curiis obligatos quinymo si dicti baiuli litteras requisitorias faciant iudici ordinario i quoz districtu dicti obligati habitant aut bona sua detinent dictus vicarius prohibet tales requisitiones admitti quod penitus deniat ab omni iure ratione et consuetudine cum concensu : priuatorum eum qui als iurectioni prestet indicem congruum constituere possit.

Lo bisbe se clama del reuer que q̄ conex dels homes estranges qui bagen con tractar.

Sextodeclimo similiter oprimit idem vicarius rossillionis iurectionem dictoruī dominorum Ep̄i et capitulo q̄ non sustinet q̄ fiat aliqua cognicio vel execucio per dictos baiulos contra altos officiales temporales locorum eccliesie vel baronum ex contractu ciuiliter obligatos eorum curiis.

Cōtra lo reguer q̄ no permet q̄ batles dels prelats ni baroū fasse execucio.

Decimo septimo dictus vicarius ex quadā violēcia suredictiōe et puniēciōe cōsuetudine vindicat sibi iurectionē omnimodā et cognitionē quorūcūq; officialiū tē poralii ciuitatis et locorū Elna et baronū rossillionis ita q̄ postq; suē p dños huī iisdem locorū cōstituti officiales efficiunt iurectionis dicti vicarii nec in aliquo recognoscūt dños suos duc eis ullomodo parent et vbi voluntarie subiciant se i ciuili iurectionē dñorū suorū estati p dictū vicariū puniuntur vt violatores regaliarum domini regis ymo a quibusdam pretenditut q̄ idem officiales eccliesie vel baronū a talibus officiis renocari non possint nisi per dictum vicarium,

Lo bisbe cōtra lo reguer qui coneix dels officials dels prelats e barons.

Decimo octavo ledunt p dictū vicariorū q̄ in eoz ciuitate Elna castris et locis ac ipoz curiis i officiis publicis videlz baiule iudicature cōsulatus notaris mestasaff sobreposats sagiones banderis et procuratores fiscales cōstituere et ponere nō permituntur homines defferentes tonsuram simplicem et tamen iurectione regia cuius actione talia attemptantur et dictos dominos Ep̄m et capitulo ortare aut comprehendere nequeat.

Lo bisbe cōtra lo reguer q̄ no ḡneix q̄ sos officials cōsols notaris mestasaff saig tē porten corona.

Decimo nono preiudicant p dictum vicariorū q̄ iurectionem pretehdit habere in homines et vassallos eccliesie qui licet reuera nulli officiales publico aut iurectioni presint faciūt se cōstitui fraudulēter basulos iudices vel officiales aliquo lo coz rierialium in quibus forsan nulli habitant aut vñq; personalem residēcias fecerunt nec talia officia vñq; personaliter exercuerunt vt taliter effugere valeant iurectione locorum vbi habitant.

Lo bisbe se clama p q̄ lo reguer coner dels seuīs homens qui son batles o officials de alguns castells.

Vicesimo idēz vicarius deprimit subditos et vassallos eccliesie exquisitis modis et coloribus fictis nam inter alia frequenter citat apud suam curiam premissos vassallos causa testimonij perhibendi super aliquib; causis ad ip̄m pertinentibus dñqz idē vassalli cōparent coram ip̄o vicario capiuntur incarerantur et puniunt per eundem non ex causa propter quam fuerunt citati set alia ullomodo ad cognitionem antedicti vicarii set dominorum Ep̄i et capitulo pertinentis.

Lo bisbe se clama Saqlls q̄ han delinquit e cōparent per quellos rats.

Vicesimo primo offendit dict⁹ vicarius iurectionē ordinariā predictorū dñorū Ep̄i et capitulo q̄ cepissime ad loca eccliesie accedens et infra terminos ipoz locorū p̄o tribunali sedens inquisitiones et apprisias recipit testes citat et examinat ac iurectionē quā illī nūliā hēt exercere nitit premarime i itinerib; et viis publicis vindicādo sibi etiam cognitionē quorūcūq; criminū i ipsis viis publicis comissorū.

Lo bisbe se clama del reguer per que inquiret e pren testimonis dins les terres de la sglesia e dels malicis dels camins reals.

Lo bisbe se clama que lo
veguer no serua la cōcor-
dia feta entre lo sēyor rey
e lo bisbe sobre la iuredic-
cio dela sglesia.

Lo bisbe se clama q̄ les
temporalitats li son deten-
gudes fins que ha pagat
des les despeses.

Lo bisbe se clama que lo
veguer nol vol hoyr fins
ha pagades totes les de-
spes per virtut dels stilis
per lo ancoratge ques fa-
bia pagar de sent sevria.

Lo bisbe se clama que a
requesta dels consols lo
gouernador fa phibicio
de no traure virtualles en
cara que sien de lurs ren-
des.

Lo bisbe se clama q̄ les
scrudies dels lochs reals
ede barons son sues.

Lo bisbe se clama que lo
veguer no pot delinquir
en fer fer les reintegraci-
ons per virtut dels stilis.

Glicesimo secundo preiudicant p̄ officiales regios premissos qm̄ capitla cōuen-
ciones certe inite et concordate et firmate inter illustrissimū dñm nrm̄ regem Arag-
onum et premissos dños Ep̄m et capitulu super iurectione temporali iuredicti-
one ciuitatis Elna et locoz ecclesie per dictos officiales regios minime obseruan-
tur ymo illas et illa incessanter infringunt vel transgrediuntur.

Glicesimo tertio extiterunt lez̄i per gubernatorem vicarum premissos q̄ post de-
cessum recolende memorie dñi Martini regis Aragonum contra capitulu p̄ ipm̄
editu in gnali curia barchne celebrata et eoz forma venientes scienter temporalis-
tates dictor dñor Ep̄i et capituli ciuitatis Elna bisoccuparunt et occupatas re-
nuerunt donech adeoz voluntatem in expensis et alijs extitit satisfactum.

Glicesimo quarto contra dicta capitula met̄ occuparunt temporalitatem loci sancti
Lipriani dictor dñor Ep̄i et capituli ex et p̄ eo q̄ baluli loci sancti Lipriani scdm̄
q̄ al consueuerunt leuabant et colligebant in litore maris quoddā ius nūcupatu-
estacatge videlz octo denarios p̄ qualibet barcha vino honerata q̄ illic ad vēden-
dūz ducebat et exhonerabat et quāuis prefati dñi Ep̄s et capitulu cepissime obtu-
lerunt dicto vicario se paratos cauere sufficienter de estando iuri et docere de eoz
iure dicto vicario vel eius assessori dum modo eoz temporalitates eis restituerent
numq̄ prefatus vicarius voluit eos audire sic aduc eoz temporalitas per dictu vī-
carium detinetur permanentqz idem dñi contra seriem dictor capituloz et ius et
iusticiam espoliati,

Glicesimo quinto offenduntur dicti dñs Ep̄s et capitulu ac vnsuersi prelati et
clericī Cathalonie potissime Ep̄at elne q̄uis enim virtute priuilegiis eis induit
p̄ regez Aragonie possint res suas et virtualia per mare et terram libere deducere
quo voluerint absqz honore et phibitione quorūcūqz Gubernator tamē rossiliōis
ad instācias cōsulū ppiniani phibet dño Ep̄o platis et clericis predictis ne virtua-
lia necessaria trabere possint a comitatū Rossilionis: intantuz q̄ dicti dñi Ep̄s et
alii virtualia que etiam impositionibz suis aut redditibus babent et percipiunt
pro eorum vī et victu habere non possunt seu extrahere.

Glicesimo sexto preiudicant p̄ dictu Gubernatore q̄ vt plurimū grauamina pre-
dicta et alia que explicari esset deffidle ordinat et mandat fieri vt pote q̄ legibus
solutus nec tabulā tenens cōueniri necquid alii nempe officiales timentes iustiz
iudicium et se in tabula conueniri non auderent talia attemptare vt ergo evitē-
rulationem iustum procurant q̄ de mandato et ordinatione dicti gubernatoris op̄i
mant grauet et edat vt cupiūt quas votive obtinent et demū iuinet etiam q̄ possit.

Glicesimo septimo grauans predicti zp̄oz etiaz qm̄ sentēcia lata inter illustrissi-
mum regem et eccliaz predictā super escribanis locoz regaliūzbaronū et ecclie nō
seruatur ymo in aliquibus castris et locis regalibus et baronum in quibus scdm̄
formā dicte sentēcie escribanie pertinent ad ep̄m Elna per alios occupantur et in-
siste detinentur quod clarius especificari potuerint coram commissariis curie suis
loco et tempore congrubis.

Glicesimo octavo pretenditur a quibusdam q̄ iudices tabule triennii deduxerūt
ac habent instilum q̄ officiales regis dum ad integrationem regaliarum contra
quoscunqz procedunt delinquere non possunt et esto q̄ delinquant pro his nullo
modo possunt conuehiri et sic remanent ecclesie absqz remedio op̄esse,

In super contra omnem rationem oprimitur idem domini Ep̄s et capitulum per vicarium et officiales iamdictos in hoc q̄r in civitate Elnē et alijs suis locis et castris ad ipsos cum omnimoda iure dicione temporali expectanti uti per se aut alios electos huinsdem iure dicione temporali nullatenus per dictos regios offici permitunt quinymo etiam criminē quo cunq; fragante aut alijs causa et periculo occurrentibus aliquem capere arrestare aut curie prohibetur infra sua territoria premissa vnde causas ciuiles audire nec pro tribunali cedere aut ius et iusticiam reddere inter suos vllomodo possunt et premaxime in dicta civitate Elnē in qua ratione ecclesie catredalis consuevit copia clericorum peritorum baberi sed aliud ad hec exercenda habent querere assesores iudices non sine maximis dampnis et laboribus et expensis quos frequenter integre opinionis et bone conscientie reperiri nequeunt in maximum dampnum et preiudicium vassalloz qui sepissime per tales iudices et assesores franco fictis coloribus opprimuntur exquiriantur et de pau perantur obqd si qui fuga et expulcio talium vassalloz dicte civitatis et locorum ecclesie depopulatio et desolatio.

Lo bisbe se clama q̄ lo veguer no permet criminē fragante algu ester pu nte per la correcclesiastica ni ester arrestat.

Die. xxvi. junij fuerunt oblata sequentia grauamina per fratrem sc̄ acrimonis vicarium Elnē,

Ulterius oprimitur per dictum vicarium et qui contra tenorem constitutis pacis et treuque ac privilegium domini Jacobi regis concessum prelatis principat Cathalonie ac sentenciam arbitralem inter dictum regem ac Elnē ecclesiam latā excluso dicto domino Ep̄o processus pacis et treuque facit et declarat puniciones et emolumenta inde progredienda integraliter sibi apropiat priuando et spolian do dictum Ep̄m et eccliam iam dicto iure et parte emolumenterum eidē contingēti

Lo bisbe se clama del veguer q̄s apropria les q̄s les de pau e treua e no lin fa part.

Ulterius grauantur per dictum vicarium qui contra cersez dicte arbitralis sentencie instrim sibi vendicat puniciones sacrilegiorū que in dioci prelibata comitunt per quasuis personas.

Lo bisbe se clama del veguer qui punir los sacri legis iuxta los estils.

Oprimitur ep̄s et capitulum eo q̄r quidam predecessores illustrissimi nostri regis Aragonū pro quibusdam temporalitatibus que in feudum per Elnē ecclias tenent et possident in comitatu Rossillionis recusarunt homagium fidelitatis prestare dño ep̄o Elnē contra morem suorum predecessorum qui multociens dictum homagium personaliter prestiterūt ut hec in instris publicis constare possunt.

Lo bisbe se clama de alguns feudataris qui noli presten sagrament e homenatge de fahletat.

Greuges del abbat darles presentats al Rey en Ferrando e ales corts clamant sed el veguer qui p̄ virtut dels stils vſaua de iure diccio en çaterra.

Primo lo dit abbat haloch de Arles en fin franch alou ab tota iure diccio alta e baxa mere mix imperi axi com apar per diuersos priuilegis confirmats per lo rey en Jaume e per altres reys Darago e de Llalorcha ede aço es en possesio que no es memoria en contrari e encara de tota iure diccio spiritual sol subiugada a cort de Roma e es agrengat lo dit abbat e monestir p̄ lo veguer de Rossello qui de poch

temp s ença se esforça de pendre los homens delinqüents en lo dit loch o vila d'ar-
les e parroquies de aquella pertanyents al dit Abbat e monestir e jure diccio de
aqueells lo qual greuge es contra dret e constitucions del dit monestir,

Item los dits officials reals de Rossello de poch temps ença se esforçen punir e
conixer dels officials del dit abbat e monestir axi com son notaris; batle; e saigs;
sindichs; e consols; mostasaffs; crides; banders; creats e elegits per lo abbat o mo-
nestir e contra iubeus la qual cosa es contra dret e constitucio de L'atalunya e
privilegis del dit monestir.

Item es agreugat los dits abbat e monestir de poch de temps ença que si per
ventura lo dit abbat fa pendre algun hom q sia delat en ca jure diccio que los offi-
cials reals no soffren que los men per lo camí real si donchs noy ha algun official
real de que moltes coles romanen impunides la qual cosa es contra dret constitu-
cions e privilegis del dit monestir.

Item si per ventura alguna persona es trobada morta en alguna aigua d'ar-
les dintre la jure diccio del dit abbat e monestir que los officials reals no soffren
que la cort del dit abbat ni monestir leu aquell nin coneiga posat les dites aygues
sien del dit abbat e monestir la qual cosa es contra dret constitucions e privilegis
del dit monestir.

Itez es agreugat q com eniguany entorn sinch mesos se hage seguida alguna
rebellio o bregua en lo monestir o loch d'arles e lo dit abbat ab son batle bagues
pres alguns homens axi coronats como coronats que eren estats en la dita bre-
gua e lo loctinent de veguer volch hauer los dits homens los quals li foren do-
nats ab protestacio de vindicar los quals homens son estats requestis axi com
appar ab carta que nols ha volguts retre ans los ha desliurats axi com li ha pla-
git en gran dan e lesio dela jure diccio del dit abbat e monestir de que lo dit abbat
e monestir es estat agreugat contra dret constitucions e privilegis del dit monestir.

Item es vengut lo loctinent de veguer e en lo mig de la plassa ha bastit taulell
e tengut tuy e presa enquesta e enquestes en gran prejudici de la jure diccio del dit
abbat e monestir axi com appar per protest al dit veguer fet ab carta la qual cosa
es contra dret constitucions e privilegis del dit monestir.

Item es vengut lo dit loctinent de veguer ab saigs e altres officials e es entrat
en la cambra del dit abbat qui sabia allit greument malalt elin ha tret forciuol-
ment algun arnes lo qual lo dit abbat hauia pres dalguns monjos qui eren stars
en la dita brega e rebellio lo qual arnes affermauen los dits monjos que era lur
e de fet son trobat dins una torra del dit monestire aço appar per protest fet al
dit loctinent lo qual arnes lo dit abbat demana esser li restituit.

Item lo dit loctinent de veguer presumit de pendre hun coronat dintre lo loch
d'arles e vituperosament lo sen ba amenat ab les mans ligades als banys e puyes

al fet menar a bun saig en perpinya ab les mans ligades en gran preiudici de la iure diccio spiritual e temporal del dit abbat e monestir.

Item lo dit loctinent de veguer ha presumit e de fet ha presa lanquesta axi com demont es contengut e ha inuenteriats bens mobles de alguns homens darles los quals homens son propris del dit abbat ab tota iure diccio alta e basa e encara que n'ha partida qui son coronats.

Item ha citats e bandejats del terme darles los dits homens axi ben coronats com no coronats en gran preiudici e lesio de la iure diccio spiritual e temporal del dit abbat e monestir de que requer los dits homens esser desbandejats.

Item es agreugat lo dit abbat e monestir que com lo batle del dit abbat hac prefa en questa dela brega o rebellio dessus dita qui era estada en lo dit loch darles lo dit loctinent de veguer ha forsat lo scriua que liba hauia donar per forca lo process o en questa: e que no es estar content del trallat ans ha volgut hauer lo original sens que nol ha volgut tornar al escriua de que la iure diccio del monestir es molt nafrada: de que demanda la dita enuesta esser li restituida etc.

Item es agreugat lo dit abbat e conueit per lo dit loctinent qui moltes vegaes e dinerves es vengut de poch de temps ença en lo dit loc de Arles e ha fets arrestar alguns homens del dit loch tant tro hauien compost ab ell indirectament e de fet ha fet componer sens alguna requesta bun bom dos florins que li posaua hauia furtada una mula.

Item com sia cosa acostumada que lo sots veguer de Galespir quis din quels banys darles dege fer son estare domicili en lo dit loch dels banys la qual cosa de poch de temps ença lo dit sots veguer nou fa ans fa son domicili e estar mes en lo loch darles q no enlo loch dels bays; e aço en gran preiudici e lesio de la iure diccio del dit abbat e monestir; e encara en gran preiudicie dampnartge del loch darles.

Itez son agreugats lo dit abbat monestir e loch darles per los saigs de veguer qui de poch de temps ença mes fan lur domicili en lo loch darles que no enlo loch dels banys ont lo dit sots veguer deu estar e son saig car jaines no es acostumat nengun saig real ni sots veguer estar en lo loch darles.

Item es agreugat lo dit abbat e monestir e loch darles que los saigs sens manament de veguer presumeren a citar alguns homens darles e homens dela iure diccio del abbat e monestir sens letra de veguer e presumeren pendre los homens fabents sa com a loctinent de veguer affermant se que han licencia e voler de aquell e componen ab tals homens p fatigacio quels fan contra dret e justicia: e aço usen e fan axi dins arles o lochs e castells de la iure diccio del dit abbat e monestir en gran preiudici de la dita iure diccio e dels homens de aquella la qual cosa lo dit veguer fa e sostien als dits saigs pergo com so partexen.

Item es agreugat lo dit abbat monestir e los homens de aquell com lo senyor rey e los officials usen de poch temps ença de host e canalcada dels lochs del dit monestir contra dret usos e constitucions priuilegis del dit abbat e monestir.

Item es agreugat lo dit abbat e monestir per la vila de perpinya qui per sa potencia pren e atempte tot iorn los homens propis delabadia q fer sen volen esser homens de perpinya de gausir dels priuilegis de ppinya sens mudar domicili negu encara afranquir los deles coles en que los quis fan habitants son strits segons los priuilegis de perpinya e aço en gran preiudici e lesio del dit monestire loch darles e altres lochs e castells del monestir de que ca seguit gran dampnatge al monestir e a la vila darles.

Item que per vigor dela dita habitacio de perpinya e priuilegi de aquella los homens delinquents en la iureddicció del dit abbat e monestir romanen impunits e se atraueren de fer mal mes q no farsen; e per çò ells se fan habitants e manassen tantost e confien dela ma armada de perpinya.

Item es agreugat lo dit abbat e monestir que los seus homens quis dien habitants de perpinya confiant dela dita habitacio no volen pagar los censos rendes o altres drets pertanyents al monestir sino a lur voler si donchs lo dit abbat e monestir no sen van recorrer e bauer letra del batle de perpinya e aço en gran preiudici del dit abbat e monestir e de ca iureddicció e contra dret vsarge e constitucio de Cathalunya.

Item es estat agreugat lo dit abbat e monestir per lo senyor rey en l'artí de bona memoria lo qual consenti ala vniuersitat darles les aiudes e imposicions del loch darles sens que lo dit abbat non fou demanat e aço en gran preiudici e lessio dela iureddicció del dit abbat e monestir e contra dret constitucio e vsarges de Cathalunya.

Item es agreugat lo dit abbat e monestir ço es perlo senyor rey en l'artí lo qual confirma ala vniuersitat del loch dels banys darles les aiudes e les imposicions del dit loch a.x. anys ede aquelles han vsat e vsens sens voluntat e consentiment del dit abbat e en gran preiudici del dit abbat e contra dret e vsarges e constitucions de Cathalunya.

Ad obsequium laudem et gloriam omnipotentis dei quietemqz et tranquillitatem tocius christiane religionis ac etiam ad emitandū perniciosa dampna innumerā mortes creba incendia cōtinuasqz depredatiōes que hacten^z in hoc bello Rossillionis et L'eritanie cōtigerūt indiesqz increbescunt per milites et exercitus qui in ijsdem prouincijs his temporibus traxerunt trabuntqz morā. Conuenit placuitqz in hunc modum Concordia inter Magistram Serenissimi domini regis Aragonū illustris simosqz Principes Castelle Regem et reginam Sicilie et Aragonum primogenitos filios eiusdem Serenissimi domini regis parte una et christianissimū regem Francie parte altera atqz hoc actū est post alias formulā puentonis per accam missamqz adeundem cristianissimum regem Francie.

IPrimum conuenit et placet ipsi christianissimo regi Francie ut seruetur ordo conventionis et pacti quod olim egit cum Serenissimo domino rege Aragonū Anno incarnationis domini Millesimo Quatringentesimo Sexagesimo scđo die vero nonna mēsis Maii pontificatus sanctissimi in cristo patris et domini nři dñi Pii diuina prouidēcia pape secundi anno quarto restituere ipsi Serenissimo domino regi Aragonum Comitatus Rossillionis et L'eritanie ea ratione et modo quibus idē Serenissimus dñs Rex eosdem ante oppignerationē possidebat quociēscunqz ipse rex Serenissimus restituet eidem christianissimo regi sumām peccunie significatam et expressam in pactis eiusdem oppignerationis.

IPlacuit similimodo ut daretur modus et executio his rebus que ad studiū pacis aguntur designari et nominari a Serenissimo domino rege Aragonum decem viros cuiusqz ordinis et status dum modo non sint oriundi ex ijsdem prouincijs Rossillonis et L'eritanie quoruquidez vnu eligat christianissimus rex Francie quem maluerit futurū generalē gubernatorē ipsorum Comitatuum rossiliōis et L'eritanie futurūqz ipsorum Comitatus sub nomine et obsequio christianissimi regis Francie nec sit quisqz alius comissarius seu locutenens preter ipsum generalem gubernatores quem conuenit promittere in primis fidemqz et iusserandū de more prestare christianissimo regi Francie et Serenissimo regi Aragonū se recte et fide cum utroqz acturū nec ullis pollūcitis aut persuasionibus acturū permisurū ve aliquid fieri quod sit contrariū aut dissonum pactionibus et cōcordie factis inter predictos principes Aragonū et Francie neqz obsecutus vnuqz ullis a dictis aut mandatis alterutrius eorum principium aduersis formule huius conventionis.

IConuentum pariter et pactum est inter utrasqz partes christianissimus idem rex Francie decernat nominetqz quatuor viros quos maluerit atqz horum quatuor vnu eligat ipse Serenissimus dñs rex Aragonū quem sibi comodiorez extimabit cui tradatur custodia et prefectura arcuū perpiniani coquilibet dela rocha Belligardie opol et salsaluz aliarumqz arcium quas christianissimus rex predictus nunc possidet in Comitatibus rossillionis et L'eritanie nec liceat in predictis arcib⁹ habere maiorem militum peditū ve numerum q̄ tempore pacis olim impreſidiis eaz moram trahere consueverūt. Autem etiam est q̄ idem prefect⁹ arcuū et omnes qui cum ipso aut pro ipso in arcium presidiis morabūtur fidem et iusserandū preſtent se rite et si ne fraude obſeruaturos conuenta et pacta scđm seriem et vim hui⁹ cauionis scrip te et firmate utriusqz partis cōcensiū. Nec eidem aut ipsius minime clausule cōtra uenturos in primisqz sub eiusdem fidei et iurisūdadi vinculo promittent q̄ si Serenissimus rex Aragonū intra tempus quod statutū erit in ordine huius conuen-

cōtūis persoluet totam illam peccūniā de qua cātum est in contractu oppīgnera
cōtūis ipsoꝝ Comitatuꝝ ipi p̄fēctus et custodes arcium statim et absq; dolo
libere et sine difficultate vlla restituēt om̄s arces Castella et oppida ipsoꝝ Comit
atuum eidem Serenissimo regi Aragonum,

viii

Est etiam conuentum et cātum q̄ ip̄e p̄fēctus arcium p̄stabit sacramētuꝝ
homagii vna cum omnib; habitantib; ac inmorātib; in iſidēz arcib; Castellis
et oppidis se captaturū et reuerencia debita proſecuturū predictū gubernatores
nominatum per Serenissimū dñm regē Aragonū vt premissū est eidēq; recte op̄
temperaturū nec futurum contrariū aut difſicilem vllis eius iussis admissurumq;
ip̄sum in predictas arces quociens ingredi voluerit iurabit quoq; idem p̄fēctus
se nullū recepturum in easdem arces et Castella niſi consenteſte et plane volente
eodem gubernatore ſi vero aliquis comittū colencium ſeruanciumq; ip̄as arces et
Castella interim aut recedet aut morietur p̄fēctus eorū neminem alium admit
ter in loca eorum nec mutādo quēpiam alium in arces recipiet quin prius sacramē
tum p̄ſet et homagium ſecundum ordinem huius conuentioňis.

ix

Hec minus placuit vt p̄fēctus ſi p̄e arcium et Castelloꝝ p̄ſit liberius fernare
omnia que promiſſerit et iurauerit ad obſeruanciam premissae cōventionis q̄ xp̄ia
niſiſimus rex Ifrancie ſi ſibi ſubditus fuerit abſoluat eundē p̄fēctū ab omni iure
fidelitatis et vasallagii quemadmodū neceſſe eſt ad integrā obſeruationē harū
omnium cauioniuꝝ idēq; fiet cum omnib; ſubditis xp̄ianissimi regis predicti Ifra
cie incolementibus et tuentibus eadem arces et Castella qui pro obſeruancia p̄
miſſorum fide vt dictum eſt interim liberabuntur,

x

Cautum quoq; eſt inter huius p̄cordie conditiones q̄ ſi idem p̄fēctus arcium
et Castelloꝝ interiꝝ obiret aut ſe ab ip̄a p̄fēctura vellet abdicare relinquatur ar
bitrio xp̄ianissimi regis Ifrancie decernere alios quattuor viros quoruꝝ vnuſ eli
gat Serenissimus rex Aragonū alteriꝝ defuncti aut ſe abdicatis loco ſuccellurū
preſtitio prius iure fidei et sacramēti quemadmodū preſtiteraſt aliud in cuius locū
ipſe ſufficietur Atq; eodem modo placuit intelligi ſi gubernator obierit aut renū
ciare magistrati voluerit q̄ predict? Serenissimus dñs rex nominabit alios decē
viros quoruꝝ vnuſ eligat idem xp̄ianissim? rex Ifrancie ſuccellurū in locū de
functi aut ſponde Renunciatiſ cum iſidez iuramentis pactis et obligationib; nec
minus cum conditionib; loco iurisdictione ſtatū et dominatione quib; alter prior
gubernationem ministrabat iuxta ſeriem huius conuentioňis.

vii

Eodem modo placuit vtriq; parciū q̄ vt iſidez gubernator ſit p̄omp̄ior ad exequē
dum ea que ad ſe pertinent ſecundū concordie conditiones poſſit liceatq; ei tenere
in hoc oppido pp̄iniani et in vrbe Elna aut in quibuscuꝝ aliis oppidis et locis roſ
ſillionis et Leritanie in quib; magis cōducibile existimabit Recentos aut Qua
dringentos equites roto hoc anno qui accipiāt ſtipēdia a Serenissimo rege Ara
gonum preſtentq; in p̄imis ſacramētuꝝ homagii ſe pro obſeruancia buſiſinodi
conuentioňis in omnib; obſecuturos et libere perituros eidem gubernatori.

viii

Cautus ſimiliter eſt et placuit ambab? partibus q̄ taz et ſi ſuperius dictū ſit q̄
gubernator ſit recturus hoc oppiduꝝ per pp̄iniani Eterasq; villas Castella arces
vrbes et oppida Comittatuꝝ roſſilliōis et Leritanis ſub dominatuꝝ et nomiſe xp̄ia
niſiſimi regis Ifrancie tamē ip̄m gubernatore obligari voluerunt ad regenduz et

gubernandum exercendūq; om̄es actustam ciuiles q̄ crīminalēs inter incolas et conueniētes predictoꝝ Comittatuū quemadmodū iura priuilegia et leges patrie dictabūt ac sicut sibi iustū et equum vīlū erit Lautum est etiā q̄ idem gubernator quantū spectat ad Liuilem crīminalēq; iurisdictionē alias veclausulas et conditiones hui⁹ conuētionis non teneatur pere xpianissimo regi Ifrancie neq; vllis eius mandatis obsequi perinde ac si mādata ip̄a nulla fuissent ymo vero illis nō obstantib⁹ obligetur regere ac gubernare vt premissuꝝ est et diligenter integreq; seruare iusticiā priuilegia et leges patrie Lauerit etiaꝝ inter conditionis q̄ hoc eodem anno ipsi xpianissimo regi Ifrancie nō liceat ingredi prouincias predictas Rossillionis et Leritanie ¶ Hec fas sic in eas mittere vllū numerū aut gen⁹ gen⁹ cium armorꝝ omnīsq; officiales adquos pertinet régimē iurisdictionis et quoscūq; alios minores magistrat⁹ gubernator sibi quos voluerit et fidos iudicauerit suo arbitratuꝝ eligat toto anno durāte et hoc fit pro Comittatuū predictoꝝ conueniāt et incolaz securitate Lautū etiam non minus q̄ Serenissimo regi Aragonuꝝ predictos Comittatus eiusdem anni curriculo intrare non liceat,

¶ Item conuētum est q̄ postq; placuit Serenissimo regi Aragonū absoluere predictum gubernatore sibi subditū a vinculo fidei et vassallagij eodē modo viceuer sa ipse xpianissim⁹ rex Ifrancie obligetur pariter prefectū et om̄es qui remanebūt in custodia hui⁹ arcis perpiniani ceterarumq; arcū et Castelloꝝ eorundē Comittatum soluere ab om̄i iure fidelitatis vt predictū est et quemadmodū in similib⁹ casib⁹ fieri oportet intra spaciū trīum mensū quo facto idem prefect⁹ et custodes prestet denuo iuramentū et homagiū q̄ persoluēt Serenissimo rege Aragonū intra predictū anni decursum peccuniaq; vt premissuꝝ est in cōtractu cōtinet ipsi statū et libere restituēt arces et castella om̄ia eides Serenissimo regi Aragonū velut supius lacus p̄tinetur quod si nō cōsenserit xpianissimus rex Ifrancie tunc absolutio quam idem Serenissimus rex Aragonum fecerit de iure fidelitatis ir̄rita et nulla sit inter ytrasq; parcium equalitate seruata,

viii

¶ Conuenit pariter licere oppido perpiniani seruare vallos fossas et menia que in presenciarum sunt intra oppidum et argem eaꝝ omnia tueri erigere reparare et munire protutela incolarum eiusdem oppidi adhibereq; custodias et munimenta necessaria vt conditiones et pacta hui⁹ conuentionis suis temporib⁹ melius et liberius per gubernatorem seruari possint.

¶ Lauerit itidem placuit q̄ om̄es armorum gentes tam pedites q̄ equites discedant ab hijs prouincijs Rossillionis et Leritanie nec cuiq; liceat munitiones presidia ve gencium tam pediti q̄ equitum vlla tenere intra agros et loca predictorū Comittatuꝝ vt tranquillius securiusq; regantur Exceptis tamē militib⁹ et stipendiariis quib⁹ indigebit gubernator ad custodiaz régimē et statū sue gubernatiōis quos ei liceat habere ex iisdē Comittatibus et aquacunq; natione vt melius tuisiusq; possit complere et seruare pacta et iuramenta hui⁹ conuentionis.

xi

¶ Placuit similiter Serenissimo domino regi Aragonū et xpianissimo regi Ifrancie parcere et indulgere omnibus incolis oriundiſ et hereditates habentibus in iſdem Comittatib⁹ per que harum conditionum seriem largiuntur eisdem remissionem integrā et generalem omnium et quoꝝ criminum delictorū et excessuꝝ in quos incidere potuerint aprimo ad ultimū casuꝝ cū libertate corporz et restitutiōe om̄iuꝝ bonorꝝ honoris fame priuilegioꝝ et libertatū a principio in hūc usq; diem.

xii

xliii

Inter condiciones etiam relatum est q̄ si gubernator electus per xpianissimus regem Ifrancie ex numero decem virorum quos Serenissimus dominus rex Aragonum designauerit fuerit vassallus Serenissimi regis Aragonum idem serenissimus rex eo casu tenetur soluere eidez gubernatori vinculum fidelitatis quemadmodum in huiusmodi actibus fieri oportet et sicut superius dictum est.

xlvi

Gubernatorem quoq; placuit prestare iuramentum et fidem homagii eidem xpianissimo regi Ifrancie recte et fide habituz in omnibusq; ad eius obsequiū pertinebunt quamquidē fidem et sacramentum prestabit in manibus magnifici Johannis dayllō militis domini deluda.

xv

Hoc etiam in conditionibus ponit in primis conuenit q̄ intra futuri anni terminum incipientis a die quo xpianissimus rex Ifrancie hec pacta et conuenta recepit et firmauerit Serenissimus rex Aragonum teneatur persoluere totam illam pecuniam q̄ continetur in instrumento oppigneracionis ac statim cum se absoluerit eo debito idest ipaz sumā pecunie persoluta gubernator predictus restituat eidez serenissimo regi aut cui ipē idem rex iussit suos comittat rossillionis et ceritanie integre et sine ullo impedimento qua de re idē gubernator predicto Serenissimo regi fidem et homagii sacramentum prestabit si vero in hoc deficeret Serenissimus rex Aragonum tunc liceat xpianissimo regi Ifrancie gubernatorem mutare et quē voluerit denouo creare.

xvi

Item placuit fieri amicizias societatez et confederacionez vt sint amici amicorum et inimici inimicoz inter predictos serenissimos reges Aragonum illustrissimosq; principes Castelle regemq; et reginam Sicilie et Aragonuz primogenitos parte una et xpianissimum regem Ifrancie parte alia sit tamen rea condicione q̄ eidem xpianissimo regi Ifrancie liceat in ea reservare omnes cōfederatos suos atq; eadē lege fas sit predictis serenissimis dominis regibus et principibus reseruare et excipere amicos et cōfederatos suos; veruntamen si contingit q̄ confederati eorūdē serenissimorum regum Aragonum et Sicilie principumq; Castelle gerant belluz cū ipo xpianissimo rege Ifrancie et versante si forte cōfederati eiusdez xpianissimi regis belligerarint aduersus eosdem Serenissimos dominos reges et principes decernit neq; is rationibus neq; villa earum rerum causa nec etiam liquid auxiliū vicisim inter eos prestaret iniolatam esse aut ullomodo cōtussam predictam amiciziam societatem et confederacionem ymo vero non minus remaneant utriusq; partis principes in integra et vero pace et amicizia cum omnibus regnis populis et subditis atq; omni ditione tam terra q̄ mari Quicquidem confederati nomi nandi sunt ab utraq; parcium eo die quo hec pacta et conuenciones iuramento et ratificacione stabilientur.

xvii

Conuenit item omnium predictorum rerum promissionumq; et pactorum que fient inter Serenissimum dominum regem Aragonum Illustrissimos regem et reginā Sicilie principes Castelle et xpianissimū reges Ifrancie fieri ab utrisq; partib; hinc inde scripta chirographa et obligaciones interpositis etiam censuris ecclesiasticis et quocunq; stabiliore vniculo validioribusq; sponcionibus quibus fieri poterit.

xviii

Easdē concordie inhibe condiciones et conuenta xpianissimus rex Ifrancie et Illustrissimi principes Castelle rex et regina Sicilie intra trium mensium spaciū confirmare et ratas habere obligantur.

Pactum est etiam q̄ renocatione amicicie et confederationis ratificatione ac etiam ad agendum alia quedam opportuna comodis et paci totius christianitas tis fiat legatio a Serenissimo rege Eragonum ad xpianissimum regez Ifancie.

xviii

Item caueri placuit q̄ firmatis huiusmodi concordie pactionibus ab vtrisq; statim publicis preconicis pax vniuersalis vtriusq; dictiois populis denuncietur tam intra predictos comitatus rossillonis et ceritanie q̄ etsam in omnibus alijs regnis priuincij et dominatib; Serenissimi domini regis Eragonu; Hauarre tc et xpianissimi regis Ifancie vniuersali conuercio tam terra q̄ mari eorumdem subditis restituto.

xx

Demum quoniam hec omnia petuntur pro securitate habitancium opidum per pinsani et vrbem Elna ceteraq; oppida et villas predictorum comitatuum placuit Serenissimo regi Eragonum q̄ si xpianissimus rex Ifancie probauerit et ratam fecerit priorem formam conuencionis paulo ante ad se missam qua cauetur arcis debere tradi in potestate; gubernatoris intra spacium trium mensium tunc hāc formam conuencionis nullius fere momenti et stabilitatis sed illam priorem ea q̄ in iþius ordinem continentur seruari et rata haberi placuit.

Datum et actum est hoc perpiniani dle. xvii. mensis Septembri anno a nativitate domini Millelesimo Quadrigentesimo Septuagesimo Tertio,

Allahor e gloria de nostre senyor deu Jesu christ

Fonch acabada la present obra appellada Recollecta de tots los priuilegis prouisions pragmatiques e ordinacions de la fidelissima vila de Perpinya Estampada en la Insigne ciutat de Barcelona per mestre Johan Rosembach Alemany a. xxviii. del mes de Abril any M. D. x.

...raken wel recht wel arm
gevoelen en den 14. des tijds

10 Dec.

Volg

Westerwolde Scro, te

27/12/03
4.32.3
C. A. A.